

[TABLA DE ERROS](#)

Lugar do erro	Descrición
Materia P02G120V01601, apartado 'Avaliación da materia'	O apartado contén algún elemento maior que o tamaño vertical de folia (por exemplo unha táboa) polo que tivo que ser redimensionado.

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Primaria

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01101	Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino	1c	6
P02G120V01102	Educación: Teoría e historia da educación	1c	6
P02G120V01103	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos	1c	6
P02G120V01104	Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento	1c	6
P02G120V01105	Socioloxía: Socioloxía da educación	1c	6
P02G120V01201	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria	2c	6
P02G120V01202	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria	2c	6
P02G120V01203	Historia: Historia do presente	2c	6
P02G120V01204	Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento	2c	6
P02G120V01205	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01301	Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria	1c	6
P02G120V01302	Ciencias experimentais	1c	6
P02G120V01303	Lingua española	1c	6
P02G120V01304	Matemáticas e a súa didáctica I	1c	6
P02G120V01305	Xeografía	1c	6
P02G120V01401	Didáctica das artes plásticas e visuais	2c	6
P02G120V01402	Didáctica das ciencias experimentais I	2c	6
P02G120V01403	Expresión e linguaxe musical	2c	6
P02G120V01404	Lingua galega	2c	6
P02G120V01405	Matemáticas e a súa didáctica II	2c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01501	Didáctica da lingua e literatura: Galego	1c	6
P02G120V01502	Didáctica das ciencias experimentais II	1c	6

P02G120V01503	Didáctica das ciencias sociais	1c	6
P02G120V01504	Innovación e investigación didáctica	1c	6
P02G120V01505	Lingua francesa e a súa didáctica	1c	6
P02G120V01506	Didáctica da lingua e literatura: Español	1c	6
P02G120V01507	Lingua inglesa e a súa didáctica	1c	6
P02G120V01601	Educación física e a súa didáctica na educación primaria	2c	6
P02G120V01602	Lingua e literatura: Galego	2c	6
P02G120V01603	Lingua e literatura: Español	2c	6
P02G120V01901	Educación ambiental para o desenvolvemento	2c	6
P02G120V01902	Educación artística	2c	6
P02G120V01903	Ética e deontoloxía profesional	2c	6
P02G120V01904	Idioma estranxeiro: Francés	2c	6
P02G120V01905	Lingua estranxeira a través das novas tecnoloxías: Francés	2c	6
P02G120V01906	Situacións de comunicación en lingua estranxeira: Francés	2c	6
P02G120V01907	Idioma estranxeiro: Inglés	1c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01908	Introdución ao feito relixioso e ao cristián	1c	6
P02G120V01909	Lingua estranxeira a través da literatura infantil: Francés	1c	6
P02G120V01910	Literatura infantil e xuvenil	1c	6
P02G120V01911	Recursos para o ensino das matemáticas	1c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01921	Agrupacións instrumentais para a escola primaria	2c	6
P02G120V01925	Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria	2c	6
P02G120V01926	Técnica vocal e práctica coral	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01927	Música nas culturas	1c	6
P02G120V01928	Expresión corporal e danza	1c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01941	A educación física como medio de interdisciplinaridade	2c	6
P02G120V01942	Cofecemento da contorna a través da actividade física na escola	2c	6
P02G120V01943	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01944	A linguaxe corporal	1c	6
P02G120V01945	Actividade física e diversidade na escola	1c	6
P02G120V01981	Prácticas externas: Practicum	An	48
P02G120V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino**

Materia	Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino			
Código	P02G120V01101			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Rodicio García, María Luisa			
Profesorado	Rodicio García, María Luisa Sierra Martínez, Silvia			
Correo-e	mrodicio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia forma parte del módulo temático "Procesos y contextos educativos", de carácter básico, con 6 créditos ECTS, situada en el 1º curso, 1º cuatrimestre. Pretende proporcionar a los estudiantes unos conocimientos científicos y las técnicas necesarias para reflexionar sobre los distintos aspectos y ámbitos de la organización escolar y para poder aplicarlos a una realidad concreta, es decir, a un Centro de nuestra Comunidad Autónoma. Intenta, tanto por la actualidad de los contenidos, como por los ámbitos que abarca, despertar los intereses de los estudiantes por aspectos que tradicionalmente no se trataban en los currículos académicos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer - Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber facer - Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer

CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber - saber facer
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	- saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	- saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	- saber - saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	- saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	- saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	- saber facer
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	- saber - saber facer
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	- saber - saber facer
CE18	Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de xestión de calidade	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer - Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- saber facer - Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer - Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Coñecer a lexislación que regula as Escolas de Educación Infantil e Primaria e doutros centros, a súa estrutura e os modelos de organización dos centros, servizos e espazos.

CG1
CG4
CG5
CG6
CG10
CE8
CT1
CT2
CT6
CT8
CT14
CT22

Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e lexislativos da actividade educativa e situar a escola no sistema educativo español, no contexto europeo e internacional

CG1
CG6
CG12
CE8
CE9
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT13
CT19
CT21
CT22

Planificación das secuencias de aprendizaxe e organización das situacións de traballo na aula, no espazo de xogo e noutros espazos comúns e/ou específicos

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG8
CG10
CG11
CE1
CE2
CE5
CE6
CE8
CE9
CE14
CE16
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT18
CT19
CT22

Comprender que a dinámica diaria en Educación Primaria é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexibles no exercicio da función docente.	CG1 CG2 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG12 CE1 CE2 CE8 CE13 CE16 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT13 CT17 CT19 CT21 CT22
Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade no contorno escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso harmónico e integral dos estudantes.	CG7 CG10 CE1 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT13 CT14 CT17 CT18 CT19
Saber traballar en equipo con outros profesionais e colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno, coa finalidade de planificar secuencias de aprendizaxe e organizar situacións de traballo, na aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 6-12 anos; así como noutros eidos nos que desenvolver o traballo docente para o que se está adquirindo cualificación.	CG1 CG7 CG9 CG12 CE2 CE15 CE18 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT18 CT19 CT22
Ter unha imaxe realista de si mesmo, actuar conforme ás propias conviccións, asumir responsabilidades, tomar decisións e relativizar as posibles frustracións.	CG12 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT15 CT18 CT19 CT21 CT22

Tomar conciencia da complexidade dos procesos educativos en xeral e dos procesos de ensinanza-aprendizaxe, nas etapas obrigatorias do sistema educativo.

CG1
CG6
CG10
CG12
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT18
CT19
CT22

Analizar e aplicar distintas estratexias metodolóxicas para organizar os espazos, materiais e tempos, en función dos diferentes modelos didácticos e das características e peculiaridades do alumnado.

CG1
CG2
CG4
CG6
CG8
CG10
CG11
CE1
CE5
CE6
CE8
CE13
CE14
CE15
CE16
CE18
CT1
CT2
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT15
CT16
CT18
CT19
CT22

Coñecer experiencias internacionais e exemplos de experiencias innovadoras en Educación Primaria para aplicarlas na aula.

CG1
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE6
CE9
CE15
CT1
CT2
CT13
CT18
CT19
CT20
CT22

Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro, atendendo os criterios de control de calidade.	CG1 CG6 CG12 CE8 CE9 CE13 CE14 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT14 CT18 CT19 CT22
--	---

Contidos

Tema	
1.- FUNDAMENTACIÓN CONCEPTUAL	1.1.- A Organización Escolar. 1.2.- O centro como unidade organizativa: funcións directivas, de xestión pedagóxica e administración. 1.3 - Organización dos recursos humanos, materiais e funcionais do centro escolar.
2.- SUBSISTEMA AMBIENTAL/CONTEXTUAL	2.1 A estrutura do sistema escolar. 2.2 Os centros e os seus ensinos. 2.3 Sistemas de avaliación de centros.
3.- SUBSISTEMA DE PLANIFICACIÓN	3.1.- Plan de centro. 3.2.- O centro como unidade organizativa: funcións directivas, de xestión pedagóxica e administración escolar: características e niveis.
4.-SUBSISTEMA ESTRUCTURAL	4.1.- Organización do alumnado, profesorado, recursos, espazos, horarios, actividades. 4.2.- Documentos programáticos, de xestión administrativa e económica dos centros escolares.
5.- SUBSISTEMA RELACIONAL	5.1.- A participación nos centros educativos. 5.2.- O clima organizativo. 5.3.- A cultura organizativa. 5.4.- O conflitos nas organizacións educativas. 5.5 - A coordinación interna e externa nos centros educativos.
6.- SUBSISTEMA DE DIRECCIÓN Y LIDERADO	6.1.- A dirección nas organizacións educativas. 6.2.- Os proxectos de dirección. 6.3.- Da dirección al liderado.
7.- SUBSISTEMA DE CAMBIO/DESARROLLO ORGANIZATIVO	7.1.- Evaluación de centros. 7.2.- Análisis de experiencias de organización. 7.3.- Referencia de modelos y elementos estudiados en centros de educación infantil y primaria.
8.-ORGANIZACIÓN ESCOLAR DIFERENCIADA	8.1.- Análise de experiencias de organización. 8.2.- Referencia de modelos e elementos estudiados en centros de educación infantil.
9.- A ORGANIZACIÓN ESCOLAR NO PRÁCTICUM	9.1.- Achegas de Organización Escolar ao Prácticum.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	6	8
Titoría en grupo	14.5	20	34.5
Traballos de aula	12	0	12
Estudo de casos/análises de situacións	12	51	63
Sesión maxistral	10	20	30
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Esta sesión servirá para presentar a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Titoría en grupo	A través das titorías, o profesor facilitará e orientará aos estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...). Computa na avaliación continua.
Traballos de aula	Os estudantes, de forma individual ou en grupos, realizarán proxectos supervisados polo profesor. Computan na avaliación continua
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Sesión maxistral	Presentación estruturada dos temas, coa finalidade de facilitar información organizada, seguindo os criterios adecuados á finalidade dos mesmos. Guión facilitador e a correspondente exposición verbal, por parte do profesor, dos contidos da Organización Escolar.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	A profesora manterá encontros na titoría cos diferentes grupos de traballo para comprobar o progreso dos mesmos
Traballos de aula	Se darán unha serie de indicacións de en qué consiste o traballo que deben realizar na aula e que tendrá continuidade despois fóra da mesma

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Traballos de aula	Teranse en conta os seguintes aspectos na avaliación: -aspectos formais -calidade dos traballos -exposición oral e resposta ás preguntas plantexadas.	60	CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE1 CE6 CE9 CE13 CE14 CE15 CE16 CE18 CT2 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	40	CG6 CE8 CE9 CE15

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para ter en conta a avaliación continua, o estudante ten que ter unha asistencia mínima do 80%,

A nota final da materia ten dous compoñentes:

-O traballo realizado polo alumno durante o curso (Avaliación Continua). Deberá ter a metade superada como mínimo.

-A proba escrita. Para superar a materia é necesario obter como mínimo un 50% da nota do exame.

No caso de non superar a materia na primeira convocatoria, a nota da Avaliación Continua manterase para a segunda convocatoria.

En caso de non asistir ao 80% das clases, o estudante será considerado "non asistente" e a súa avaliación será un exame sobre 10 puntos.

En caso de non superar a materia na primeira convocatoria, o estudante concorre á seguinte coas puntuacións obtidas na avaliación continua. Só se sumarán neste caso, en convocatorias posteriores xa non se terán en conta.

As datas de exame poden consultarse na web: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=189,921,0,0,1,0>

Bibliografía. Fontes de información

Cantón Mayo I., Pino Juste M., , Organización de centros educativos en la sociedad del conocimiento, 2014, Alianza Editorial

Carda, R.M., Larrosa, F., La organización del centro educativo: Manual para maestros, 2007, ECU

González González, M^a.T. , Organización y gestión de centros escolares, 2003, Prentice-Hall

Gordo, G., Centros educativos:¿islas o nodos?. Los centros como organizaciones-red, 2010 , Graó

Lorenzo, M., Organización de centros educativos. Modelos emergentes, 2011, La Muralla

Martín Fernández, E., Gestión de instituciones educativas inteligentes. Un manual para gestionar cualquier tipo de organización, 2001, McGrau-Hill

, , ,

Las organizaciones escolares. Hacia nuevos modelos FUNDEC (2001). Gestión de instituciones educativas inteligentes. Un manual para gestionar cualquier tipo de organización. McGrau-Hill

---

Recomendacións

Outros comentarios

Para o aproveitamento exitoso da materia RECOMÉNDASE:

A) Asistencia continua a sesións de teoría e práctica. A asistencia a clase considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación do grao de desenvolvemento das capacidades e competencias.

B) As tarefas e actividades prácticas poderán abranguer varias sesións de traballo e será necesario rematar algunha fora do horario de clase.

Tendo en conta que os contidos da materia son obxecto constante de opinións, comentarios, debates e decisións, dende os ámbitos político, administrativo, económico e social; sería convinte para poder estar ao día á lectura de páxinas web dos diferentes centros educativos da Xunta de Galicia, do Ministerio e doutras Comunidades Autónomas, así como revistas específicas de educación, organización, xestión, avaliación e calidade de institucións educativas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Teoría e historia da educación**

Materia	Educación: Teoría e historia da educación			
Código	P02G120V01102			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicossocioeducativa			
Coordinador/a	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Profesorado	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Correo-e	hesoto@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/hesoto			
Descrición xeral	<p>A materia Teoría e Historia da Educación persigue que os alumnos e alumnas adquiren unha visión de conxunto dos principais fenómenos e problemas educativos referidos ó seu quefacer profesional, de xeito que poidan chegar a contempla-los procesos educativos como accións e feitos humanos que actúan coherentemente nun sistema social; permitindo ós estudantes analizar, relacionar e sintetiza-los distintos elementos que constitúen estes procesos. Desde esta perspectiva abórdase o estudio das bases fundamentais que fan posible a existencia dos fenómenos educativos desde unha vertente teórica e histórica: como actúan eses elementos dentro dunha cultura concreta, de que forma se relacionan dentro do sistema educativo, como evolucionan no transcurso do tempo, que mecanismos se poñen en funcionamento ó operar dun determinado xeito, en que sentido se pode afirmar que producen educación, etc.</p> <p>Os elementos que configuran o estudio teórico e histórico, non poden ser tratados como se estiveran illados, independentemente das estruturas -humanas, físicas ou sociais- de que forman parte, senón dun xeito integrado. O que se persigue nesta materia, é que o alumno saiba interpretar ó final de curso a realidade educativa nas súas dimensións teórica e histórica fundamentais; que desenvolva a razón e o sentido crítico ó estudia-la actividade escolar e outros procesos educativos; que saiba intervir pedagoxicamente sobre esa realidade e ter claro cal é o seu papel como maestro.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber - saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber

CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber facer
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	- saber
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	- saber
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	- saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	- saber facer
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	- saber - saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- saber - saber facer
CE20	Mostrar habilidades sociais para entender ás familias e facerse entender por elas	- saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	- saber facer
CE24	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar	- saber
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	- saber - saber facer
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber - saber facer
CT14	Razoamento crítico	- saber facer
CT15	Compromiso ético	- saber facer
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT18	Creatividade	- saber facer
CT22	Motivación pola calidade	- saber - saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

1.- Analizar a evolución histórica das institucións educativas formais e non formais tendo en conta os condicionamentos sociais, políticos e normativos así como comprender o fenómeno educativo desde a Teoría da Educación

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG5
CG6
CG9
CG11
CE1
CE10
CE14
CE17
CE20
CE24
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT9
CT14
CT15
CT16
CT22

---

2. Desenvolver un coñecemento reflexivo e crítico da educación que permita comprender a complexidade do proceso educativo.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CG5
CG6
CG11
CE1
CE7
CE10
CE13
CE14
CE15
CE17
CE68
CT1
CT8
CT9
CT14
CT15
CT16
CT18
CT22

3.- Valorar a acción educativa do mestre de educación Primaria como un proceso de intervención profesional, o que supón explicar, xustificar e xerar pedagógicamente a súa intervención tanto desde os fundamentos teóricos da educación como desde os procesos históricos que a sustentan.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CE1 CE10 CE15 CE22 CE24 CE62 CE68 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT13 CT14 CT15 CT22
---	---

Contidos

Tema	
Concepto, finalidades e sistemas en educación. Bloque 1	1.1. A educación como fenómeno social 1.2 O educador: O profesor como educador profesional: delimitación do ámbito propio de actuación. Preparación específica. Compromiso de actualización. O educador: Uns certos dereitos sociais. Autonomía na acción. Compromiso deontolóxico. As funcións docentes. A personalidade do profesorado. Patoloxía da profesión docente
O coñecemento científico da educación. Bloque 2	2. Os principios de educación. 2.1 O educando. O individuo como suxeto da acción. Motivación e necesidades educativas. O desenvolvemento cognitivo. O educando: O desenvolvemento social. O desenvolvemento moral. Os estilos de aprendizaxe. O autoconcepto como dimensión personal. 2.2 A educación en valores
Axentes e institucións educativas. Bloque 3	3.1. Evolución histórica e novas perspectivas do Sistema Escolar. A escola de onte. Orixe e evolución histórica da Educación Escolar. A escola d noso tempo. O sistema educativo español actual. A escola do futuro . Novos plantexamentos educativos formais 3.2. A comunidade educativa. Os escenarios da educación: A educación non formal. Orixe e evolución da Educación non formal. Áreas de actuación e axentes da Educación non formal. Os métodos e medios da Educación non formal. 3.3. A familia de hoxe en día. Familia e sociedade. A educación familiar.
Teorías educativas contemporáneas e Historia da Educación Primaria. Bloque 4	4.1. Rousseau e a orixe do naturalismo. O ideal rousseauiano. 4.2. A Escola Nova e a Escola Moderna. Teorías e métodos. 4.3. As Teorías Marxistas. 4.4. As Teorías antiautoritarias. 4.5. A Educación Personalista. Teorías e modelos. 4.6. O Modelo Crítico. 4.7 O enfoque comunicativo. 4.8. O modelo da reprodución social.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	15	31.5	46.5
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	7.5	11	18.5
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Sesión maxistral	30	45	75

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Os traballos de aula (traballos monográficos) terán como cometido a iniciación á investigación. Estes traballos versarán sobre unha temática previamente aportada polo profesor e relacionada coas temáticas dos bloques de contido.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O profesor ofertará ó alumnado unha escolmna de textos. O alumno pola súa banda elixirá entre os textos ofertados. Consistirá nun análise crítico-reflexivo relacionado coas temáticas traballadas dentro dos contidos. Asimismo dentro da resolución de problemas e/ou exercicios abordarase a visualización de vídeos susceptibles de enriquecer a materia e completetar á información e os contidos que se desenvolvan nas clases.
Prácticas autónomas a través de TIC	Os alumnos pola súa banda, coa oportuna orientación do profesor, afondarán en cuestións concretas que non foran abordadas máis que dun xeito moi xenérico na exposición deste e que sexan susceptibles de tratamento de estudio recorrendo ós soportes documentais e bibliográficos pertinentes. O alumno realizará procuras documentais e bibliográficas para a maior comprensión dos bloques de contido. Neste sentido, apoiarase nas fontes e bases de datos especializadas tanto da biblioteca da nosa universidade como doutras fontes atopadas a través de internet.
Sesión maxistral	As leccións que conforman o temario desta materia serán elaborados e presentados de maneira expositiva ó grupo de clase polo profesor. O profesor centrará a súa exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, procurando ofrecer de maneira condensada a información esencial que posibilite obter unha visión panorámica ou de síntese de cada tema, delimitando os conceptos, as ideas e os argumentos nel implicados e imbricándose cos demais do programa a fin de lograr unha integración dos módulos de contido e dos aspectos estruturais que conforman o corpus cognitivo da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	A atención personalizada ten por obxectivo facer o seguimento da evolución do alumno e apoiar o seu traballo dentro da asignatura. O profesor abordará aqueles aspectos que precisen de reforzo, asesoramente e guía para que o alumno acade os obxectivos marcados para esta materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	As sesións maxistras serán avaliadas mediante unha proba. Dita proba avaliará as competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en función dos coñecementos que teñen sobre a materia.	70	CB1 CG8 CG11 CE1 CE7 CE13 CE17 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT13 CT14 CT15 CT22

Traballos de aula	O traballo monográfico consiste na investigación sobre aspectos relevantes da educación primaria. Serán avaliados tendo en conta a calidade das aportacións, o seu formato axustado ós estándares científicos o mesmo que as exposicións monográficas que serán avaliadas tendo en conta a capacidade expositiva diante da clase, o contido e a preparación dos materiais pertinentes de aportar calidade a á materia	20	CB1 CB3 CB4 CG8 CG11 CE1 CE7 CE10 CE24 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT13 CT14 CT15 CT16 CT18 CT22
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O profesor propondrá traballos sobre contidos específicos (dossier) que aporten actualidade, reflexión crítica ás temáticas traballadas nas clases. Trátase, mediante o traballo personal e reflexivo, de afondar nos eidos da labor educativa que máis valor teñen no seu quefacer profesional futuro	10	CB1 CG8 CG11 CE1 CE7 CE13 CE17 CT1 CT2 CT9 CT13 CT15 CT16 CT22

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A cualificación final da disciplina resultará da integración das distintas notas. Deberán ser superadas todas as partes para poder obter unha cualificación positiva. O alumno que non realice todas as actividades de avaliación obterá unha cualificación final de SUSPENSO. En xullo avaliarase mediante un exercicio escrito, a entrega dun traballo monográfico e o dossier feito na clase. Tanto a calificación dos traballos derivados da resolución de problemas, é dicir, contidos específicos (Dossier) como a calificación dos traballos de aula (traballo monográfico) feitos no seu momento durante o curso, seguirán vixentes na segunda convocatoria ou convocatoria extraordinaria.

Os non asistentes terán un exame escrito final de toda a materia e a entrega dun dossier ou monográfico sobre unha temática específica propia da materia. . As datas de exames pódense consultar na seguinte ligazón:
<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?>

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA:

- COLOM, A. J.; BERNABEU, J.L.; DOMÍNGUEZ, E.; SARRAMONA, J. (1997): Teorías e Instituciones contemporáneas de la

educación. Barcelona, Ariel. Educación.

- CARREÑO, M (edit.)(2000): Teorías e Instituciones contemporáneas de educación. Madrid, Síntesis Educación
- NEGRÍN FAJARDO, O (2003): Teorías e instituciones contemporáneas de educación. Madrid, Centro de Estudios Ramón Areces, D.
- FAURE, E. (1981): Aprender a ser. Madrid, Alianza Universidad
- ROUSSEAU, J.J. (1982): Emilio o De la Educación. Porrúa, México.
- SARRAMONA, J. (2000)...: Teoría de la educación. Reflexión y normativa pedagógica: Ariel Educación, Barcelona.

Os alumnos débense afacer a ler revistas e prensa profesional sobre educación, problemas do profesorado, ensino e cultura escolar. Especialmente, recoméndase a lectura habitual de Revista Bordón, Revista de Educación, Cuadernos de Pedagogía, Comunidade Escolar, Magisterio Español. En todas estas publicacións pódese atopar, ademais, unha rica información sobre a Lexislación educativa.

Bibliografía Complementaria:

- ALDECOA, J. (1990): Historia de una maestra. Anagrama, Barcelona.
- ALUMNOS DE LA ESCUELA DE BARBIANA (1986): Carta a una maestra. Hogar del libro, Barcelona.
- APPLE, M. W. (1987): Educación y poder. MEC, Madrid.
- APPLE, M.W. (1986): Ideología y curriculum. Akal, Madrid.
- AVANZINI, G. (1979): La pedagogía del siglo XX. Narcea, Madrid.
- BERSTEIN, B. (1990): Poder, educación y conciencia. Sociología de la transmisión cultural. El Roure, Barcelona.
- CARR, W. (1990): Hacia una ciencia crítica de la educación. Laertes, Barcelona.
- CARREÑO, M. (edit.)(2000): Teorías e instituciones contemporáneas de educación. Síntesis Educación, Madrid.
- CASTILLEJO BRULL, J.L. e COLOM, A.J. (1987): Pedagogía sistémica. CEAC, Barcelona.
- CASTILLEJO BRULL, J.L. (1985): Nuevas perspectivas en las ciencias de la educación. Anaya, Madrid.
- COLOM CAÑELLAS, A.J. (1982): Teoría y metateoría de la educación. Trillas, México.
- COOMBS, P.H. (1985): La crisis mundial de la educación. Perspectivas actuales. Santillana, Madrid.
- COSSÍO, M.B. (1985): Una antología pedagógica. MEC, Madrid.
- CHANAN, G. e GILCHRIST, L. (1981): Para qué la escuela. Cincel, Madrid.
- CHARLOT, B. (1985): Educación, cultura e ideologías. Anaya, Madrid.
- DEWEY, J. (1995): Democracia y educación: una introducción a la filosofía de la educación. Morata, Madrid
- DIENELT, K. (1980): Antropología pedagógica. Aguilar, Madrid.
- ESTEVE ZARAZAGA, J.M. (1987): El malestar docente. Laia, Barcelona.
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1990): La cara oculta de la escuela. Espasa editores, Madrid.
- FERRER GUARDIA, F.(1976): La escuela moderna. Júcar, Madrid
- FLECHA, R. (1990): La nueva desigualdad cultural. El Roure, Madrid.
- FREINET,C(1974): El diario escolar. Laia, Barcelona.
- FREINET, C. (1990): Parábolas para una pedagogía popular. Laia, Barcelona.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología do desenvolvemento de 6 a 12 anos**

Materia	Psicología: Psicología do desenvolvemento de 6 a 12 anos			
Código	P02G120V01103			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Maceira Gago, Antonio Delfín			
Profesorado	Maceira Gago, Antonio Delfín			
Correo-e	amaceira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber - saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber - saber facer
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	- saber - saber facer
CE3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións	- saber - saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber - saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber - Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	- saber - saber facer - Saber estar / ser

CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber - saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber - saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer as características dos estudantes de primaria así como os seus contextos coa finalidade de estimular e potenciar o desenvolvemento persoal de nenos e nenas.	CG2 CG9 CG10 CE2 CE3 CE13 CE19 CT1 CT8 CT9 CT16 CT18
Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade dos estudantes de primaria.	CG2 CG4 CG8 CE2 CE3 CT1 CT6 CT8 CT9 CT16 CT18
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía do desenvolvemento na idade escolar.	CG2 CG4 CG8 CG9 CG10 CE13 CE19 CT1 CT2 CT6 CT8 CT16 CT17 CT18
Traballar de modo autónomo e en equipo coa finalidade de mellorar o logro académico e desenvolver estratexias que permitan posteriormente participar na mellora dos procesos de desenvolvemento a través das prácticas educativas.	CG10 CE13 CE19 CT8 CT9 CT16 CT17 CT18

Contidos

Tema	
Paradigmas e teorías do desenvolvemento humano.	Desenvolvemento psicolóxico. Controversias conceptuais. Modelos e teorías explicativas do desenvolvemento.
Contextos e factores do desenvolvemento na idade escolar.	Contextos humanos de desenvolvemento. A interacción como contexto de desenvolvemento. Desenvolvemento, aprendizaxe, cultura e educación. Ámbitos de socialización: Socialización a través da familia. Socialización no ámbito escolar. O xogo. Os medios audiovisuais

Desenvolvemento físico e psicomotriz dos 6 aos 12 anos.	Desenvolvemento físico e habilidades motrices. Desenvolvemento dos sistemas de acción. Desenvolvemento da grafomotricidade: debuxo e escritura
Desenvolvemento Cognitivo e intelectual dos 6 aos 12 anos	Desenvolvemento da atención, memoria e coñecemento. Pensamento operacional concreto. A metacognición. Comunicación, linguaxe e pensamento.
Desenvolvemento comunicativo e da linguaxe entre os 6 e os 12 anos.	Comunicación, linguaxe e pensamento. Desenvolvemento da linguaxe: morfosintáctico, semántico e pragmático. Capacidades metalingüísticas. Lectura e escritura.
Desenvolvemento da personalidade e afectivo-emocional entre os 6 e os 12 anos.	Desenvolvemento afectivo. Construción da identidade. Autoconcepto e autoestima. Tipificación de xénero e roles de xénero.
Desenvolvemento social: interaccións e relacións sociais dos 6 aos 12 anos.	Coñecemento social das relacións interpersoais e dos sistemas sociais. Contexto e desenvolvemento de normas e valores. Razoamento moral e conduta moral. Conduta prosocial. Interaccións sociais e relacións co grupo de iguais.
Desenvolvemento na adolescencia.	Significado evolutivo da adolescencia. Pensamento formal. Desenvolvemento do autoconcepto. Identidade. Roles de xénero. Desenvolvemento psicosexual. Relacións sociais durante a adolescencia: familia e iguais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Debates	10	10	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	10	14
Sesión maxistral	15	30	45
Actividades introdutorias	8	0	8
Traballos tutelados	10	40	50
Probas de tipo test	1	0	1
Observación sistemática	4	0	4
Probas de autoavaliación	4	4	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Debates	Entrevistas que os grupos manteñen coa docente para asesoramento, apoio e seguimento das actividades da materia. Teñen como obxecto facilitar o desenvolvemento e progreso do informe e memoria de prácticas e a súa realización axustada.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado, así como a presentar a materia
Traballos tutelados	Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Debates	Actividades na que dous ou máis grupos defenden posturas contrarias sobre un tema determinado
Traballos tutelados	Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita).
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Debates	Os alumnos discuten e aportan sobre un tema, previamente preparado mediante lectura	10	CT1 CT2 CT8 CT9 CT16 CT17
Traballos tutelados	Presentación a os Grupo C do traballo que se está a realizar. Realización dun traballo en grupo, referidos á materia, cun compoñente básico de aplicación práctica. Exposición pública do mesmo. Se valora a presentación do traballo, tasnto escrita como oral: o aspecto práctico do mesmo. O deseño con carácter científico.	40	CT1 CT2 CT8 CT9 CT16 CT17 CT18
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia.	10	CT1 CT2 CT8 CT9 CT16 CT17
Sesión maxistral	Sesión maxistral Exposición dos contidos da materia a través de probas orais ou escritas. Exame tipo test sobre os contidos xerais	40	CT1 CT2 CT8 CT9 CT16 CT17 CT18

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para optar á avaliación continua esíxese a asistencia regular de, polo menos o 80%, das sesións de clase, traballos tutelados e titorías de grupos.

Para superar a materia será necesario que os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% da cualificación de cada apartado.

Aqueles estudantes que non superen algunha das probas de avaliación poderán recuperalas nas datas oficiais correspondente á segunda avaliación, no mes de Xullo.

No caso de que algún estudante non poida seguir a avaliación continua e o traballo en grupo titorizado polas docentes realizará unha proba de contidos teóricos sobre a materia, que suporá un 40% da nota; un comentario sobre una monografía, ou capítulo de libro de BERGER (citado na bibliografía) un 20% e un traballo teórico-aplicado, ao que lle corresponderá o 40% da cualificación final. Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan en cada unha das partes un 50% da cualificación total das mesmas.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo 'exames 2016-17'

Bibliografía. Fontes de información

Berger, , Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia, 2016, Panamericana

Papalia, D. & Olds, S. W. , Desarrollo humano 12 edic, 2012, MacGrawHill

Bartres, D, Bases genéticas de la conducta, 2008,

López,F; Exebarria, I. et al., Desarrollo social y afectivo, 2003, Pirámide

Carranza, J.A, Manual de prácticas de psicología del desarrollo, 2010, Univ. de Murcia

Gardner, O., Feldman et al., Proyecto Spectrum T. I-II-III-IV, , Morata

O libro de BERGER se corresponde co contido fundamental da materia e para o seo uso na aula, así como referente para a avaliación xunto co exposto nas clases maxistras

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/P02G120V01204

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205

Outros comentarios

-A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.

- A asistencia continuada ás sesións de clases e ás tutorías para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes

- O uso continuado da plataforma virtual na que se recollen actividades, orientacións e criterios de avaliación para o correcto

-Se terán en conta situacións personais de non asistencia. Deberán comunicarse no principio do curso os efectos oportunos.

- Se usará como libro referente o de BERGER citado na bibliografía

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento**

Materia	Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento			
Código	P02G120V01104			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Fernández Álvarez, Antonio			
Profesorado	Caruncho Michinel, María Cristina Fernández Álvarez, Antonio			
Correo-e	afa@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia é unha introducción ao estudo de toda unha problemática na que todas as persoas estamos inmersas polo mero feito de pertencer a esta sociedade. A análise abórdase desde un enfoque filosófico, é dicir, autoreflexivo, crítico e autocrítico.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber facer - Saber estar / ser
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	- saber facer - Saber estar / ser
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber facer - Saber estar / ser
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	- saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber facer - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender a filosofía como saber específico que se ocupou de problemas que atinxen á totalidade	CG8 CE14 CE23 CE34 CT1 CT14

Coñecer e comprender os problemas filosóficos no seu contexto e entender a vinculación con outras manifestacións culturais do momento	CG4 CG8 CE23 CE34 CT14
Coñecer e entender os esquemas de pensamento que estiveron e están presentes na nosa configuración mental.	CG8 CE23 CE34 CT14
Coñecer as ideas que forxan o noso presente.	CG8 CE14 CE23 CE34 CT13 CT14
Capacidade para organizar coherentemente ideas e argumentos	CG8 CE34 CT1 CT3 CT14
Capacidade para analizar, valorar e discutir argumentos alleos.	CG8 CT1 CT6 CT14
Capacidade para interpretar criticamente os textos e para formular problemas	CG8 CE13 CT1 CT14

Contidos

Tema	
1.- A filosofía como pensamento que se ocupa de problemas específicos	1.- Introducción: filosofía, historia e problemas específicos
2.- As diversas respostas que se deron ao longo da historia dos problemas plantexados	1.- A modernidade como unha forma concreta de civilización. 2.- A filosofía no mundo global.
3.- Os esquemas de pensamento que configuraron o que somos.	3.- Filosofías do século XX. 4.- A posmodernidade.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Seminarios	15	22	37
Titoría en grupo	8	0	8
Traballos tutelados	6	40	46
Sesión maxistral	20	0	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	34	37

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación do curso e explicación de cómo se desenvolverán as distintas actividades que debe facer o alumnado
Seminarios	Información de cómo se desenvolven estas sesións e presentación do tema de análise, partindo dun texto ou un documento gráfico
Titoría en grupo	Entrevistas do alumnado co profesor da materia para resolver dúbidas, asesorar, etc.
Traballos tutelados	Elaboración dun traballo de introducción á investigación vencellado cos temas da materia de estudo
Sesión maxistral	Exposición, por parte do profesorado dos temas do programa

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Resolveranse as dúbidas e dificultades que o alumnado encontre na elaboración das tarefas: traballo, comentarios, etc.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminarios	Presentación e debate dun tema.	15 Para aprobar la materia hay que obtener en este apartado por lo menos el 50	CG8 CE13 CE23 CE34 CT1 CT3 CT6 CT14
Traballos tutelados	Valoración do traballo de iniciación á investigación. Serase esixente coa adecuación do resultado aos criterios esixidos para este tipo de actividade.	35 Para aprobar la materia hay que obtener en este apartado por lo menos el 50	CG8 CE13 CE23 CT1 CT3 CT6 CT14
Probas de resposta longa, Examen sobre o temario da materia de desenvolvemento		50 Para aprobar la materia hay que obtener en este apartado por lo menos el 50	CE23 CT1 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado presencial e o non presencial ten que alcanzar o 50% en cada unha das probas para superar a materia.

Segunda convocatoria: De non ter superada algunha das probas ou actividades obxecto da avaliación, poderán recuperarse na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial: O alumnado que non poda asistir á clase regularmente, non poda seguir a avaliación continuada nin asistir a titorización dos traballos, realizará as seguintes probas: Unha proba de contidos teóricos (50%), un traballo (30%), o resumo de dous libros a determinar co profesor/a responsable da materia (20%). Para aprobar é preciso alcanzar o 50% en cada unha das probas.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>) no espazo Organización Académica 2016-2017

Bibliografía. Fontes de información

Giner, Salvador, Historia del pensamiento social, Ariel,
 Mosterín, Jesús, Filosofía de la cultura, Alianza,
 Ayestarán, Igancio, Filosofía en un mundo global, Cátedra,
 García Morente, Manuel, Lecciones preliminares de filosofía, Porrúa,
 Valcarcel, Amelia, Feminismo en el mundo global, Catedra, Libro

Para cada tema o profesor indicará a bibliografía complementaria correspondente.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Socioloxía: Socioloxía da educación**

Materia	Socioloxía: Socioloxía da educación			
Código	P02G120V01105			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Traba Díaz, Amada			
Profesorado	Lage Picos, Jesús Adolfo Torres Outón, Sara María Traba Díaz, Amada			
Correo-e	amadat@uvigo.es			
Web	http://websuvigo.es/webdeox11/			
Descrición xeral	<p>Materia de formación básica na formación inicial do profesorado, imprescindible para que as e os futuros docentes comprendan a complexidade dos procesos e relacións educativas. O programa pretende achegar as dimensións estruturais e ideolóxicas que preceden, condicionan e entrelazan os procesos educativos.</p> <p>A reflexión que se fai nesta materia debería contribuír a unha praxe docente racional e consciente. Os contidos céntranse fundamentalmente nos procesos de socialización e nas súas axencias e ámbitos principais, e nomeadamente, na escolarización nas sociedades modernas; mais tamén se dá a debida importancia aos aspectos xerais da disciplina sociolóxica.</p> <p>Asemade, incorpórase a perspectiva de xénero de xeito transversal, nos contidos, na linguaxe e na praxe de aula.</p> <p>Preténdese:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Abordar os aspectos sociais -non pedagóxicos nin didácticos- implicados nos procesos educativos. - Contextualizar os procesos educativos no seu medio social e histórico, nomeadamente na actualidade. - Adquirir coñecementos básicos de Socioloxía e poder usar as súas achegas teóricas como ferramentas de análise e comprensión da realidade social e educativa. - Incorporar coñecementos de disciplinas afíns. - Desenvolver capacidades de comprensión e análise do medio social e a capacidade de aplicación para avaliar e prever o impacto, máis alá da aula e da práctica profesional diaria, na integración da comunidade, na resolución de conflitos e na innovación educativa. 			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber - saber facer
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- saber

CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber - saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	- saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	- saber
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	- saber
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	- saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	- saber - saber facer
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	- saber
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	- saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer - Saber estar / ser
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	- saber facer - Saber estar / ser
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	- saber - saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- saber - saber facer
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	- saber - saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	- saber - Saber estar / ser
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber
CE24	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar	- saber
CE28	Valorar as ciencias como un feito cultural	- saber
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	- saber
CE31	Comprender os principios básicos das ciencias sociais	- saber
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	- saber facer
CE35	Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos	- saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	- saber facer
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	- saber facer
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	- saber - saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	- saber facer - Saber estar / ser
CE66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro	- Saber estar / ser
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	- saber
CE69	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todas as ensinanzas descritas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber

CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber facer
CT14	Razoamento crítico	- saber
CT15	Compromiso ético	- saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer
CT19	Lideranza	- saber facer - Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer
CT22	Motivación pola calidade	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

O alumnado deberá acadar os seguintes resultados	CG2
	CG3
Adquirir coñecementos que permitan:	CG4
- Empregar as achegas teóricas da socioloxía como ferramenta de análise e comprensión da realidade.	CG6
- Analizar a educación como un feito social, como unha institución básica na sociedade actual. Analizar as súas funcións sociais e as súas transformacións e conflitos.	CG7
- Coñecer a evolución da institución familiar, os diferentes tipos de familias, os diferentes estilos de vida e de educación; ver a educación dende a perspectiva familiar para poder interreactuar eficazmente coas familias	CG8
	CG9
	CG10
	CG11
- Comprender as demandas institucionais da educación no contexto actual: familias, relacións de xénero, relacións interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, desigualdade, segregación, discriminación, inclusión e exclusión social, desenvolvemento sostible.	CG12
	CE1
	CE2
- Analizar o impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das tecnoloxías, así como dos cambios nas relacións de xénero e interxeracionais.	CE7
	CE8
- Poder desenvolver e avaliar as accións dentro e fóra do centro educativo destinadas á formación cidadá.	CE9
- Descubrir os aspectos sociais non pedagóxicos implicados nos procesos educativos, nomeadamente aqueles máis profundos como os que se relacionan coa estrutura social e as transformacións sociais, e tamén con fenómenos máis conxunturais ou específicos como a evolución da economía e do mercado de traballo.	CE10
	CE11
	CE13
	CE14
	CE15
Adquirir destrezas metodolóxicas que permiten desenvolver os contidos anteriores a través do traballo autónomo individual e en equipo como:	CE17
	CE19
- Aprender a seleccionar e xerarquizar a información	CE22
- Planificar o traballo.	CE23
- Acadar metas concretas.	CE24
- Establecer obxectivos e medios	CE28
- Avaliar custos e posibles limitacións do traballo de investigación empírica.	CE29
- Capacidade para redifinir obxectivos ou medios se estes non se axustaren aos fins establecidos.	CE31
- Analizar resultados e proceso de investigación	CE34
- Sistematizar e presentar oralmente e por escrito os contidos previstos.	CE35
	CE48
	CE52
Adquirir destrezas tecnolóxicas:	CE63
- Coñecer as ferramentas básicas de informática e audiovisual (procesador de texto, power point, folla de cálculo, acceso a internet, programas multimedia e gravación de voz ou vídeo)	CE64
- Traballar con fontes e bases de datos estatísticos	CE65
- Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación	CE66
- Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	CE68
	CE69
	CT1
Adquirir destrezas lingüísticas:	CT2
- Comprensión de textos complexos	CT3
- Expresión escrita, comunicación oral en público. linguaxe inclusiva.	CT5
- Capacidade para facerse entender (oral e escrita)	CT6
- Resumir e articular información complexa ou de fontes diferentes.	CT7
	CT8
	CT9
Adquirir destrezas sociais que permitan desenvolver tarefas colaboradoras:	CT10
- Capacidade de escoitar e comprender aos demais.	CT11
- Capacidade de captar a atención do receptor.	CT12
- Capacidade para adaptarse á axenda de traballo para cumprir obxectivos.	CT13
- Capacidade para organizar, adaptar ou reorganizar o traballo.	CT14
- Capacidade para asumir a responsabilidade propia e do grupo.	CT15
	CT16
	CT17
	CT18
	CT19
	CT20
	CT21
	CT22

Contidos

Tema

TEMA 1.- Conceptos xerais e perspectivas teóricas sociolóxicas

- Perspectiva sociolóxica, perspectiva global e perspectiva sociolóxica na vida cotiá
- A socioloxía como ciencia: orixes e desenvolvemento
- Teoría sociolóxica: principais paradigmas e novas perspectivas (a perspectiva de xénero como exemplo)
- Que entendemos por sociedade, evolución e tipos de sociedade
- Individuo e sociedade, achegas da socioloxía clásica: Marx, Weber e Durkheim (conflito, racionalización, función, anomia)
- Cultura: conceptualización, diversidade cultural, interculturalidade, subcultura e contracultura; símbolos, valores, normas, desviación e control social
- Estrutura social e interacción, status e rol.
- Estratificación social: clase, xénero e etnia.
- Grupos e organizacións.

Apéndice metodolóxico básico para a realización do proxecto de investigación

- Metodoloxía, nocións básicas para o traballo de investigación: a definición do problema, as achegas teóricas, a formulación da hipótese, a escolla do deseño (distinción métodos e ferramentas básicas), recollida e compilación dos datos, interpretación dos resultados, elaboración de informe.

TEMA 2.- Socioloxía da familia e da infancia

- Que é a socialización? Concepto, proceso, teorías e axentes principais. A análise sociolóxica da familia
- Que son as familias? Definición, natureza e evolución da institución
  - Principais perspectivas teóricas: funcións, desigualdade, patriarcado e análise micro.
  - A rápida transformación da institución familiar na sociedade actual, diversidade de modelos fronte ao modelo tradicional
  - A cara escura das familias. Violencia intrafamiliar e de xénero

A análise sociolóxica da infancia

- A construción social da infancia
- Perspectivas teóricas sobre a infancia
- A infancia maltratada e excluída, a infancia postmoderna
- A socialización na infancia con referencia a outros axentes, e a socialización de xénero como exemplo de socialización diferencial.

TEMA 3.- Contexto social, cambios sociodemográficos e acceso ao mercado de traballo. Políticas educativas

O contexto social actual, cambio e transformación acelerada. Sociedade transformacional e líquida

- Cambios sociodemográficos: natalidade, esperanza de vida, migracións, acceso ao mercado de traballo, ... consecuencias sobre a estrutura social e a construción social das categorías de idade, de xénero, clase, etnia.

- Relación entre sistema social e sistema educativo, xenealoxía do sistema escolar -Características comúns e xerais dos sistemas educativos (xeneralidade, obrigatoriedade, ramificación, burocratización)

Políticas educativas, innovación e reforma

Apéndice coas explicacións teóricas da relación entre educación e sociedade: da achega dos clásicos aos paradigmas actuais. este apéndice é de espacial interese como base teórica para a realización dos proxectos de investigación.

TEMA 4.- Educación e cidadanía: xénero, multiculturalidade, discriminación, inclusión social, participación na vida política e económica...).

A estratificación social e as súas consecuencias no sistema educativo, nos grupos sociais e nos individuos: discriminación, inclusión/exclusión social, participación na vida política e económica

- A teoría social aborda a desigualdade
- A relación entre clase social e educación
- O xénero como categoría relevante na desigualdade educativa. A coeducación.
- A diversidade cultural, a interculturalidade na sociedade global un reto para os sistemas educativos.

TEMA 5.- Culturas familiares e cultura escolar: reprodución cultural e factores sociais do rendemento escolar (clase, género...).	<ul style="list-style-type: none"> - A reprodución cultural e social na escola - A violencia simbólica. - Lingua e currículo - A escola aparello de poder disciplinario - Os nesgos de xénero, de clase e étnicos no sistema educativo e factores sociais de rendemento escolar relacionados.
TEMA 6.- Relación entre educación familiar, demandas de la comunidad y práctica en la escuela.	<ul style="list-style-type: none"> - A socialización no marco da familia - Os modelos de socialización familiar - A relación familia-escola. - As relacións entre escola e contorno: mirando ao futuro
TEMA 7.- Currículo oculto, socialización en el aula y en el centro.	<ul style="list-style-type: none"> - Que é o currículo dende a perspectiva sociolóxica: expreso, evidente, visible, oculto, invisible, omitido; saberes, hábitos, espazos e tempos, a organización escolar como elemento esencial na análise do currículo - As relacións sociais do proceso educativo: inculcación, selección/omisión, segregación/inclusión - A eficacia da socialización escolar - A comunicación na aula e a constitución do individuo illado - Sexismo no currículo
TEMA 8.- Socioloxía da interacción na aula e resolución de conflitos	<ul style="list-style-type: none"> - A aula como microsociedade: significación social da aula e da relación educativa, poder e estratificación: xénero, clase e etnia - A análise sociolóxica do profesorado. A feminización da profesión docente - A aula como marco de comportamento: negociación, estigma e resistencia - A comunicación na aula e a constitución do individuo illado - Sexismo nas interacción de aula - Resolución de conflitos: aprender a amar na escola, a importancia da educación afectiva a da aplicación de modelos integradores baseados no concepto de construción social
TEMA 9.- Impacto y uso de las tecnologías en la educación.	<ul style="list-style-type: none"> - A revolución das TIC e a sociedade da información, impacto na economía, na democracia, nas relacións sociais, a creación de novas culturas e os novos riscos - O impacto das linguaxes audiovisuais e das pantallas na socialización. Xénero e uso das tic - Sinerxías e oportunidades das TIC para transformar o modelo educativo, novos contornos de aprendizaxe e de relación, a transformación do espazo/tempo, eliminación de barreiras no acceso,

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	3	0	3
Traballos tutelados	10	20	30
Presentacións/exposicións	8	6	14
Foros de discusión	0	3	3
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	16	16
Prácticas autónomas a través de TIC	4	0	4
Seminarios	5	10	15
Actividades introdutorias	2	0	2
Estudos/actividades previos	0	20	20
Sesión maxistral	10	0	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	20	30
Probas de resposta curta	1	0	1
Cartafol/dossier	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición

Titoría en grupo

• **Descrición:** este é un tempo reservado para atender e resolver dúbidas do alumnado. Durante este curso cada alumna/o deberá dedicar 3 horas a esta actividade.

• **Obxectivos:**

o Atención, seguimento e orientación do alumnado.

o Intercambiar información, perspectivas e coñecementos.

o Favorecer o feedback entre as persoas que compoñen o curso: entre o propio alumnado e entre docente e alumnado sobre os contidos e tarefas desenvolvidas na materia.

o Seguimento da comprensión de conceptos e contidos así como resolución de dúbidas.

o Asesoramento na procura de información.

• **Modalidade:** guiada.

• **Natureza:** teórica e práctica.

• **Escenario:** despacho 113, aulas C ou B

• **Grupos:** reducido (entre 4 e 9).

• **Tarefas do alumnado:** identificar as dúbidas e problemas de comprensión e formulalas, se pode ser, con posibilidades de resolución.

Traballos tutelados

• **Descrición:** actividades que realiza o alumnado como parte da preparción para as aulas B e C algúns exemplos poden ser: recensións sobre artigos científicos de actualidade, traballos monográficos, procura de información en artigos, libros, web, bases de datos, etc. sobre un tema en concreto.

-Todo o alumnado deberá facer un proxecto de investigación que desenvolverá en grupo. Este traballo será guiado nas horas de aula B. O alumnado deberá escoller un tema e deseñar e desenvolver a investigación que conterà as actividades precedentes entre outras.

Quen se encargue da docencia acoutará e aceptará os temas de estudo propostos polo alumnado. Realizará o seguimento do traballo e avaliará o proceso e o resultado final.

• **O obxectivo:** adquirir e consolidar coñecementos, aplicar na práctica os coñecementos teóricos e formar parte fundamental do traballo que se avalia.

• **Modalidade:** autónoma con titoría e supervisión

• **Natureza:** práctica.

• **Escenario:** aula B e escenario sen prescrición.

Realizarase en grupo reducido: 3-5 compoñentes.

O alumnado realizará o proxecto a partir do guión proporcionado pola/o docente, e do marco teórico da materia. Disporá das sesións de prácticas en horas B, así como das sesións de titoría presencial e virtual que fosen precisas para facilitar o seguimento do proceso.

Presentacións/exposicións • Descrición: todos os traballos tutelados nas sesións prácticas deben ser presentados en público a todo o grupo en sesións habilitadas a tal efecto ao final do cuadrimestre. Teráse en conta a habilidade para comunicar e a capacidade de captar a atención do público así como a capacidade de síntese e os recursos empregados.

Tamén se poden expoñer, pero non é obrigatorio, outros traballos que se vaian realizando de forma voluntaria polo alumnado.

Estas exposicións consistirán en presentar un tema concreto ou un traballo (previa presentación escrita na que se avaliará o contido).

Trátase dunha metodoloxía que traballa unha competencia nuclear e transversal cuxo obxectivo é aprender a comunicar.

Os traballos expoñeranse en grupo -os que se realicen en grupo- ou individualmente os que se fagan desa forma con carácter voluntario.

As presentacións serán avaliadas en función dos criterios previamente establecidos, podendo incluso integrar a avaliación criterios e cualificacións incorporados polo alumnado.

- Modalidade: guiada.
- Natureza: práctica.
- Escenario: aula ordinaria que conta con recursos tecnolóxicos (canón de proxección, transparencias, conexión a Internet, vídeo ou DVD...)
- Grupo: grande, mediano ou reducido.
- Tarefas do alumnado:
  - o Expoñer o traballo publicamente.
  - o Defendelo, é dicir, debe responder ás preguntas e posibles críticas construtivas de colegas e docentes.
  - o Poderanse explicar na parte final da exposición os problemas e obstáculos xurdidos durante la elaboración do traballo.

Foros de discusión • Descrición: esta é unha actividade que se realizaría a través das redes creadas a tal efecto polo propio alumnado, a traves destas redes se poderá acordar e acoutar temáticas de traballo nas horas C de seminario e o mesmo para desenvolver o proxecto de investigación. poderase consensuar as prioridades, debater e intercambiar informacións e opinións de interese para o desenvolvemento teórico e práctico da materia, especialmente temas de actualidade ou de relevancia.

- Obxectivos:
  - o Abrir novas perspectivas e temas e traballar e consolidar coñecementos.
  - o Cuestionar(se) opinións persoais e posibles prexuízos.
  - o Desenvolver habilidades comunicativas.
- Modalidade: autónoma.
- Natureza: práctica.
- Escenario: non prescrito agás pola necesidade de conexión á rede.
- Grupos: grande ou reducido.

• Quen teña a cargo a docencia, ou incluso o alumnado, propondrá un tema de debate ou de estudo, se é preciso nomearase alguén que dinamice ou modere o foro.

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • Descrición: formulación, análise, resolución individual, e de proceder, debate en grupo, dun exercicio relacionado coa temática da materia de forma autónoma por parte do alumnado. • Obxectivo <ul style="list-style-type: none"> o Reflexionar sobre as cuestións principais da materia e relacionar teoría e práctica. o Introducir novos conceptos e integralos cos antigos. o Consolidar coñecementos. <p>O alumnado dispón da documentación necesaria para preparar a materia, concretamente dispón de unidades temáticas que ao final de cada unha presentan unha batería de cuestións ou exercicios denominadas "actividades de autoavaliación", O contido e resolución destas actividades pode integrar o cartafol/dossier xunto coa documentación elaborada para os seminarios e outros traballos voluntarios. A docente poderá revisar este traballo por petición propia ou por solicitude do alumnado e formará parte da avaliación final.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modalidade: autónoma. • Natureza: teórico-práctica. • Escenario: non prescrito. <ul style="list-style-type: none"> • Tarefas do alumnado: <ul style="list-style-type: none"> o Resolver a cuestión ou exercicio proposto pola/o docente a partir da documentación facilitada ou de pescudas. o Aínda que as actividades se realizaren de forma autónoma, o alumnado disporá en todo momento de sesións de titoría para que a docente poida realizar o acompañamento e seguimento desta metodoloxía.
Prácticas autónomas a través de TIC	<ul style="list-style-type: none"> • Descrición: desenvolver, con axuda das TIC, prácticas de búsqueda de información, manexo de ferramentas básicas para deseñar táboas e gráficas, tratamento de datos e búsqueda de fontes estatísticas. <p>Desenvolveranse 2 ou tres sesións en horas B. Ao inicio do curso e cando o desenvolvemento dos traballos o requira, é dicir, no momento en que se trate de buscar, procesar e presentar a información para os traballos. Asemade realizarase o curso de busca bibliográfica e bses de datos ofrecido pola biblioteca</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obxectivos: <ul style="list-style-type: none"> o Facilitar a correlación entre a teoría e a práctica. o Consolidar coñecementos. o Utilizar programas ou recursos informáticos. • Modalidade: guiada. • Natureza: práctica. • Escenario: aula de informática ou aula B e en grupo mediano. <ul style="list-style-type: none"> • Quen estea a cargo desta docencia deberá elaborar e proporcionar un guión para orientar a realización do traballo e das actividades concretas en cada caso, asemade deberá facer o seguimento da evolución da actividade do alumnado. <ul style="list-style-type: none"> • Tarefas do alumnado: realizar a actividade proposta en tempo e forma.
Seminarios	<p>Descrición: trátase dun tipo de metodoloxía que combina o traballo autónomo co guiado de aula. Pretende profundar e ampliar o contido xeral da materia pero a través dunha temática específica tratada no programa xeral da materia e transversal á mesma. O tema escollido é: Xénero, socialización e coeducación</p> <p>Terán lugar 8 sesións de unha hora en pequeno grupo (sesións de horas C) en semanas alternas co fin de dar tempo a preparar lecturas de textos e procuras de información etc..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obxectivo: adquirir, comunicar e consolidar coñecementos teórico-prácticos e fomentar a interactividade entre a docente e o alumnado. • Modalidade: guiada. • Natureza: práctica. • Escenario: aula ordinaria con recursos tecnolóxicos. • Grupos: reducido • Tarefas do alumnado: procura, traballo de documentación, lectura e análise, para achegalo ás demais persoas participantes no seminario. Coordinación e consenso entre o alumnado participante no grupo para definir temas e prioridades.

Actividades introductorias

- **Descrición:**

Estas actividades realizaranse nas primeiras sesións A, B e C nos grupos.

Están encamiñadas a tomar contacto e a dar e recoller información sobre a materia, o curso e sobre o alumnado (coñecementos previos, intereses e motivacións).

Poderanse presentar pezas audiovisuais ou doutro tipo que o alumnado terá que analizar en forma de chuvia de ideas ou sobre un guión proposto pola/o docente, quen preguntará sobre ideas e conceptos para coñecer o grao de afinidade e comprensión na materia.

Asemade, poderánse presentar exercicios prácticos nos que o alumnado terá que responder oralmete a unhas preguntas.

Nos últimos tramos das primeiras sesións farase a presentación específica do curso: obxectivos, contidos, metodoloxía, avaliación, etc.

- **Obxectivo:** comunicar amigablemente que se pretende atinxir con este curso e de forma somera coa materia de Socioloxía. Aclarar, no posible, a finalidade da mesma e o seu interese.

- **Modalidade:** guiada
- **Natureza:** teórica
- **Escenario:** aula ordinaria
- **Grupo:** grande, mediano e pequeno
- **Tarefas do alumnado:** participar activamente nas actividades

---

Estudos/actividades previos

- **Descrición:** sempre antes de cada sesión presencial maxistral (horas A) ou do desenvolvemento de traballo práctico (horas B) ou seminarios (horas C) o alumnado realizará as actividades previstas como previas.

O alumnado deberá procurar, ler e traballar a documentación ou o material proposto e facilitado pola/o docente.

o Pode ser para unha actividade teórica - procura de información, análise e organización de documentación- ou a realización dunha tarefa que haxa de ser resolta con traballo práctico.

- **Obxectivo:** aprender e asistir ás aulas cun mínimo de coñecementos da materia que permita avanzar a bo ritmo e compartir coñecementos para facilitar o debate en sesión maxistral, seminario ou práctica.

Quen se encargue da docencia poñerá a disposición do alumnado o material de lectura ou as indicacións para obtelo.

- **Modalidade:** autónoma.
- **Natureza:** práctica.
- **Escenario:** non prescrito.
- **Realizarase** en grupo reducido ou de forma individual.

- **Tarefas do alumnado:**

o Procurar documentarse (artigos, webs, bases de datos, audiovisuais, etc.)

o Ler a documentación facilitada polo/a docente ou obtida de forma autónoma.

Sesión maxistral

Non se trata de realizar leccións maxistrais ao uso, pois a presentación estruturada e ordenada dos temas xa está a disposición do alumnado na plataforma de teledocencia.

Nos tempos dedicados á exposición a cargo da/o docente levarase a cabo a explicación e aclaracións do contido da materia:

- Relacionala coas sesións anteriores e posteriores
- Resaltar as ideas principais
- Aclarar aqueles puntos máis complexos
- Dar a palabra ao alumnado para resolver as dúbidas e ofrecer exemplos (de actualidade, reais, etc.),
- Relacionar os novos conceptos
- Asegurar a comprensión do contido empregando a exposición teórica ou a discusión e debate.

- Obxectivo: presentar novos coñecementos
- Modalidade: guiada, a presenza de docente é necesaria.
- Natureza: teórica.
- Escenario: aula ordinaria A

Recursos tecnolóxicos (malia non ser imprescindibles poderán empregarse o proxector, conexión a Internet, vídeo ou dvd...).

- Grupo: grande
- Tarefas do alumnado: preparar as actividades previas, participar activamente na sesión (tomar notas, tomar a palabra, contestar preguntas...).

Resolución de problemas e/ou exercicios

- Descrición: formulación, análise, resolución e debate de exercicios relacionados coa temática da materia.

A docente propón, ao final de cada tema, por escrito e de forma organizada unha batería de exercicios e actividades.

A documentación de consulta e lectura está a disposición do alumnado e conforma a guía de orientación e análise, centra os puntos de interese, de ampliación ou de complexidade para a posterior discusión e posta en común na aula.

En hora A realizarase un exercicio escrito por cada tema que será recollido pola docente na aula para incorporase a avaliación.

En todas as sesións maxistrais a docente preguntará pola realización dos exercicios de autoavaliación, polas dificultades e dúbidas atopadas e recollerá os comentarios e achegas do alumnado comentados en público. Resolverá na aula cantas dúbidas se presenten deste xeito.

- Obxectivo: Reflexionar e relacionar teoría e práctica e proporcionar feedback ao alumnado sobre o proceso de aprendizaxe. Realmente é unha peza metodolóxica integrada, que permite aprender, consolidar, ampliar, autoavaliar e avaliar, e comunicar na aula.
  - Modalidade: guiada.
  - Natureza: práctica.
  - Escenario: aula ordinaria con recursos tecnolóxicos.
  - Grupo: grande.
  - Tarefas do alumnado: o alumnado deberá resolver os exercicios propostos a partir do material de estudo facilitado pola docente. Posteriormente terá lugar unha posta en común.
-

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	O seminario é unha metodoloxía que combina o traballo individual e de grupo, o traballo autónomo e o guiado en aula C. Con esta atención en aula preténdese guiar e avaliar o proceso de aprendizaxe e o progreso do alumnado tanto no plano teórico como práctico: pescudas, recompilación, análise, opinión, presentación, debate en aula, ... O seguimento consignarase nas fichas individuais e tamén con referencia ao grupo C no que se integre cada alumna/o durante o desenvolvemento das aulas C. A docente proporá temas de traballo e será o alumnado quen decida a súa concreción de acordo cos seus intereses ou relevancia. A docente indica o marco teórico para traballar, e, sobre el, o grupo deberá tomar decisións, coordinarse na distribución de tarefas e definir o que se vai presentar en aula.

Resolución de problemas e/ou exercicios	Ao final de cada tema, e de forma voluntaria para o alumnado, levarase a cabo unha pequena proba de coñecemento que permitirá ir recompilando información de cada alumna/o sobre a evolución da adquisición de competencias cognitivas. Estas probas retroalimentan a información, xa que lle serán devoltas ao alumnado coas indicacións pertinentes. Ademais permiten realizar avaliación de proceso e son unha ferramenta útil para conseguir que o alumnado teña a materia ao día e non acumule temas sen traballar, pois a superación destas probas permitirá acadar unha avaliación positiva nesa parte da materia sen ter que realizar outra proba de coñecemento.
Foros de discusión	Esta atención permite que o alumnado resolva de forma autónoma a coordinación necesaria para o traballo de aulas B e C. No B estará formado polo grupo de proxecto e no C polo grupo de aula, que é reducido, aproximadamente 12 persoas. Deberan conformar unha rede de traballo a través de Internet con todos os compoñentes. O foro permitirá debater o necesario para acordar temas, priorizar o desenvolvemento, acordar quen intervirá na aula e sobre que, ... É un tipo de traballo autónomo do grupo, e quen se encargue da docencia deberá garantir que existe, que se comunican todos os membros e tomará nota do resultado dos debates e decisións.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Con esta atención, que se poderá desenvolver en aula (A, B e C) e nas titorías individuais e de grupo, preténdese estimular o alumnado a profundar e consolidar os coñecementos que ofrece a materia. A base para esta atención está na proposta de actividades que se fai ao final de cada tema. O alumnado poderá decidir que actividades realiza segundo os seus intereses ou relevancia, e despois poderá contrastar co grupo o resultado ou traballalo en titoría coa docente para mellorar as competencias cognitivas e metodolóxicas. Estes exercicios formarán parte da documentación compilada para o cartafol.
Titoría en grupo	Con esta atención preténdese contribuír a resolver as dúbidas que xurdan na realización das diferentes tarefas propostas ao alumnado, nomeadamente aquelas que xurdan coa realización do proxecto de investigación en grupo (horas B) e nas que aparezan ao desenvolver o traballo de seminario (horas C). Poderá realizarse nas horas B e C e no despacho.
Actividades introdutorias	Con esta atención preténdese aclarar todo o necesario para desenvolver correctamente o traballo de curso. En cada tipo de aula (A, B, C), por ser diferente, levaranse a cabo as necesarias explicacións sobre contidos, metodoloxía e avaliación, dando a palabra ao alumnado para que poida preguntar o que considere oportuno. Na primeira parte da intervención poderanse empregar estratexias que permitan coñecer aproximadamente o grao de familiaridade do alumnado coa materia e coas metodoloxías que se van aplicar. Poderanse realizar tormentas de ideas, visionar algunha peza audiovisual e logo ter un coloquio sobre ela, realizar a presentación do alumnado facendo algún tipo de precisión, ou calquera outra estratexia de iniciación á materia.
Traballos tutelados	Esta atención céntrase na orientación para o deseño teórico e metodolóxico, así como no seguimento da realización do proxecto de investigación que o alumnado debe facer en grupo. Esta atención levarase a cabo fundamentalmente no transcurso das aulas B que teñen como obxectivo específico acadar as destrezas básicas na praxe metodolóxica e tamén en destrezas tecnolóxicas, lingüísticas e colaboradoras. Ademais de na aula B e atendendo grupo a grupo, levarase a cabo tamén no despacho e a través de correo electrónico.
Presentacións/exposicións	Esta atención ten como obxectivo orientar ao alumnado na mellora das destrezas comunicativas ou na superación dos obstáculos que se poden presentar ao falar en público e comunicar de forma eficiente. Dedicarase unha sesión a preparar e orientar nestas destrezas na hora A e na B, e, eventualmente, tamén se poderá traballar en titoría individual.
Prácticas autónomas a través de TIC	Esta atención pretende que o alumnado adestre no uso dos recursos que ofrecen as TIC: procura de información, manexo de ferramentas básicas para deseñar táboas e gráficas, tratamento de datos e busca de fontes. Respecto da procura de información e valoración e cita de fontes, o alumnado deberá realizar obrigatoriamente o curso que ofrece a biblioteca do campus. Para adestrar en tratamento de datos e elaboración de gráficas e cadros a atención levarase a cabo na aula en hora B e C ou na titoría.
Estudos/actividades previos	Quen teña o encargo da docencia porá a disposición do alumnado dende o inicio de curso a documentación necesaria para realizar o traballo previo ás sesións A, B ou C. Esta atención permitirá que o alumnado poida asistir ás aulas cun coñecemento previo do que se vai tratar e polo tanto poderá formular dúbidas e preguntas con maior acerto, ou mesmo debater sobre o que se está aprendendo. O alumnado debe ler a documentación ou o material proposto e facilitado pola/o docente. Pode ser para unha actividade teórica - procura de información, análise e organización de documentación- ou a realización dunha tarefa que deba ser resolta con traballo práctico.

Sesión maxistral

Con esta atención non se pretende realizar leccións nas que a relación docente alumnado sexa xerárquica e unidireccional. Para evitar isto a presentación estruturada e ordenada dos temas xa está a disposición do alumnado na plataforma Faitic, de modo que o alumnado pode e debe lela con anterioridade e dese modo ten xa un punto de partida para poder reflexionar e participar na aula. Non obstante, nos tempos dedicados á exposición a cargo da/o docente levarase a cabo a explicación e aclaracións do contido da materia que o alumnado considere de maior interese pola súa relevancia ou complexidade. En todo caso hai un guión estándar que consiste en: Relacionar o contido do tema co marco global da materia Resaltar as ideas principais Aclarar aqueles puntos máis complexos Dar a palabra ao alumnado para resolver as dúbidas e ofrecer exemplos (de actualidade, reais, etc.), relacionar os novos conceptos, e asegurar a comprensión do contido empregando a exposición teórica ou a discusión e debate.

Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	O alumnado poderá facer de xeito voluntario unha proba de resposta longa, con acceso a información durante o desenvolvemento da mesma, co obxectivo de subir a cualificación final. Poderá realizala o alumnado que acade unha cualificación superior ou igual a notable 8. Esta proba dará a oportunidade de acceder ao sobresaliente ou matrícula de honra. A proba desenvolverase na data de exame final oficial.
Probas de resposta curta	Esta atención permitirá (ao alumnado e á docente) ter información semanal sobre o desenvolvemento da aprendizaxe da materia. O contido será sobre o máis importante de cada tema e a resposta curta permite obter información sobre se se van acadando as destrezas cognitivas requiridas. As explicacións en aula A son importantes para resolver dúbidas e as probas realizaranse nas horas A. a superación destas probas permite acadar a cualificación positiva sen ter que realizar o exame final.
Cartafol/dossier	Con esta atención preténdese estimular ao alumnado a traballar aquelas destrezas máis febles que cada quen identifique, tanto no plano cognitivo como metodolóxico, lingüístico ou tecnolóxico. A docente ofrece unha batería de propostas en forma de pescudas, reflexións, análises de pezas documentais literarias ou de imaxe, etc. e será o propio alumnado quen decida que e canto facer. Todo este traballo formará parte dun cartafol/dossier persoal que se poderá mostrar e consultar coa docente, quen propondrá melloras e orientacións. Este cartafol poderá formar parte da documentación a ter en conta para a avaliación final.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminarios	Cada grupo C terá 8 sesións en seminario (horas C) ao longo do cuadrimestre. Para o seu desenvolvemento será preciso que o alumnado se coordine, se documente e traballe previamente, individualmente e en grupo, coas lecturas e indicacións propostas. Nas sesións de seminario cada participante intervirá presentando as conclusións ás que chegara, de modo que se comparta o coñecemento e que se debata en grupo.	15	CG3 CG4 CG6 CG7 CG8 CG10 CG11 CE22 CE23 CE24 CE69 CT1 CT2 CT3 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT22

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Esta metodoloxía está pensada para aquelas persoas que desexen afondar un pouco máis nos temas. No material preparado pola docente fanse suxestións que orientan ao alumnado para este fin, podendo tamén o propio alumnado afondar en aspectos que non estean suxeridos pola docente. Este traballo voluntario pasará a formar parte do cartafol individual do alumnado e permitirá sumar para a avaliación final.	5	CG3 CG6 CG8 CG10 CG12 CE22 CE23 CE24 CE69 CT1 CT3 CT14 CT15 CT16 CT20 CT22
Traballos tutelados	Esta metodoloxía está pensada para poñer en práctica os coñecementos adquiridos e activar as capacidades que permiten acadar competencias de aplicación á realidade. O traballo será realizado en pequeno grupo, guiado, avaliado en proceso e avaliado en resultado. A base sobre a que se aplican os criterios de avaliación é a das competencias da materia a través da participación do alumnado nas sesións de introdución e de seguemento e a memoria onde se recolle o traballo realizado. Ningún traballo se poderá dar por finalizado ata que non acade a cualificación de apto.	25	CG3 CG4 CG6 CG7 CG8 CG10 CG11 CG12 CE22 CE23 CE24 CE69 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22

Presentacións/exposicións	Neste apartado terase en conta a presentación pública dos traballos tutelados, así como a presentación e debate ou posta en común en aula dos exercizos e dos seminarios. Polo tanto, neste apartado é no que se valoran especificamente as competencias relacionadas coa comunicación e a participación nas aulas A, na presentación pública da memoria do proxecto de investigación B, e nos seminarios das horas C.	15	CG11 CE69 CT1 CT3 CT5 CT9 CT18
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	A proba presencial de resposta longa (desenvolvemento dun tema ou dun comentario de texto) ten carácter voluntario e marcará a diferenza entre o notable e o sobresaliente ou a MH. Terá lugar na data da proba final oficial. Disporase de dúas horas para a súa realización e poderanse consultar materiais como o cartafol ou outras lecturas de consulta. Nesta data oficial final participarán tamén as persoas que non acadaran unha avaliación continua positiva ao longo do desenvolvemento do cuadrimestre pero cun tipo de proba que contemple unha mestura de preguntas curtas e longas. Tamén disporán de dúas horas para o seu desenvolvemento. Neste caso deberase acadar unha cualificación que permita facer media coas demais partes da materia, podendo chegar ata o 30% previsto para a avaliación continua coas probas de resposta curta.	5	CG6 CG8 CG9 CG10 CG12 CE22 CE23 CE24 CE69 CT1 CT3 CT14 CT15 CT20
Probas de resposta curta	Durante o desenvolvemento do curso realizaranse, de xeito voluntario por parte do alumnado, 10 probas de coñecemento de resposta curta sen apoio de apuntamentos nin material de consulta. Para a súa realización tomarase como base os contidos dos temas e os exercicios propostos ao final de cada tema. Serán avaliadas de inmediato e devoltas ao alumnado para a súa comprobación e comentario en aula. permiten manter o ritmo de traballo e a retroalimentación respecto do resultado. De superarse estas probas non será necesario facer ningunha outra proba de coñecemento. Para iso non deben suspenderse máis de 4 por debaixo de 4, ou máis de 3 por debaixo de 3.5. O total de suspensos que se poderán acumular con estas cualificacións non deberá ser superior ao 40%.	30	CG6 CG8 CG9 CG10 CG12 CE22 CE23 CE24 CE69 CT1 CT14 CT15 CT20

Cartafol/dossier	O cartafol é de realización voluntaria e persoal, flexible segundo os intereses e necesidades da cada alumna/o. No cartafol irase plasmando o traballado realizado durante o curso: resolución de exercicios de entre os recomendados ao final de cada tema, pescudas, recensións, cometarios sobre vídeos e películas, ..., nel poderanse incluír elementos concernintes ao traballo de aula A, B ou C. Por exemplo, pódense incluír aspectos concretos relacionados co traballo de investigación tutelado de grupo que non teñan cabida na memoria. O cartafol poderase ir revisando na titoría ao longo do cuadrimestre por solicitude do alumnado ou da docente.	5	CG3 CG4 CG6 CG8 CG9 CG10 CG12 CE22 CE23 CE24 CE69 CT1 CT2 CT3 CT6 CT13 CT14 CT15 CT16 CT18 CT20 CT22
------------------	--	---	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A segunda convocatoria (avaliación de xullo) terá os mesmos requirimentos, de tal maneira que as partes superadas na primeira non hai que repetilas.

A data de exame pódese consultar na web da facultade no apartado de organización académica.

<http://feduc.webs.uvigo.es/>

As persoas que non poidan asistir con asiduidade debarán acordar coa docente unha sistemática de traballo en horario de titoría, deberán realizar os traballos correspondentes ao seminario e ao proxecto de investigación e realizar as probas de coñecemento en forma de parciais ou no exame final.

Recoméndase encarecidamente que se lea esta guía con atención para poder aclarar as dúbidas xa na sesión de presentación da materia o primeiro día e non pasemos o curso aclarando cuestións que xa están recollidas neste documento.

Recoméndase poñer atención á documentación que se sube á plataforma virtual de teledocencia FAITIC. Nela están desenvolvidos os temas, esquemas de traballo, fichas e guións para realizar comentarios e outros traballos voluntarios, guías (como a de análise de películas con perspectiva sociolóxica), novas, anuncios, calendario previsto de realización do programa e datas das probas de avaliación.

Ningún traballo tutelado vai darse por finalizado ata que non acade a cualificación de apto.

Debe poñerse atención á bibliografía máis ampliada e bases de datos importantes para o desenvolvemento dos traballos.

Recoméndase ver os vídeos, documentais e películas que se propoñen nos diversos temas da materia pois contribúen a abrir o foco e a mellorar a comprensión do tema.

Tamén é importante ler a prensa e estar ao tanto dos acontecementos, e ter unha actitude aberta, curiosa e crítica ante o mundo.

Polo tipo de materia que é fáise máis fincapé nos aspectos reflexivos que memorísticos.

Bibliografía. Fontes de información

Educación en tempos inciertos, Fernández Enguita, Mariano, Madrid: Morata, 2001

Fernández Palomares, Francisco (coordinador), Sociología de la educación., Madrid: Pearson, 2003

Sociología de la Educación, Fernández Enguita, Mariano (editor) , Barcelona: Ariel referencia, 1999

Sociología, Macionis, John J. & Plummer, Ken , Madrid:Prentice Hall, 2005

La educación general en España, Pérez-Díaz, Víctor e Rodríguez, Juan C. , Fundación Santillana, 2003

Diccionario de sociología, Salvador Giner, Emilio Lamo de Espinosa e Cristóbal Torres (editores), Madrid: Alianza Editorial, 1998

Las reformas educativas a debate, Varela, Julia , Madrid: Morata , 2007

Atando teoría y práctica en la labor docente, Viniegra, L. , Barcelona: Paidós, 2004

Investigación-acción, reflexión crítica sobre la práctica educativa, VVAA. , Eduforma, 2007

Aprendiendo a trabajar: como los chicos de la clase obrera consiguen trabajos de clase obrera , Willis, Paul , Madrid: Akal , 1988

El harén pedagógico. Perspectiva de género en la organización escolar , Santos Guerra (coordinador) , Barcelona: Graó, 2000

Cultura infantil y multinacionales , Steimberg y Kinchelore (compiladores) , Madrid: Morata , 2000

“Nacimiento de dos hermanos gemelos: el sociólogo y el maestro de escuela (reflejo de Francia en el, Volker, Joan , Barcelona: Península, 1975

Chicos son hombres serán: cómo romper los lazos entre masculinidad y violencia, Miedziam, Myriam , Madrid: Horas y horas, 1996

“La escuela obligatoria y la invención de la infancia anormal” en Espacios de poder , Muel, Francine , Madrid: Ediciones de la Piqueta, 1991

La escuela a examen, Fernández Enguita, Mariano , Madrid: Pirámide. , 1999

La profesión docente y la comunidad escolar, Fernández Enguita, Mariano , Madrid: Morata , 1999

Vigilar y castigar , Foucault, Michel , Madrid: Siglo XXI, 1984

La escuela no es una empresa. El neoliberalismo al asalto de la escuela pública, Laval, L. , Barcelona: Paidós , 2004

Educación como “Dios manda”. , Appel, Michel W. , Barcelona: Paidós , 2006

<http://www.un.org/>, Naciones Unidas, ,

<http://www.oneworld.net>, One World, ,

<http://www.europa.eu.int/index-en.htm>, Unión Europea, ,

<http://portal.unesco.org/>, UNESCO, ,

Escuelas y calidad de la enseñanza, Informe internacional OCDE, Barcelona: MEC/Paidós, 1990

Educación superior y futuro de España, Pérez-Díaz, Víctor e Rodríguez, Juan C. , Fundación Santillana, 2001

www.ine.es, Instituto Nacional de Estadística, ,

<http://www.consellodacultura.org>, Consello da Cultura Galega, ,

Falar galego: No veo por que. Aproximación cualitativa á situación sociolingüística de Galicia, Iglesias Álvarez, Ana, Xerais, 2002

www.ige.eu/web/index., Instituto Galego de Estatística, ,

faic.uvigo.es/index., Universidade de Vigo, , 2016

www.csic.es/ , CSIC, ,

www.migualdad.es/mujer/, Instituto de la Mujer. La mujer en cifras, ,

sgl.xunta.es/publdida.html -, Servizo de Igualdade (Galicia), ,

www.oecd.org/document, OCDE, ,

www.cervantesvirtual.com/, Biblioteca Virtual Cervantes , ,

www.educarm.es/templates/portal/images/ficheros/revistaEducarm/, REDINET (Información educativa), ,

www.sc.ehu.es/sfwseec/basedatos.htm - , ERIC (Centro de recursos educativos), ,

www.plazayvaldes.es/libro/diccionario-critico-de-ciencias-sociales/1249/ , Diccionario crítico de Ciencias Sociales, ,

www.injuve.mtas.es/injuve/portal.portal.action , INJUVE (Instituto de la Juventud de España), ,

http://webs.uvigo.es/hcastro/guias/guia_dep08.html, Como realizar un trabajo académico, ,

Metodología de investigación, Hernández Sapiere, Mc.Graw-Hill, Mexico

La corrosión del carácter, Sennett, Richard, Barcelona, Anagrama, 2000

Amor líquido: Acerca de la fragilidad de los vínculos humanos, Bauman, Zygmunt, Mexico, FCE, 2005

El trabajo de cuidados, Carrasco, Cristina, Madrid, los libros de la Catarata, 2011

Sociofobia: el cambio político en la era de la utopía digital, Rendueles, César, Capitan Swing, 2013

La convivencialidad, Illich, Ivan, Barcelona, Virus, 2011

La invención de los derechos humanos, Hunt, Lynn, Barcelona, Tusquets, 2009

Como aprender a amar en la escuela, Renau, Mª Dolores (Ed.), Madrid, La catarata, 2012

Pedagogías invisibles. El espacio del aula como discurso, Acaso, María, Madrid, La catarata, 2012

Peligro, niños, Tonucci, Francesco, Barcelona, Graó, 2012

Pensando el futuro de la educación, Imbermom, F. Jarauta, B. (Coord.), Barcelona, Graó, 2012

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase poñer atención á documentación que se sube á plataforma virtual FAITIC. Nela están desenvolvidos os temas, esquemas de traballo, fichas para realizar comentarios e outros traballos voluntarios, guías de análise de películas con perspectiva sociolóxica, novas, anuncios, calendario previsto de realización do programa e datas das probas de avaliación. Debe poñerse atención á bibliografía máis ampliada e bases de datos importantes para o desenvolvemento dos traballos. Recomendase encarecidamente que se lea esta guía con atención para poder aclarar as dúbidas xa na sesión de presentación da materia o primeiro día e non pasemos o curso aclarando cuestións que xa están recollidas neste documento. Recomendase ver e comentar o material audiovisual proposto: vídeos, documentais, películas,...

Tamén é moi importante ler a prensa e estar ao tanto dos acontecementos, ter unha actitude aberta, curiosa e crítica ante o que sucede no mundo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria**

Materia	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria			
Código	P02G120V01201			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Pino Juste, Margarita Rosa			
Profesorado	Domínguez Pérez, María Teresa Pino Juste, Margarita Rosa			
Correo-e	mpino@uvigo.es			
Web	http://webs/uvigo.es/mpino			
Descrición xeral	<p>O curriculum é o eixo sobre o que se desenvolve o labor educativo, tanto nos seus aspectos concetuais (concepcións, compoñentes, niveis, etc.) como nos procedimentais (procesos de deseño, posta en práctica, avaliación, etc.), de aí que figure como de formación básica unha materia que aborde a citada temática. A materia adecúase ao perfil profesional e académico da titulación nos seguintes aspectos:</p> <p>(a) En relación coa temática referida ao currículo</p> <ul style="list-style-type: none"> - En termos xerais, asesoramento grupal e individual sobre calquera aspecto relacionado co ámbito curricular - Especificamente, o relacionado co deseño e avaliación de programas educativos, de unidades didácticas, de materiais e actividades, así como de documentos de centro. <p>(b) En relación coa temática referida á innovación educativa e investigación</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deseño, aplicación e avaliación de prácticas educativas innovadoras - Elaboración de informes utilizando diferentes formatos para divulgar innovacións educativas - Relación entre a innovación educativa e a investigación centrada no cambio - Utilización do sistema de referencias bibliográficas recomendadas pola APA - Coñecemento dos conceptos e procesos curriculares, así como das diferentes correntes de pensamento curricular <p>En relación ós campos profesionais nos que se proxecta:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Deseño e planificación educativa * Asesoramento a programas de innovación educativa e curricular * Asesoramento nos procesos de avaliación educativa e a súa implementación * Elaboración, deseño e actualización de programas curriculares * Deseño de materiais educativos e curriculares * Formación de docentes en procesos de ensino-aprendizaxe * Asesoramento en plans formativos para organizacións e empresas 			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber

CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	- saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	- saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	- saber facer
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	- saber
CE12	Abordar e resolver problemas de disciplina	- saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	- saber facer - Saber estar / ser
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	- saber - saber facer
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	- saber - saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- saber - saber facer
CE18	Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de xestión de calidade	- saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - Saber estar / ser
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Diseñar, planificar e avaliar a actividade docente e o aprendizaxe na aula atendendo ás necesidades dos estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.	CB2 CB4 CG1 CG2 CG8 CG9 CG11 CE8 CE16 CT1 CT8 CT9 CT14 CT15

Lograr unha capacidade de relación e de comunicación, así como de equilibrio emocional nas variadas circunstancias da actividade profesional.	CB4 CG4 CG5 CG11 CE9 CE11 CE13 CT1 CT8
Coñecer e dominar os métodos e estratexias de investigación e a súa aplicación a dinámica de aula.	CB2 CB4 CB5 CG1 CG2 CG10 CE9 CE14 CE17 CT1 CT2
Comprender que a dinámica diaria en educación primaria é cambiante en función de cada estudante, grupo, situación e saber ser flexible no exercicio da función docente	CB4 CG1 CG2 CE8 CE12 CT1 CT2 CT8 CT15
Capacitarse para traballar en equipos multidisciplinares cos compañeiros e outros profesionais dentro e fora do centro como condición necesaria para a mellora da súa actividade profesional, compartindo saberes e experiencias e aceptando a disparidade de opinións.	CB4 CB5 CG8 CG9 CE8 CE14 CE16 CE17 CT2 CT9 CT15
Seleccionar, desenvolver e avaliar contidos do curriculum mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG8 CG9 CE14 CE16 CT1 CT2 CT8 CT14 CT15
Analizar e comprender os procesos educativos na aula e fora de ela relativos ó período de 6-12 anos.	CB2 CB5 CG1 CG8 CE7 CE15 CT1 CT8 CT13 CT14

Preparar, seleccionar ou construír materiais didácticos e utilizalos nos marcos específicos das distintas disciplinas atendendo aos principios teóricos básicos da globalización e a súa aplicación ás etapas de Educación Primaria.

CB2
CB3
CB4
CG1
CG2
CG4
CG10
CG11
CE8
CE9
CE16
CE17
CT1
CT2
CT8
CT14

Desenvolver a capacidade para recopilar, analizar, elaborar, crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares apropiados ás características do alumno de Educación Primaria.

CB2
CB3
CB4
CG2
CG4
CG8
CG9
CE8
CE9
CE11
CE14
CE16
CE17
CT1
CT8
CT14
CT15

Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensinanza-aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias precisas.

CB2
CB5
CG1
CG2
CG4
CE8
CE9
CE16
CE18
CT1
CT8
CT13
CT14
CT15

Utilizar a avaliación, na súa función propiamente pedagóxica e non meramente acreditativa, como elemento regulador e promotor da ensinanza, da aprendizaxe e da súa propia formación.

CB2
CB5
CG1
CG2
CG5
CE9
CE11
CE13
CE14
CE16
CE18
CT1
CT6
CT8
CT14
CT15

Potenciar o rendimientto académico dos alumnos e o seu progreso escolar, no marco dunha educación integral.	CB2 CB3 CG2 CG8 CE16 CE17 CT1 CT2
---	--

Asumir a necesidade dun desenvolvemento integral continuo, mediante a autoavaliación da propia práctica.	CB2 CB5 CG8 CG9 CG12 CE13 CE18 CT1 CT6 CT8 CT14 CT15
--	---

Contidos

Tema	
Cara unha conceptualización da Didáctica Xeral. Estructura disciplinar.	Aproximación o concepto de Didáctica. A Didáctica como Ciencia Social e como Ciencia da Educación. Ubicación da didáctica nas ciencias da educación. Desenvolvemento histórico da didáctica. Panorama actual da Didáctica. A Investigación Didáctica. Construcción do coñecemento didáctico. Paradigmas de investigación didáctica. Enfoque positivista da Didáctica. Enfoque interpretativo da Didáctica. Enfoque crítico da Didáctica. A investigación no campo da didáctica. Proceso e fases da investigación.
A Didáctica como campo semántico: Estructura conceptual	O obxecto de estudo da Didáctica: A Ensinanza. O aprendizaxe. A Formación. A Instrucción. A didáctica como tenoloxía e práctica. Teorías e modelos Curriculares
Didáctica como campo de intervención: estrutura operativa	O Concepto e tipos currículo. Compoñentes do currículo. Modelos de curriculum. Factores que determinan o curriculum. Características e funcionalidade do deseño curricular no Sistema Educativo Español. Do curriculum prescriptivo ao curriculum de aula. O curriculum de Educación primaria.
O profesor como axente curricular.	Características do profesor na aula. Funcións do profesor. Competencias profesionais. A comunicación. A observación. A organización e dirección das actividades na aula
Competencias clave. Obxectivos de aprendizaxe	As competencias clave na LOMCE. Obxectivos e Competencias da ensinanza. Niveis de xeralización na definición de obxectivos. Características dos obxectivos. Selección e secuenciación de obxectivos.
Contidos.	Contidos. Concepto, características dos contidos. Tipos de contidos. Selección de contidos. Secuenciación de contidos.
Metodoloxía didáctica.	Metodoloxía didáctica. O método didáctico. Principios metodolóxicos. Técnicas e estratexias de ensinanza. As Tarefas, actividades e exercicios. Compoñentes e estrutura das actividades. Criterios para a selección de actividades. Actividades extraescolares e complementarias
Medios didácticos.	Medios didácticos. Funcións dos recursos no ensino. Clasificación dos medios didácticos. O libro de texto como recurso didáctico. O entorno como recurso. Os medios audiovisuais. Os medios de comunicación social. Evaluación dos medios e recursos na ensinanza. Construcción de novos recursos.
A avaliación dentro do currículo.	Paradigmas de avaliación. Fases na avaliación. Modalidades de avaliación. Técnicas de avaliación. Estándares de aprendizaxe. A avaliación da ensinanza. A avaliación do centro docente.
Diversidade e Inclusión na aula de Primaria	O plan de atención a diversidade nos centros. Adecuación do deseño curricular aos nenos con N.E.E.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

Actividades introductorias	3	6	9
Sesión maxistral	25	37.5	62.5
Proxectos	6	18	24
Prácticas autónomas a través de TIC	7	14	21
Titoría en grupo	7.5	15	22.5
Estudos/actividades previos	0	3	3
Eventos docentes e/ou divulgativos	0	5	5
Seminarios	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Nos primeiros días de clase explicárase o programa dla materia, ofrecerase o material preciso e explicárase o manexo da plataforma TEMA.
Sesión maxistral	<p>A Lección maxistral utilizarase para a explicación dos contidos teóricos. Constitue unha actividade presencial na aula mediante a utilización de medios personais e audiovisuais. Estas leccións estruturanse en catro partes: introdución, desenvolvemento, conclusións e debate, para explicar e aclarar os concetos clave tanto teóricos como prácticos. As sesións maxistras realizaranse con todo o grupo clase co fin de o alumnado domine os principios e conceptos traballados e adquira unha cultura argumentativa que lle axudará a resolver as partes teóricas do proxecto. Para o desenvolvemento das sesións teóricas, previo ao inicio de cada bloque de contidos, entrégase ao alumnado em FAITIC un pequeno dossier no que se inclúe:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Explicación de obxectivos e contidos. * Guión desenvolto de cada un dos temas e conceptos básicos. * Liñas xerais do desenvolvemento metodolóxico e proposta de actividades. * Prácticas relacionadas co bloque temático. * Temporalización. * Criterios e estratexias de avaliación que se seguirán nese bloque. * Documentos de lectura obrigatoria. * Bibliografía de ampliación.
Proxectos	<p>Utilizarase como metodoloxía base o Aprendizaxe Basado en Proyectos ou Project Based Learning (PBL). Trátase dunha metodoloxía didáctica que utiliza metodoloxías activas e colaborativas cuido obxectivo é que o alumnado alcance o dominio duns contidos mediante a realización dun proxecto deseñado polo profesor.</p> <p>Siguiendo a Edwards (2000) o proceso para levar a cabo o deseño por proxectos é o seguinte:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Planificación da investigación * Selección do tema * Recollida da información * Aplicación * Análise de datos * Informe * Seguimento e avaliación <p>O proxecto consistirá na elaboración dunha unidade didáctica integrada que se realizará individualmente ó longo do curso. Cada elemento curricular desta unidade terá un apartado teórico de fundamentación e análise que se realizará a través de consultas documentais e bibliográficas e tamén un apartado de deseño curricular. As diferentes fases do proxecto concretaranse nun produto escrito no ordenador para incorporar na plataforma. A profesora ofrecerá posibles temáticas para a unidade didáctica.</p> <p>A elaboración do proxecto terá varias fases que coinciden co deseño dos elementos curriculares dunha unidade didáctica.</p> <p>Para desenvolver o proxecto o alumnado terá en conta as explicacións teóricas da profesora e o traballo en equipo cos compañeiros donde se realizará unha retroalimentación do proceso para corrixir o antes posible os posibles erros no desenvolvemento do proxecto .</p>
Prácticas autónomas a través de TIC	O alumno atopará na plataforma TEMA unha serie de exercicios que lle facilitarán a resolución do seu proxecto individualizado e lle axudará a cimentar os conceptos teóricos.

Titoría en grupo	<p>O traballo individual e en grupos pequenos, onde o profesor pode facer un seguimento individualizado, constitue unha actividade autónoma, que ensina o alumnado a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo, facilitando o descubrimento do coñecemento coa orientación da profesora. O alumno debe coordinarse co resto dos compañeiros do equipo, co fin de desenvolver aprendizaxes activos e significativos de forma colaborativa.</p> <p>As titorías grupais teñen como fin consensuar a temática da unidade, revisar o formato e presentación na aula, corrixir as posibles problemáticas que se presenten na elaboración do proxecto e dos diferentes materiais, asesorar sobre alternativas de actuación ou para ofrecer ampliación e reforzo en cada tema. A finalidade será que o alumnado consiga habilidades e destrezas de traballo en equipo e valore as aportacións e a retroalimentación dos compañeiros como medio de novos aprendizaxes. As tarefas a realizar serán as seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Busca informática de datos. Manexo de fondos bibliográficos. * Análise de textos e o material videográfico. * Elaboración e corrección das diferentes fases do proxecto e dos diferentes materiais
Estudos/actividades previos	O alumnado realizará un minicurso sobre búsqueda en bases de datos documental e lexislativa para facilitar o seu traballo de investigación individualizada en cada tema.
Eventos docentes e/ou divulgativos	O alumnado poderá aportar documentación de outros eventos educativos que se realicen na facultade, na universidade ou no contexto social próximo sempre que axuden o desenvolvemento exitoso da materia e a asimilación e dominio dos contidos.
Seminarios	A profesora organizará un seminario monográfico sobre un tema de actualidade e sempre relacionado con unha temática da materia para facilitar a comprensión do contido e a interdisciplinariade que se produce no eido didáctico dada a complexidade do feito educativo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Proxectos	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para a seguir con éxito o desenvolvemento da materia: * Durante a realización dos proxectos o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. * Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso tanto na relación coa profesora como cos seus compañeiros (co-evaluación). Intentaremos poñer en común os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo. Ademais disporá de probas de autoavaliación e autoreflexión co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.
Titoría en grupo	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para a seguir con éxito o desenvolvemento da materia: * Durante a realización dos proxectos o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. * Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso tanto na relación coa profesora como cos seus compañeiros (co-evaluación). Intentaremos poñer en común os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo. Ademais disporá de probas de autoavaliación e autoreflexión co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.
Prácticas autónomas a través de TIC	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para a seguir con éxito o desenvolvemento da materia: * Durante a realización dos proxectos o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. * Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso tanto na relación coa profesora como cos seus compañeiros (co-evaluación). Intentaremos poñer en común os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo. Ademais disporá de probas de autoavaliación e autoreflexión co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Proxectos	O proxecto final consistirá na presentación dunha unidade didáctica fundamentada a nivel teórico. Este proxecto será presentado o día do exame oficial da materia. Este traballo permitirá avaliar os contidos procedimentais.	50	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG10 CG11 CG12 CE7 CE8 CE9 CE12 CE15 CE16 CE17 CE18 CT1 CT2 CT6 CT8 CT13 CT15
Titoría en grupo	Utilizaranse rexistros observacionais para comprobar a participación do alumnado nos traballos, a súa implicación nos mesmos e as súas actitudes de colaboración, axuda, reflexión crítica e apoio o labor de equipo (competencias saber ser e saber estar). Tamén mediante estes rexistros a profesora poderá medir a participación, implicación nos traballos, compromiso, ético, etc.. do alumnado nos traballos grupais.	10	CB2 CB4 CG5 CG8 CG9 CG10 CG12 CE9 CE11 CE13 CE14 CT9 CT14 CT15
Sesión maxistral	O alumnado realizará unha proba tipo test para avaliación dos contidos conceptuais (competencias de coñecemento). Para a avaliación da proba tipo test utilizaráse a fórmula: Acertos menos (erros / n - 1). Donde n = nº de posibles respostas correctas n= nº de item. Na convocatoria de xullo o tipo de exame será de preguntas cortas.	40	CB3 CB5 CG1 CG11 CE8 CE11 CE17 CT1 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A avaliación desta asignatura desenvólvese en varios niveis e dimensións. Partindo do marco xeral das competencias, é dicir, das capacidades, a avaliación intentará recoller e valorar aqueles aspectos relacionados co alumnado respecto de: campo dos coñecementos, campo dos procedementos, campo actitudinal e campo relacional.

Entendemos que o equilibrio estará en que o alumnado acabe por dominar estas catro grandes dimensións que dalgunha forma contribuirá a que se forme de xeito integral.

A avaliación está deseñada en función das seguintes características: formativa, continua, integral e final. Polo tanto, afecta a todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

A avaliación do proxecto terá dous aspectos: por un lado a xustificación teórica dos distintos elementos curriculares traballados e por outro o seu deseño. Para avaliar o proxecto seguiranse as seguintes normas:

- 1.- Utilización dos coñecementos disponibles nos documentos traballados na aula para contrastar as propias ideas, apoiadas e fundamentadas. Comprensión das ideas básicas contidas nos materiais utilizados e analizados.
- 2.- Expresar correctamente as ideas propias, argumentadas e demostrar capacidade de escoita e receptividade.
- 3.- Crítica razonada de posicións e feitos fundamentados con argumentos utilizando un vocabulario técnico propio da materia.
- 4.- Claridade expositiva, habilidades de comunicación, estrutura da presentación traballada na aula.
- 5.- Estructura lóxica das ideas.
- 6.- Utilización e manexo das TIC.
- 7.- Adecuación e coherencia entre as actividades prácticas e os contidos teóricos.
- 8.- Calidade das aportacións e expresións de ideas innovadoras, contribucións no traballo en grupo, compromiso nas diferentes tarefas.
- 9.- Formulación dos obxectivos didácticos, adecuación a idade, o tempo, etc.
- 10.- Selección do tema, secuenciación dos contidos o longo da unidade didáctica, adecuación a idade, o tempo, etc.
- 11.- Selección das actividades, creatividade na súa elaboración, adecuación a idade e a temporalización.
- 12.- Deseño innovador de recursos.
- 13.- Selección das estratexias de avaliación: actividades de avaliación, tipos e técnicas de avaliación, deseño de instrumentos, etc.

O seguimento dos grupos de traballo convírtese unha ocasión privilexiada para introducir, por parte da profesora, aspectos actitudinais (cooperación, responsabilidade profesional, motivación polo traballo de mestre, etc.). Do mesmo xeito, en algunhas fases do proxecto pídeselle ao alumnado que valoren o seu propio traballo (autoavaliación) ou o traballo dos demais compañeiros (coavaliación) para facer unha retroalimentación do proceso que permita solventar os erros na aprendizaxe o antes posible.

Para a valoración de traballo en grupo o alumnado debe cubrir unha matriz de autovaloración que estará dispoñible na plataforma.

A **cualificación final** da disciplina resultará da integración das distintas notas nas actividades realizadas. Deberán ser superadas todas as partes para poder obter unha cualificación positiva. Os alumnos/as que non realicen todas as actividades de avaliación obterán a cualificación final de suspenso, aínda que algúns dos exercicios estean aprobados. Se o alumno/a realiza algunha das actividades de curso terá a cualificación de suspenso, xa que participou nalgunha das actividades e se realiza unha avaliación continua.

Se na convocatoria de xuño non fosen superadas todas as partes da avaliación, en xullo avaliaranse mediante un exercicio escrito, a presentación dunha unidade didáctica xustificada e deseñada según o modelo constructivista e as prácticas de aula que poden atoparse na plataforma TEMA.

ALUMNADO NON ASISTENTE: O alumnado non asistente deberá presentar os mesmos traballos de aula e facer as mesmas probas co alumnado asistente.

A revisión dos exames será no despacho da profesora unha vez concluída a corrección.

Pautas de mellora para a recuperación

Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para a súa mellora, e de selo caso, da recuperación da materia:

- 1.- Titorías onde podemos ir vendo a evolución na aprendizaxe e resolver posibles dúbidas.
- 2.- Exercicios na plataforma. Onde se poderá comprobar os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo.
- 3.- Probas de auto-reflexión e autoavaliación onde os grupos e os alumnos individualmente poderán reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.

Os exercicios e as probas para a súa análise estarán na plataforma TEMA.

As datas de exame poden atoparse na seguinte ligazón: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

Bibliografía. Fontes de información

CANTÓN MAYO, I y PINO JUSTE, M., Diseño y desarrollo del curriculum, Alianza Editorial, Madrid

Moral Santaella, C. e Pérez García, M.P., Didáctica. teoría y práctica de la enseñanza, Pirámide, Madrid

Sánchez Huete J.C., Compendio de didáctica general, CCS, Madrid

Herrán Gascón, Agustín de la, dir. , Didáctica general : la práctica de la enseñanza en educación infantil, primaria y secundaria , McGraw-Hill, Madrid

En Faitic o alumno atopará de cada tema o material documental, legislativo, videográfico ou enlace que lle facilite o dominio dos diferentes contidos.

OUTRA BIBLIOGRAFÍA

- Aula educativa, Barcelona
- Escuela Española, Madrid
- Organización y gestión educativa, Madrid
- Signos, Gijón

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria**

Materia	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria			
Código	P02G120V01202			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Esta materia cumpre un papel fundamental derivado do seu carácter instrumental e formativo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ten un carácter instrumental porque se traballan as competencias necesarias para o manexo das tecnoloxías como ferramentas para a procura, tratamento, organización e representación da información. Neste sentido, serve de apoio a outras materias do plan de estudos. - Ten un carácter formativo porque ofrece unha nova visión de como ensinar e como aprender na escola dentro da sociedade da información e o coñecemento. <p>Nesta materia terás a oportunidade de coñecer, analizar e valorar cal é o novo papel do profes@r, de l@s alumn@s e dos elementos que configuran o acto didáctico, cal é a nova maneira de ensinar e aprender coa tecnoloxía. Así coñecerás, entre outras cousas, a usar novos recursos didácticos con base tecnolóxica, como deseñar e elaborar materiais didácticos empregando a tecnoloxía, que estratexias de traballo empregar coas novas tecnoloxías na escola ...</p> <p>Por último, como maestr@ será necesario que sexas capaz de axudar aos teus alumn@s a desenvolverse neste novo ámbito tecnolóxico pero cunha visión crítica e reflexiva, que lle permita descubrir nas tecnoloxías unha ferramenta non só para o seu lecer e tempo libre, senón tamén para a súa formación como cidadáns libres e responsables.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser

CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	- saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	- saber
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	- saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	- saber - saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	- saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	- saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	- saber facer
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	- saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	- saber
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	- saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- saber - saber facer
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	- saber - saber facer
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	- saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ambito de estudo	- saber
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber facer
CT14	Razoamento crítico	- saber
CT15	Compromiso ético	- saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer
CT22	Motivación pola calidade	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Analizar o contexto da actual sociedade da información e reflexionar sobre o novo contorno social e educativo que xeran as Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC), dando lugar á necesidade de adquirir novas competencias persoais e profesionais.

CG1
CG2
CG6
CG9
CG10
CE1
CE2
CE7
CE8
CE11
CE17
CE19
CT1
CT2

Familiarizarse cos marcos legislativos que regulan a contorna dixital e coñecer a lexislación aplicable ao uso das novas tecnoloxías da información e a comunicación na educación primaria.

CG1
CG2
CG5
CG6
CE1
CE2
CE5
CE7
CE8
CE9
CT1
CT2

Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.

CG1
CG6
CE1
CE2
CE5
CE7
CE8
CE9
CE23
CT1
CT6

Adquirir conceptos teóricos e habilidades prácticas para o emprego de habilidades que faculden ao alumno no manexo e aplicación dos novos medios tecnolóxicos e dixitais na súa formación continuada e o exercicio profesional.

CG1
CG2
CG4
CG5
CG6
CG8
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE11
CE15
CE17
CE19
CT1
CT5

Construír unha base de coñecementos, actitudes e habilidades técnicas útiles para o futuro mestre no desenvolvemento da súa actividade profesional que lle permitan unha axeitada utilización dos recursos tecnolóxicos ao seu alcance, analizando e reflexionando sobre as implicacións que a devandita utilización ten no deseño e desenvolvemento curricular.

CG1
CG2
CG5
CG6
CG9
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE7
CE8
CE11
CE15
CE17
CE19
CT1
CT2
CT5
CT14
CT15
CT22

Ser quen de buscar, seleccionar e avaliar ou deseñar e construír materiais didácticos en soporte tecnolóxico adaptados ás características dos alumnos e dos contidos de aprendizaxe, así como de realizar unha proposta didáctica de integración curricular en contextos específicos.

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE11
CE13
CE15
CE16
CE17
CE19
CE23
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT22

Identificar puntos fortes e débiles nos materiais dixitais avaliando e determinando as súas posibilidades de integración nos procesos de ensino-aprendizaxe.

CG1
CG2
CG10
CG12
CE9
CE16
CE23
CT1
CT14

Integrar os novos medios de comunicación nos procesos de ensino-aprendizaxe.

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE7
CE8
CE11
CE17
CE19
CE23
CT1
CT7
CT14
CT15
CT18
CT22

Afrontar a produción e adaptación de materiais e recursos tecnolóxicos de forma creativa e innovadoras axustándose ás necesidades de contornas específicas.	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE1 CE2 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE11 CE13 CE15 CE16 CE17 CE19 CE23 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT22
---	---

Desenvolver as capacidades de colaboración, participación activa e traballo en equipo como instrumentos básicos da formación como futuros docentes, e tomar conciencia de que o ensino é un labor de equipo.	CG5 CG6 CG9 CE16 CT8 CT9 CT12 CT13 CT15
--	---

Traballar autonomamente, cun posicionamento académico e unha actitude investigadora ante os procesos educativos en xeral e a educación virtual ou e-learning, en particular.	CG1 CG12 CE19 CE23 CT14 CT15 CT16 CT17 CT22
--	---

Contidos

Tema

PARTE TEÓRICA

8 temas

Tema 1: As TIC na sociedade da información	1.1. Alfabetización tecnolóxica e competencia dixital 1.2. Impacto social e educativo da cultura audiovisual e dixital 1.3. Papel dos centros educativos na sociedade da información
Tema 2: A integración das TIC en contextos educativos	2.1. Factores que inflúen na súa integración 2.2. Perspectivas curriculares e modelos de integración das TIC 2.3. Proxectos nacionais de implantación das TIC nos centros. O proxecto Abalar en Galicia. 2.4. M-Learning e o movemento BYOD nos centros educativos.
Tema 3: Recursos multimedia para a educación primaria	3.1. Concepto, clasificación e características dos multimedia educativos 3.2. Funcións e orientacións para o uso didáctico do multimedia educativo 3.3. Selección y avaliación de multimedias educativas 3.4. Diseño e elaboración de materiais didácticos multimedia
Tema 4: Recursos web para a educación primaria	4.1. Aplicacións educativas da Web 2.0 e traballo colaborativo na rede 4.2. Metodoloxías de traballo con Internet na aula: webquest, cazas do tesouro... 4.3. Seguridade da infancia en Internet 4.4. Contornos virtuais de ensino-aprendizaxe
Tema 5: A linguaxe audiovisual e os medios de comunicación de masas en educación primaria	5.1. Lectura de imaxes. A imaxe dixital 5.2. A televisión e a publicidade na aula 5.3. Utilización educativa do vídeo e do cine 5.4. Integración do cine en educación e na aula
Tema 6: Novos recursos TIC para o proceso de ensino- aprendizaxe	6.1. Do libro de texto ó libro dixital 6.2. O encerado dixital na aula 6.3. Dispositivos móbiles e realidade aumentada 6.4. Videoxogos e gamificación
Tema 7: Inclusión educativa con apoio das TIC	7.1. As tecnoloxías de apoio a diversidade: tipoloxías e funcións 7.2. Experiencias de integración das TIC para a inclusión educativa
Tema 8: A avaliación e a titoría a través das TIC	8.1. O portafolio e a rúbrica para a avaliación e seguimento de aprendizaxes 8.2. A acción titorial mediada por TIC
<p>PARTE PRÁCTICA: As prácticas, que se concretarán na primeira semana de clase en función dos coñecementos previos dos alumnos e a disponibilidad de recursos, serán proxectos de traballo individuais ou en pequeno grupo e virarán ao redor dos seguintes eixos, a elixir un. O produto final será un E-PORTFOLIO en formato blogue que se elaborará ao longo do cuadrimestre e que deberá conter, entre outros, a colección ou recompilación en formato dixital de cada unha das actividades elaboradas e reflexións derivadas. A parte práctica da materia será defendida oralmente ao final do cuadrimestre.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Elaborar unha web de recursos educativos dixitais en lingua galega. - Elaborar unha secuencia didáctica dixital baseada na Tableta ou dispositivos móbiles. - Elaborar unha secuencia didáctica dixital baseada no Encerado Dixital Interactivo (EDI). - Realizar un E-book (libro dixital). - Realizar un xornal ou revista escolar dixital. - Realizar unha secuencia dixital baseada en recursos educativos audiovisuais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	2	14	16
Traballos de aula	2	4	6
Titoría en grupo	2	10	12
Prácticas autónomas a través de TIC	28	42	70
Sesión maxistral	19	19	38
Probas de tipo test	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos vinculados a cada un dos temas.

Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Van encamiñadas a guiar todo o proceso de aprendizaxe proporcionando documentación, resolvendo dúbidas, orientando traballos, corrixindo propostas, etc.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de forma autónoma.
Sesión maxistral	Exposicións sobre contidos da materia, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou práctica a desenvolver individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Orientación en pequenos grupos durante a resolución das tarefas sobre os proxectos de prácticas.
Presentacións/exposicións	Orientación individualizada para a defensa oral do proxecto de prácticas.
Traballos de aula	Orientación en pequenos grupos durante a resolución das tarefas sobre o contido abordado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Orientación e apoio individualizado do manexo das ferramentas TIC utilizadas para o desenvolvemento do proxecto de prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
--	------------	--------------------------------------

Presentacións/exposicións Presentación e exposición oral con multimedia e póster científico sobre o proxecto de prácticas.

50

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE11
CE13
CE15
CE16
CE17
CE19
CE23
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT22

Traballos de aula	Realizacion de actividades de tipo teóricas.	5	CG1 CG2 CG10 CG12 CE1 CE2 CE5 CE6 CE8 CE11 CE15 CE17 CE19 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT14 CT15
Probas de tipo test	Proba tipo test de elección múltiple sobre os contidos teóricos da materia.	45	CG1 CG2 CG6 CG10 CG12 CE1 CE2 CE5 CE6 CE8 CE11 CE15 CE17 CE19 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT14 CT15

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia, tanto os estudantes asistentes como non asistentes (enténdese que os estudantes son asistentes quenes asistan alomenos a un 80% das sesións teóricas e prácticas, respectivamente) están obrigados a ter unha puntuación mínima na teoría (2'5 puntos teoría de 5 puntos, obtendo no exame un mínimo de 2 puntos) e prácticas (2,5 puntos de 5 puntos de prácticas). Conforme a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non a clases, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

As competencias non adquiridas serán avaliadas en 2ª convocatoria e, de non aprobarse entón, non se gardarán as notas para a seguinte convocatoria.

Pódense consultar as datas de exames na páxina web da facultade .

Bibliografía. Fontes de información

Gallego, M.J.; Raposo, M. (coord.), Formación para la educación con tecnologías. , 2016, Madrid: Pirámide.

Cebrian De la Serna, M.; Gallego Arrufat, M.J, Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimiento, 2011, Madrid: Pirámide.

Raposo Rivas, M. y Martínez Figueira, M.E. (coord.), As TIC e as súas aplicacións na aula: misión posible., 2012, Noia: Toxosoutos.

Manuela Raposo Rivas (coord.), TIC e TAD como obxecto de investigación e de intervención en educación , 2014, Vigo: Servizo de Publicacións

Martínez Figueira, M.E. (coord.), TIC para a inclusión de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo., 2013, Vigo: Universidade de Vigo.

Raposo Rivas, M., Novas tecnoloxías aplicadas a educación: aspectos técnicos e didácticos, 2002,

---

Lecturas complementarias:

- Raposo, M., Martínez, M.E. y Doval, M.I. (2012). "La guía de aprendizaje como instrumento para la orientación del trabajo autónomo en materias TIC". En X.M. Cid, X. Rodríguez, D. Gonçalves (coord.), *Fenda Digital: TIC, Escola e Desenvolvemento Local* (346-357). Porto: Escola Superior de Educação de Paula Frassinetti (ESEPF).
  - Martínez, M.E.; Raposo, M.; Añel, M.E. (2012). Acciones para la inclusión del alumnado derivadas de la normativa en la Comunidad Autónoma Gallega (España). *Revista Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 10(4), 135-148. Disponible en: <http://www.rinace.net/reice/numeros/arts/vol10num4/art9.pdf> (fecha de consulta: 11/05/2013).
  - Raposo Rivas, M. e Doval Ruiz, Mª I. (2005) Practicando con TICs en contextos formativos. Ourense: Aceroplus.
  - Cabero Almenara, J. (Coord); Alonso García, C. M. y otros (2007) Tecnología educativa. Madrid: McGraw-Hill, Interamericana de España.
  - Cabero Almenara, Julio y Romero Tena, Rosalía (coords.) (2007) Diseño y producción de TIC para la formación. Barcelona: UOC Editorial.
  - Cabero, J; Córdoba, M. y Fernández Batanero, J. M. (Coords.) (2007) Las TIC para la igualdad. Nuevas tecnologías y atención a la diversidad. Sevilla: Eduforma.
  - Salinas, J., I. Aguaded e J. Cabero (coords.) (2004) Tecnologías para la educación: diseño, producción y evaluación de medios para la formación docente. Madrid: Alianza Editorial.
-

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Innovación e investigación didáctica/P02G120V01504

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Educación: Diseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

- 1) Actitude favorable e receptiva para a experimentación e exploración das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías no campo educativo.
  - 2) Asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para avaliación, por parte dos docentes, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedimentais.
  - 3) Que o alumnado non asistente o comunique durante o primeiro mes de clase para determinar as alternativas metodolóxicas e de avaliación que se van seguir.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Historia do presente**

Materia	Historia: Historia do presente			
Código	P02G120V01203			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Profesorado	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Correo-e	teijeiro@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Historia do Presente pretende introducir ao alumnado no estudo dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Humanidade a partires da segunda metade do século XX e, ao tempo, que se familiarice coas destrezas propias da aprendizaxe histórica, entre as que cabe destacar a localización dos acontecementos no espazo e no tempo, o manexo de fontes de información, a interpretación crítica dos datos, a conciencia de que as explicacións causais son produto da interacción dun conxunto de factores diversos, capacidade de análise e síntese ou a emisión de xuízos fundamentados sobre asuntos controvertidos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber - saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer
CE31	Comprender os principios básicos das ciencias sociais	- saber
CE32	Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais	- saber
CE33	Integrar o estudo histórico e xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural	- saber - saber facer
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	- saber - saber facer
CE35	Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos	- saber - Saber estar / ser
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer

CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber - saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber - saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber - saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber - saber facer
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber - saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	- saber - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Profundizar nas destrezas propias da aprendizaxe histórica, entre as que destacan: localización dos acontecementos no espazo e no tempo, anexo de montes de información, interpretación crítica dos datos, conciencia de que as explicacións históricas son produto da interacción de diversos factores, capacidade de análise e síntese, capacidade de emitir xuízos fundamentados sobre asuntos controvertidos.	CB5 CG8 CG10 CE31 CE32 CE33 CE34 CE35 CE37 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23

Dentro das técnicas historiográficas: manexo das categorías temporais, representación de ciclos e de etapas, vocabulario específico, etc.

CB1
CB2
CB3
CB5
CG8
CG11
CE31
CE32
CE33
CE34
CE35
CE37
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT20
CT23

Integración de novas tecnoloxías de información: como fontes primarias e como un obxecto de estudo, alcanzando a capacidade de analizar criticamente o impacto das novas tecnoloxías e medios de comunicación.

CB2
CB5
CG11
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16

Capacidade para reflexionar criticamente sobre aspectos importantes do Presente e sobre a construción de valores sociais, os cambios nas relacións de xénero e interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, a discriminación e inclusión social.

CB1
CB2
CG9
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT20
CT23

Contidos

Tema

Historia e Tempo. ----
O cambio histórico e a súa dimensión cultural.

Movementos sociais e políticos na contemporaneidade. Os movementos de contestación social.
Sistemas e ideas políticas.
Xénero e desigualdade social.

As bases do tempo presente As relacións internacionais (1945-1989).
Evolución económica (1945-1989)

O mundo do presente: de 1989 á "Gran Recesión".

A posguerra fría e a "Nova Orde Mundial".
O mundo despóis do 11-S.
Das crises dos noventa á "Gran Recesión".

Globalización e novos modelos culturais.

La "Sociedade Red": cultura y nuevas tecnoloxías de la comunicación.
Crecimiento y desarrollo sostenible.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	15	45
Seminarios	7.5	26.25	33.75
Presentacións/exposicións	4	3	7
Outros	7.5	11.25	18.75
Traballos tutelados	3	24	27
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	13	15
Informes/memorias de prácticas	0	3.5	3.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor, debates dirixidos, aportación personais do alumno.
Seminarios	Traballo de aula individual ou en grupos informais a partir de materiais de diversa natureza co obxectivo de afondar nunha selección de contidos de especial dificultade ou relevancia introducidos ou non nas sesións maxistrais.
Presentacións/exposicións	Exposición sintética na aula dos traballos realizados en grupo.
Outros	Realización de comentarios de textos históricos e de actualidade.
Traballos tutelados	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento á bibliografía especializada, aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da Historia do Presente. Deberán estar asignados inexcusablemente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Resolución de dúbidas sobre a materia explicada nas leccións maxistrais, sobre as lecturas recomendadas para a preparación das clases prácticas e seminarios. Resolución de dúbidas e problemas que poidan aparecer a medida que se desenrola a elaboración do traballo en grupo. Resolución de calquera outra dúbida ou problema que se lle poida plantexar ó alumnado.
Traballos tutelados	Resolución de dúbidas sobre a materia explicada nas leccións maxistrais, sobre as lecturas recomendadas para a preparación das clases prácticas e seminarios. Resolución de dúbidas e problemas que poidan aparecer a medida que se desenrola a elaboración do traballo en grupo. Resolución de calquera outra dúbida ou problema que se lle poida plantexar ó alumnado.
Outros	Resolución de dúbidas sobre a materia explicada nas leccións maxistrais, sobre as lecturas recomendadas para a preparación das clases prácticas e seminarios. Resolución de dúbidas e problemas que poidan aparecer a medida que se desenrola a elaboración do traballo en grupo. Resolución de calquera outra dúbida ou problema que se lle poida plantexar ó alumnado.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Traballos tutelados	<p>Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo.</p> <p>Obxectivos de aprendizaxe. Profundizar nas destrezas propias da aprendizaxe histórica, entre as que destacan: localización dos acontecementos no espazo e no tempo, anexo de fontes de información, interpretación crítica dos datos, conciencia de que as explicacións históricas son produto da interacción de diversos factores, capacidade de análise e síntese, capacidade de emitir xuízos fundamentados sobre asuntos controvertidos. Dentro das técnicas historiográficas: manexo das categorías temporais, representación de ciclos e etapas, vocabulario específico, etc.</p>	30	CB1 CB2 CB3 CB5 CG8 CG10 CE31 CE32 CE33 CE34 CE35 CE37 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23
Informes/memorias de prácticas	<p>Seminarios : Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación.</p> <p>Traballos de aula: Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados.</p> <p>Resultados da aprendizaxe: Dentro das técnicas historiográficas: manexo das categorías temporais, representación de ciclos e de etapas, vocabulario específico, etc.</p> <p>Integración de novas tecnoloxías de información: fontes primarias e como un obxecto de estudo, alcanzando a capacidade de analizar criticamente o impacto das novas tecnoloxías e medios de comunicación.</p>	40	CB1 CB2 CB3 CB5 CG8 CG10 CE31 CE32 CE33 CE34 CE35 CE37 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva. Resultados da aprendizaxe: Capacidade para reflexionar criticamente sobre aspectos importantes do Presente e sobre a construción de valores sociais, os cambios nas relacións de xénero e interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, a discriminación e inclusión social, etc.	30	CB1 CB2 CG9 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT14 CT20 CT23
--	--	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Valoraranse a asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades. Aqueles alumnos que non se acollan á modalidade presencial, cousa que deberán comunicar ao profesor responsable dentro do primeiro mes do cuatrimestre, examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico ou bibliográfico, que será asignado polo profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo o 30%.

Os alumnos da modalidade presencial que non realicen todas as actividades e traballos prácticos ou non acaden nestes ou no examen a cualificación de aprobado, deberán repetir na segunda convocatoria aquelas partes da materia que teñan suspensas ou ben acollerse á modalidade non presencial con idénticos requisitos aos esixidos a este alumnado. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade, no apartado "Organización Académica"

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA.

Avilés Farré, Juan y Sepúlveda, Isidro. Las Claves del mundo actual : una historia global desde 1989.

BUV Bca Campus Pontevedra, BCP 94 NUÑE,X

Avilés Farré, Juan. y Sepúlveda, Isidro. Historia del mundo actual : de la caída del Muro a la Gran Recesión

BUV Bca Campus Pontevedra BCP 94 AVIL, J

BUV Bca Campus Ourense OUR 94"18/19" /796

Judt, Tony. Postguerra : una historia de Europa desde 1945.

Rodríguez Jiménez, José Luis. Historia de la España Actual.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA.

Aracil, Rafael. El Mundo actual : de la Segunda Guerra Mundial a nuestros Días.

Aróstegui, Julio. Investigación histórica : teoría y método.

BUV Ourense OUR 930 /185

BUV Ourense OUR 930 /175

Casassas, Jordi (coord.). La Construcción del presente : el mundo de 1848 a nuestros días.

Castells, Manuel. Comunicación y poder.

BUV Ourense OUR 316.7 /184

BUV Bca Campus Ponteved BCP 339 CAST,A

Castells, Manuel. La Era de la información : economía, sociedad y cultura

BUV Belas Artes BEL I CAS,M v.3

BUV Bca Campus Ponteved BCP 323 CAST,M.

BUV Bca Campus Ponteved BCP 316.77 tran

Jordán, Javier. *Los Orígenes del terror : indagando en las causas del Terrorismo.*

Judt, Tony. *Pensar el siglo XX*

Judt, Tony. *Sobre el olvidado siglo XX.*

Marcial Carlos. *Nueva historia de las grandes crisis financieras: una perspectiva global, 1873-2008*

BUV Económicas-Empresas, E 070 Mar nue

BUV Económicas-Empresas E 078 FUE his

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento**

Materia	Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento			
Código	P02G120V01204			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Alvarez Lires, Francisco Javier			
Profesorado	Alvarez Lires, Francisco Javier			
Correo-e	xabieral@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo teórico-práctico das dificultades da aprendizaxe e os trastornos de desenvolvemento. Tratamentos psicolóxicos dos mesmos e maneiras de realizar a súa prevención			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- Saber estar / ser
CE3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións	- Saber estar / ser
CE4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento	- saber - saber facer
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	- saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	- saber - saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT7	Resolución de problemas	- saber - saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer - Saber estar / ser

CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Identificar as dificultades da aprendizaxe e as disfuncións da personalidade.	CG10 CE4 CE6 CE13 CT2 CT7 CT8 CT9 CT13
2. Comunicalas e colaborar no seu tratamento.	CB2 CB4 CE3 CE4 CE5 CE13 CT1 CT2
3. Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	CG10 CE3 CE4 CE6 CE13 CE17 CE19 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT13 CT16
4. Aplicar os coñecementos adquiridos para favorecer a aprendizaxe e o desenvolvemento en contextos diversos e plurais.	CB2 CB4 CG10 CE3 CE4 CE6 CE13 CE17 CE19 CT2 CT7 CT8 CT13 CT16

Contidos

Tema	
• As necesidades específicas do apoio educativo	Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas. Resolución de dúbidasdas, consulta e seguimento de traballos. Probas orais e/ou escritas. Actividade autónoma do alumno.

• Identificación, prevención e intervención psicoeducativa das dificultades na aprendizaxe escolar durante a educación primaria	Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas. Resolución de dúbidasdas, consulta e seguimento de traballos. Probas orais e/ou escritas. Actividade autónoma do alumno.
• Identificación, prevención e intervención psicoeducativa das dificultades na aprendizaxe escolar, asociadas a factores sociais en educación primaria	Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas. Resolución de dúbidasdas, consulta e seguimento de traballos. Probas orais e/ou escritas. Actividade autónoma do alumno.
• Identificación, prevención e intervención psicoeducativa dos trastornos do desenvolvemento na educación primaria	Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas. Resolución de dúbidasdas, consulta e seguimento de traballos. Probas orais e/ou escritas. Actividade autónoma do alumno.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	45	45	90
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	5	10
Informes/memorias de prácticas	25	25	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalizar cada traballo o grupo que o realizou explicarao brevemente ao resto dos grupos . A elaboración do traballo, será supervisada en todo momento polo profesor , ben directamente na aula, mediante titoria ou por medios informáticos - Exposición de contidos e discusión guiada. - Traballo dirixido po lo profesor/a. - Técnicas grupais participativas. - Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos. - Probas escritas. - Actividade autónoma do alumnado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalázar cada traballo o grupo que o realizou explicarao brevemente ao resto dos grupos . A elaboración do traballo, será supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente na aula, mediante titoria ou por medios informáticos Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido po lo profesor/a. - Técnicas grupais participativas. - Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos. - Probas escritas. - Actividade autónoma do alumnado
Probas	Descrición
Informes/memorias de prácticas	Documentación dos traballos realizados
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de problemas relacionados coas dificultades de aprendizaxe que o alumnado debe resolver de maneira autónoma

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalizar cada traballo o grupo que o realizou explicarao brevemente ao resto dos grupos. A elaboración do traballo será supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente na aula, mediante titoria ou por medios informáticos	40	CB2 CB4 CG10 CE3 CE4 CE5 CE6 CE13 CE17 CE19 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT13 CT16
Informes/memorias de prácticas	Elaboración dun documento por parte do alumnado no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. O alumnado debe describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento dos datos	20	CB2 CB4 CG10 CE4 CE5 CE6 CT1 CT2 CT8 CT16
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de problemas relacionados coas dificultades de aprendizaxe que o alumnado debe resolver de maneira autónoma	40	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para poder acollerse á avaliación continua a través de actividades na aula virtual é preciso asistir ás aulas nun 80% do tempo presencial cun aproveitamento idóneo.

Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo no aula virtual do curso, en formatos de código aberto ou de visores libres.

Para obter unha avaliación positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan acomodadas. A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

2ª CONVOCATORIA

O alumnado que se puido acoller ao sistema de avaliación continua na primeira convocatoria, poderá optar por realizar as actividades pendentes de avaliación positiva ou pola realización dun exame. Gardaranse as cualificacións positivas alcanzadas na primeira convocatoria, que se promediarán coas obtidas nesta, de acordo coas porcentaxes indicadas anteriormente. Devandito alumnado tamén poderá optar por realizar un exame.

O alumnado non asistente terá que realizar un exame global da materia

DATAS DE EXAMES

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo "datas exames 2016-17", no

---

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BASICA

García, J.M., Pérez, J. e Berrueto, P. (2002). Discapacidad intelectual. Desarrollo, comunicación e intervención. Madrid: Cepe.

González Pienda, J. y Nuñez Perez, J.C (1998). Dificultades de aprendizaje escolar. Madrid: Piramide

Marchesi, A., Coll, C. e Palacios, J. (compls.) (1999). Desarrollo psicológico y educación 3. Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales. Madrid: Alianza.

Deaño, M (2000). Como prevenir las dificultades del cálculo. Málaga: Aljibe

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

Deaño, M. (2001). Intervención Psicopedagógica en la Deficiencia Mental. Ourense: Ediciones Gersam

Martín-Caro, L. e Junoy, M. (2001). Sistemas de comunicación y parálisis cerebral. Madrid: ICCE.

Molina, S. ; Sinués, A. Deaño, M. (1998). El fracaso en el aprendizaje escolar (II). Dificultades específicas de tipo neuropsicológico. Málaga: Aljibe

Rosa, A. Montero, I. e García, M.C. (1993). El niño con Parálisis Cerebral: Enculturización, desarrollo e intervención Madrid: CIDE.

Silvestre, N. (2000). Sordera. Comunicación y aprendizaje. Barcelona: Masson.

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar**

Materia	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar			
Código	P02G120V01205			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	González González, Salvador Guillermo			
Profesorado	González González, Salvador Guillermo Insua Meiras, Francisco			
Correo-e	salva@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona ao futuro docente un coñecemento detallado sobre o proceso de aprendizaxe dos seus alumnos/as e a forma de melloralo mediante procedementos de instrución acomodados. Na actualidade espérase que o mestre/a desempeñe un papel de guía, titor/a, mediador/a dos procesos de aprendizaxe; que sexa un investigador activo na aula e moi crítico e reflexivo co seu labor. Esta materia é unha ferramenta esencial que o capacitará para desempeñar estas funcións.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar	- saber
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	- saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	- saber - saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12	- saber
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	- saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	- saber facer
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer

CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer
CT11	Traballo nun contexto internacional	- saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber - saber facer
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber - saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto escolar, familiar e social.	CE1 CE7 CT1 CT2 CT6 CT14 CT16
Coñecer e aplicar nunha proposta educativa as formulacións actuais baseados na aprendizaxe de competencias.	CG2 CE5 CE16 CT1 CT6 CT11
Identificar e deseñar actuacións educativas na aula para atender a alumnado con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	CG4 CG7 CE6 CT2 CT7 CT8 CT13 CT15
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula de primaria e utilízaos para xestionar o clima da aula e a instrución.	CG5 CE11 CT12
Promover o traballo cooperativo e o traballo autónomo que permita deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe con outros docentes e profesionais.	CE13 CT2 CT8 CT9 CT12
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía da educación na idade escolar.	CG10 CE19 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT11 CT14 CT16

Contidos

Tema

Paradigmas e concepcións teóricas sobre a aprendizaxe e a aprendizaxe escolar	Contribucións do condutismo á explicación dos procesos de aprendizaxe. Aprendizaxe por observación: a teoría social cognitiva. Aportacións do procesamento da información A teoría sociocultural de Vygotski. A teoría de Bruner e a construción do coñecemento A teoría da aprendizaxe significativa de Ausubel. A concepción construtivista da aprendizaxe escolar.
Contextos e factores condicionantes da aprendizaxe na idade escolar	Ámbitos educativos nas sociedades desenvolvidas. O contexto familiar. Funcións psicolóxicas e educadoras da familia. A interacción familia-escola. Programas de formación de pais. O contexto escolar. Características das prácticas educativas escolares. Factores persoais, contextuais e relacionais que favorecen a aprendizaxe na escola. O profesor/a: elemento cruce da aprendizaxe dos alumnos/as. O alumno/a: axente, protagonista e responsable da aprendizaxe. Os contidos. Outros ámbitos educativos. Os mass media como instrumentos educativos.
Procesos e estratexias de aprendizaxe no ámbito escolar	Natureza, estrutura e formulacións teóricas sobre a intelixencia. Procesos e estratexias cognitivas e metacognitivas. Implicacións na aprendizaxe escolar. Avaliación e mellora das habilidades cognitivas.
Procesos afectivos e motivación académica na idade escolar	Autoconcepción: formación e relación co rendemento académico. Emocións e aprendizaxe escolar. A motivación do estudante e a aprendizaxe escolar. Estratexias motivacionais.
Interacción alumno-alumno e profesor-alumno na educación primaria	Estilos de ensino e efectividade docente. Relacións profesor-alumno: representacións, expectativas e interacción. A mediación instrucional. Interacción entre alumnos e aprendizaxe escolar.
Contexto familiar, Tics e aprendizaxe escolar	O uso dos Tics e a aprendizaxe escolar. O uso dos Tics e a instrución.
Métodos e procedementos de investigación en Psicoloxía da Educación	Importancia da investigación nesta disciplina. Métodos de investigación Técnicas de investigación

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	14	21	35
Estudos/actividades previos	0	4	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	15	27
Traballos tutelados	12	49	61
Titoría en grupo	7	7	14
Probas de tipo test	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2
Informes/memorias de prácticas	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Sesión maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudos/actividades previos	Resolución de actividades e traballos na aula e fora dela baixo a dirección do docente
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións idóneas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Traballos tutelados	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto na aula como fora dela, baixo a dirección do docente

Titoría en grupo Entrevistas que os grupos manteñen co docente para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Seguimento e asesoramento do traballo grupal.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Execución das actividades de aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos tutelados	Informes e exposicións de actividades, resolución de casos correspondentes a metodoloxía de traballos tutelados realizados na aula e fóra da mesma	15	CG2 CG4 CG5 CG7 CG10 CE13 CE19 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16
Probas de resposta curta	Preguntas sobre contidos específicos e claves da materia	15	CE1 CE7 CE11 CT1 CT3 CT7 CT14 CT16

Informes/memorias de prácticas	Informes e defensa das prácticas desenvolvidas coa metodoloxía de prácticas de laboratorio	35	CG2 CG4 CG5 CE1 CE5 CE6 CE7 CE13 CE16 CE19 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16
Probas de tipo test	Preguntas con diferentes opcións de resposta	35	CE1 CE7 CE11 CT1 CT3 CT7 CT14 CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan en cada proba ou actividades obxecto de avaliación como mínimo un 50% da cualificación nese apartado. Aqueles estudantes que non superen algunha das probas ou actividades obxecto de avaliación poderán recuperala na segunda convocatoria.

No caso de que algún estudante non poida seguir a avaliación continuada e o traballo en grupo titorizado polo docente, realizará na primeira convocatoria e seguintes, unha proba dos contidos teóricos da materia que suporá o 60% da nota final, e outra dos contidos prácticos que valerá o 40%. Para superar a materia será preciso que o estudante obteña en cada unha das partes (teoría e práctica) un 50% da cualificación establecida para cada apartado.

Todas as datas de examen pódense consultar na WEB da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte no apartado de organización académica, ou no seguinte ligazón: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

Bibliografía. Fontes de información

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. y Valle, A. (2002). *Manual de Psicología de la Educación* Madrid: Pirámide.
 Navarro, J.I. y Martín, C. (Coord.) (2010). *Psicología de la educación para docentes*. Madrid: Pirámide.

Complementaria

Arranz, E. (coord.) (2004). *Familia y desarrollo psicológico*. Madrid: PEARSON PRENTICE HALL.

- Beltrán, J. y Bueno, J.A. (1995). *Psicología de la Educación*. Barcelona: Boixareu Universitaria.
- Bisquerra, R. (2009). *Actividades para el desarrollo de inteligencia emocional en los niños*. Barcelona: Parramon.
- Coll, C. (Coord.) (1998). *Psicología de la Educación*. Barcelona: Eduoc.
- Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps.) (2001). *Desarrollo psicológico y educación: Vol. II. Psicología de la Educación Escolar* (2ª ed.). Madrid: Alianza Editorial.
- González, E. y Bueno, J.A. (Coord.) (2004). *Psicología de la educación y del desarrollo en la edad escolar*. Madrid: Editorial CCS.
- González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. y Valle, A. (2002). *Manual de Psicología de la educación*. Madrid: Pirámide.
- Martín, C. (Coord.) (1999). *Psicología del desarrollo y de la educación en edad escolar*. Valladolid: ÁMBITO.
- Pozo, J.I. (1996). *Aprendices y maestros: la nueva cultura del aprendizaje*. Madrid: Alianza
- Pujolàs, P. (outubro, 2009). *Aprendizaje cooperativo y educación inclusiva: una forma práctica de aprender juntos alumnos diferentes*. Ponencia na VI Jornadas de cooperación educativa con iberoamerica sobre educación especial e inclusión educativa. Antigua (Guatemala). Recuperado de <http://www.mecd.gob.es/dms-static/f4d240d3-55ad-474f-abd7-dca54643c925/2009-ponencia-jornadas-antiguas-pere-pdf.pdf>
- Sampascual, G. (2001). *Psicología de la Educación*. Madrid: UNED.
- Sprinthall, N.A., Sprinthall, R.C. y Oja, S.H. (1996). *Psicología de la Educación* (6ª ed.). Madrid: McGraw-Hill.
- Trianes, M.V. y Gallardo, J.A. (Coord.) (2008). *Psicología de la educación y del desarrollo para profesores*. Madrid: Pirámide.

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/P02G120V01204

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Psicología: Psicología do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria**

Materia	Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria			
Código	P02G120V01301			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Carballo Afonso, María Rocío			
Profesorado	Carballo Afonso, María Rocío			
Correo-e	rociocarballo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de estudo e análise da motricidade humana, baseada no aprendizaxe e no desenvolvemento motor, con especial incidencia na etapa de 6 a 12 anos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber - saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber - saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber - saber facer - Saber estar / ser

CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	- saber - saber facer
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	- saber - saber facer
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	- saber - saber facer
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	- saber - saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	- saber - saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	- saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer - Saber estar / ser
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	- saber - saber facer
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	- saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	- saber - saber facer
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	- saber - saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber - saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber - saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber - saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber - saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber - saber facer - Saber estar / ser

CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer - Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- saber facer - Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir recursos e estratexias para a intervención óptima no proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor	CB1 CB2 CB4 CG1 CG3 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CE1 CE2 CE5 CE6 CE7 CE8 CE13 CE16 CE42 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CE62 CE63 CE65 CT2 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT16

Comprender o proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor

CB2
CB4
CG2
CG8
CG11
CE1
CE2
CE6
CE7
CE8
CT1
CT3
CT5
CT6
CT14
CT15
CT16

Saber identificar e seleccionar tarefas e xogos en función dos obxectivos didácticos de diferentes tipos de sesións

CB1
CB3
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG10
CG11
CE1
CE2
CE5
CE6
CE7
CE8
CE13
CE16
CE42
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CE62
CT2
CT7
CT8
CT9
CT10
CT12
CT18
CT21
CT23

Interpretar e utilizar os diferentes instrumentos de medida e avaliación dos diferentes componentes da motricidade

CB1
CG1
CG2
CG9
CE1
CE2
CE6
CE7
CE8
CE58
CT2
CT5
CT6

Ser capaz de reflexionar e desenvolver unha actitude crítica e autónoma na aprendizaxe dos contidos da materia.

CB2
CB3
CB4
CG8
CG9
CG11
CE1
CE2
CE5
CE6
CE65
CT14
CT16
CT21
CT22
CT23

Adquirir destrezas específicas do docente (animador, adestrador, profesor de E.F, etc.) na presentación de xogos motores e no liderazgo dun grupo de persoas.

CB2
CB3
CB5
CG2
CE16
CE61
CE63
CE65
CT2
CT8
CT9
CT12
CT15
CT17
CT19
CT21

Contribuír ao fomento da educación non sexista e para a paz.

CB1
CB5
CG1
CG11
CE2
CE6
CE7
CT14
CT15

Manexar adecuadamente as técnicas de traballo e as fontes documentais propias da materia.

CB2
CB5
CG1
CG2
CG6
CE1
CE16
CE62
CE63
CE65
CT1
CT3
CT5
CT6
CT21

Ser capaz de traballar en equipo e desenvolver habilidades de comunicación

CB2
CG3
CG9
CG11
CE13
CE65
CT9
CT10
CT15
CT19
CT21

Contidos

Tema

Desenvolvemento e aprendizaxe motor:	Conceptos xerais e modelos explicativos: comportamento motor, aprendizaxe motor, desenvolvemento motor
Desenvolvemento cualitativo da motricidade:	-Cualidades perceptivas. -Cualidades coordinativas. -Habilidades motrices. -Instrumentos de avaliación -Identificación de trastornos do desenvolvemento e criterios xerais de intervención.
Desenvolvemento cuantitativo da motricidade:	-Crecemento e cualidades físicas. -Instrumentos de avaliación e criterios xerais de intervención.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1.5	0	1.5
Sesión maxistral	21	37.5	58.5
Prácticas de laboratorio	20	42	62
Presentacións/exposicións	6	18	24
Probas de tipo test	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Exposición de contidos e discusión guiada
Sesión maxistral	Exposición de contidos e discusión guiada
Prácticas de laboratorio	Traballo dirixido pola profesora. Técnicas grupais participativas Actividade autónoma do alumnado
Presentacións/exposicións	Técnicas grupais participativas Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Orientacións iniciais da cara ao nivel inicial, nas primeiras sesións de traballo, e de forma individual nas titorías

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Prácticas de laboratorio	1. Asistencia activa as clases prácticas	30	CG1
	2. Elaboración e posta en marcha de sesións prácticas e tarefas por parte do alumnado		CG2
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CE61
			CE62
			CE63
			CE65
			CT2
			CT7
			CT8
			CT9
			CT10
			CT12
			CT17
			CT18
	CT19		
	CT21		
	CT22		
Presentacións/exposicións	Presentación, exposición e posta en práctica do proxecto de traballo grupal.	20	CG1
			CG2
			CG3
			CG5
			CG8
			CG9
			CG11
Probas de tipo test	Probas de avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con varias alternativas de resposta. (verdadero/falso, elección simple ou múltiple, emparellamento de elementos, etc). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades	30	CE1
			CE2
			CE5
			CE6
			CE7
			CE8
			CE13
			CE16
			CE42
			CE57
			CE58
			CE59
			CE60
			CT1
			CT3
			CT5
			CT6
			CT16

Probas de resposta curta	Probas de avaliación das competencias adquiridas en base aos contidos da materia	20	CE1 CE2 CE5 CE6 CE7 CE8 CE13 CE16 CE42 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CT1 CT3 CT5 CT7
--------------------------	--	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado terá que conseguir unha nota numérica mínima de 5 puntos en cada un dos apartados avaliados, é dicir, senón supérase a materia, as competencias non adquiridas será avaliadas na segunda convocatoria, as datas de exames pódense consultar na web da facultade no apartado de organización académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>)

Os alumnos que non superen a materia nas dúas convocatorias do curso académico, terán que presentarse con toda a materia ao ano seguinte.

Os alumnos que non podan asistir a clase por causa grave e baixo xustificación, terán que ponerse en contacto cos docentes no primeiro mes de clase para unha titoría para guiar o traballo do alumnado non presencial. Terán que superar cada apartado da avaliación da guía docente, con probas escritas e entrega de traballos e documentos.

Bibliografía. Fontes de información

OÑA SICILIA, A. Martínez Marín, M.; Moreno Hernández, M.; Ruiz Pérez, L.M. (1999), Control y aprendizaje motor , 1º, Madrid: Síntesis

CASTAÑER, M. Y CAMERINO, O. (2006), Manifestaciones básicas de la motricidad, 1º, Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida

DA FONSECA, V. (1998), Manual de observación psicomotriz : significación psiconeurológica de los factores psicomotores , 1º, Barcelona: INDE

DIAZ LUCEA, J. (1999), La Enseñanza y aprendizaje de las habilidades y destrezas motrices básicas , 1º, Barcelona: INDE

GRANDA, J. (2002), Manual de aprendizaje y desarrollo motor : una perspectiva educativa , , Barcelona: Paidós

RUIZ PÉREZ, L. (2001) , Desarrollo, comportamiento motor y deporte, , Madrid: Síntesis

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

RUIZ PE?REZ, L. (1987), Desarrollo motor y actividades fi?sicas, 1a, Madrid: Gymnos

LE BOULCH, J. (1979), La Educacio?n por el movimiento en la edad escolar, , Barcelona: Paido?s

FAMOSE, J. (1992), Aprendizaje Motor y dificultad de la tarea, 1a, Barcelona: Paidotribo

CRATTY, B.J. (1979), Motricidad y Psiquismo en la educacio?n y el deporte, , Valladolid: Min?o?n

GRANDA Y ALEMANY (2002), Manual de aprendizaje y desarrollo motor, , Barcelona: Paido?s

SINGER, R. (1986), El Aprendizaje de las acciones motrices en el deporte, , Barcelona: Hispano Europea

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ciencias experimentais**

Materia	Ciencias experimentais			
Código	P02G120V01302			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Serralle Marzoa, Jose Francisco			
Profesorado	Serralle Marzoa, Jose Francisco			
Correo-e	jfserralle@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral Se tomamos en consideración os referentes que neste momento existen acerca das tendencias ao redor da titulación que marca o EEES, como son o estudo das competencias específicas de formación disciplinar e profesional do Libro Branco (ANECA) do Título de Grao de Maxisterio na área de ciencias experimentais.

Obsérvase que as competencias máis valoradas aluden a aspectos vinculados directamente co desenvolvemento didáctico da área, xunto á imprescindible formación en ciencias experimentais, está o coñecemento do Decreto 105/2014 que marca entre os obxectivos da educación primaria "Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia"; así como os contidos curriculares da área troncais de Ciencias da Natureza.

As competencias específicas para a área de Ciencias Experimentais, expóñense en termos de obxectivos na proposta de Título Universitario de Grao segundo RD 55/2005, de 21 de xaneiro de Mestre de Educación Primaria.

Os coñecementos científicos intégranse no currículo para proporcionar ao alumnado as bases dunha formación científica e tecnolóxica que contribúa a desenvolver as competencias necesarias para comprender a realidade, desenvolverse na vida e interactuar co seu medio natural -a docencia-.

O coñecemento competencial integra un coñecemento de base conceptual (saber dicir), un coñecemento relativo ás destrezas (saber facer) e un coñecemento con gran influencia social e cultural, que implican un conxunto de valores e actitudes (saber ser).

Neste contexto normativo, as universidades van seguir sendo competentes na formación inicial do profesorado e van seguir contribuíndo substancialmente ao perfil profesional do profesorado novel de Educación Primaria.

Neste marco propóñese o deseño e implantación de procedementos que inciden no proceso de aprendizaxe (avaliación formativa e formadora, na que o alumnado é *corresponsable) a través dos seguintes instrumentos: Cuestionarios ou formularios (Knowledge - Prior - Study - Inventory o KPSI), rúbricas ou matrices de valoración e mapas conceptuais. Todos eles están inseridos na combinación entre o traballo cooperativo e o individual, pois se ben os procesos de aprendizaxe teñen lugar socialmente, a aprendizaxe é individual. No caso dos mapas conceptuais tamén se utilizan como probas de execución ou realización.

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber - saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer - Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer - Saber estar / ser

CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE25	Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais (Física, Química, Biología e Xeoloxía)	- saber - saber facer
CE26	Coñecer o currículo escolar destas ciencias	- saber - saber facer
CE27	Suscitar e resolver problemas asociados coas ciencias á vida cotiá	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE28	Valorar as ciencias como un feito cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer - Saber estar / ser

CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT6	Capacidade de xestión da información	
CT7	Resolución de problemas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	- saber - saber facer - Saber estar / ser

---

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender os principios básicos, as leis fundamentais, os modelos, os marcos teóricos e as metodoloxías das ciencias experimentais ao longo da historia e os seus niveis de desenvolvemento actuais.	CB1 CG1 CG3 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23

Comprender, analizar e avaliar o deseño curricular actual da educación primaria; identificando a complexidade dos procesos educativos na aprendizaxe das ciencias experimentais, seleccionar e desenvolver recursos didácticos apropiados para a adquisición de competencias polo alumnado.

CB1
CB2
CB3
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG10
CG11
CG12
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT8
CT9
CT10
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Identificar e comprender as similitudes e diferenzas entre a construción do coñecemento científico-tecnolóxico e a aprendizaxe da ciencia na escola; relacionando os aspectos físico-químicos, biolóxico-xeolóxicos e tecnolóxicos coa contorna próxima e a vida cotiá do alumnado.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, tecnoloxía, sociedade e medio ambiente; valorando as ciencias experimentais como un feito cultural, promover actitudes e condutas cidadás para buscar un futuro sustentable en igualdade de xénero.

- CB1
- CB2
- CB3
- CB4
- CB5
- CG1
- CG2
- CG3
- CG4
- CG5
- CG6
- CG7
- CG8
- CG9
- CG10
- CG11
- CG12
- CE25
- CE26
- CE27
- CE28
- CE29
- CE30
- CT1
- CT2
- CT3
- CT4
- CT5
- CT6
- CT7
- CT8
- CT9
- CT10
- CT11
- CT12
- CT13
- CT14
- CT15
- CT16
- CT17
- CT18
- CT19
- CT20
- CT21
- CT22
- CT23

Contidos

Tema

1. As Ciencias Experimentais. Xénese e desenvolvemento da ciencia como feito cultural.	As ciencias experimentais. Ciencia, tecnoloxía, xénero, sociedade e medio ambiente.
	A experimentación na aula-laboratorio e nas saídas didácticas ao contorno.
	A correlación dos descubrimentos experimentais e as achegas científicas na vida cotiá.
2. Metodoloxía científica	Fundamentos do ensino das ciencias na educación primaria.
	O decreto de currículo da comunidade autónoma para a educación primaria.
	O traballo práctico na aprendizaxe das ciencias experimentais.

3. A materia e a súa diversidade na Natureza.	A realidade macroscópica. Unidades fundamentais da materia: elementos e substancias, mesturas e compostos. (enfoque físico, químico, biolóxico e xeolóxico). Un modelo submicroscópico para a materia: molécula, átomo, partícula e subpartícula.
4. Materia e enerxía	Estados da materia e cambios. Interaccións e forzas fundamentais. O Universo: cosmos e caos. Teorías de unificación (enfoque físico, químico, biolóxico e xeolóxico).
5. Máquinas e tecnoloxías	Máquinas elementais: vantaxe mecánica. Sistemas tecnolóxicos: control e automatismo.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos docentes e/ou divulgativos	10	20	30
Traballos de aula	5	7.5	12.5
Prácticas de laboratorio	7.5	11.25	18.75
Titoría en grupo	3	2.25	5.25
Metodoloxías integradas	0	22.6	22.6
Sesión maxistral	9	18	27
Debates	14	11.9	25.9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	4	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos docentes e/ou divulgativos	Realización de conferencias e obradoiros, Visionado de materiais multimedia.
Traballos de aula	Traballos dirixidos polo profesor: resolución de cuestións e situacións problema.
Prácticas de laboratorio	Técnicas grupais participativas: realización de actividades experimentais en pequeno grupo na aula-laboratorio.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos: titorías individuais e en pequeno grupo.
Metodoloxías integradas	Actividades tuteladas: formulación e desenvolvemento de actividades e simulacións interactivas.
Sesión maxistral	Actividade autónoma da alumna e do alumno, a partir da formulación de preguntas.
Debates	Técnicas grupais participativas en pequeno grupo e en gran grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Debates	Monitorizaranse as intervencións de cada alumna e alumno nos debates grupais de aula.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Cada alumna e cada alumno presentará un diario do evento para seguir as súas aprendizaxes.
Traballos de aula	Cada alumna e cada alumno reflectirá na aula virtual o seu diario de aula, que incluírá as súas dúbidas sobre as actividades realizadas.
Prácticas de laboratorio	A persoa alumna, no pequeno grupo de traballo, formulara as súas cuestións, achegas e suxestións.
Titoría en grupo	Periódicamente realizaranse titorías en gran grupo para abordar aquelas cuestións de interese xeral formuladas polo alumnado.
Sesión maxistral	A partir da exposición e a presentación temática de aula, o alumnado formulara as preguntas e suxestións de continuidade.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Traballos de aula	<p>Avaliación continua a través do seguimento da alumna e do alumno, cos seguintes resultados de aprendizaxes:</p> <p>1º)- Comprender, analizar e desenvolver, a terceiro nivel de concreción, o deseño curricular actual da educación primaria; identificando a complexidade dos procesos educativos en aprendizaxe das ciencias experimentais.</p> <p>2º)-Comprender, analizar e desenvolver, a terceiro nivel de concreción, o deseño curricular actual da educación primaria; identificando a complexidade dos procesos educativos en aprendizaxe das ciencias experimentais.</p> <p>3º)- Buscar, coñecer e utilizar recursos didácticos, os equipamentos tecnolóxicos e as metodoloxías docentes para o ensino das ciencias na educación primaria; deseñando e avaliando a posta en práctica de actividades na aula-laboratorio e na contorna próxima do centro educativo.</p>	30	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT20 CT22 CT23
-------------------	---	----	--

Prácticas de laboratorio

Avaliación continua a través da exposición de traballos realizados, individualmente e en pequeno grupo: deseño de simulacións e realización de actividades experimentais; cos seguintes resultados de aprendizaxes:

1º)- Comprender, analizar e desenvolver, a terceiro nivel de concreción, o deseño curricular actual da educación primaria; identificando a complexidade dos procesos educativos en aprendizaxe das ciencias experimentais.

2º)- Identificar e comprender as similitudes e diferenzas entre a construción do coñecemento científico-tecnolóxico e a aprendizaxe da ciencia na escola; relacionando os aspectos físico-químicos, biolóxico-xeolóxicos e tecnolóxicos coa contorna próxima e a vida cotiá do alumnado.

3º)-Buscar, coñecer e utilizar recursos didácticos, os equipamentos tecnolóxicos e as metodoloxías docentes para o ensino das ciencias na educación primaria; deseñando e avaliando a posta en práctica de actividades na aula-laboratorio e na contorna próxima do centro educativo.

30

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT20
CT22
CT23

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Avaliación global do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos: realización individual de dúas probas escritas presenciais, unha sobre contidos e a outra sobre actividades experimentais, cos seguintes resultados de aprendizaxes: 1º)- Comprender os principios básicos, as leis fundamentais e as metodoloxías das ciencias experimentais ao longo da historia e os seus niveis de desenvolvemento actuais. 2º)- Identificar e comprender as similitudes e diferenzas entre a construción do coñecemento científico-tecnolóxico e a aprendizaxe da ciencia na escola; relacionando os aspectos físico-químicos, biolóxico-xeolóxicos e tecnolóxicos coa contorna próxima e a vida cotiá do alumnado.	40	CG1
			CG2
			CG3
			CG4
			CG5
			CG6
			CG7
			CG8
			CG9
			CG10
			CG11
			CG12
			CE25
			CE26
			CE27
			CE28
			CE29
			CE30
			CT1
			CT2
			CT3
			CT4
			CT5
CT6			
CT7			
CT8			
CT9			
CT12			
CT13			
CT14			
CT15			
CT16			
CT17			
CT18			
CT20			
CT22			
CT23			

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- Na bibliografía inclúese a referencia completa do libro titulado Ciencia para educadores. O uso deste libro é unha fonte documental para realizar unha parte importante das actividades e traballos que serán obxecto de avaliación.
- Para poder acollerse á avaliación continua a través de actividades na aula virtual é preciso asistir á sesión lectivas de aula e de aula-laboratorio nun 80% do tempo presencial, cun aproveitamento idóneo.
- **PERSOAS NON ASISTENTES:** todas aquelas alumnas e alumnos que non acaden o 80% das asistencias deberán realizar as respectivas dúas probas de resposta longa (exames de aspectos teóricos e de aspectos prácticos). Para obter unha avaliación positiva é preciso obter unha cualificación igual ou superior a 5 puntos sobre 10 en cada unha das dúas probas, e a súa nota será a media aritmética de ambas as dúas cualificacións.
- Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo na aula virtual do curso en FAITIC, en formatos de código aberto ou de visores libres.
- Para obter unha avaliación continua positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan acomodadas.
- **DATAS DE EXAMES:** consultarase na páxina web da facultade no apartado de organización académica (

<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

- **1ª CONVOCATORIA:** A cualificación final (nota) será obtida, por avaliación continua, mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares (notas) dos traballos de aula, das prácticas de laboratorio e das probas presenciais, realizadas ao longo do curso. En todo caso será necesario alcanza unha cualificación mínima de aprobado (5 sobre 10) en cada un dos apartados establecidos de: Traballos de aula, Prácticas de laboratorio e Proba presencial individual.
- **2ª CONVOCATORIA:** gardaranse todas as cualificacións parciais (notas) positivas dos traballos de anual e das prácticas de laboratorio, obtidas pola alumna ou polo alumno durante todo o curso, que ponderadas segundo as porcentaxes anteditos (30% e 30%, respectivamente) serán acumuladas sumativamente nunha cualificación única (nota), a que promediará ao 40 % coa cualificación (nota) de próbalas escrituras presenciais desta convocatoria.
- Se a alumna ou o alumno manifesta expresamente, por escrito na cabeceira da primeira folla de exame desta segunda convocatoria, o seu desexo de que non sexan tidas en conta estas notas, a súa cualificación final será unicamente a nota derivada da corrección desta proba.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía básica

- 1)- GARRIDO, J.M.; PERALES, F.J.; GALDÓN. M. (2008): **Ciencia para educadores** . Madrid - Pearson Educación.
<http://www.pearsoneducacion.com/corporativo/resultados.asp?ean=9788483224250&categoria=Educaci%F3n&valor=a&buscar=Ciencia%20para%20educadores>
- 2)- CHALMERS, A.F.(2000): **¿Qué es esa cosa llamada ciencia?**. Madrid - Siglo XXI de España.
<http://www.sigloxxieditores.com/libros/QuE-es-esa-cosa-llamada-ciencia/9788432314308>
- 3)- CAÑAS, A.; MARTÍN-DÍAZ, M.J. & NIEDA, J. (2009): **Competencia en el conocimiento y la interacción con el mundo físico**. Madrid - Alianza Editorial. http://www.alianzaeditorial.es/libro.php?id=1397861&id_col=100508&id_subcol=100518
- 4)- ONTORIA, A. et al. (2011): **Mapas Conceptuales. Una técnica para aprender**. Madrid - Narcea Ediciones.
<http://narceaediciones.es/educacion-hoy/386-mapas-conceptuales.html>
- 5)- GONZÁLEZ GARCÍA, F.M. (2008): **El Mapa Conceptual y el Diagrama UVE**. Madrid - Narcea Ediciones.
http://narceaediciones.es/universitaria/385-el-mapa-conceptual-y-el-diagrama-uve.html?search_query=Mapas+Conceptuales&results=8
- 6)- ARIAS, A. et al. (2009): **O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria**. Consellería de Educación e O.U. Xunta de Galicia.
http://www.edu.xunta.es/ftpserver/portal/DXC/9002463-Proxectos_Web.pdf

Bibliografía complementaria

- a)- Enric Ramiro i Roca (2010). **La maleta de la ciencia**. Barcelona - Editorial Graó
<http://www.grao.com/lilibres/arees/didactica-de-las-ciencias-experimentales/pagact/1/la-maleta-de-la-ciencia>
- b)- VanCleave , Janice (2005). **Química para niños y jóvenes**. LIMUSA WILEY
<http://www.libreria-limusa-wiley.com/home/product/73/546/quimica-para-ninos-y-jovenes?keyword=Qu%C3%ADmica+para+ni%C3%B1os+y+j%C3%B3venes>
- c)- VanCleave , Janice (2000). **Animales**. LIMUSA WILEY
<http://www.libreria-limusa-wiley.com/home/product/73/171/animales>
- d)- Battista Quinto Borghi (2009). **Los talleres en educación infantil. Espacios de crecimiento**. Barcelona - Editorial Graó.
<http://www.grao.com/lilibres/los-talleres-en-educacion-infantil>
- e)- JORBA, J. e SANMARTÍ, N. (1996): **Enseñar, aprender y evaluar: un proceso de evaluación continua**. Madrid: M.E.C.
http://books.google.com/books/about/Ense%C3%B1ar_aprender_y_evaluar.html?hl=es&id=a_rCXrBxikwC
- f)- Consellería de Cultura, Educación e O.U. **Repositorio Lexislativo**. Actualizado. Xunta de Galicia.
<http://www.edu.xunta.es/portal/contenido?comando=ContenidoDinamicoComando&accion=verRecurso&IID=gl&trID=6feef521-c0a8fd03-006e7a5b-20451b33&pwID=e4763dcf-0a0a2825-006c0962-b0b5ef8f&rID=715e03c7-45321682-00e1ff2f-0c0b0e8>

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Outros comentarios

Ver apartado de avaliación

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua española**

Materia	Lingua española			
Código	P02G120V01303			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Cuevas Alonso, Miguel			
Profesorado	Cuevas Alonso, Miguel Freijeiro Ocampo, Eva			
Correo-e	mcuevasalonso@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	A lexislación actual esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha extensa e profunda formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio da ferramenta básica e imprescindible en todo proceso de comunicación: a lingua española. Ademais do coñecemento dos principios básicos e científicos de disciplinas lingüísticas que se ocupan da lingua española, as destrezas, que os profesores deben perfeccionar nas clases, para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe: capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	- saber

CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	- saber
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	- saber
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	- saber facer
CE47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino	- saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	- Saber estar / ser
CE49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas	- saber
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	- saber facer - Saber estar / ser
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	- saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativo e cooperativo, e promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	CB3 CB5 CG2 CG3 CG4 CG5 CE50 CT1 CT2 CT7 CT9 CT10 CT12 CT17 CT19

Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	CB1 CG1 CG2 CG4 CG7 CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE49 CE52 CT1 CT2 CT3 CT7 CT13 CT14 CT15 CT20
Coñecer, respectar e promover a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa.	CB1 CB2 CB3 CG3 CG4 CG5 CG7 CE43 CE50 CE52 CT11 CT13 CT14 CT15 CT20
Recoñecer a identidade da etapa de educación infantil e as súas características cognitivas e *comunicativas.	CB2 CG1 CG2 CE43 CE44 CE46 CE47 CE49 CT7 CT14 CT17
Saber expresarse en español con fluidez e precisión e poder facer un uso flexible do devandito idioma para fins sociais, académicos e profesionais.	CB4 CG2 CE46 CE48 CT1 CT3 CT12
Falar, ler e escribir, correcta e adecuadamente, a lingua española.	CB4 CE46 CE48 CT1 CT7 CT14
Coñecer a *fonoloxía, a fonética e a ortografía da lingua española.	CB1 CB2 CG1 CE43 CT1 CT3 CT7 CT14

Coñecer e saber usar a gramática do español.

CB1
CB2
CG1
CE43
CT1
CT7
CT14
CT16

Adquirir e saber utilizar os conceptos básicos da *semántica, a *lexicología e a lexicografía do español.

CB1
CB2
CG1
CE43
CT1
CT7
CT9
CT14
CT16

Contidos

Tema

1. Cuestións xerais de comunicación	1.1. Comunicación, linguaxe e significación. 1.2. A linguaxe como instrumento de comunicación e expresión. 1.3. As linguas como patrimonio inmaterial (*PEA-UNESCO) 1.4. Mensaxes, sinais e supostos: procesos *inferenciais e *semióticos 1.5. O código na comunicación 1.6. Relevancia
2. Fonética e *fonoloxía do español	2.1. Fonética e *fonoloxía. As relacións entre os elementos do sistema. 2.2. Fonética. Ramas da Fonética. Fundamentos da Fonética *Articulatoria e Acústica. Os sons do español. A transcripción. 2.3. *Fonoloxía. Ámbito de estudo. A *fonemática e a *prosodia. A fonema e a súa determinación. As fonemas do español. *Neutralización, *desfonoloxización e distribución *defectiva. A transcripción. 2.4. *Suprasegmentos. A *síllaba. O acento. A *entonación.
3. Morfoloxía e sintaxe	3.1. O ámbito da morfoloxía e da sintaxe. As unidades. Enunciado e oración. A noción de *sintagma. 3.2. Descrición das unidades. 3.3. As categorías *gramaticais. 3.4. Unidades *sintácticas. 3.5. Funcións. A oración simple, composta e complexa.
4. Semántica e léxico	4.1. Lexicología, lexicografía e semántica. 4.2. Relacións léxico-semánticas 4.3. Neoloxismos e creación de palabras

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	20	0	20
Presentacións/exposicións	6	18	24
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	2	12	14
Sesión maxistral	28	40	68
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas aplicando os contidos explicados e axudado polas directrices e supervisión do profesor. Por iso, adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Presentacións/exposicións	Exposición durante as horas prácticas e por grupos de traballo no que se poñan en práctica os contidos explicados.

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma   Actividades previstas para ser realizadas polos alumnos de maneira autónoma e fora da aula que serán corrixidas polo profesor de maneira individual.

Sesión maxistral   Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	No horario de titorías establecido ao efecto ou mediante cita acordada.
Resolución de problemas e/ou exercicios	No horario de titorías establecido ao efecto ou mediante cita acordada.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	No horario de titorías establecido ao efecto ou mediante cita acordada.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentacións/exposicións	Realización de traballos tutelados e presentación dos resultados	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE48 CE49 CE50 CE52 CT1 CT2 CT3 CT7 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	De forma autónoma e non autónoma:	45	CB1
	Sesión maxistral: Valorarase a participación habitual do estudante nas sesións expositivo-participativas (15%)		CB2
			CB3
			CB4
			CB5
	Resolución de problemas e/ou exercicios:		CG1
	Participación na preparación, realización e revisión dos exercicios de aplicación/profundización, de resolución de problemas ou de prácticas de análises e comentario (15 %)		CG2
			CG3
			CG4
	Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas: Avaliación das competencias adquiridas na aplicación práctica dos coñecementos teóricos (15%)		CG5
			CG7
			CE43
			CE44
			CE45
			CE46
			CE47
			CE48
			CE49
			CE50
			CE52
			CT1
			CT2
			CT3
			CT7
			CT9
			CT10
			CT11
			CT12
			CT13
			CT14
			CT15
			CT16
			CT17
			CT19
			CT20

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	35	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG4 CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE49 CE52 CT1 CT2 CT3 CT7 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20
--	--	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Os estudantes, para superar a materia, deberán obter o 50% de todas e cada unha das probas que integran a avaliación.

No caso de que non superasen algunha das probas e, especificamente, as competencias da materia, serán avaliados na segunda convocatoria durante o mes de xullo. Neste caso a avaliación realizarase mediante un exame.

Aqueles estudantes que, por causa xustificada no comezo do curso académico, non poidan asistir regularmente ás clases teóricas, prácticas, actividades e exercicios que se desenvolverán nos espazos docentes destinados ás tarefas determinadas, deberán realizar, obrigatoriamente, as mesmas actividades e tarefas dos asistentes, e no mesmo prazo sinalado para ese efecto.

As porcentaxes asignadas ás probas para os alumnos non asistentes serán exactamente as mesmas que as indicadas para os estudantes asistentes.

As datas dos exames pódense consultar na web da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte na sección "Organización académica" (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?ide=60,0,0,1,0,0>)

Bibliografía. Fontes de información

- § Escandell Vidal, M. V. (2005): La comunicación. Madrid: Gredos.
- § Fernandez Planas, A. Mª (2005): Así se habla. Nociones fundamentales de fonética general y española. Barcelona: Horsori.
- § Real Academia Española (2010): Nueva gramática de la lengua española. Manual. Madrid: Espasa.
- § Bosque, I. y V. Demonte (eds.) (1999): Gramática descriptiva de la lengua española. (3vols). Madrid: Espasa Calpe.
- § Gómez Torrego, L. (2006): Hablar y escribir correctamente. Gramática normativa del español actual. Madrid: Arco/Libros. 2 tomos.
- § Real Academia Española (2011): Nueva gramática de la lengua española. Fonética y fonología. Madrid: Espasa.
- § Rodríguez Ramalle, Mª T. (2005). Manual de Sintaxis del español. Madrid: Castalia Universidad.
- § Teso Martín, E. del (2007): Compendio y ejercicios de semántica II. Madrid, Arco/Libros.

Diccionarios

- § Casares, J. (1959). Diccionario ideológico de la lengua española. Barcelona: Gustavo Gili.
- § Antonio Pascual. Madrid: Gredos.
- § DRAE-2001. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2001): Diccionario de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe.
- § Martínez de Sousa, J. (2008). Diccionario de usos y dudas del español actual. DUDEA. Gijón: Trea.
- § REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (1999). Nuevo tesoro lexicográfico de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe, edición en DVD.
- § Seco, M. (2001): Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española. Madrid: Espasa.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas e a súa didáctica I**

Materia	Matemáticas e a súa didáctica I			
Código	P02G120V01304			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Gil Villanueva, José María			
Profesorado	Gil Villanueva, José María			
Correo-e	jmgil@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE39	Coñecer o currículo escolar de matemáticas	- saber
CE40	Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Suscitar e resolver problemas vinculados coa vida cotiá	- saber facer
CE41	Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do pensamento científico	- Saber estar / ser
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer - Saber estar / ser

CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT18	Creatividade	- saber facer - Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o currículo escolar de matemáticas.	CG1 CG2 CG3 CG4 CG10 CE39 CE41 CE42 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT14
Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas.	CG2 CG3 CG4 CG9 CG10 CG12 CE40 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT18 CT22
Expor e resolver problemas vinculados coa vida cotiá.	CG3 CG5 CG7 CG12 CE40 CE41 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22

Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do coñecemento científico.

CG3
CG4
CG12
CE41
CT1
CT3
CT6
CT8
CT9
CT14
CT16
CT18
CT21
CT22

Contidos	
Tema	
1. Números e operacións: conceptos previos	*
2. A clasificación e a ordenación	*
3. Os números naturais	*
4. Sistemas de numeración	*
5. Operacións	*
6. Divisibilidade	*
7. As fraccións e os números decimais	*
8. Os problemas aritméticos	*

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	47	73
Sesión maxistral	25	50	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia, por parte do alumnado.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos *C.
Sesión maxistral	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos *C.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos *C.

Avaliación	
Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Resolución de problemas e/ou exercicios	Tratarase dunha proba escrita na que o alumno deberá resolver seis problemas relacionados cos contidos da materia. Na cualificación final terase en conta a participación nos distintos grupos de traballo.	100	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG9 CG10 CG12 CE39 CE40 CE41 CE42 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22
	Resultados de aprendizaxe: Todos		

Outros comentarios e avaliación de Xullo

En posteriores convocatorias o sistema de avaliación será o mesmo que o previsto para a primeira convocatoria. O alumnado non asistente será evaluado mediante un exame final.

As datas dos exames oficiais se poden consultar na web da Facultade no apartado de organización académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=189,921,0,0,1,0>)

Bibliografía. Fontes de información

Nortes Checa, Andrés , 700 problemas de Matemáticas y su Didáctica, Diego Marín , Murcia 2007

Nortes Checa, Andrés, Matemáticas y su Didáctica, Diego Marín, Murcia 2007

Varios (colección), Matemáticas: Cultura y aprendizaje, Síntesis, Madrid

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía**

Materia	Xeografía			
Código	P02G120V01305			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pazo Labrador, Alberto José			
Profesorado	Pazo Labrador, Alberto José			
Correo-e	apazo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de que o alumno adquira os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para comprender e coñecer os aspectos elementais dos fenómenos xeográficos, físicos e humanos e os seus interrelacións, así como a súa proxección na *docencia. Trátase tamén de que o alumno desenvolva as súas capacidades de análises e de sínteses e o *razonamiento espacial, fundado na *multicausalidad dos procesos xeográficos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber - saber facer
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- saber
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	- saber - Saber estar / ser

CE23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber - Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	- saber - Saber estar / ser
CE31	Comprender os principios básicos das ciencias sociais	- saber - saber facer
CE32	Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais	- saber - saber facer
CE33	Integrar o estudo histórico e xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural	- saber - saber facer
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE35	Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos	- saber - Saber estar / ser
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber - saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber - saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber - saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber - saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- saber - Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	- Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber - saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	- saber - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Comprender os principios básicos das Ciencias Sociais: Xeografía	CG1 CG11 CE14 CE29 CE31 CE32 CT2 CT14 CT15 CT23
Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais: os contidos xeográficos	CG1 CG4 CE31 CE32 CT1 CT2 CT3 CT13 CT14 CT15 CT23
Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	CG5 CG10 CG11 CE33 CE48 CT1 CT3 CT6 CT9 CT14 CT16 CT23
Integrar o estudo xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural	CG3 CE13 CE33 CE34 CT3 CT7 CT8 CT13 CT15 CT20 CT23
Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	CG3 CG7 CG8 CG9 CE14 CE23 CE35 CT7 CT8 CT9 CT13 CT14 CT23
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes entre os estudantes	CG11 CE13 CE37 CT7 CT8 CT9 CT16 CT18

Contidos	
Tema	
1. BLOQUE 1. A situación no espazo e a representación	A Terra no Universo e os seus movementos. As consecuencias xeográficas. As representacións da Terra.
2. BLOQUE 2. As consecuencias xeográficas dos procesos naturais	A Hidrosfera. O sistema climático. As formas do relevo terrestre. A Biosfera.
3. BLOQUE 3. As consecuencias xeográficas da acción humana	A poboación do mundo e os seus problemas. O proceso de urbanización e os caracteres actuais da cidade. A globalización.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	22.5	45
Traballos de aula	9	18	27
Traballos tutelados	3	21	24
Outros	5	10	15
Titoría en grupo	3	6	9
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	5	10	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	10	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia, con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballos de aula	Resolución de exercicios; traballos con material cartográfico; realización, análise e comentario de gráficos; comentarios de texto
Traballos tutelados	Realización, en grupo, dun comentario exhaustivo dunha folla do Mapa Topográfico
Outros	Asistencia e participación activa nas actividades do aula
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe
Traballos tutelados	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Outros	Asistencia e participación activa nas actividades da aula. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico - Integrar o estudo xeográfico desde unha orientación instrutiva e cultural	5	CG4 CG5 CG8 CE48 CT13 CT14 CT15 CT17 CT18
Traballos de aula	Presentación dos traballos realizados na aula (comentarios, reflexións, análises). Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Integrar o estudo xeográfico desde unha orientación instrutiva e cultural - Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico - Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Primaria	10	CG3 CG5 CG6 CG10 CG11 CE13 CE48 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT8 CT9 CT14
Traballos tutelados	Presentación do traballo realizado acorde ás pautas propostas. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Primaria	15	CG3 CG5 CG10 CG11 CE13 CE48 CT1 CT2 CT3 CT6 CT9 CT14 CT16
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Tres probas teóricas sobre os conceptos básicos e contidos do temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Comprender os principios básicos das Ciencias Sociais: Xeografía -Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais: os contidos xeográficos - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	35	CG1 CG7 CG9 CE31 CE48 CT1 CT3 CT14 CT20 CT23

Resolución de problemas e/ou exercicios	Tres probas prácticas sobre aspectos tratados no temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes entre os estudantes	35	CG3 CG8 CG10 CG11 CE48 CT1 CT2 CT3 CT7 CT14
---	---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As probas teóricas e prácticas, os traballos de aula, tutelado e demais actividades serán liberatorias. No exame final (oficial) faranse as partes que queden pendentes, no seu caso. En caso de non asistir e non realizar as actividades, ou non realizar as probas correspondentes, faranse todas no exame final (oficial). Para obter un aprobado na cualificación final é CONDICIÓN NECESARIA superar as probas teóricas e prácticas. A realización das demais actividades por si soas, aínda que numericamente permítano, non será suficiente para conseguir o aprobado final. Da mesma maneira, o aprobado da parte teórico-práctica non bastará para o aprobado final sen a realización e superación das demais actividades

As probas teóricas e prácticas non se compensarán entre si de face á nota final; é preciso aprobar o tres partes de maneira independente. Os contidos teórico-prácticos de cada proba serán os seguintes: na primeira, os do bloque 1; na segunda, os do bloque 2; na terceira, os do bloque 3.

Ás probas parciais teórico-prácticas só se poderán presentar aqueles alumnos que entregasen unha ficha debidamente cuberta dentro do primeiro mes.

Na segunda convocatoria, xullo, e demais convocatorias extraordinarias, deberá facerse un exame global da materia. Non se conservarán as notas de eventuais partes aprobadas. Soamente conservaranse, en caso de realizarse na aula, as cualificacións das actividades das clases B. De non realizar estas actividades, deberán realizarse nese exame.

As mesmas condicións rexen para aqueles alumnos que, por algunha razón, non poidan asistir regularmente a clase

As datas dos exames poden consultarse na páxina web da Facultade, na ligazón <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?ide=189,921,0,0,1,0>

Bibliografía. Fontes de información

ALBET, A. y BENEJAM, P. (2000): *Una Geografía Humana renovada. Lugares y regiones en un mundo global*. Barcelona, ICE de - - - ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T. (2005): *Geografía Humana. Sociedad, Economía y Territorio*. Madrid, Ed.. Universitaria Ramón Areces.

- ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T. (2011). *Paisaje, Sociedad y Cultura en Geografía Humana*. Madrid, Ed. Universitaria Ramón Areces.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das ciencias sociais/P02G120V01503

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ciencias experimentais/P02G120V01302

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia do presente/P02G120V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das artes plásticas e visuais**

Materia	Didáctica das artes plásticas e visuais			
Código	P02G120V01401			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ezquieta Llamas, Iciar			
Profesorado	Ezquieta Llamas, Iciar Paz García, Maria Begoña			
Correo-e	iciarezquieta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>A finalidade primeira da “didáctica das artes plásticas e visuais” é proporcionar aos alumnos unha formación artística e didáctica de calidade. Tanto no que se refire á capacidade de formalizar e interpretar producións de arte nos seus diversos ámbitos e territorios, como concepto ampliado, como no que se refire á capacidade de reelaborar os mencionados contidos para facilitar a formación dos nenos (de 6 a 12 anos).</p> <p>A tarefa é construír un sustrato de coñecemento teórico necesario, combinado cunha serie de destrezas e habilidades formais que armen ao alumno dunha capacidade crítica e creativa que lle permita desenrolar ferramentas de aprendizaxe, valoración e coñecemento coas que traballar no campo da educación primaria. Traballaremos no taller con rutinas procedimentais e elaboracións técnicas simultaneamente ao estudo de contidos xerais da historia da arte. Estas tarefas máis CONVENCIONAIS convirán coa análise e o traballo dentro dos novos espazos da arte e as novas ferramentas visuais, audiovisuais e tecnolóxicas nas que abordaremos posibilidades de traballo máis vinculadas a linguaxes contemporáneos cercanos e intuitivos para os rapaces cos que os nosos alumnos terán que traballar.</p> <p>Plantexaremos estratexias de traballo colaborativo combinadas con propostas individuais dentro de estruturas de traballo por proxectos que vehiculará o transcorrer do cuadrimestre.</p> <p>As rutinas habituais do noso traballo durante o curso académico alternarán a produción práctica coa reflexión teórica, o traballo de campo e as propostas de ferramentas didácticas específicas.</p>			

Competencias

Código	Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro - saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar - saber - saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá - saber - saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas - saber

CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	- saber
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	- saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	- saber - saber facer
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber - saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- saber - Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber - saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber - saber facer
CT18	Creatividade	- saber - saber facer
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber - saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Ser capaces de identificar recursos e metodoloxías propios das artes plásticas. Saber recoñecer os distintos métodos e medios adecuados a cada técnica para unha expresión plástica favorable así como utilizar os distintos recursos procedimentais e conceptuais idóneos para a execución da obra na súa dimensión compositiva e estética.	CB2
	CB5
	CE53
	CE54
	CE55
	CT1
	CT2
	CT7
	CT8
	CT10
	CT14
	CT16
	CT18
	CT21

Poder valorar os fundamentos e ámbitos de actuación das distintas formas de expresión artística, así como o patrimonio artístico.	CB3 CG11 CE53 CE55 CT1 CT14 CT16 CT18 CT21
Facilitar a representación e a expresión a través das linguaxes plásticas, visuais e audiovisuais profundando nos novos medios e estratexias plásticas para transmitir os coñecementos e propor espazos e modos expresivos que sirvan ao alumno como ferramenta de linguaxe e espazo de construción plástica.	CB3 CB4 CG2 CE53 CE55 CE56 CT2 CT7 CT8 CT9 CT16 CT18 CT21
Ser capaces de mellorar a capacidade de comprender, ler, visionar crear e producir dentro das linguaxes artístico visuais e plásticas promovendo metodoloxías para facer que a apreciación estética sexa máis alcanzable para o alumnado.	CB4 CG11 CE53 CE55 CE56 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT12 CT13 CT16 CT17 CT21
Ser capaz de producir imaxes e propostas objectuales en dúas e tres dimensións, ben estruturadas, conceptualmente coutadas, con calidade compositiva e detalladas sobre temas e proxectos no ámbito dos coñecementos tópicos e característicos da creación Artística Visual.	CB2 CB3 CG8 CG11 CE53 CE55 CE56 CT1 CT5 CT7 CT8 CT17 CT18 CT21
Coñecer e avaliar o currículo escolar das Didácticas da Expresión Artística e audiovisual	CB5 CG4 CE54 CT1 CT14 CT15 CT16 CT18 CT21

Adquirir e consolidar hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativo e cooperativo e promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	CB3 CB5 CG2 CG3 CG8 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT16 CT18
Ter dominio e comprender adecuadamente toda a densidade e complexidade das imaxes e producións visuais; as obras de arte, os símbolos e sinais visuais, a publicidade e os medios de comunicación de masa. Os obxectos, as pezas, construcións e edificios que constitúen a cultura material e conceptual antiga e contemporánea.	CB2 CB3 CG11 CE53 CT1 CT13 CT14 CT16 CT18 CT21

Contidos

Tema	
I. Artes Plásticas e Visuais. Marco disciplinar e Modelos Formativos	Estrutura curricular das Artes Plásticas e Visuais en E. Primaria. Obxectivos cognitivos e procedimentales. Criterios metodolóxicos. Observación, representación, experimentación, transformación.
II. O concepto ampliado da arte como base da educación e a conciencia.	Arte a partir dos 60: pop, arte conceptual, minimal, land art, happening, performance, video arte , body art , pop, arte conceptual, minimal, land art, happening, performance, video arte , body art Novos espazos O papel do espectador O cuestionamiento da durabilidade Artisticación do cotidiano, cuestionamiento aurático
III. Elementos básicos da plástica I	A linguaxe e a comunicación visual O grado de iconicidade Lectura de imáxenes: tipo de forma Lectura de imáxenes: modos de expresión da linguaxe icónica Elementos básicos: Punto, líña, plano
IV. Elementos básicos da Plástica II	A cor A textura A composición Forma e espazo
V. O concepto creatividade	Mitos sobre a creatividade Definición de creatividade O papel da imaxinación na creación Pensamento converxente vs. Pensamento diverxente Teoría das intelixencias múltiples de Gardner
VI. Traballo por proxectos	Planificación de contidos Elaboración de propostas puntuais e resolución de exercicios Plantexamentos e organización conceptual de contidos A materialización final Presentación e avaliación de proxectos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	30	45
Traballos tutelados	15	30	45

Resolución de problemas e/ou exercicios	15	30	45
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	4	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	7	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Introducción conceptual dos temas expostos en cada un dos bloques. Presentación estruturada ilustrada con referencias visuais da historia da arte. Fomentarase a participación e o debate teórico. Este bloque irá vinculada á realización de propostas teóricas que o alumno debe abordar afianzando os contidos teóricos adquiridos: unidades didácticas, deseño de baterías de exercicios ...
Traballos tutelados	Traballase por proxectos vinculados a bloques temáticos. Presentación de experiencias educativas da nosa realidade. Se pautarán as entregas parciais e revisarse o avance das materializacións finais con revisións intermedias e presentación de tarefas específicas. Exporase a posibilidade de presentación audiovisual e avaliación pública en clase
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exporanse exercicios relacionados coa adquisición de habilidades procedimentais técnicas. Tarefas de debuxo . Desenvolvemento de volumes e pezas obxectuais Novos soportes de impresión

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Durante cada sesión farase un seguimento personalizado para orientar ó alumno/a na realización do exercicio. Para cada un dos exercicios se elaborará unha ficha explicativa colgada na plataforma FAITIC, especificándose os seguintes apartados: contidos, materiais a empregar, función pedagóxica, procedemento, criterios de avaliación específicos, e bibliografía específica. Nos traballos tutelados observarase a evolución do grupo e de cada un dos seus compoñentes nas distintas fases do proceso creativo así como do desenvolvemento do traballo colaborativo. Deste xeito atenderase ó alumnado solventando os bloqueos do proceso de indagación e resolvendo dúbidas sobre a elaboración do traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Elaboración de bocetos	30	CB5
	Exercicios de debuxo Outras tarefas procedimentais		CE54 CE56 CT1 CT7 CT16 CT17 CT18 CT21
Sesión maxistral	Estudo de casos Identificación e análise de imaxes Análise de materiais didácticos Participación activa en clase	20	CB2 CB3 CB4 CG11 CE53 CE54 CE56 CT1 CT2 CT14 CT17 CT18 CT21

Traballos tutelados	Traballo por proxectos O proxecto como ferramenta metodolóxica; entregas parciais Resolución final do obxecto, proposta rematada: valoración obxectual e conceptual Sistemas de avaliación	50	CB2 CB3 CB4 CG2 CG3 CG8 CE53 CE54 CE56 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT18 CT21
---------------------	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A asistencia puntual e regular posibilita a realización dos exercicios e a resolución de problemas procedimentais. No caso das sesións maxistrais o seu seguimento é imprescindible para o asentado conceptual dos exercicios e traballos tutelados.

Para garantir a autoría dos esbozos e exercicios procedimentais a súa elaboración realizarase, polo menos na maior parte, no horario docente.

Para superar a materia será necesario obter unha media de 5 calculando as porcentaxes de cada un dos bloques detallados (Resolución de problemas e/ou exercicios 30%, Sesión maxistral 20%, Traballos tutelados 50%). É imprescindible ter un 4 como nota mínima en cada un dos bloques para que se proceda a calcular a nota media.

Na SEGUNDA CONVOCATORIA os alumnos deben porse en contacto cos responsables da materia. Para superar esta convocatoria o alumno deberá entregar resoltas as propostas relativas á elaboración de unidades e materiais didácticos que se propuxeron durante o curso, así como os exercicios procedimentais realizados tamén durante o curso presencial. Cos soportes e calidades que no seu momento detallásemos.

Neste caso o calculo da nota final farase tendo en conta:

Resolución de problemas e/ou exercicios 50% e elaboración de unidades didácticas, elaboración de materiais didácticos 50%

Non se fará a media se non se alcanza polo menos un 4 en cada un dos apartados.

No caso de alumnos que asistan regularmente a clase e presenten as entregas parciais puntualmente e en forma e aínda así non superen a materia deberán, para esta segunda convocatoria, repetir só aqueles exercicios nos que non alcanzasen o 5, conservándoseles o resto das notas obtidas nas tarefas aprobadas.

Bibliografía. Fontes de información

- Marín, R. (coord.), Didáctica de la Educación Artística, 2003, Madrid. Pearson
- Lowenfeld y Brittain, Desarrollo de la capacidad creadora, 1996, Madrid. Cincel-Kapelusz
- Berger, John, Modos de ver, 1980, Gustavo Gili
- Marchán Fiz, Simón, Del arte objetual al arte de concepto : 1960-1974 : epílogo sobre la sensibilidad "postmoderna" , 2009, Akal
- Agra, M.J. y otros, La educación artística en la escuela, 2007, Graó
- Aguirre, I, Teorías y prácticas en educación artística, 2000, U.P.Navarra
- Wilson, B. y otros, La enseñanza del dibujo a partir del arte, 2004, Paidós
- Albers, J ., La interacción del color, 1985, Alianza
- Arheim, Rudolfs, Arte y percepción visual, 1983, Paidós
- AA,VV, Didáctica de las artes plásticas y la cultura visual , 2011, Akal
- Aguirre, I., Teorías y prácticas en educación artística., 2000, U.P.Navarra.
- Berrocal, M., Menús de educación visual y plástica, 2005, Graó

Berrocal, M. y otros , Figuras, Formas, Colores... , 2003, Graó

Caja, J. (coord.), La educación visual y plástica hoy. , 2002, Graó

Wilson,B. y otros, La enseñanza del dibujo a partir del arte., 2004, Paidós

---

Cada exercicio acompañarase ducha bibliografía específica e de outros recursos e referentes.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación artística/P02G120V01902

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Outros comentarios

É necesaria a asistencia puntual, continuada e activa a clase para poder seguir os contidos que se plantexan de forma consecutiva.

A pesar de que os bloques son independentes retomaranse contidos de forma intermitente para que as cuestións básicas queden debidamente asentadas.

A materia NON é exclusivamente técnico-práctica e procedimental, xa que ten unha significativa carga conceptual.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das ciencias experimentais I**

Materia	Didáctica das ciencias experimentais I			
Código	P02G120V01402			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Uxío			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Uxío Varela Losada, María Mercedes			
Correo-e	uxio.perez@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión e linguaxe musical**

Materia	Expresión e linguaxe musical			
Código	P02G120V01403			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Pintos, Isidro			
Profesorado	García Fernández, Andrea García Pintos, Isidro Mejía Gallego, Ana			
Correo-e	isidrogarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento da linguaxe musical para aplicación práctica co alumnado de primaria. Recursos musicais prácticos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber facer - Saber estar / ser
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	- saber
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	- saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	- saber - saber facer
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber facer
CT14	Razoamento crítico	- saber
CT15	Compromiso ético	- saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser

CT18	Creatividade	- saber facer
CT19	Lideranza	- saber facer - Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar e manexar os principais elementos constitutivos da linguaxe musical, dun xeito teórico-práctico.	CG3 CG4 CE54 CE56 CT1 CT2 CT7 CT16 CT18
Coñecer diferentes metodoloxías para o ensino musical, e ser capaz de aplicalas dun xeito práctico nunha aula de educación primaria.	CG2 CG4 CE53 CE55 CE56 CT1 CT2 CT9 CT15 CT18
Ser capaz de manexar axeitadamente diverso instrumental, para a súa aplicación práctica nunha aula de Educación Primaria. Instrumental Orff.	CG4 CE53 CE55 CT9 CT12 CT16 CT18
Comprender a importancia do uso da canción como elemento expresivo, e saber empregar técnicas para a súa ensinanza.	CG2 CG4 CE53 CE55 CE56 CT2 CT7 CT9 CT12 CT16 CT18
Saber empregar os recursos didácticos axeitados para a formación rítmica, o movemento e a danza nas aulas de primaria.	CG2 CG4 CE53 CE55 CE56 CT2 CT9 CT12 CT13 CT18

Valorar a importancia e manexar recursos básicos da audición musical activa.

CG2
CG4
CE53
CE55
CE56
CT1
CT9
CT13
CT17
CT18
CT19
CT21

Ser capaz de deseñar, por en práctica e avaliar propostas de intervención educativa nunha aula de educación primaria, empregando diversos elementos da expresión e a linguaxe musical .

CG2
CG4
CG8
CG11
CE53
CE54
CE55
CE56
CT1
CT2
CT5
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT16
CT18

Contidos

Tema	
Parámetros constitutivos da arte da música. A Linguaxe Musical.	Parámetros do son. Representación gráfica da música. Ritmo. Expresión musical. Melodía. Harmonía. Textura. Forma. Timbre. Xénero. Harmonización de cancións.
Representacións convencionais e non convencionais da linguaxe musical.	Os musicogramas. As metodoloxías para o ensino da música na escola: Wuytack, Orff, Kodaly ...
Ritmo e métrica. Compases simples, compostos e de amalgama. Dictados.	Percusións corporais. Audicións comentadas.
Melodía: do intervalo ó motivo e á frase musical. Escalas.	Harmonización e composición de cancións para implementar na aula. Análise musical.
Lectura de partituras convencionais e dictados melódicos.	Lectura entoada.
Xogos musicais para a mellor comprensión da linguaxe musical.	A danza. Estructura.
Lectura musical a dúas voces.	O canon. As imitacións.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Traballos de aula	10	30.5	40.5
Sesión maxistral	18.5	0	18.5
Probos prácticos, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	12	33	45
Traballos e proxectos	8	32	40
Probos de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades preparación para a práctica instrumental: fruta de pico, instrumental Orff...

introdutorias

Traballos de aula Desenvolvemento de exercicios prácticos na aula baixo as directrices e supervisión da docente.

Sesión maxistral Exposición dos temas a desenvolver na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición da materia e dos coñecementos previos necesarios
Actividades introdutorias	Aclaracións previas, introducción de premisas e obxectivos mínimos
Traballos de aula	Realización dos traballos que se van propoñendo.
Probos	
Descrición	
Probos prácticos, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Realización de exercicios rítmicos e melódicos tanto vocais como instrumentais
Traballos e proxectos	Participación e nivel de implicación nos proxectos conxuntos
Probos de resposta curta	Realización de diferentes probos que nos indiquen o nivel de consecución dos obxectivos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Actividades de carácter práctico a desenvolver na aula. Entre outras, pódense incluír actividades como: execución individual ou en grupo de pequenas pezas (rítmicas, vocais e/ou instrumentais), prácticas na aula de informática,....	30	CG8 CG11 CE53 CE55 CT1 CT2 CT5 CT7 CT9 CT12 CT13 CT16 CT18
Probos prácticos, de reais e/ou simuladas.	Deseño e implementación, individual ou en grupo, de actividades prácticas para educación primaria.	30	CG2 CG4 CG8 CE53 CE54 CE55 CE56 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT16 CT18

Probas de resposta curta	Preguntas de resposta curta, e de carácter práctico, onde o alumnado deberá demostrar que adquiriu unha serie de contidos básicos sobre a linguaxe musical.	40	CG8 CE54 CE56 CT1 CT7 CT8 CT14 CT16 CT18
--------------------------	---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Para superar a materia, tanto na modalidade presencial como na non presencial, será preciso que os estudantes obteñan en todas e cada unha das partes avaliadas, polo menos un 50% da súa cualificación total.

A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo preciso superar cada unha delas illadamente.

Aplicaranse dous sistemas de avaliación diferenciados para o alumnado Asistente e o Non Asistente. O alumnado que por diversos motivos non poida participar no desenvolvemento da materia en calidade de Asistente deberá poñerse en contacto co profesorado nos primeiros días de inicio da materia para informar desta situación e poder ser convenientemente avaliado. Do mesmo modo, todo aquel alumnado que, sen notificar esta situación, asista a menos do 80% das sesións prácticas será considerado para todos os efectos como Non Asistente.

O alumnado deberá entregar a súa ficha debidamente cumprimentada nun prazo máximo de tres semanas facendo constar expresamente a modalidade pola que opta.

* Modalidade presencial: A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior, sendo preciso ter superados cada un deles illadamente.

* Modalidade non presencial: Os alumnos/as non asistentes, realizarán un exame práctico relacionado cos resultados de aprendizaxe da materia. A avaliación e a superación da mesma virá determinada do seguinte xeito:

- Traballos e proxectos (individuais): 30%
- Exame práctico, de execución de tarefas reais e/ou simuladas. 30%
- Proba teórica de resposta curta: 40%

Do mesmo xeito que na modalidade Presencial, a nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo preciso superar cada unha delas illadamente, obtendo polo menos un 50% da súa cualificación total.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada (exclusivamente para o presente curso académico), tanto na modalidade presencial como na non presencial.

Toda a información necesaria para superar a materia se encontra na plataforma TEMA a disposición dos alumnos/as.

Bibliografía. Fontes de información

Alsina, P., El área de Educación Musical. Propuestas para aplicar en el aula., Graó, Barcelona, 1997

De Pedro, D., Teoría completa de la Música., Real Musical, Madrid, 2014

Díaz, M. e Giráldez, A. (Coords.), Aportaciones teóricas y metodológicas a la educación Musical. UNA selección de autores relevantes., Graó, Barcelona, 2007

Giráldez, A., Contribuciones de la educación musical a la adquisición de las competencias básicas., Eufonía, nº 41. pp, 37-48, 2007

Pascual, P., Didáctica de la música, Pearson, Madrid, 2006

Riu, N., El lenguaje musical: propuestas didácticas para los tres ciclos de primaria, Ceac, Madrid, 2000

MATERIAIS COMPLEMENTARIOS:

Asociación de gaiteros galegos (2007). *Pelo Gato 24*. Xunta de Galicia: Pai Música.

Didáctica de la música: Clases prácticas. Revista trimestral de Pedagogía musical.

Eufonía. Didáctica de la música. Editorial GRAO. Barcelona.

Eufonía. "Musicograma: actividad musical que aproxima a los pequeños al desarrollo personal y creativo", nº 29, xaneiro 2003.

Molina, E. *La improvisación en el lenguaje musical*. Madrid: Real Musical.

Recomendacións

Outros comentarios

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lengua gallega**

Materia	Lengua gallega			
Código	P02G120V01404			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Gallego			
Departamento	Filología gallega y latina			
Coordinador/a	Acuña Trabazo, Ana			
Profesorado	Acuña Trabazo, Ana Arias Freixedo, Xosé Bieito			
Correo-e	ganime@uvigo.es			
Web				

Descripción xeral	<p>La especialidad de Grado en Educación Primaria exige que el futuro docente posea, además de una amplia formación en aspectos psicopedagógicos, un dominio cabal de la herramienta básica e imprescindible en la comunicación: la lengua. Tal competencia es condición sine qua non para la transmisión de conocimientos y para formar los discentes de una manera integral. Y tres son las destrezas que los profesores deben perfeccionar en las aulas para alcanzar los objetivos inherentes al aprendizaje de esta materia: la capacidad lectora (comprensión, ritmo, dicción), la expresión oral (corrección, claridad, fluidez) y la expresión escrita (corrección, cohesión, propiedad).</p> <p>El futuro maestro de Educación Primaria deberá, por lo tanto, adquirir un nivel adecuado de lengua gallega que le permita el dominio de las destrezas arriba señaladas (lectura expresiva, expresión oral y expresión escrita) para llevar a cabo una triple tarea: utilizar la lengua gallega como lengua normal en la enseñanza, servir de modelo de corrección lingüística a sus alumnos y detectar y corregir los errores que estos puedan cometer en la lengua oral y en la escritura.</p>
-------------------	--

Competencias

Código		Tipología
CB1	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio.	- saber
CB2	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.	- saber hacer
CB3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.	- saber hacer
CB4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.	- saber hacer
CB5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.	- saber - saber hacer
CG2	Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro	- saber - saber hacer
CG4	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad y que atiendan a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos que conformen los valores de la formación ciudadana	- saber - saber hacer
CG5	Fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella, resolver problemas de disciplina y contribuir a la resolución pacífica de conflictos. Estimular y valorar el esfuerzo, la constancia y la disciplina personal en los estudiantes	- saber hacer

CG6	Conocer la organización de los colegios de educación primaria y la diversidad de acciones que comprende su funcionamiento. Desempeñar las funciones de tutoría y de orientación con los estudiantes y sus familias, atendiendo las singulares necesidades educativas de los estudiantes. Asumir que el ejercicio de la función docente ha de ir perfeccionándose y adaptándose a los cambios científicos, pedagógicos y sociales a lo largo de la vida	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CE43	Comprender los principios básicos de las ciencias del lenguaje y la comunicación	- saber
CE46	Hablar, leer y escribir correcta y adecuadamente en las lenguas oficiales de la Comunidad Autónoma correspondiente	- saber - saber hacer
CE48	Fomentar la lectura y animar a escribir	- saber hacer
CE50	Afrontar situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multilingües	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	- saber hacer
CT2	Capacidad de organización y planificación	- saber - saber hacer
CT3	Comunicación oral y escrita en la lengua materna	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CT4	Conocimiento de lengua extranjera	
CT7	Resolución de problemas	- saber hacer
CT9	Trabajo en equipo	- saber hacer - Saber estar /ser
CT11	Trabajo en un contexto internacional	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CT12	Habilidades en las relaciones interpersonales	- saber hacer - Saber estar /ser
CT13	Reconocimiento a la diversidad y multiculturalidad	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CT14	Razonamiento crítico	- saber hacer
CT15	Compromiso ético	- Saber estar /ser
CT17	Adaptación a nuevas situaciones	- saber hacer - Saber estar /ser
CT18	Creatividad	- saber hacer

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender los principios básicos de las ciencias del lenguaje y la comunicación.	CE43 CT1 CT3
Hablar, leer y escribir correcta y adecuadamente en gallego.	CE46 CE48 CE50 CT1 CT2 CT3 CT12 CT14 CT17 CT18

Conocer y dominar técnicas de expresión oral y escritura para mejorar las competencias orales y escrituras y, especialmente, para mejorar la redacción de textos académicos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CG2 CG4 CG5 CG6 CE46 CE48 CT1 CT2 CT3 CT9 CT14 CT15 CT17 CT18
Conocer la fonética y la ortografía de la lengua gallega.	CB1 CB3 CB4 CB5 CG4 CE46 CT3
Conocer la gramática de la lengua gallega.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE46 CT1 CT3 CT13
Conocer los diferentes registros y usos de la lengua gallega.	CB1 CB2 CB3 CE46 CE50 CT3
Comprender las reglas de formación de palabras por las que la lengua gallega enriquece su vocabulario por vía interna.	CB2 CB3 CB4 CB5 CE46 CT1 CT3 CT7
Conocer y utilizar adecuadamente un léxico suficiente para expresarse con precisión en la exposición oral y en la redacción de textos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE46 CT3 CT4 CT7 CT11 CT12 CT13

Contenidos

Tema

Fonética y ortografía	El uso de las grafías y el sistema fonético gallego. La acentuación gráfica. Palabras de ortografía dudosa. Los signos de puntuación.
-----------------------	--

Gramática

Sustantivo y adjetivo.
Artículo.
Pronombre personal.
Demostrativo.
Posesivo.
Indefinidos y numerales.
Relativos, interrogativos y exclamativos.
El adverbio.
El verbo. El infinitivo conjugado. Las perífrases verbales.
Los elementos de relación: preposiciones y conjunciones.
La sintaxis oracional. Concordancia nominal y correlación verbal. La construcción de la oración.

Léxico y formación de palabras

Palabras patrimoniales, semicultismos y cultismos.
Grupos consonánticos.
Sufijos y terminaciones.
Familias léxicas irregulares.
Interferencias léxicas. Neologismos.
La precisión léxica: selección del léxico, incorrecciones comunes, tópicos y abusos.
Procesos de formación de palabras y morfología léxica.
Derivación: prefijación y sufijación.
Parasíntesis.
Composición.
Otros procedimientos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Trabajos tutelados	7	20	27
Resolución de problemas y/o ejercicios	15	15	30
Presentaciones/exposiciones	7	10	17
Actividades introductorias	1	3	4
Sesión magistral	20	48	68
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Trabajos tutelados	Elaboración de un trabajo (texto escrito, estudio dialectolóxico o análisis de cualquier aspecto relacionado con el programa).
Resolución de problemas y/o ejercicios	Ejercicios relacionados con el temario de la materia.
Presentaciones/exposiciones	Exposición oral del trabajo elaborado.
Actividades introductorias	Presentación del sistema de trabajo que debe interiorizar el alumnado para conseguir unos buenos resultados. Evaluación inicial mediante un modelo de examen.
Sesión magistral	Desarrollo del programa de la materia, con especial atención a la gramática del idioma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión magistral	Aclaraciones relativas al programa, a algún tema explicado en el aula o a cualquier duda sobre las actividades programadas. Orientaciones sobre la elaboración de un trabajo escrito. Indicaciones sobre la exposición oral del trabajo realizado. Atención presencial, durante el horario de atención, en el despacho 124.
Trabajos tutelados	Aclaraciones relativas al programa, a algún tema explicado en el aula o a cualquier duda sobre las actividades programadas. Orientaciones sobre la elaboración de un trabajo escrito. Indicaciones sobre la exposición oral del trabajo realizado. Atención presencial, durante el horario de atención, en el despacho 124.
Resolución de problemas y/o ejercicios	Aclaraciones relativas al programa, a algún tema explicado en el aula o a cualquier duda sobre las actividades programadas. Orientaciones sobre la elaboración de un trabajo escrito. Indicaciones sobre la exposición oral del trabajo realizado. Atención presencial, durante el horario de atención, en el despacho 124.

Evaluación			
	Descripción	Cualificación	Competencias Avaliadas
Trabajos tutelados	Elaboración de un trabajo (texto escrito, estudio dialectológico o análisis de cualquier aspecto relacionado con el programa).	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CE46 CE48 CE50 CT1 CT2 CT3 CT7 CT12 CT14 CT17 CT18
Resolución de problemas y/o ejercicios	Ejercicios relacionados con el temario de la materia.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE43 CE46 CE48 CE50 CT1 CT2 CT3 CT7 CT12 CT14 CT17 CT18
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	Examen	60	CG4 CE46 CE48 CT1 CT2 CT3 CT7 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Modelo A: El alumnado que asista regularmente a clase para poder presentarse al examen, tendrá que superar antes los ejercicios de las clases B y el trabajo de las clases C. Para aprobar la materia hay que superar el trabajo, los ejercicios y el examen. Mientras no se apruebe el examen no se sumarán las notas de B y C.

Modelo B: El alumnado que no asista regularmente a la clase, para poder presentarse al examen, tendrá que entregar dos semanas antes de la fecha oficial, y como requisito, los ejercicios de las clases B y un trabajo equivalente al de las clases C.

Estos trabajos solo contarán como requisito para poder presentarse al examen.

En la segunda convocatoria se procederá al mismo sistema de evaluación.

Las fechas oficiales de los exámenes pueden consultarse en la web de la facultad.

Fuentes de información

Álvarez, R., Monteagudo, H. e Regueira, X. L., Gramática galega , Vigo: Xerais , 1986

Álvarez, R. e Xove, X., Gramática da lingua galega , Vigo: Galaxia , 2002

Feixóo Cid, X., Gramática da lingua galega. Síntese práctica , Vigo: Xerais , 2004

Freixeiro Mato, X. R. , Gramática da lingua galega. I, II, , Vigo: A Nosa Terra, 2002-2006

Granxa González, X. A. e Méndez Álvarez, M. X., Manual de lingua galega I e III, Vigo: Xerais, 2002

ILG/RAG , Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego , Santiago de Compostela: ILG/RAG , 2004

Dosil, B. (2015): *Escrita doada. Consellos para redactar ben*. Vigo: Xerais.

López Taboada, C. e Soto Arias, R. (2008): *Diccionario de fraseoloxía galega*. Vigo: Xerais.

Muñoz Súa, B. (2004): *Claro e seguido*. 1, 2, 3, 4 Vigo: Xerais.

Regueira, X. L. (1998): *Os sons da lingua*. Vigo: Xerais.

VV.AA. (2009): *Gran diccionario Xerais da lingua*. Vigo: Xerais.

Recomendaciones

Outros comentarios

La ficha personal con los datos y la fotografía debe entregarse en las dos primeras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas e a súa didáctica II**

Materia	Matemáticas e a súa didáctica II			
Código	P02G120V01405			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Gil Villanueva, José María			
Profesorado	Gil Villanueva, José María			
Correo-e	jmgil@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE39	Coñecer o currículo escolar de matemáticas	- saber
CE40	Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Suscitar e resolver problemas vinculados coa vida cotiá	- saber facer
CE41	Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do pensamento científico	- Saber estar / ser
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer - Saber estar / ser

CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT18	Creatividade	- saber facer - Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o currículo escolar das matemáticas.	CG1 CG2 CG3 CG4 CG10 CE39 CE41 CE42 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT14
Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas.	CG2 CG3 CG4 CG9 CG10 CG12 CE40 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT18 CT22
Plantexar e resolver problemas vinculados coa vida cotidiá	CG3 CG5 CG7 CG12 CE40 CE41 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22

Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos pilares do coñecemento científico.

CG3
CG4
CG12
CE41
CT1
CT3
CT6
CT8
CT9
CT14
CT16
CT18
CT21
CT22

Contidos	
Tema	
1. Xeometría e medida: Elementos básicos.	(*)
2. Figuras Xeométricas.	(*)
3. Relacións métricas.	(*)
4. Longitudes áreas y volúmenes	(*)
5. Xeometría con coordenadas.	(*)
6. Tratamento da información: Recollida e ordenación de datos.	(*)
7. Representacións gráficas.	(*)
8. Medidas de tendencia central e de dispersión.	(*)
9. Probabilidade.	(*)

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	47	73
Sesión maxistral	25	50	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da materia, por parte do alumnado.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C.
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C.
Probos	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de titoría e, por outro, nas horas presenciais dos grupos C.

Avaliación	
Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Resolución de problemas e/ou exercicios	Tratarase dunha proba escrita na que o alumno deberá resolver seis problemas relacionados cos contidos da materia e contestar a dúas preguntas teóricas. Na calificación final terase en conta a participación nos distintos grupos de traballo.	100	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG9 CG10 CG12 CE39 CE40 CE41 CE42 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22
---	--	-----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

En posteriores convocatorias o sistema de avaliación será o mesmo que o previsto para a primeira convocatoria. O alumnado non asistente será evaluado mediante un exame final.

As datas dos exames oficiais se poden consultar na web da Facultade no apartado de organización académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=189,921,0,0,1,0>)

Bibliografía. Fontes de información

Nortes Checa, Andrés, Matemáticas y su Didáctica, Diego Marín, Murcia 2007

Nortes Checa, Andrés , 700 problemas de Matemáticas y su Didáctica, Diego Marín , Murcia 2007

Varios (colección), Matemáticas: Cultura y aprendizaje, Síntesis, Madrid

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica da lingua e literatura: Galego**

Materia	Didáctica da lingua e literatura: Galego			
Código	P02G120V01501			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Montero Santalla, José Martín			
Profesorado	Montero Santalla, José Martín			
Correo-e	santalla@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia busca, en primeiro lugar, consolidar o dominio do idioma e o coñecemento da liiteratura galega, e, en segundo lugar, aprender a programar e deseñar técnicas para o ensino da lingua e da literatura galegas e a elaborar materiais para tal fin.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer - Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber facer - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	- saber - saber facer
CE4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento	- saber facer - Saber estar / ser
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	- saber - saber facer
CE49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas	- saber - saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o currículo escolar da lingua e da literatura galegas e a súa situación social.	CE46
Adquirir coñecementos sobre os procedementos de ensino e de aprendizaxe da lingua galega como medio de comunicación.	CT3
Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral.	CT12
Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	CE1 CE4 CE49
Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade.	CT18
Coñecer textos da literatura galega, tanto culta como popular e infantil, e valorar o seu aproveitamento para o coñecemento da lingua e da cultura galega.	CT14
Coñecer recursos para fomentar a lectura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	CT13
Desenvolver e avaliar os contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CG11

Contidos

Contidos	
Tema	
Coñecementos para o desenvolvemento das habilidades comunicativas	<p>Consideracións básicas sobre a linguaxe humana e o proceso de aprendizaxe: as 4 habilidades lingüísticas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A linguaxe no proceso de desenvolvemento humano: o ser humano como "o animal que fala". - O proceso de aprendizaxe da linguaxe: as 4 habilidades lingüísticas: expresión oral, comprensión oral, expresión escrita, comprensión escrita. <p>A historia lingüística da Galiza como base para a comprensión da situación socio-lingüística galega actual e das súas implicacións didácticas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - O proceso histórico-lingüístico na Galiza. - A situación socio-lingüística actual e as súas implicacións didácticas: dificultades e desafíos.
Animación á lectura e á escritura.	<p>O fonetismo galego e os seus problemas na didáctica da lingua.</p> <ul style="list-style-type: none"> - O sistema fonético galego. - Problemas didácticos na aprendizaxe do fonetismo galego. <p>Morfo-sintaxe, léxico e onomástica: aplicacións didácticas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A morfo-sintaxe galega e os problemas didácticos que encerra. - O léxico e a onomástica (antroponimia e toponimia galegas): aplicacións didácticas.
Desenvolvemento de experiencias educativas e de materiais didácticos	<p>As variedades diatópicas da lingua.</p> <ul style="list-style-type: none"> - As variedades dialectais e as súas eventuais implicacións didácticas na aprendizaxe da lingua común. - A unidade lingüística galego-portuguesa na historia e no presente. <p>A literatura galego-portuguesa medieval e as súas posibilidades didácticas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A prosa medieval. - A poesía trovadoresca galego-portuguesa. <p>Didáctica da literatura.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Estratexias para a didáctica dos xéneros literarios: narrativa, poesía, teatro. - A literatura popular e infantil galega.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	46	40	86
Traballos tutelados	2	40	42
Actividades introdutorias	2	18	20

Probas de resposta longa, de desenvolvemento 2 0 2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Na sesión maxistral o profesor expón os contidos teóricos dos temas da asignatura.
Traballos tutelados	Elaboración de algún traballo escrito, segundo as propostas do profesor.
Actividades introductorias	Introdución xeral á materia e ao desenvolvemento do curso.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Elaboración de un traballo escrito sobre algún dos temas propostos polo profesor.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Trátase de un exame escrito, que ten carácter xeral e obrigatorio, sobre os temas contidos no programa da materia. Para a cualificación dese exame terase en conta ademais, en primeiro lugar, o interese e o esforzo demostrados polo alumno ao longo do curso, e, en segundo lugar, a eventual elaboración de un traballo escrito, segundo as indicacións do profesor.	100	CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CG11 CE1 CE4 CE46 CE49 CT3 CT12 CT13 CT14 CT18

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Aos non asistentes esixirase o coñecemento dos temas tratados na clase, sen condicións especiais.
 Nas sucesivas convocatorias aplicaranse os mesmos criterios indicados para a primeira convocatoria.
 As datas dos exames pódense consultar na web da facultade, no apartado de organización académica.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía complementaria:

Elvira Souto, *Sócio-didáctica lingüística*, Santiago: Edicións Laiovento 1994.

I Simpósio internacional de Didáctica da Língua e a Literatura, ed. por Aurora Marco e Alfredo Rodríguez López, Santiago: Universidade, 1991.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica de las ciencias experimentales II**

Materia	Didáctica de las ciencias experimentales II			
Código	P02G120V01502			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Gallego			
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	Arias Correa, Azucena			
Profesorado	Arias Correa, Azucena Pérez Rodríguez, Uxío Varela Losada, María Mercedes			
Correo-e	azucena@uvigo.es			
Web				

Descripción xeral	<p>Si tenemos en cuenta la referencia a este punto hay acerca de las tendencias en torno a grado que marca el EEES, tales como el estudio de las competencias específicas para la formación y disciplinarias</p> <p>Libro Blanco Profesional (ANEC) 's Degree en Enseñanza de las ciencias experimentales, señala que las competencias más valoradas aluden a aspectos directamente relacionados con la desarrollo educativo de la zona, junto con la formación y los conocimientos necesarios de los contenidos de curriculum propia ciencia EP. Los conocimientos, actitudes y habilidades específicas para el área Ciencias Experimentales se expone en términos de los objetivos propuestos Título de Grado Universidad según el RD 55/2005, de 21 de enero, el Maestro de la EP. En este contexto normativo, las universidades son siendo competentes en la formación inicial del profesorado y seguirá contribuyendo sustancialmente el perfil profesional de los maestros de la novela EP.</p> <p>Por otra parte, la ciencia es parte de la cultura y se caracteriza en gran medida la sociedad en que vivimos. Los alumnos de Educación Primaria deben aprender las posibilidades de intervención en el medio para que favoreciendo la sostenibilidad de las formas de vida y el medio ambiente a través de un acercamiento al mundo</p> <p>interacción física y natural de las otras áreas del conocimiento. Se trata de un enfoque global de la el uso de la ciencia para formar el público. Los estudiantes de este grado, el futuro docente debe promover la enseñanza de la ciencia para ayudar a pensar, comunicarse y hacer tomar autorregularse referencia establecido en el currículo de Educación Primaria del Ministerio de Educación del Gobierno de Galicia.</p> <p>La enseñanza universitaria y la enseñanza de las carreras de investigación en este campo, deben contemplar metodologías de construcción y conceptuales, procedimentales y actitudinales, y siempre en interacción con horizonte del desarrollo de las competencias básicas relacionadas con los problemas globales actuales, conocido como el medio ambiente y el desarrollo sostenible. Por lo tanto, sobre la base de las metodologías El propietario de la enseñanza de la ciencia, se pueden utilizar los enfoques CTS, la construcción del conocimiento sobre los problemas globales de la cultura científica y técnica de la población, o la Educación Ciencia Global: Se debe incluir el tratamiento de la transversal, prestando especial atención a la igualdad entre hombres y mujeres, en un modelo integrador.</p> <p>Este curso continuará con la experimentación del Proyecto de Innovación ", DISEÑO E IMPLEMENTACIÓN DE LOS PROCEDIMIENTOS Y EVALUACIÓN Y postgrado a través de la plataforma TEMA: KPSI concursos, rúbricas y mapas conceptuales en formato digital" (pendiente de resolución Rectoría), en consonancia en: Este marco establece el diseño y la implementación de procedimientos que afectan el proceso de aprendizaje (evaluación formativa y la formación, en la que los estudiantes son corresponsable) a través de los siguientes instrumentos: cuestionarios o formas de conocimiento e inventario estudio previo (KPSI), rúbricas o matrices revisión y mapas conceptuales. Se insertan en la combinación de trabajo individual y colaborativo, porque a pesar de los procesos de aprendizaje se desarrollan socialmente, el aprendizaje es individual. En el caso de los mapas conceptuales también se utilizan como prueba de rendimiento el logro.</p>			
-------------------	---	--	--	--

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

CB1	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio.	- saber
CB2	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.	- saber hacer
CB3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.	- saber hacer - Saber estar /ser
CB4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.	- saber hacer
CB5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.	- saber hacer - Saber estar /ser
CG1	Conocer las áreas curriculares de la Educación Primaria, la relación interdisciplinar entre ellas, los criterios de evaluación y el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procedimientos de enseñanza y aprendizaje respectivos.	- saber
CG2	Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro	- saber hacer
CG3	Abordar con eficacia situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multiculturales y plurilingües. Fomentar la lectura y el comentario crítico de textos de los diversos dominios científicos y culturales contenidos en el currículo escolar	- saber hacer - Saber estar /ser
CG4	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad y que atiendan a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos que conformen los valores de la formación ciudadana	- saber hacer - Saber estar /ser
CG5	Fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella, resolver problemas de disciplina y contribuir a la resolución pacífica de conflictos. Estimular y valorar el esfuerzo, la constancia y la disciplina personal en los estudiantes	- saber hacer - Saber estar /ser
CG6	Conocer la organización de los colegios de educación primaria y la diversidad de acciones que comprende su funcionamiento. Desempeñar las funciones de tutoría y de orientación con los estudiantes y sus familias, atendiendo las singulares necesidades educativas de los estudiantes. Asumir que el ejercicio de la función docente ha de ir perfeccionándose y adaptándose a los cambios científicos, pedagógicos y sociales a lo largo de la vida	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CG7	Colaborar con los distintos sectores de la comunidad educativa y del entorno social. Asumir la dimensión educadora de la función docente y fomentar la educación democrática para una ciudadanía activa	- Saber estar /ser
CG8	Mantener una relación crítica y autónoma respecto de los saberes, los valores y las instituciones sociales públicas y privadas	- Saber estar /ser
CG9	Valorar la responsabilidad individual y colectiva en la consecución de un futuro sostenible	- Saber estar /ser
CG10	Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo entre los estudiantes	- saber hacer - Saber estar /ser
CG11	Conocer y aplicar en las aulas las tecnologías de la información y de la comunicación. Discernir selectivamente la información audiovisual que contribuya a los aprendizajes, a la formación cívica y a la riqueza cultural	- saber - saber hacer
CG12	Comprender la función, las posibilidades y los límites de la educación en la sociedad actual y las competencias fundamentales que afectan a los colegios de educación primaria y a sus profesionales. Conocer modelos de mejora de la calidad con aplicación a los centros educativos	- saber - saber hacer
CE25	Comprender los principios básicos y las leyes fundamentales de las ciencias experimentales (Física, Química, Biología y Geología)	- saber
CE26	Conocer el currículo escolar de estas ciencias	- saber
CE27	Plantear y resolver problemas asociados con las ciencias a la vida cotidiana	- saber hacer - Saber estar /ser
CE28	Valorar las ciencias como un hecho cultural	- Saber estar /ser
CE29	Reconocer la mutua influencia entre ciencia, sociedad y desarrollo tecnológico, así como las conductas ciudadanas pertinentes, para procurar un futuro sostenible	- Saber estar /ser
CE30	Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover la adquisición de competencias básicas en los estudiantes	- saber hacer
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	- saber hacer
CT2	Capacidad de organización y planificación	- saber hacer
CT3	Comunicación oral y escrita en la lengua materna	- saber hacer
CT4	Conocimiento de lengua extranjera	- saber

CT5	Conocimiento de informática relativos al ámbito de estudio	- saber - saber hacer
CT6	Capacidad de gestión de la información	- saber hacer
CT7	Resolución de problemas	
CT8	Toma de decisiones	- Saber estar /ser
CT9	Trabajo en equipo	- Saber estar /ser
CT10	Trabajo en un equipo de carácter interdisciplinar	- Saber estar /ser
CT11	Trabajo en un contexto internacional	- saber hacer
CT12	Habilidades en las relaciones interpersonales	- Saber estar /ser
CT13	Reconocimiento a la diversidad y multiculturalidad	- Saber estar /ser
CT14	Razonamiento crítico	- saber hacer
CT15	Compromiso ético	- Saber estar /ser
CT16	Aprendizaje autónomo	- saber hacer - Saber estar /ser
CT17	Adaptación a nuevas situaciones	- saber hacer - Saber estar /ser
CT18	Creatividad	- saber hacer
CT19	Liderazgo	- Saber estar /ser
CT20	Conocimiento de otras culturas y costumbres	- saber
CT21	Iniciativa y espíritu emprendedor	- Saber estar /ser
CT22	Motivación por la calidad	- Saber estar /ser
CT23	Sensibilidad por temas medioambientales	- Saber estar /ser

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender los principios básicos y las leyes fundamentales de las ciencias experimentales (Física, Química, Biología y Geología)	CB3 CG1 CE25 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23

Conocer el currículo escolar de las ciencias experimentales (Biología, Geología, Física, Química)

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CE26
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Suscitar y resolver problemas asociados con las ciencias a la vida cotidiana

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE27
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Valorar las ciencias como un hecho cultural

CB1
CB3
CB4
CB5
CG7
CG8
CG9
CG12
CE28
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Reconocer la mutua influencia entre ciencia, sociedad y desarrollo tecnológico, así como las conductas ciudadanas pertinentes, para procurar un futuro sostenible

CB1
CB2
CB3
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG11
CG12
CE29
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover la adquisición de competencias básicas en las y los estudiantes

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Contenidos	
Tema	
Introducción	La didáctica de las Ciencias experimentales (Biología, Geología, Física y Química) para la Educación Primaria
Currículo	El currículo oficial de las Ciencias experimentales (Biología, Geología, Física y Química) para la Educación Primaria
Metodología y recursos	La metodología para el aprendizaje -enseñanza de las Ciencias experimentales (Biología, Geología, Física y Química) para la Educación Primaria Los recursos para el aprendizaje-enseñanza de las Ciencias experimentales (Biología, Geología, Física y Química) para la Educación Primaria
Evaluación	La evaluación de las Ciencias experimentales (Biología, Geología, Física y Química) para la Educación Primaria

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentaciones/exposiciones	4	8	12
Trabajos de aula	8	25	33
Proyectos	12	35	47
Prácticas de laboratorio	24	24	48
Tutoría en grupo	5	5	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías	
	Descrición
Presentacións/exposicións	Actividades expositivas do profesorado sobre os ámbitos temáticos da materia. Elaboración e exposición de presentacións-resumen sobre os traballos realizados na materia por o alumnado
Traballos de aula	Actividades e tarefas desenvolvidas no aula de forma grupal participativa e tutoradas por o profesorado
Proxectos	Elaboración de proxectos integrados no marco das Ciencias experimentais en Educación primaria, onde se fomenta a actividade autónoma do alumnado
Prácticas de laboratorio	El alumnado desenvolverá actividades experimentais coa equipación didáctica do aula - laboratorio.
Tutoría en grupo	Resolución de dúbidas, consulta e seguimento dos traballos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Atender ao alumnado en pequeno grupo ou grupo cooperativo no aula proporcionándolle orientación, apoio e motivación na resolución de problemas e realización de tarefas.
Prácticas de laboratorio	Ayudar ao alumnado no desenvolvemento de actividades experimentais no aula tanto individualmente como en equipo cooperativo e resolver as dúbidas a nivel individual ou grupal que surjan en este tipo de tarefa.
Proxectos	Proporcionar axuda ao alumnado en pequenos grupos, en equipos ou individualmente tanto no aula como fóra delas sobre o desenvolvemento e deseño de proxectos relacionados coa temática da materia.
Presentacións/exposicións	Ayudar ao alumnado en pequeno grupo.
Tutoría en grupo	Atender as necesidades e consultas do alumnado en equipo cooperativo relacionadas coas temáticas relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Evaluación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Evaluación global do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos mostrados a través dos traballos de aula e do diario do alumnado	30	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30
Prácticas de laboratorio	Elaboración continua a través do seguimento da realización de actividades prácticas e do caderno de laboratorio do alumnado	30	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30
Proxectos	Evaluación continua a través do seguimento do alumnado no deseño de un proxecto relacionado coas ciencias para alumnado de E. Primaria	30	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30

Presentaciones/exposiciones Evaluación continua a través de la elaboración y exposición de trabajos individuales y/o de equipo cooperativo.	10	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30
---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- En la bibliografía se incluye la referencia completa del libro titulado **Ciencia para educadores**. El uso de este libro es obligatorio para poder realizar una parte importante de las actividades y trabajos que serán objeto de evaluación.
- El libro titulado **Didáctica de las ciencias en la educación secundaria** será de uso obligatorio.

Condiciones de evaluación:

- Cada alumna y cada alumno confeccionará una carpeta/diaria y/o cuaderno de laboratorio en los que habrá parte grupal y parte individual, lo subirá a la sección particular específica del aula virtual de la materia - curso en FAITIC, el trabajo consistirá en la recogida de lo trabajado en las sesiones lectivas, con las notas de aula, ampliaciones, aportaciones, reflexiones propias y con la evaluación y autoevaluación de las sesiones correspondientes. **La realización completa y la entrega de este diaria/carpeta/cuaderno de laboratorio será condición necesaria e imprescindible para acogerse a la opción de modalidad presencial de evaluación continua.**
- Los documentos y archivos de los trabajos y tareas del curso serán dispuestos, en tiempo y forma según los plazos programados, por cada alumna y cada alumno en su espacio personal respectivo en el aula virtual del curso en FAITIC, en formatos de código abierto o de visores libres.
- Para poder acogerse a la evaluación continua a través de actividades en el aula virtual es preciso asistir a las aulas en un 80% del tiempo presencial con un aprovechamiento idóneo.
- Para obtener una evaluación positiva es preciso obtener la calificación de aprobado en cada uno de los trabajos y pruebas de evaluación y observar un comportamiento correcto en las sesiones presenciales, ya que se valorará como condición imprescindible que el aprovechamiento y la participación sean acomodadas.
- La calificación final será obtenida mediante la acumulación porcentual de cada una de las calificaciones singulares
- El alumnado que no asistió a clase, para obtener una evaluación positiva, deberá realizar examen (dos pruebas escrituras presenciales sobre los contenidos de la materia generales y de laboratorio, respectivamente)- las fechas de exámenes pueden consultarse en la web de la facultad en el apartado de organización académica <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>. Hace falta obtener la calificación de aprobado en cada uno de los apartados establecidos en las pruebas de evaluación y observar un comportamiento correcto. La calificación final será obtenida mediante la acumulación porcentual de cada una de las calificaciones singulares.

Criterios de evaluación de la 2ª convocatoria:

- Para obtener una evaluación positiva el alumnado que asistió regularmente la clase, con el porcentaje de asistencia indicada anteriormente, podrá optar por presentar las tareas y trabajos pendientes indicados para la 1ª convocatoria o por la realización de examen (dos pruebas escrituras presenciales sobre los contenidos desarrollados en el aula y en el laboratorio, respectivamente)- las fechas de exámenes pueden consultarse en la web de la facultad en el apartado de organización académica <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>. Hace falta obtener la calificación de aprobado en cada uno de los apartados establecidos en las pruebas de evaluación y observar un comportamiento correcto. La calificación final será obtenida mediante la acumulación porcentual de cada una de las calificaciones singulares.
- El alumnado que no asistió a clase, para obtener una evaluación positiva, deberá realizar examen (dos pruebas escrituras presenciales sobre los contenidos de la materia generales y de laboratorio, respectivamente)- las fechas de exámenes pueden consultarse en la web de la facultad en el apartado de organización académica <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>. Hace falta obtener la calificación de aprobado en cada uno de los apartados establecidos en las pruebas de evaluación y observar un comportamiento correcto. La calificación final será obtenida mediante la acumulación porcentual de cada una de las calificaciones singulares.

Fuentes de información

Garrido, J.M.; Perales, F.J.; Galdón, M, Ciencia para educadores, 2008, Pearson Educación

Pujol, R.M. , Didáctica de las ciencias en la educación primaria, 2007, Síntesis.

Ramiro i Roca, E., La maleta de la ciencia, 2010, Graó

Arias, A. et al., O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria, 2009, Consellería de Educación e O.U. Xunta de Galicia.

BÁSICA:

- Garrido, J.M.; Perales, F.J.; Galdón, M. (2008): *Ciencia para educadores*. Madrid - Pearson Educación.
<http://www.pearsoneducacion.com/corporativo/resultados.asp?ean=9788483224250&categoria=Educaci%F3n&valor=a&buscar=Ciencia%20para%20educadores>
- Sanmartí, N. (2002): *Didáctica de las ciencias en la educación secundaria*. Madrid - Síntesis.
- Pujol, R.M. (2007): *Didáctica de las ciencias en la educación primaria*. Madrid - Síntesis.
- Arias Correa, A. et al. (2009): *O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria*. Consellería de Educación e O.U. Xunta de Galicia.
http://www.edu.xunta.es/ftpserver/portal/DXC/9002463-Proxectos_Web.pdf
- Ramiro i Roca, E. (2010). *La maleta de la ciencia*. Barcelona - Editorial Graó
<http://www.grao.com/lilibres/arees/didactica-de-las-ciencias-experimentales/pagact/1/la-maleta-de-la-ciencia>

COMPLEMENTARIA:

- VanCleave , Janice (2005). *Química para niños y jóvenes*. LIMUSA WILEY
<http://www.libreria-limusa-wiley.com/home/product/73/546/quimica-para-ninos-y-jovenes?keyword=Qu%C3%ADmica+para+ni%C3%B1os+y+j%C3%B3venes>
- VanCleave , Janice (2000). *Animales*. LIMUSA WILEY
<http://www.libreria-limusa-wiley.com/home/product/73/171/animales>
- Battista Quinto Borghi (2009). *Los talleres en educación infantil*. Espacios de crecimiento. Barcelona - Editorial Graó.
<http://www.grao.com/lilibres/los-talleres-en-educacion-infantil>
- Jorba, J. e Sanmartí, N. (1996): *Enseñar, aprender y evaluar: un proceso de evaluación continua*. Madrid: MEC
http://books.google.com/books/about/Ense%C3%B1ar_aprender_y_evaluar.html?hl=es&id=a_rCXrBxikwC
- Consellería de Educación e O.U. Repositorio Lexislativo. Actualizado. Xunta de Galicia.

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica de las ciencias sociales**

Materia	Didáctica de las ciencias sociales			
Código	P02G120V01503			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castellano			
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	Moragón Arias, María Pilar			
Profesorado	Moragón Arias, María Pilar			
Correo-e	mariapilarmoragon@uvigo.es			
Web				
Descripción general	Esta asignatura consiste en enseñar a los futuros Maestros a introducir a los niños en el conocimiento de las distintas Ciencias Sociales que componen los contenidos del DCB para la Educación Primaria, así como a reconocer las dificultades de aprendizaje de los distintos conceptos y nociones relacionados con las Ciencias Sociales.			

Competencias

Código		Tipología
CG1	Conocer las áreas curriculares de la Educación Primaria, la relación interdisciplinar entre ellas, los criterios de evaluación y el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procedimientos de enseñanza y aprendizaje respectivos.	- saber
CG3	Abordar con eficacia situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multiculturales y plurilingües. Fomentar la lectura y el comentario crítico de textos de los diversos dominios científicos y culturales contenidos en el currículo escolar	- saber - saber hacer
CG4	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad y que atiendan a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos que conformen los valores de la formación ciudadana	- saber - Saber estar /ser
CG5	Fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella, resolver problemas de disciplina y contribuir a la resolución pacífica de conflictos. Estimular y valorar el esfuerzo, la constancia y la disciplina personal en los estudiantes	- Saber estar /ser
CG6	Conocer la organización de los colegios de educación primaria y la diversidad de acciones que comprende su funcionamiento. Desempeñar las funciones de tutoría y de orientación con los estudiantes y sus familias, atendiendo las singulares necesidades educativas de los estudiantes. Asumir que el ejercicio de la función docente ha de ir perfeccionándose y adaptándose a los cambios científicos, pedagógicos y sociales a lo largo de la vida	- saber - Saber estar /ser
CG7	Colaborar con los distintos sectores de la comunidad educativa y del entorno social. Asumir la dimensión educadora de la función docente y fomentar la educación democrática para una ciudadanía activa	- Saber estar /ser
CG8	Mantener una relación crítica y autónoma respecto de los saberes, los valores y las instituciones sociales públicas y privadas	- saber - Saber estar /ser
CG9	Valorar la responsabilidad individual y colectiva en la consecución de un futuro sostenible	- Saber estar /ser
CG10	Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo entre los estudiantes	- saber - saber hacer
CG11	Conocer y aplicar en las aulas las tecnologías de la información y de la comunicación. Discernir selectivamente la información audiovisual que contribuya a los aprendizajes, a la formación cívica y a la riqueza cultural	- saber hacer
CE13	Promover el trabajo cooperativo y el trabajo y esfuerzo individuales	- saber - Saber estar /ser
CE14	Promover acciones de educación en valores orientadas a la preparación de una ciudadanía activa y democrática	- Saber estar /ser
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber - Saber estar /ser

CE29	Reconocer la mutua influencia entre ciencia, sociedad y desarrollo tecnológico, así como las conductas ciudadanas pertinentes, para procurar un futuro sostenible	- saber - saber hacer
CE31	Comprender los principios básicos de las ciencias sociales	- saber - saber hacer
CE32	Conocer el currículo escolar de las ciencias sociales	- saber - saber hacer
CE33	Integrar el estudio histórico y geográfico desde una orientación instructiva y cultural	- saber - saber hacer
CE34	Fomentar la educación democrática de la ciudadanía y la práctica del pensamiento social crítico	- Saber estar /ser
CE35	Valorar la relevancia de las instituciones públicas y privadas para la convivencia pacífica entre los pueblos	- Saber estar /ser
CE37	Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover las competencias correspondientes en los estudiantes	- saber
CE48	Fomentar la lectura y animar a escribir	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	- saber
CT2	Capacidad de organización y planificación	- saber
CT3	Comunicación oral y escrita en la lengua materna	- saber
CT5	Conocimiento de informática relativos al ámbito de estudio	- saber
CT6	Capacidad de gestión de la información	- saber hacer
CT7	Resolución de problemas	- saber hacer
CT8	Toma de decisiones	- saber hacer
CT9	Trabajo en equipo	- saber hacer - Saber estar /ser
CT13	Reconocimiento a la diversidad y multiculturalidad	- saber hacer
CT14	Razonamiento crítico	- saber
CT15	Compromiso ético	- saber - Saber estar /ser
CT16	Aprendizaje autónomo	- saber hacer
CT17	Adaptación a nuevas situaciones	- saber hacer - Saber estar /ser
CT18	Creatividad	- saber hacer
CT20	Conocimiento de otras culturas y costumbres	- saber
CT23	Sensibilidad por temas medioambientales	- saber hacer - Saber estar /ser

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conocer el currículo escolar de las Ciencias Sociales en Primaria	CG1 CG3 CG6 CG8 CE14 CE23 CE32 CE34 CT3 CT13 CT14 CT23

Integrar el estudio histórico y geográfico para comprender las relaciones de la sociedad con su medio	CG1 CG5 CG8 CG9 CE14 CE29 CE31 CE32 CE33 CE35 CT1 CT2 CT3 CT6 CT13 CT14
---	--

Comprender el desarrollo y la evolución de las nociones espaciales, temporales y de la historia del arte en los niños y los problemas que plantea su aprendizaje	CG1 CG4 CG7 CG9 CE13 CE23 CE32 CE35 CE48 CT1 CT2 CT7 CT13 CT15 CT17 CT20
--	---

Diseñar programaciones y materiales para el área de Ciencias Sociales en Primaria	CG8 CG9 CG10 CG11 CE13 CE32 CE33 CE34 CE37 CT2 CT3 CT5 CT8 CT9 CT13 CT16 CT18 CT23
---	---

Contenidos

Tema	
1. BLOQUE 1. La construcción de los conceptos y nociones para el conocimiento de las Ciencias Sociales	Desarrollo y evolución de las nociones espaciales Desarrollo y evolución de las nociones temporales Tratamiento didáctico de la obra de arte
2. BLOQUE 2. Epistemología y contenido del área de Ciencias Sociales	Introducción a las Ciencias Sociales Concepto y rasgos que las caracterizan ¿Cuáles son las Ciencias Sociales?: definiciones específicas Las Ciencias Sociales en la Escuela: contenidos
3. BLOQUE 3. Desarrollo de experiencias educativas y materiales didácticos del área	Elementos para la programación didáctica en las Ciencias Sociales Actividades para la Didáctica de las Ciencias Sociales Elaboración y defensa de una Unidad Didáctica en Conocimiento del Medio

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión magistral	22.5	22.5	45
Trabajos de aula	10	15	25
Trabajos tutelados	10	28	38
Tutoría en grupo	2	5	7
Presentaciones/exposiciones	1	10	11
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	5	15	20
Otras	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Sesión magistral	Exposición de los contenidos de la materia con apoyo de material audiovisual y ejemplos prácticos
Trabajos de aula	Comentario de textos, debates guiados
Trabajos tutelados	Elaboración en grupo de una Unidad Didáctica del área de Ciencias Sociales
Tutoría en grupo	Resolución de dudas y problemas y orientación sobre los conceptos, trabajos de aula y trabajos tutelados
Presentaciones/exposiciones	Presentación, defensa y debate por parte del grupo de la Unidad Didáctica elegida

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Trabajos tutelados	Resolución de dudas y problemas que puedan ir surgiendo al realizar los trabajos propuestos, así como realizar un seguimiento más personalizado de las actividades de aprendizaje. Orientación sobre la presentación de los resultados del trabajo
Tutoría en grupo	Resolución de dudas y problemas que puedan ir surgiendo al realizar los trabajos propuestos, así como realizar un seguimiento más personalizado de las actividades de aprendizaje. Orientación sobre la presentación de los resultados del trabajo
Presentaciones/exposiciones	Resolución de dudas y problemas que puedan ir surgiendo al realizar los trabajos propuestos, así como realizar un seguimiento más personalizado de las actividades de aprendizaje. Orientación sobre la presentación de los resultados del trabajo

Evaluación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Trabajos de aula	Comentarios de texto, participación en debates, propuestas... Los resultados de aprendizaje esperados son: - Conocer y asimilar los principios básicos de las Ciencias Sociales y el contenido del área - Integrar el estudio histórico y geográfico para comprender las relaciones de la sociedad con su medio	15	CG3 CG6 CE13 CE23 CE34 CE35 CE48 CT1 CT3 CT13 CT14 CT15

Trabajos tutelados	Realización en grupo de la Unidad Didáctica seleccionada. Los resultados de aprendizaje esperados son: - Diseñar programaciones y materiales para el área de Ciencias Sociales en Primaria	15	CG4 CG10 CE13 CE29 CE37 CT2 CT3 CT6 CT9 CT16 CT17 CT18
Presentaciones/exposiciones	Presentación y defensa de la Unidad Didáctica Seleccionada. Los resultados de aprendizaje esperados son: - Diseñar programaciones y materiales para el área de Ciencias Sociales en Primaria	15	CG4 CG10 CG11 CE37 CE48 CT2 CT3 CT5 CT6 CT8 CT18
Pruebas de respuesta larga, de desarrollo	Una prueba teórica sobre los conceptos básicos y contenidos del temario. Los resultados de aprendizaje esperados son: - Conocer y asimilar los principios básicos de las Ciencias Sociales y el contenido del área - Conocer el currículo escolar de las Ciencias Sociales en Primaria - Comprender el desarrollo y la evolución de las nociones espaciales, temporales y de la historia del arte en los niños y los problemas que plantea su aprendizaje	50	CG1 CG8 CG9 CE31 CE32 CE33 CT1 CT3 CT7 CT20
Otras	Asistencia y participación activa en las actividades del aula. Los resultados de aprendizaje esperados son: - Integrar el estudio histórico y geográfico para comprender las relaciones de la sociedad con su medio	5	CG5 CG7 CE14 CE23 CE34 CT7 CT14 CT16 CT23

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para aprobar la materia en la primera convocatoria (abril-mayo), el alumnado que asista regularmente a clase deberá superar una prueba teórica sobre los conceptos básicos y los contenidos del temario (examen final), así como realizar los trabajos de aula y tutelados propuestos. En caso de no asistir a clase y no realizar las actividades, se harán en el examen final (oficial), en la segunda convocatoria (julio) o en las convocatorias extraordinarias. Las notas de las actividades de las clases B, y la nota de la Unidad Didáctica, en el caso de que se realizaran en el aula, se conservarán en la segunda convocatoria (julio) y en las convocatorias extraordinarias. Quien no las haya realizado deberá hacerlas para superar la materia. La superación de la prueba teórica es condición imprescindible para superar la materia.

Fuentes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

- HERNÁNDEZ CARDONA, F.X. (2002): *Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*. Barcelona, Graò.
- GARCÍA RUIZ, A.L. (2003): *El conocimiento del medio y su enseñanza práctica en la Educación Primaria*. Granada, Natívola.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

- AINSENBURG, B. y ALDEROQUI, S. (comps.) (1998): *Didáctica de las Ciencias Sociales, II. Teorías con prácticas*. Buenos Aires, Paidós.
- ÁLVAREZ ORELLANA, M.F. y RUBIO SOTÉS, F. (1996): *El conocimiento del medio y los paisajes humanizados*, en "III Jornadas de Didáctica de la Geografía", Madrid, A.G.E., pp. 219-226.
- ARAGONÉS, J.I. y otros (1988): *Experiencias del niño en su entorno urbano*. Madrid, MOPU.
- ÁVILA RUIZ, R.M. (2000): *Las concepciones de los alumnos sobre la obra de arte y sus implicaciones didácticas*, en "Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia", Barcelona, Graò Educación, nº 23, enero, pp. 77-87.
- BAIGORRI, J. y otros (1985): *Elementos para una Didáctica de las Ciencias Sociales*. Salamanca, ICE de la Universidad de Salamanca.
- BEANE, J.A. (2005): *La integración del currículo. El diseño del núcleo de la educación democrática*. Madrid, Morata.
- BENEJAM, P. y otros (2000): *La justificación y la argumentación en la enseñanza de las Ciencias Sociales*, en "Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia", Barcelona, Graò Educación, nº 28, abril, pp. 57-68.
- BENEJAM, P. y PAGÈS, J. (coords.) (1997): *Enseñar y aprender ciencias sociales, geografía e historia en la educación secundaria*. Barcelona, ICE/Horsori.
- BESALÚ, X (2002): *Diversidad cultural y educación*. Madrid, Síntesis.
- CALAF, R. (1996): *La enseñanza de la Historia del Arte: entre la borrosidad y la realidad posible*, en "Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia", Barcelona, Graò Educación, nº 8, abril, pp. 17-24.
- CAMILLONI, A.W. de y LEVINAS, M.L. (1995): *Pensar, descubrir y aprender. Propuesta didáctica y actividades para las Ciencias Sociales*. Buenos Aires, Aique.
- CASTORINA, J.A. y LENZI, A.M. (comps.) (2000): *La formación de los conocimientos sociales en los niños. Investigaciones psicológicas y perspectivas educativas*. Barcelona, Gedisa.
- CONSTRUCCIÓN DE IDENTIDADES Y ENSEÑANZA DE LAS CIENCIAS SOCIALES (2006). Monográfico de "IBER. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia". Barcelona, Graò.
- DELVAL, J. (1989): *La representación infantil del mundo social*, en TURIEL, E., ENESCO, I. y LINAZA, J. (comps.): "El mundo social en la mente infantil", Madrid, Alianza, pp. 245-328.
- EQUIP COSSETÀNIA (1996): *El tiempo histórico: ejemplo de un tratamiento procedimental*, en "Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia", Barcelona, Graò Educación, nº 8, abril, pp. 121-135.
- FERNÁNDEZ VALENCIA, A. (1994): *La pintura como fuente histórica e instrumento didáctico*, en "Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia", Barcelona, Graò Educación, nº 1, julio, pp. 83-88.
- FRIERA SUÁREZ, F. (1995): *Didáctica de las Ciencias Sociales. Geografía e Historia*. Madrid, Ediciones de la Torre.
- GARCÍA GARGANTILLA, A.B. y BENAVIDES BERMEJO, M. (1996): *El paisaje a través de los ojos de un niño*, en "III Jornadas de Didáctica de la Geografía", Madrid, A.G.E., pp. 265-275.
- GARCÍA PÉREZ, F.F. (2003): *Las ideas de los alumnos y la enseñanza del medio urbano. La relevancia educativa de las concepciones sobre la ciudad*. Sevilla, Díada.
- GARCÍA RUIZ, A.L. (1996): *Criterios didácticos para la observación y comprensión del paisaje*, en "III Jornadas de Didáctica de la Geografía", Madrid, A.G.E., pp. 287-294.

- GÓMEZ RODRÍGUEZ, A.E. y NÚÑEZ GALIANO, M.P. (coords.) (2006): *Formar para investigar, investigar para formar en didáctica de las ciencias sociales*. Málaga, Asociación Universitaria del Profesorado de Didáctica de las Ciencias Sociales.
- GONZÁLEZ, M. de los A. y POLO HERRADOR, M.A. (1994): *Los departamentos de Educación y Acción Cultural en los museos*, en "Iber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia", Barcelona, Graò Educación, nº 2, octubre, pp. 7-28.
- HANNOUN, H. (1972): *El niño conquista el medio*. Buenos Aires, Kapelusz.
- HOLLOWAY, G.E.E. (1982): *Concepción del espacio en el niño según Piaget*. Barcelona, Paidós.
- LABORATORIOS EN GEOGRAFÍA E HISTORIA (2005). Monográfico de "IBER. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia", Barcelona, Graò.
- LICERAS RUIZ, A. (2000): *Tratamiento de las dificultades de aprendizaje en Ciencias Sociales*. Granada, Grupo Editorial Universitario.
- LLEBOT CALVET, N. (ed.) (2006): *La educación intercultural: discursos y prácticas*. Lleida, Edicions de la Universitat.
- MARRÓN GAITE, M.J. (1990): *La educación de la orientación espacial en el niño a través de un juego de simulación: el tesoro de los piratas*, en "I Jornadas de Didáctica de la Geografía", Madrid, A.G.E., 1988, Valencia, ECIR, pp. 114-118.
- MARTÍN ORTEGA, E. (1986): *Los juegos de simulación: ¿cómo hacerlos, dónde conseguirlos?*, en "Infancia y Aprendizaje", Madrid, nº 34, pp. 115-124.
- MORENO JIMÉNEZ, A. y MARRÓN GAITE, M.J. (1995): *Enseñar geografía. De la teoría a la práctica*. Madrid, Síntesis.
- OCHAÍTA ALDERETE, E. y HUERTAS, J.A. (1989): *Desarrollo y aprendizaje del conocimiento espacial: aportaciones para la enseñanza del espacio geográfico*, en "Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles", Madrid, nº 8 (2ª época), pp. 10-20.
- PAGÈS, J. (2000): *Un punto de vista sobre la Didáctica de las Ciencias Sociales*, en "Didáctica de las Ciencias (Experimentales y Sociales)", nº 14, pp. 3-21.
- PIAGET, J. (1984): *La representación del mundo en el niño*. Madrid, Morata.
- PIÑEIRO PELETEIRO, R. y MELÓN ARIAS, M.C. (1998): *La formación geográfica en la educación infantil y primaria*, en "IBER. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia", nº 16, pp. 75-82.
- RODRÍGUEZ LESTEGÁS, F. (1985): *Sobre la evolución de algunos conceptos geográficos en el niño (etapa preescolar)*, en "IX Coloquio de Geografía", Murcia, A.G.E., t. 1, s.p.
- RODRÍGUEZ LESTEGÁS, F. (1995): *Didáctica de las Ciencias Sociales na Educación Infantil*. Vigo, Ir Indo.
- RODRIGO, P. y RODRIGO, A. (2000): *El espacio urbano*. Madrid, Síntesis.
- SAEGESSER, F. (1991): *Los juegos de simulación en la escuela*. Madrid, Visor.
- SANCHO TEJEDOR, M. (1987): *Actividades didácticas para el conocimiento del medio*. Madrid, Cincel.
- SOUTO, X.M. (1998): *Didáctica de la Geografía. Problemas sociales y conocimiento del medio*. Barcelona, Edicions del Serbal.
- TONDA MONLLOR, E.M. (2001): *La Didáctica de las Ciencias Sociales en la formación del profesorado de Educación Infantil*. San Vicente del Raspeig (Alicante), Publicaciones de la Universidad de Alicante.
- TRAVÉ GONZÁLEZ, G. (2005): *Una propuesta de conocimiento económico para un currículm integrado de ciencias sociales. Consideraciones desde la investigación didáctica*, en "Kikirikí. Cooperación educativa", nº 77, pp. 21-29.
- VALLS MONTÉS, R. y LÓPEZ SERRANO, A. (eds.) (2002): *Dimensión europea e intercultural en la enseñanza de las ciencias sociales*. Madrid, Síntesis.

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Historia: Historia del presente/P02G120V01203

Geografía/P02G120V01305

DATOS IDENTIFICATIVOS**Innovación e investigación didáctica**

Materia	Innovación e investigación didáctica			
Código	P02G120V01504			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Blanco Pesqueira, Antonia			
Profesorado	Blanco Pesqueira, Antonia			
Correo-e	ablancop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os continuos cambios sociais que experimenta a nosa sociedade reflíctense nos comportamentos dos cidadáns e nas dinámicas dos centros e institucións educativas, cuxo microsistema absorbe a diversidade e complexidade do macrosistema social. O Profesorado, os centros e institucións educativas enfróntanse no momento actual ao desafío de ofrecer resposta á ampla demanda educativa da sociedade contemporánea. Ante estes desafíos, o profesorado necesita e demanda recursos, formación e estratexias que lles permitan encontrar respostas útiles, realistas e eficaces para adaptarse e adaptar a educación aos novos requirimentos sociais. Entre estes recursos e estratexias encóntranse a INNOVACIÓN e a INVESTIGACIÓN DIDÁCTICA. Nela tratarase fundamentalmente de como atacar no centro e aula proxectos de innovación e investigación didáctica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer - Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer - Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber - saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	- saber facer
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	- saber facer
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	- saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	

CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	- saber - saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	- saber - saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	- saber facer
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer - Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	
CT18	Creatividade	
CT22	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacitarse para analizar e cuestionar as concepcións educativas emanadas da investigación así como as propostas curriculares da Administración educativa.	CB2 CB3 CB4 CB5 CG10 CG12 CE9 CE17 CE19 CT1 CT2 CT3
Promover a calidade dos contextos (aula e centro) nos que se desenvolve o proceso educativo, de modo que garanta o benestar dos alumnos.	CB1 CG2 CG10 CG12 CE17 CE19 CE68 CT1 CT2 CT6 CT8 CT9 CT15 CT16 CT22

Participar en proxectos de investigación relacionados co ensino e a aprendizaxe, introducindo propostas de innovación encamiñadas á mellora da calidade educativa.

CB1
CB2
CB3
CB4
CE17
CE19
CE65
CE68
CT2
CT3
CT7
CT8
CT9
CT15
CT16
CT22

Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CG10
CE7
CE9
CE17
CE19
CE65
CE68
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT15
CT16
CT18
CT22

Comprender a complexidade, relevancia e necesidade da avaliación como un elemento regulador e promotor da mellora do ensino, da aprendizaxe e da súa propia formación.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CE7
CE16
CT1
CT2
CT8
CT9
CT15

Desenvolver a capacidade de análise e síntese e potenciar unha actitude crítica e reflexiva ante distintos enfoques e criterios que poidan seleccionar e/ou aplicar na súa futura práctica profesional.

CB1
CB3
CB4
CB5
CG10
CG12
CE7
CE9
CE22
CE65
CE68
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT9
CT15

Desenvolver habilidades de relación interpersoal. Expor e argumentar de forma asertiva e desenvolver a capacidade de relación, comunicación e traballo en equipo, potenciando valores de cooperación e responsabilidade.

CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CG10
CG12
CE9
CE11
CE22
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT15
CT16
CT18
CT22

Contidos

Tema

BLOQUE I. INNOVACIÓN EDUCATIVA.

1.- Fundamentos de la innovación educativa y didáctica

2.- La innovación en el centro y en el aula (Diseño, estrategias y evaluación)

3.- Factores y procesos de cambio y mejora en la escolar

BLOQUE II: INVESTIGACION EDUCATIVA

4.- Fundamentos de la Investigación e Educación y en la Didáctica

5.- El diseño y la metodología de la investigación en la escuela

5.- Difusión y transferencia de la investigación educativa

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	5	5	10
Proxectos	12	36	48
Actividades introductorias	2	0	2
Estudo de casos/análises de situacións	11	33	44
Sesión maxistral	14	28	42
Probas de resposta curta	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	A través delas o profesor facilitará e orientará os estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...). Se traballará con os grupos que configuren os grupos C da materia. Neste a partado faremos traballo colaborativo e participativo coas dúbidas e avances da materia, dando lugar a grupos de discusión.
Proxectos	Mediante esta metodoloxía os estudantes levarán a cabo a realización dun proxecto de Innovación Educativa e outro de Investigación Educativa nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades, e todo isto a partir do desenvolvemento de aprendizaxes adquiridas e do uso efectivo de recursos.
Actividades introdutorias	Estas actividades servirán para presentarlle os estudantes a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Estudo de casos/análises de situacións	En este apartado se presentarán ó alumnado varios proxectos de innovación e investigación reais para que analicen, discutan e propoñan alternativas.
Sesión maxistral	A través desta metodoloxía farase a presentación dos temas loxicamente estruturados coa finalidade de facilitar información organizada seguindo criterios axeitados á finalidade dos mesmos. Consistirá na exposición verbal por parte do profesor dos contidos da Innovación e Investigación Didáctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	través delas o profesor facilitará e orientará os estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...). Se traballará cos grupos que configuren os grupos C da materia. Neste a partado faremos traballo colaborativo e participativo coas dúbidas e avances da materia, dando lugar a grupos de discusión.
Proxectos	Mediante esta metodoloxía os estudantes levarán a cabo a realización dun proxecto de Innovación Educativa e outro de Investigación Educativa nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades, e todo isto a partir do desenvolvemento de aprendizaxes adquiridas e do uso efectivo de recursos.
Estudo de casos/análises de situacións	En este apartado se presentarán ó alumnado varios proxectos de innovación e investigación reais para que analicen, discutan e propoñan alternativas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	Como actividade avaliadora ten por obxecto avaliar as actividades e tarefas realizadas durante a súa execución. Para iso terase en conta a: - Implicación nas actividades individuais e grupais: 10% - Cantidade e calidade das aportacións: 10%	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE7 CE9 CE11 CE17 CE19 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT9 CT15 CT16 CT18

Titoría en grupo	Durante a realización das tutorías en grupo aténdese ao alumnado segundo os seus perfís diferenciados e individualizados. No seu desenvolvemento realizarase unha avaliación continua e formativa tendo en conta a cantidade dos traballos realizados ao longo das sesións empregando os procedementos de: Observación (rexistros, listas de control, rúbricas, ect.)	15	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG10 CG12 CE9 CE16 CE17
Proxectos	A avaliación céntrase na realización de dous proxectos : - Elaboración dun proxecto de innovación 15% - Elaboración dun proxecto de investigación 15% A calificación dos proxectos farase mediante rúbricas que se faran publicas previamente	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG10 CG12 CE7 CE9 CE11 CE16 CE17 CE19 CE22 CE65 CE68 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT15 CT16 CT18 CT22

Estudo de casos/análises de situacións	Mediante o estudo de casos a consecución das competencias explorarase a través de diversas estratexias: Pola preparación: 10% Elaboración dunha recensión 5%	15	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE11 CE16 CE17 CE19 CE22 CE65 CE68 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT8 CT9 CT15 CT16 CT18
Probas de resposta curta	Mediante estas probas preténdese constatar a precisión conceptual e terminolóxica dos aspectos relativos a INNOVACIÓN E INVESTIGACIÓN DIDÁCTICA: Neste tipo de exames cada pregunta curta ten unha puntuación individual, a suma destas preguntas reflicte a puntuación do exame.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE7 CE9 CE11 CE16 CE17 CE19 CE22 CE65 CE68 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT15 CT16 CT18 CT22

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Cráterios para superar a materia:

- Alumnado asistente: enténdese por alumnado asistente ao que asista con regularidade a clases (como mínimo un 80%).

Este deberá realizar todas as probas indicadas e será condición indispensable para superar a materia que se obteña en cada unha delas polo menos un 5.

- Alumnado non asistente: enténdese por alumnado non asistente o que non asista con regularidade a clases (falta máis dun 80%). Este deberá realizar unha única proba: un exame no que entran todos os contidos da materia. Será condición indispensable para superar a materia que se obteña polo menos un 5 neste.

Segunda convocatoria:

As competencias non adquiridas en primeira convocatoria, serán avaliadas en segunda (xullo). De non aprobar entón, non se gardarán.

Responde ás mesmas esixencias e probas realizadas na primeira.

As datas de exames poden verse na seguinte ligazon: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=189,921,0,0,1,0>

Bibliografía. Fontes de información

- Blaxter, L. et al., *Cómo se investiga*, 2008, Barcelona: Graó

-Carbonell, J., *La aventura de innovar*, 2001, Madrid: Morata

-Contreras, J. y Pérez de Lara, N., *Investigar la experiencia educativa*, 2010, Madrid: Morata

-Cortés Rodríguez, L. y Camacho Adarve, M^a. M., *¿Qué es el análisis del discurso?*, 2003, Barcelona: Octaedro

-Escudero Escorza, T. y Correa, P., *Investigación en innovación educativa*, 2007, Madrid: La Muralla

-Imbernón, F., *La investigación educativa como herramienta de formación del profesor: reflexión y experiencias de investigación educativa*, 2002, Barcelona: Graó

Bibliografía Complementaria

Bolívar, A. (1999). *Cómo mejorar los centros educativos*. Madrid: Síntesis.

Fullan, M. (2002). *Los nuevos significados del cambio en la educación*. Barcelona: Octaedro.

Murillo, F.J. y Muñoz-Repiso, M. (Coords.) (2002). *La mejora de la escuela: un cambio de mirada*. Barcelona: Octaedro.

Stoll, L., y Fink, D. (1999) *Para cambiar nuestras escuelas. Reunir eficacia y mejora*. Barcelona: Octaedro

Townsend, T. (Ed.) (2007). *International Handbook of School Effectiveness and Improvement*. New York: Springer.

Hargreaves, A, Andy, Lieberman, A., Fullan, M. y Hopkins, D. (2009). *Second International Handbook of Educational Change*. New York: Springer.

Outra bibliografía sobre Investigación

Bisquerra, R. (Coord.). (2004). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: La Muralla.

Cochran-Smith, M. y Susan, L. (2002). *Dentro/fuera. Enseñantes que investigan*. Madrid: Akal.

Cohen, L. y Manion, L. (2002). *Métodos de investigación educativa*. Madrid: La Muralla.

Elliot, J. (1990). *La investigación acción en educación*. Madrid: Morata.

Fick, U. (2004). *Introducción a la investigación cualitativa*. Madrid: Morata.

Kemmis, S. y McTaggart, R. (1988). *Cómo planificar la investigación-acción*. Barcelona: Laertes.

Latorre, A. (2003). *La investigación-acción: conocer y cambiar la práctica educativa*. Brcelona: Graó.

Latorre, A. (2003). *La investigación-acción: conocer y cambiar la práctica educativa*. Barcelona: Graó.

Lieberman, A. y Miller, L. (eds) (2003). *La indagación como base de la formación del profesorado y la mejora de la educación*. Barcelona: Octaedro

McMillan, J.H. y Schumacher, S. (2005). *Investigación educativa*. Madrid: Pearson.

Sandín, M.P. (2003). *Investigación cualitativa en educación. Fundamentos y tradiciones*. Madrid: McGraw-Hill.

Tójar Hurtado, J.C. (2006). *Investigación cualitativa. Comprender y actuar*. Madrid: La Muralla.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia continuada a clases. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes.
  - 2) Dominio da informática a nivel usuario, o que supón o manexo de aplicacións de carácter xeral (por exemplo, de tratamento de textos, base de datos, programa de presentacións...), do correo electrónico e Internet.
  - 3) Actitude favorable e receptiva para a aprendizaxe.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua francesa e a súa didáctica**

Materia	Lingua francesa e a súa didáctica			
Código	P02G120V01505			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Francés			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Valcárcel Riveiro, Carlos			
Profesorado	Valcárcel Riveiro, Carlos			
Correo-e	carlos.valcarcel@uvigo.es			
Web	http://https://sites.google.com/site/didactiquedufle/			
Descrición xeral	Materia centrada na adquisición de competencias na didáctica en lingua estranxeira tomando como exemplo a lingua francesa.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber facer - Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	- saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer - Saber estar / ser
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	- saber facer
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	- saber
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	- saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	- saber facer
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	- Saber estar / ser
CE51	Expresarse, oralmente e por escrito nunha lingua estranxeira	- saber facer - Saber estar / ser
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer

CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	- saber
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	- saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	- saber
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	- saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber facer
CT15	Compromiso ético	- saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber facer
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Comprender as ideas principais do discurso falado cando este é claro e normal e se tratan asuntos cotiáns dos ámbitos persoal, público, profesional e educativo (MECR, Cadro 5).	CT1 CT3 CT4 CT11 CT12
2. Comprender a idea principal de filmes e de programas de radio ou televisión que tratan temas actuais ou de interese persoal ou profesional, cando a articulación é relativamente lenta e clara.	CT1 CT3 CT4 CT11 CT13 CT20
3. Comprender textos escritos redactados nunha lingua de uso habitual e cotián ou relacionada co traballo.	CT1 CT3 CT4
4. Comprender a descrición de acontecementos, sentimentos e desexos en cartas persoais.	CT1 CT3 CT4
5. Saber desenvolverse en case todas as situacións que se lle presentan cando viaxa onde se fala esa lingua.	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT13 CT17 CT20
6. Poder participar espontaneamente nunha conversa que trate temas cotiáns de interese persoal ou que sexan pertinentes para a vida diaria (por exemplo familia, afeccións, traballo, viaxes e acontecementos actuais).	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT20

7. Poder tratar oralmente en francés, con fluidez e seguridade, de temas de interese para estudantes de educación primaria. Saber enlazar frases de forma sinxela co fin de describir experiencias e feitos, así como os seus soños, esperanzas e ambicións.	CG3 CE11 CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT20
8. Poder explicar e xustificar brevemente as súas opinións e proxectos.	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT17 CT20 CT21
9. Saber narrar unha historia ou relato, a trama dun libro ou película, e poder describir as súas reaccións.	CE51 CT1 CT3 CT4
10. Ser capaz de escribir textos sinxelos e ben enlazados sobre temas que lle son coñecidos ou de interese persoal. Poder escribir cartas persoais que describan experiencias e impresións.	CE51 CT1 CT3 CT4
11. Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinaria entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos sobre os procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos.	CG1 CG6 CE11 CE63 CT1 CT2 CT9 CT12 CT19
12. Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	CG2 CG8 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CT1 CT2 CT9 CT12 CT19
13. Fomentar a convivencia no aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes.	CG5 CE11 CE13 CE34 CT2 CT7 CT12 CT15
14. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes.	CG10 CE13 CE16 CE34 CT2 CT9 CT12 CT16 CT21

15. Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	CE43 CT1 CT3 CT4
16. Manexar os conceptos básicos do ensino comunicativo dunha lingua estranxeira, incluíndo as funcións lingüísticas, as competencias e estratexias comunicativas.	CE43 CT1 CT3 CT4
17. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturais, e pragmáticas (MECR, Capítulo 5, Seccións 5.2.1, 5.2.2 e 5.2.3).	CE11 CE43 CE52 CT1
18. Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	CE43 CE51 CE63 CT1 CT3 CT4
19. Coñecer o currículo escolar da lingua estranxeira.	CE43 CE45 CT1 CT4
20. Saber desenvolver un programa de ensino e aprendizaxe comunicativa da lingua estranxeira.	CE45 CE52 CT1 CT2 CT4
21. Ser capaz de preparar e aplicar unha unidade didáctica.	CE16 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9
22. Ser capaz de presentar novos elementos funcionais, gramaticais e lexicais.	CE43 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9
23. Saber facilitar a práctica oral na aula mediante actividades comunicativas en parellas e grupos.	CE43 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9

24. Saber crear oportunidades para a produción libre e comunicativa mediante xogos, actividades lúdicas e creativas.	CE43 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT4 CT9 CT21
25. Saber como fomentar a lectura e animar a escribir.	CE48 CT2 CT4
26. Comprender distintas formas de avaliación e de auto-avaliación e saber levar a avaliación a cabo.	CE63 CE65 CT1 CT2 CT4

Contidos

Tema

D1 - Ensino comunicativo da lingua estranxeira	D1a. As variábeis do ensino das linguas estranxeiras na educación primaria: idade, lingua inicial, contexto sociocultural, necesidades e obxectivos. D1b. Metodoloxías no ensino das linguas estranxeiras. D1c. Aprendizaxe da lingua estranxeira por proxectos na Educación Primaria.
D2 - Metodoloxía 1: Presentación e práctica.	D2a. O nivel A1 do MECR en educación infantil: obxectivos, contidos e competencias. D2b. O Currículo de Educación Primaria e a aprendizaxe das linguas estranxeiras. D2c. Actividades para traballar as competencias lingüísticas en lingua estranxeira na Educación Primaria: comprensión oral e escrita, expresión oral e escrita.
D3 - Metodoloxía 2: Produción, creatividade e xogo.	D3a. Cancións e música na clase de francés en Educación Primaria. D3b. O papel dos contos na clase de francés de Educación Primaria. D3c. O uso do xogo na clase de francés de Educación Primaria.
D4 - A unidade didáctica.	D4a. A escolla de materiais para traballar na aula: documentos pedagoxizados e documentos auténticos. D4b. Temporalización de obxectivos, contidos e actividades D4c. A avaliación da comprensión oral e escrita. D4d. A avaliación da expresión oral e escrita.
L1. Presentación de si mesmo e dos demais.	L1a. Saúdos, despedidas. L2b. Preguntar e saber dicir o nome, o enderezo, a idade e o número de teléfono. L3c. Preguntar e saber dicir a profesión e o país de orixe.
L2. Descrición física e da personalidade.	L2a. Características físicas, afectivas e persoais: describirse a si mesmo e os demais en termos da aparencia e do carácter. Identificar alguén mediante a súa descrición. L2b. Expresar o acordo e o desacordo; técnicas de clarificación, paráfrase e verificación.

L3. O medio no que vivimos.

L3a. Descrición de vivendas e lugares.

L3b. Comprensión de anuncios de pisos e vivendas en aluguer.

L3c. Orientarse na cidade.

L3. Solicitar un traballo. Os animais.

L3a. Comprender textos relacionados co mundo laboral

L3b. Practicar entrevistas de traballo en parellas.

L3c. Ler e escribir cartas de solicitude de emprego.

L3d. Os animais domésticos e salvaxes. os animais da granxa.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	38	0	38
Proxectos	5	50	55
Presentacións/exposicións	4	8	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	14	28	42
Debates	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	As sesións maxistras desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A. Nelas profesor e alumnado traballarán os conceptos esenciais dos diferentes puntos dos contidos da materia. O alumnado recollerá no seus portfolios as súas impresións e conclusións sobre estas sesións. O profesor tamén indicará bibliografía e outros recursos útiles para o alumnado procurar información adicional.
Proxectos	Ao longo do curso, o profesor propondrá un mínimo de catro tarefas que integrarán o portfolio ou blog de aprendizaxe que deberá presentar oralmente cada estudante no final do cuadrimestre. As datas de realización das tarefas serán establecidas nas sesións de debate, pero non se aconsella que se superen as dúas semanas para a súa realización. Preferentemente nas horas de tipo B, o profesor guiará o alumnado para a execución destas tarefas mediante a realización de actividades grupais e colaborativas.
Presentacións/exposicións	Desenvolveranse no final no cuadrimestre. Nestas sesións o alumnado que o solicite poderá propor unha actividade de aprendizaxe no tempo establecido previamente polo profesor e a clase. As actividades estarán deseñadas polo propio alumnado. Se o número de solicitudes supera o tempo dispoñíbel, o profesor seleccionará as propostas que mellor de adecúen aos obxectivos e contidos da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Nos grupos B, o alumnado realizará unha serie de actividades de aprendizaxe coas que o profesor mostrará metodoloxías e estratexias de ensino en lingua estranxeira.
Debates	Desenvolveranse preferentemente nas horas de tipo C. O alumnado deberá achegar respostas e ideas sobre as preguntas que se formulen nas sesións maxistras, aínda que tamén se poderán programar encontros dixitais con algunha persoa experta. As horas de debate tamén se poderán usar para negociar datas, horarios, criterios e metodoloxía do sistema de avaliación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Proxectos	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.

Presentacións/exposicións A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.

Debates A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Proxectos	Ao longo do curso, o alumnado deberá realizar en grupos aleatorios unha serie de tarefas ou proxectos relacionados cos contidos da materia. Cada proxecto será avaliado polo profesor. O conxunto das tarefas ou proxectos realizados por cada estudante constituirá o seu portfolio de aprendizaxe, que se irá completando en formato blog. A media das notas obtidas en cada proxecto constituirá o 75% da nota final da materia. Para poder ser avaliado na primeira convocatoria, o alumnado deberá realizar todas as tarefas propostas nos prazos fixados pola clase. Entrarán tamén nesta media as intervencións pedagóxicas e tarefas que o alumnado na aula faga voluntariamente.	75	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG8 CG10 CE11 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CE48 CE50 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11 CT12 CT13 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT21

Presentacións/exposicións	Nas datas establecidas na clase durante o período de exames do cuadrimestre, o alumnado deberá presentar oralmente o seu portfolio de aprendizaxe, froito das tarefas parciais encargadas polo profesor e que estarán recollidas nun blog de aprendizaxe. O alumnado deberá ter realizado todas as tarefas propostas ao longo do curso para ser avaliado na primeira convocatoria. Cada estudante disporá de 10 minutos e poderá usar os medios audiovisuais que a facultade pon ao seu dispor. As exposicións serán públicas, aínda que o/a alumno/a poderá decidir se quere realizar a exposición só en presenza do profesor. As exposicións de cada estudante serán avaliadas segundo unha grella de avaliación cuxos criterios e baremo serán negociados na aula ao inicio do cuadrimestre. Sexa como for, nos criterios de avaliación que conformarán esta grella terase en conta a asistencia ás aulas e a participación no grupo de traballo en liña.	25	CG10 CE13 CE51 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11 CT12 CT13 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT21
---------------------------	--	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas e os prazos das avaliacións estarán expostas desde o inicio do curso na web da materia e na web da facultade.

Logros e traballos voluntarios en primeira convocatoria

O profesor poderá outorgar ao alumnado distincións cun determinado valor sobre a nota final. A lista de distincións, o seu valor na cualificación final e os criterios da súa concesión estarán detallados na páxina web da materia.

O profesor proporalle ao alumnado unha serie de tarefas que poderá realizar voluntariamente para ampliar as súas aprendizaxes e mellorar a cualificación dos proxectos. As instrucións e sistema de avaliación estarán detallados na páxina web da materia. As tarefas ou proxectos voluntarios farán media coas tarefas obrigatorias.

Avaliación en segunda convocatoria

O alumnado que non viñer ás aulas e/ou que non elabora a totalidade das tarefas do portfolio de aprendizaxe nos prazos establecidos non poderá realizar a presentación oral do portfolio de aprendizaxe. Nese caso, será avaliado como non presentado en primeira convocatoria.

O alumnado que concorrer á segunda convocatoria deberá realizar un exame escrito sobre o 100% dos contidos da materia. O exame realizarase na data oficial fixada polo centro. Será puntuado de 0 a 10 en función dunha grade de avaliación establecida polo profesor. O exame contará cunha pregunta teórica e cun suposto práctico que o alumnado deberá resolver. En segunda convocatoria non se terá en conta o traballo realizado na primeira convocatoria.

Linguas de traballo

As linguas de traballo da materia serán o francés, o galego e o castelán. O profesor comunicarase co alumnado en todo momento, tanto por oral como por escrito, en lingua francesa. Sempre que o profesor non dea outras indicacións, alumnado poderá empregar calquera das tres linguas de traballo, tanto da comunicación oral ou escrita como nas tarefas parciais e presentación final. Porén, o esforzo por usar o francés será tido en conta positivamente na avaliación final. Os enunciados do exame en segunda convocatoria estarán redactados en lingua francesa, pero o alumnado poderá realizalo en calquera das tres linguas de traballo da materia.

Fica prohibida a utilización do tradutor automático. O seu uso repetido nunha tarefa ou nun portfolio poderán supor a invalidación dos mesmos.

Bibliografía. Fontes de información

BENTLEY, K., The TKT course : teaching knowledge test : CLIL module (Content and Language Integrated Learning) , Cambridge University Press, 2010

CUQ, J. P. et GRUCA, I. , Cours de didactique du français langue étrangère et seconde,, Presses Universitaires de Grenoble, 2008

DALE L. et TANNER, R. , CLIL activities : a resource for subject and language teachers, Cambridge University Press, 2012

PÁXINA WEB DA MATERIA<https://sites.google.com/site/linguafrancesaeasuadidactica>

BIBLIOGRAFÍA

BOYER, H. et al. (1990): Nouvelle introduction à la didactique du FLE, Paris, Clé International.

CALAQUE, E. (1997): L'enseignement précoce du français langue étrangère: bilans et perspectives, Grenoble, LIDILEM / Université Stendhal Grenoble 3.

CONSEIL DE L'EUROPE (2001): Cadre Européen Commun de Référence pour les langues: Apprendre, enseigner, évaluer, Strasbourg, Conseil de l'Europe.

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA (2008): Lexislación da Educación Primaria en Galicia, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.

COURTILLON, J. (2003): Élaborer un cours de FLE, Paris, Hachette.

CUQ, J. P. (1996): Une introduction à la didactique de la grammaire en français langue étrangère, Paris, Didier-Hatier.

CYR, P. et GERMAIN, C. (1998) : Les stratégies d'apprentissage, Paris, Clé-International.

ESCOBAR C., EVNITSKAYA N., MOORE E. e PATIÑO, A. —eds.— (2011): AICLE - CLIL -EMILE. Educació plurilingüe: Experiencias, research & polítiques. Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona.

EURYDICE (2006): L'enseignement d'une matière intégré à une langue étrangère (EMILE) à l'école en Europe, Bruxelles, Commission Européenne.

GERMAIN, C. (1991): Le point sur l'approche communicative en didactique des langues, Canada-Québec, Centre éducatif et culturel.

HIRSCHPRUNG, N. (2005): Apprendre et Enseigner avec le Multimedia, Paris, Hachette.

LASAGABASTER, D. e RUÍZ, Y. —eds.— (2010): CLIL in Spain: Implementation, Results and Teacher Training. Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing.

NOËL-JOTHY, F. et SAMPSONIS, B. (2006): Certifications et outils d'évaluation en FLE, Paris, Hachette.

PORCHER, L. (2004): L'enseignement des langues étrangères, Paris, Hachette.

PUREN, C. (1988): Histoire des méthodologies de l'enseiement des langues, Paris, Nathan-Clé International.

SAN ISIDRO, F.X. —coord.— (2009): CLIL: Integrando linguas "a través" do currículo, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.

SAN ISIDRO, F.X. —coord.— (2011): Materiais plurilingües 3.0: Formación, creación e difusión, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.

VELTCHEFF C. et HILTON, S. (2003): L'évaluation en FLE, Paris, Hachette.

VÉRONIQUE, D. et alii (2009): L'acquisition de la grammaire du français, langue étrangère, Paris, Didier.

VIGNER, G. (2004): La grammaire en FLE, Paris, Hachette.

WEISS, F. (2002): Jouer, communiquer, apprendre. Paris, Hachette.

YAICHE, F. (1996) : Les simulations globales, mode d'emploi, Paris, Hachette.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Didáctica da lingua e literatura: Español/P02G120V01506

Didáctica da lingua e literatura: Galego/P02G120V01501

Lingua e literatura: Español/P02G120V01603

Lingua e literatura: Galego/P02G120V01602

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

Lingua española/P02G120V01303

Lingua galega/P02G120V01404

Outros comentarios

Recoméndase que o alumnado matriculado teña estudado, ao menos, dous anos de lingua francesa en ESO e/ou Bacharelato. Así mesmo, aconséllase que, tras cursar esta materia, o alumnado continúe adquirindo máis competencias en lingua francesa na Escola Oficial de Idiomas ou no Centro de Linguas da universidade.

O profesor pediralle ao alumnado que dispoña dun perfil en Google (gmail), en Facebook e en Educaplay.

En caso de ausencia xustificada do profesor, este garantizará as aprendizaxes do alumnado mediante actividades en liña.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica da lingua e literatura: Español**

Materia	Didáctica da lingua e literatura: Español			
Código	P02G120V01506			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Montero Santalla, José Martín			
Profesorado	Montero Santalla, José Martín			
Correo-e	santalla@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento e aplicación das metodoloxías, actividades e recursos que proporcionen aos alumnos de E.Primaria unha competencia comunicativa que implica o mellor uso da lingua nos seus catro aspectos: oral, lectoescribano, gramatical e literario.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	- saber - saber facer - Saber estar / ser

CE47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE69	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todas as ensinanzas descritas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber - saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conocer el currículo escolar de la lengua española y de la literatura.	CG1 CG2 CG3 CG4 CG8 CG10 CG11 CG12 CE45

Adquirir coñecementos en torno aos procedementos de ensino e aprendizaxe da lingua española como medio de comunicación.	CE43 CE44 CE46 CE47 CE48 CE49 CE50 CE52 CE69
Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral	CT2 CT3 CT5 CT17
Conocer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e a súa ensinanza.	CT1 CT2 CT3 CT6 CT16 CT17
Desarrollar estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade	CT2 CT3 CT9
Conocer e utilizar adecuadamente recursos para fomentar a lectura como fonte de placer e de enriquecemento persoal.	CT1 CT2 CT3 CT6 CT16
Desarrollar e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes en os estudantes.	CT1 CT2 CT3 CT6 CT9 CT13 CT16

Contidos

Tema	
A APRENDIZAXE DA LECTOESCRITURA	1.-Cando se debe iniciar a aprendizaxe da lectoescritura? 2.- Os métodos de lectoescritura. 3.- O enfoque constructivista. 3.- Perfeccionamento lector. 4.- A lectura eficaz.
DIDÁCTICA DA ORTOGRAFÍA	1.- Aprendizaxe da ortografía de uso. 2.- Aprendizaxe da ortografía de regras. 3.- Procedementos didácticos. 4.- Actividades e recursos para o ensino da ortografía. 5.- A pedagogía da falta na avaliación da ortografía.
DIDÁCTICA DA GRAMÁTICA	1.- A aprendizaxe da gramática na E. Primaria. 2.- Información gramatical e gramática. 3.- Contido do ensino 4.- Procedementos didácticos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	16	32	48
Traballos de aula	10	10	20
Seminarios	2	20	22
Presentacións/exposicións	7	30	37
Titoría en grupo	3	6	9
Traballos e proxectos	10	0	10
Probos de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Exposición sobre os contidos da materia, a metodoloxía e a avaliación.
Sesión maxistral	Nas sesións maxistrais expóñense os contidos teóricos de cada tema e que servirán de base para a realización dos traballos que han de realizar os alumnos.
Traballos de aula	Os alumnos desenvolverán na aula as actividades prácticas que, previamente, preparen de xeito individual, sobre un tema do programa, relacionándoas coas dos demais membros do grupo e nas que o profesor actuará como coordinador.
Seminarios	Nos seminarios ampliaranse os contidos tratados na sesión maxistral, propoñendo e comentando novas actividades que ilustren o tema con maior profundidade.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado dos traballos realizados por eles sobre distintos temas da materia.
Titoría en grupo	Nas titorías o profesor supervisa os traballos prácticos do grupo asesorándoos e orientándoos na súa realización e podendo considerar a achega que cada alumno fai ao desenvolvemento dos mesmos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Tanto nos traballos de aula como na titoría de grupo, o alumno recibirá unha atención personalizada, coa que o profesor orientará as súas propostas, escoitará as súas opinións e aclarará as dúbidas que poidan xurdir sobre as tarefas nas que o grupo está a traballar ou sobre calquera tema relacionado coa materia.
Titoría en grupo	Tanto nos traballos de aula como na titoría de grupo, o alumno recibirá unha atención personalizada, coa que o profesor orientará as súas propostas, escoitará as súas opinións e aclarará as dúbidas que poidan xurdir sobre as tarefas nas que o grupo está a traballar ou sobre calquera tema relacionado coa materia.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos e proxectos	TRABALLO INDIVIDUAL. Valoración das actividades propostas:- Corrección na súa realización.- Estruturação e sistematización.-Elaboración de recursos didácticos.-Orixinalidade e creatividade.- Capacidade de autoavaliación da propia aprendizaxe.TRABALLO GRUPAL. Valorarase:-Asistencia e participación en todas as actividades apuntadas na metodoloxía docente.-Adecuación e pertinencia dos contidos tratados.-Claridade e coherencia na exposición.-Creación grupal de recursos didácticos.-Manexo de bibliografía rica, variada e actualizada.	75	CG1 CG2 CG3 CG4 CE45 CE46 CT3 CT6 CT9
Probas de resposta curta	O alumno poderá realizar unha proba final de resposta curta, onde deberá demostrar tanto o seu coñecemento teórico-práctico dos contidos da materia, desenvolvidos nas sesións maxistrais e os seminarios, como o seu nivel competencial da lingua: expresión correcta, adecuada, cohesionada e coherente, nun nivel operativo eficaz.	25	CE47 CT1 CT2 CT3 CT9 CT13 CT16 CT17

Outros comentarios e avaliación de Xullo	
-	Para conseguir unha avaliación continua positiva, esíxese aprobar de maneira independente cada proba.
-	As competencias adquiridas en primeira convocatoria, manteranse ata segunda.

Bibliografía. Fontes de información	
' ' '	
' ' '	

- CASSANY, Daniel, y otros, Enseñar lengua. Barcelona, Graò, 200 (5ª ed.).
- MENDOZA FILLOLA, Antonio (coord.), Didáctica de la lengua y la literatura para Primaria. Madrid, Pearson Educación, 2003.
- PRADO ARAGONÉS, Josefina, Didáctica de la lengua y la literatura para educar en el siglo XXI. Madrid, La Muralla, 2004.
- DALE, Philip S., Desarrollo del lenguaje. Un enfoque psicolingüístico. México, Trillas,1980.
- HOCKETT, Charles F., Curso de lingüística moderna. Buenos Aires, Eudeba, 1972 (2ª ed.).
- LENNEBERG, Eric H. y LENNEBERG, Elizabeth (compil.), Fundamentos del desarrollo del lenguaje. Madrid, Alianza Universidad, 1982.
- LENNEBERG, Eric H., Fundamentos biológicos del lenguaje. Madrid, Alianza, 1985. (3ª ed.).
- MALMBERG, Bertil, La lengua y el hombre. Madrid, Istmo, 1986 (10ª ed.).
- MONFORT, Marc y JUÁREZ, Adoración, El niño que habla. El lenguaje oral en el preescolar. Madrid, CEPE, 1987.
- RONDAL, Jean A., El desarrollo del lenguaje. Barcelona, Ed. Médica y Técnica, 1982.
- RONDAL, Jean A., Lenguaje y educación. Barcelona, Ed. Médica y Técnica, 1980.
- CARLINO, P., y SANTANA, D. (coord.), Leer y escribir con sentido. Una experiencia constructivista en Educación Infantil y Primaria. Madrid, Visor, 1999.
- DÍEZ de ULZURRUN, Ascen (coord.), El aprendizaje de la lectoescritura desde una perspectiva constructivista, 2 vol. Barcelona, Graò, 2005 (5ª ed.).
- FONS ESTEVE, Montserrat, Leer y escribir para vivir. Alfabetización inicial y uso real de la lengua escrita en la escuela. Barcelona, Graò, 2004.
- MARUNY CURTO, Lluís, y otros, Escribir y leer. Materiales curriculares para la enseñanza y el aprendizaje del lenguaje escrito, de tres a ocho años, 3 vols.
- MENDOZA FILLOLA, Antonio (coord.), Didáctica de la lengua y la literatura para Primaria. Madrid, Pearson Educación, 2003.
- PRADO ARAGONÉS, Josefina, Didáctica de la lengua y la literatura para educar en el siglo XXI. Madrid, La Muralla, 2004.
- SMITH, Carl B., y DAHL, Karin L., La enseñanza de la lectoescritura: un enfoque interactivo. Madrid, M.E.C./Visor, 1989.
- TOLCHINSKY, Liliana, y SIMÓ, Rosa, Escribir y leer a través del curriculum. Barcelona, U. de Barcelona/Horsori, 2001.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lengua inglesa y su didáctica**

Materia	Lengua inglesa y su didáctica			
Código	P02G120V01507			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Inglés			
Departamento	Filología inglesa, francesa y alemana			
Coordinador/a	Lareo Martín, Inés			
Profesorado	Lareo Martín, Inés			
Correo-e	ilareo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descripción xeral	Teniendo en cuenta el carácter lingüístico y didáctico de esta materia se pretende reforzar el nivel de competencia comunicativa en la lengua extranjera además de ofrecer al alumnado una visión metodológica sobre la enseñanza en lengua extranjera en las aulas de Primaria.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio.	- saber
CB2	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.	- saber hacer - Saber estar /ser
CB3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.	- saber hacer - Saber estar /ser
CB4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.	- saber hacer - Saber estar /ser
CG1	Conocer las áreas curriculares de la Educación Primaria, la relación interdisciplinar entre ellas, los criterios de evaluación y el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procedimientos de enseñanza y aprendizaje respectivos.	- saber
CG2	Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro	- saber hacer
CG3	Abordar con eficacia situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multiculturales y plurilingües. Fomentar la lectura y el comentario crítico de textos de los diversos dominios científicos y culturales contenidos en el currículo escolar	- Saber estar /ser
CG5	Fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella, resolver problemas de disciplina y contribuir a la resolución pacífica de conflictos. Estimular y valorar el esfuerzo, la constancia y la disciplina personal en los estudiantes	- Saber estar /ser
CG6	Conocer la organización de los colegios de educación primaria y la diversidad de acciones que comprende su funcionamiento. Desempeñar las funciones de tutoría y de orientación con los estudiantes y sus familias, atendiendo las singulares necesidades educativas de los estudiantes. Asumir que el ejercicio de la función docente ha de ir perfeccionándose y adaptándose a los cambios científicos, pedagógicos y sociales a lo largo de la vida	- saber
CG8	Mantener una relación crítica y autónoma respecto de los saberes, los valores y las instituciones sociales públicas y privadas	- saber hacer - Saber estar /ser
CG10	Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo entre los estudiantes	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CE11	Conocer los procesos de interacción y comunicación en el aula	- saber
CE13	Promover el trabajo cooperativo y el trabajo y esfuerzo individuales	- saber hacer - Saber estar /ser
CE16	Diseñar, planificar y evaluar la actividad docente y el aprendizaje en el aula	- saber hacer

CE34	Fomentar la educación democrática de la ciudadanía y la práctica del pensamiento social crítico	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CE43	Comprender los principios básicos de las ciencias del lenguaje y la comunicación	- saber
CE45	Conocer el currículo escolar de las lenguas y la literatura	- saber
CE48	Fomentar la lectura y animar a escribir	- saber hacer
CE50	Afrontar situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multilingües	- Saber estar /ser
CE51	Expresarse, oralmente y por escrito en una lengua extranjera	- saber hacer - Saber estar /ser
CE52	Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover las competencias correspondientes en los estudiantes	- saber - saber hacer
CE62	Conocer y aplicar los procesos de interacción y comunicación en el aula y dominar las destrezas y habilidades sociales necesarias para fomentar un clima de aula que facilite el aprendizaje y la convivencia	- saber - saber hacer
CE63	Controlar y hacer el seguimiento del proceso educativo y en particular el de enseñanza-aprendizaje mediante el dominio de las técnicas y estrategias necesarias	- saber hacer
CE65	Participar en la actividad docente y aprender a saber hacer, actuando y reflexionando desde la práctica	- saber hacer
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	- saber hacer
CT2	Capacidad de organización y planificación	- saber hacer
CT3	Comunicación oral y escrita en la lengua materna	- saber
CT4	Conocimiento de lengua extranjera	- saber
CT7	Resolución de problemas	- saber hacer
CT9	Trabajo en equipo	- saber hacer - Saber estar /ser
CT11	Trabajo en un contexto internacional	- saber hacer
CT12	Habilidades en las relaciones interpersonales	- Saber estar /ser
CT13	Reconocimiento a la diversidad y multiculturalidad	- saber hacer
CT15	Compromiso ético	- Saber estar /ser
CT16	Aprendizaje autónomo	- saber hacer
CT17	Adaptación a nuevas situaciones	- Saber estar /ser
CT19	Liderazgo	- saber hacer
CT20	Conocimiento de otras culturas y costumbres	- saber
CT21	Iniciativa y espíritu emprendedor	- saber hacer

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Comprender las ideas principales del discurso hablado cuando éste es claro y normal y se tratan asuntos cotidianos de los ámbitos personal, público, profesional y educacional (Marco Común, Cuadro 5)	CT1 CT3 CT4 CT11 CT12
2. Comprender la idea principal de películas y de programas de radio o televisión que tratan temas actuales o de interés personal o profesional, cuando la articulación es relativamente lenta y clara.	CT1 CT3 CT4 CT11 CT13 CT20
3. Comprender textos escritos redactados en una lengua de uso habitual y cotidiano o relacionada con el trabajo.	CT1 CT3 CT4
4. Comprender la descripción de acontecimientos, sentimientos y deseos en cartas personales.	CT1 CT3 CT4

5. Saber desenvolverse en casi todas las situaciones que se le presentan cuando viaja a donde se habla esa lengua.	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT13 CT17 CT20
6. Poder participar espontáneamente en una conversación que trate temas cotidianos de interés personal o que sean pertinentes para la vida diaria (por ejemplo familia, aficiones, trabajo, viajes y acontecimientos actuales).	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT20
7. Poder abordar oralmente en inglés/francés, con fluidez y seguridad, temas de interés para alumnos de educación primaria. Saber enlazar frases de forma sencilla con el fin de describir experiencias y hechos, así como sus sueños, esperanzas y ambiciones.	CB3 CB4 CG3 CE11 CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT20
8. Poder explicar y justificar brevemente sus opiniones y proyectos.	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT17 CT20 CT21
9. Saber narrar una historia o relato, la trama de un libro o película, y poder describir sus reacciones	CE51 CT1 CT3 CT4
10. Ser capaz de escribir textos sencillos y bien enlazados sobre temas que le son conocidos o de interés personal. Poder escribir cartas personales que describan experiencias e impresiones.	CE51 CT1 CT3 CT4
11. Conocer las áreas curriculares de la Educación Primaria, la relación interdisciplinar entre ellas, los criterios de evaluación y el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procedimientos de enseñanza y aprendizaje respectivos.	CG1 CG6 CE11 CE63 CT1 CT2 CT9
12. Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro.	CG2 CG8 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CT1 CT2 CT9 CT12 CT19

13. Fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella, resolver problemas de disciplina y contribuir a la resolución pacífica de conflictos. Estimular y valorar el esfuerzo, la constancia y la disciplina personal en los estudiantes.	CG5 CE11 CE13 CE34 CT2 CT7 CT12 CT15
14. Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo entre los estudiantes.	CG10 CE13 CE16 CE34 CT2 CT9 CT12 CT16 CT21
15. Comprender los principios básicos de las ciencias del lenguaje y de la comunicación.	CE43 CT1 CT3 CT4
16. Manejar los conceptos básicos de la enseñanza comunicativa de una lengua extranjera, incluyendo las funciones lingüísticas, y las competencias y estrategias comunicativas.	CE43 CT1 CT3 CT4
17. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturales, y pragmáticas (Marco Común, Capítulo 5, Secciones 5.2.1, 5.2.2 y 5.2.3).	CE11 CE43 CE52 CT1
18. Conocer el proceso de aprendizaje del lenguaje escrito y su enseñanza.	CE43 CE51 CE63 CT1 CT3 CT4
19. Conocer el currículo escolar de la lengua extranjera.	CE43 CE45 CT1 CT4
20. Saber desarrollar un programa de enseñanza y aprendizaje comunicativos de la lengua extranjera.	CB1 CB2 CB3 CB4 CE45 CE52 CT1 CT2 CT4
21. Ser capaz de preparar e impartir una unidad didáctica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CE16 CE51 CE52 CE62 CE63 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9

22. Ser capaz de presentar nuevos elementos funcionales, gramaticales y léxicos.	CE43 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9
23. Saber facilitar la práctica oral en el aula mediante actividades comunicativas en parejas y grupos.	CE43 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9
24. Saber crear oportunidades para la producción libre y comunicativa mediante juegos, actividades lúdicas y creativas.	CE43 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT4 CT9 CT21
25. Saber como fomentar la lectura y animar a escribir.	CE48 CT2 CT4
26. Comprender distintas formas de evaluación y de auto-evaluación y saber llevar la evaluación a cabo	CE63 CE65 CT1 CT2 CT4

Contenidos

Tema	
L1 - Presentación.	I. Presentación de sí mismo y de los demás. II. Experiencias personales del aprendizaje de la lengua extranjera. III. Identificación de oportunidades en el entorno para fomentar el propio aprendizaje y diagnóstico de necesidades y objetivos.
L2 - Descripción física y de la personalidad.	I. Características físicas, afectivas y personales. II. Describirse a si mismo y a los demás en términos de la apariencia y del carácter. III. Expresar el acuerdo y el desacuerdo.
L3 - El entorno en el que vivimos.	I. Discusión de los distintos tipos de vivienda en países extranjeros y comparación con Galicia. II. Descripción de las viviendas de los estudiantes, comprensión de anuncios de pisos y viviendas en alquiler. III. Vídeos turísticos dando a conocer Pontevedra.
L4 - Los animales.	I. Los animales de la granja, partes del cuerpo. II. Los animales del bosque. III. Los animales salvajes.
D1 - Enseñanza comunicativa de la lengua extranjera.	I. Funciones lingüísticas. II. Competencias y estrategias comunicativas.
D2 - Metodología 1: Presentación y práctica.	I. Presentación de nuevos elementos lingüísticos y de contenido en el aula en lengua extranjera. II. Práctica oral mediante actividades comunicativas en parejas y grupos.

D3 - Metodología 2: Producción, creatividad y juego.	I. Los juegos: dimensión lúdica del aprendizaje. II. Canciones tradicionales anglófonas. III. El cuentacuentos en el aula de lengua extranjera. IV. Uso de internet para aprendizaje autónomo.
D4 - La unidad didáctica.	I. Objetivos II. Competencias lingüísticas, socioculturales, discursivas y estratégicas. III. La evaluación. IV. La utilización del PEL (Portfolio europeo de las lenguas) como herramienta de evaluación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	4	0	4
Sesión magistral	30	6	36
Presentaciones/exposiciones	30	18	48
Estudios/actividades previas	22	0	22
Resolución de problemas y/o ejercicios	25	15	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encaminadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado, así como presentar la asignatura.
Sesión magistral	Sesiones en las que se abordarán los contenidos teóricos de la materia. Las sesiones magistrales se desarrollarán con toda la clase, en las horas de grupo A y otros puntos en las horas de tipo C. Puesto que la asignatura tiene una doble faceta, LENGUA Y DIDÁCTICA, parte de las sesiones magistrales tratarán los contenidos de la enseñanza de las lenguas extranjeras y otra de ciertos aspectos lingüísticos y comunicativos del inglés. En caso de ausencia justificada del profesor, éste podrá proponer actividades alternativas en línea.
Presentaciones/exposiciones	El estudiante desarrolla ejercicios o proyectos en el aula bajo las directrices y supervisión del profesor. Puede estar vinculado su desarrollo con actividades autónomas del estudiante. Resolución de problema y/o ejercicios relacionados con la asignatura. El alumno debe desarrollar las soluciones adecuadas o correctas mediante la aplicación de procedimientos de transformación de la información disponible y la interpretación de los resultados. Exposición por parte del alumnado ante el docente y sus compañeros del trabajo realizado. Se puede llevar a cabo de manera individual (si el número de alumnos lo permite) o en grupo.
Estudios/actividades previas	Búsqueda, lectura y trabajo de documentación, propuestas de resolución de problemas y/o ejercicios que se realizarán en el aula y/o laboratorio... de forma autónoma por parte del alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión magistral	La atención personalizada se llevará a cabo en el despacho 115 durante las horas de tutoría. Es imprescindible solicitar cita vía e-mail. Durante el horario de tutorías que el profesor detallará en la sesión introductoria del curso. El alumnado deberá fijar una cita con el profesor dentro de este horario y a través del correo electrónico. En estas tutorías el alumnado podrá resolver dudas, hacer sugerencias y reforzar con el profesor aspectos prácticos de la materia. También se podrá contactar con el profesor a través de videoconferencia o del correo electrónico.
Presentaciones/exposiciones	La atención personalizada se llevará a cabo en el despacho 115 durante las horas de tutoría. Es imprescindible solicitar cita vía e-mail. Durante el horario de tutorías que el profesor detallará en la sesión introductoria del curso. El alumnado deberá fijar una cita con el profesor dentro de este horario y a través del correo electrónico. En estas tutorías el alumnado podrá resolver dudas, hacer sugerencias y reforzar con el profesor aspectos prácticos de la materia. También se podrá contactar con el profesor a través de videoconferencia o del correo electrónico.

Evaluación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Presentaciones/exposiciones	<p>A lo largo del curso el alumnado, en grupos, deberá realizar 2 exposiciones obligatorias. Exposición 1 (en grupos): consistirá en la elaboración de una secuencia CLIL con la metodología y las actividades que consideren relevantes para el nivel y la temática seleccionados. Además de presentar oralmente el trabajo los estudiantes deberán representar su secuencia, turnándose en las funciones de profesor todos los miembros del grupo (20=15+5 puntos).</p> <p>Al mismo tiempo se deberá entregar por escrito (tanto en formato papel como en formato electrónico), una copia de dicho trabajo en la fecha indicada (30=20+10 puntos).</p> <p>Los grupos escogerán el ciclo y el curso para el cual elaborarán la secuencia.</p> <p>La fecha de entrega de los trabajos se pactará al principio del curso y no se admitirán trabajos fuera de fecha.</p> <p>Exposición 2 (individual o en parejas): se propondrá un tema al principio del curso (10 puntos)</p> <p>La utilización de traductores automáticos está totalmente prohibida.</p>	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG8 CG10 CE11 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CE48 CE50 CE51 CE52 CE62 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11 CT12 CT13 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT21
-----------------------------	---	----	--

Resolución de problemas y/o ejercicios	A lo largo del curso se recogerán en el aula una serie de tareas que serán evaluadas para la nota final (25 puntos). El examen oral estará relacionado con la película y los cuentos obligatorios incluidos en la bibliografía. Tendrá una duración de 10 minutos (15 puntos).	40	CB2 CB4 CG1 CG10 CE34 CE50 CE51 CE52 CE63 CE65 CT1 CT4 CT7 CT9 CT16 CT20
--	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

OTRAS VÍAS:

En caso de ausencia forzosa del docente, las tareas y contenidos podrán ser abordados por vía telemática.

EVALUACIÓN:

Puesto que la materia tiene dos partes diferenciadas, la evaluación tendrá una parte centrada en la didáctica y otra en la lengua. La evaluación será continua. Por tanto la asistencia a las exposiciones es muy importante ya que habrá que evaluar el trabajo de los compañeros.

Durante el cuatrimestre los alumnos deberán leer los cuentos de lectura obligatoria y ver la película que se recomiendan en la bibliografía.

El uso de traductores automáticos está totalmente prohibido. Su utilización supondrá la pérdida de la opción de evaluación continua, teniendo que presentarse a la evaluación de la segunda convocatoria.

Cualquier situación extraordinaria debe ser comunicada al profesorado para su consideración.

Si el alumnado no pudiera cumplir los requisitos de la evaluación continua o si no obtuviera la puntuación mínima necesaria, podrá presentarse a la segunda convocatoria.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

Consistirá en un examen compuesto de dos pruebas en inglés, una escrita relacionada con los contenidos del programa, y una vez aprobada la escrita, una prueba oral (70+30), en la que el estudiante deberá conversar sobre los cuentos obligatorios y la película obligatoria incluidos en la bibliografía.

La fecha del examen escrito será la de la fecha oficial fijada por el centro en el mes de junio (feduc.webs.uvigo.es). Las fechas de los exámenes orales se acordarán según las disponibilidades de horarios del centro y del alumnado que haya aprobado la prueba escrita.

Fuentes de información

- '''
- Bentley, Kay, TKT. Teaching Knowledge Test Course., 2010, Cambridge: CUP.
- Bestard Monroig, J. y Pérez Martín M.C., La didáctica de la lengua inglesa. Fundamentos lingüísticos y metodológicos, 1992, Madrid: Editorial Síntesis.
- Cameron, Lynne, Teaching languages to young learners., 2005, Cambridge: CUP.
- Collins, Collins diccionario español-inglés-inglés-español, 2002, Barcelona: Grijalbo
- Dale, Liz; Tanner, Rosie, CLIL activities. A resource for language and subject teachers., 2012, CUP
- Doff, A., Teach English, 1994, Cambridge: Cambridge University Press
-

Elsworth, S. y Walker, E. , Grammar Practice for Intermediate Students., 2007, Madrid: Pearson Longman

Estaire, S. y Zanón, J., Planning classwork: a task-based approach, 1999, Oxford: Heinemann.

García Arreza, M. et al., La lengua inglesa en la Educación Primaria, 1994, Málaga: Ediciones Aljibe.

Graham, Carolyn, Creating Chants and songs, 2011, Oxford: OUP.

Halliwell, S., La Enseñanza del Inglés en la Educación Primaria, 1993, Madrid: Longman.

Ioannou-Georgiou, Sophie; Pavlou, Pavlos, Assessing young learners, 2003, Oxford: OUP.

Oxford, Oxford Spanish Dictionary: Spanish-English, English Spanish, 2008, Oxford: Oxford University Press

Harmer, Jeremy., How to teach English, 2000, Madrid: Longman.

Lewis, Gordon; Bedson, Günter., Games for Children, 2009, Oxford: OUP.

Harmer, Jeremy., How to teach English, 2000, Madrid: Longman.

Lewis, Gordon; Bedson, Günter., Games for Children, 2009, Oxford: OUP.

Lewis, Gordon; Mol, Hans, Grammar for young learners. , 2009, Oxford: OUP.

Lewis, Gordon; Mol, Hans, The internet and young learners., 2004, Oxford: OUP.

Madrid, D. y McLaren N. , TEFL in Primary Education., 2004, Granada: Editorial de la Universidad de Granada

Montessori, Maria, The Montessori Method., 1912, New York: Frederick A. Stokes Company

Moon, Jane, Children Learning English, 2011, Oxford: Macmillan books

Murphy, Tim, Music and song., 1992, Oxford: OUP.

Pastor Cisneros, S., Aprendizaje de Segundas Lenguas, 2004, Alicante: Universidad de Alicante

Phillips, Sarah, Young Learners., 1993, Oxford: OUP.

Phillips, Diane; Burwood, Sarah; Dunford, Helen, Projects with young learners, 2003, Oxford: OUP.

Redman, S., English Vocabulary in Use.Pre-Intermediate/Intermediate (with answers)., 2000, Cambridge: CUP.

Reilly, Jackie; Reilly, Vanessa, Writing with children, 2005, Oxford: OUP.

Ruiz Bikandi, U., Didáctica de la Segunda Lengua en Educación Infantil y Primaria., 2000, Madrid: Síntesis.

Salaberri, S., Classroom language: Handbooks for the English Classroom, 1995, Oxford: Heinemann.

Slattery, Mary; Willis, Jane, English for primary teachers, 2003, Oxford: OUP.

Vale, D. y Feunteun, A., Teaching Children English: An Activity Based Training Course, 1995, Cambridge: Cambridge University Press

Wright, Andrew, Creating stories with children., 1997, Oxford: OUP.

Wright, Andrew, Story telling with children. , 2003, Oxford: OUP.

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA:

VÍDEOS DE TRABAJO:

Once upon a time LIFE. The fantastic story of the human body. Serie de vídeos sobre el cuerpo humano.

PELÍCULA OBLIGATORIA:

School of rock. 2003. Dir. Richard Linklater

CUENTOS LECTURA OBLIGATORIA:

Burns, Marilyn (2008). The greedy triangle. Scholastic bookshelf

LoPresti, Angeline Sparagna (2003). A place for Zero. Massachusett: Charlesbridge Publishing

Silverstein, Shel (2005). The giving tree. UK: Harper Collins

LIBROS DE TRABAJO

Think do learn. Natural Sciences 1-6. Modules: starter, 1 and 2. (2015). Oxford: OUP

Moore, Martin; Kilbey, Liz; Godfrey, Rachel (2013). Oxford grammar for schools 1, 2, 3, 4. Oxford: OUP.

LINKS

<https://www.youtube.com/watch?v=Nb7QLOCW8hs><https://www.youtube.com/watch?v=1fbs-Qr8lf8>

<http://www.proclil.org> (Ioannou-Georgiou, Sophie; Pavlou, Pavlos (2011). Guidelines for CLIL implementation in primary and pre-primary education)

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Didáctica de la lengua y literatura: Español/P02G120V01506

Didáctica de la lengua y literatura: Gallego/P02G120V01501

Lengua francesa y su didáctica/P02G120V01505

Lengua y literatura: Español/P02G120V01603

Lengua y literatura: Gallego/P02G120V01602

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación primaria/P02G120V01201

Educación: Nuevas tecnologías aplicadas a la educación primaria/P02G120V01202

Psicología: Psicología de la educación: Procesos de aprendizaje escolar/P02G120V01205

Psicología: Psicología del desarrollo de 6 a 12 años/P02G120V01103

Lengua española/P02G120V01303

Lengua gallega/P02G120V01404

Otros comentarios

Dado que la asignatura es en inglés y la lengua de trabajo de los alumnos también será inglés, se recomienda tener al menos un nivel de inglés A2/B1 del MECR.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación física y su didáctica en la educación primaria**

Materia	Educación física y su didáctica en la educación primaria			
Código	P02G120V01601			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castellano Gallego			
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	Carballo Afonso, María Rocío Novo Carballal, Antonio			
Profesorado	Alvariñas Villaverde, Mirian Carballo Afonso, María Rocío Figueira Rodriguez, Alberto Novo Carballal, Antonio			
Correo-e	rociocarballo@uvigo.es			
Web				
Descripción general	<p>Esta asignatura tiene como objetivo principal proporcionar al alumnado los conocimientos y experiencias necesarias para desarrollar el proceso de enseñanza-aprendizaje a través de la motricidad en la Educación Primaria.</p> <p>Busca ofrecer a los/as estudiantes una visión de los distintos elementos que se relacionan con la Didáctica de la Educación Física; por eso se abordarán cuestiones de tipo histórico-cultural, de programación, de currículo, de intervención y de evaluación.</p> <p>Asimismo, se pretende formarlas/os en diferentes competencias relacionadas con la capacidad de aprender de forma autónoma, tanto grupal como individualmente, diseñando, analizando y desarrollando propuestas propias de la disciplina. El manejo de fuentes documentales, la integración de conocimientos de otras asignaturas, el uso de nuevas tecnologías y la participación activa serán componentes importantes para la consecución de los objetivos de la materia.</p>			

Competencias

Código		Tipología
CG1	Conocer las áreas curriculares de la Educación Primaria, la relación interdisciplinar entre ellas, los criterios de evaluación y el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procedimientos de enseñanza y aprendizaje respectivos.	- saber
CG2	Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro	- saber hacer
CG3	Abordar con eficacia situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multiculturales y plurilingües. Fomentar la lectura y el comentario crítico de textos de los diversos dominios científicos y culturales contenidos en el currículo escolar	- saber hacer
CG4	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad y que atiendan a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos que conformen los valores de la formación ciudadana	- saber hacer
CG5	Fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella, resolver problemas de disciplina y contribuir a la resolución pacífica de conflictos. Estimular y valorar el esfuerzo, la constancia y la disciplina personal en los estudiantes	- saber hacer - Saber estar /ser
CG6	Conocer la organización de los colegios de educación primaria y la diversidad de acciones que comprende su funcionamiento. Desempeñar las funciones de tutoría y de orientación con los estudiantes y sus familias, atendiendo las singulares necesidades educativas de los estudiantes. Asumir que el ejercicio de la función docente ha de ir perfeccionándose y adaptándose a los cambios científicos, pedagógicos y sociales a lo largo de la vida	- saber - saber hacer
CG7	Colaborar con los distintos sectores de la comunidad educativa y del entorno social. Asumir la dimensión educadora de la función docente y fomentar la educación democrática para una ciudadanía activa	- saber hacer - Saber estar /ser
CG8	Mantener una relación crítica y autónoma respecto de los saberes, los valores y las instituciones sociales públicas y privadas	- Saber estar /ser

CG9	Valorar la responsabilidad individual y colectiva en la consecución de un futuro sostenible	- Saber estar /ser
CG10	Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo entre los estudiantes	- saber hacer - Saber estar /ser
CG11	Conocer y aplicar en las aulas las tecnologías de la información y de la comunicación. Discernir selectivamente la información audiovisual que contribuya a los aprendizajes, a la formación cívica y a la riqueza cultural	- saber - saber hacer
CG12	Comprender la función, las posibilidades y los límites de la educación en la sociedad actual y las competencias fundamentales que afectan a los colegios de educación primaria y a sus profesionales. Conocer modelos de mejora de la calidad con aplicación a los centros educativos	- saber - saber hacer
CE1	Comprender los procesos de aprendizaje relativos al periodo 6-12 en el contexto familiar, social y escolar	- saber
CE2	Conocer las características de estos estudiantes, así como las características de sus contextos motivacionales y sociales	- saber
CE3	Dominar los conocimientos necesarios para comprender el desarrollo de la personalidad de estos estudiantes e identificar disfunciones	- saber
CE5	Conocer las propuestas y desarrollos actuales basados en el aprendizaje de competencias	- saber
CE6	Identificar y planificar la resolución de situaciones educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades y distintos ritmos de aprendizaje	- saber - saber hacer
CE7	Analizar y comprender los procesos educativos en el aula y fuera de ella relativos al periodo 6-12	- saber - saber hacer
CE8	Conocer los fundamentos de la Educación Primaria	- saber
CE11	Conocer los procesos de interacción y comunicación en el aula	- saber
CE12	Abordar y resolver problemas de disciplina	- saber hacer - Saber estar /ser
CE13	Promover el trabajo cooperativo y el trabajo y esfuerzo individuales	- Saber estar /ser
CE14	Promover acciones de educación en valores orientadas a la preparación de una ciudadanía activa y democrática	- saber hacer - Saber estar /ser
CE15	Conocer y abordar situaciones escolares en contextos multiculturales	- saber - saber hacer
CE16	Diseñar, planificar y evaluar la actividad docente y el aprendizaje en el aula	- saber hacer
CE17	Conocer y aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- saber - saber hacer
CE19	Conocer y aplicar metodologías y técnicas básicas de investigación educativa y ser capaz de diseñar proyectos de innovación identificando indicadores de evaluación	- saber - saber hacer
CE20	Mostrar habilidades sociales para entender a las familias y hacerse entender por ellas	- saber hacer - Saber estar /ser
CE22	Relacionar la educación con el medio, y cooperar con las familias y la comunidad	- saber - saber hacer
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber hacer - Saber estar /ser
CE34	Fomentar la educación democrática de la ciudadanía y la práctica del pensamiento social crítico	- Saber estar /ser
CE57	Comprender los principios que contribuyen a la formación cultural, personal y social desde la educación física	- saber
CE58	Conocer el currículo escolar de la educación física	- saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar la participación a lo largo de la vida en actividades deportivas dentro y fuera de la escuela	- saber - saber hacer
CE60	Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover las competencias correspondientes en los estudiantes	- saber
CE61	Adquirir un conocimiento práctico del aula y de la gestión de la misma	- saber - saber hacer
CE62	Conocer y aplicar los procesos de interacción y comunicación en el aula y dominar las destrezas y habilidades sociales necesarias para fomentar un clima de aula que facilite el aprendizaje y la convivencia	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CE63	Controlar y hacer el seguimiento del proceso educativo y en particular el de enseñanza-aprendizaje mediante el dominio de las técnicas y estrategias necesarias	- saber - saber hacer
CE65	Participar en la actividad docente y aprender a saber hacer, actuando y reflexionando desde la práctica	- saber hacer - Saber estar /ser
CE66	Participar en las propuestas de mejora en los distintos ámbitos de actuación que se puedan establecer en un centro	- saber hacer

CE67	Regular los procesos de interacción y comunicación en grupos de estudiantes 6-12 años	- saber hacer - Saber estar /ser
CE68	Conocer formas de colaboración con los distintos sectores de la comunidad educativa y del entorno social	- saber
CE69	Estas competencias, junto con las propias del resto de materias, quedarán reflejadas en el Trabajo fin de Grado que compendia la formación adquirida a lo largo de todas las enseñanzas descritas	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	- saber hacer
CT2	Capacidad de organización y planificación	- saber hacer
CT3	Comunicación oral y escrita en la lengua materna	- saber - saber hacer
CT4	Conocimiento de lengua extranjera	- saber
CT5	Conocimiento de informática relativos al ámbito de estudio	- saber - saber hacer
CT6	Capacidad de gestión de la información	- saber hacer
CT7	Resolución de problemas	- saber hacer - Saber estar /ser
CT8	Toma de decisiones	- saber hacer
CT9	Trabajo en equipo	- saber hacer - Saber estar /ser
CT10	Trabajo en un equipo de carácter interdisciplinar	- saber hacer - Saber estar /ser
CT11	Trabajo en un contexto internacional	- saber hacer
CT12	Habilidades en las relaciones interpersonales	- Saber estar /ser
CT13	Reconocimiento a la diversidad y multiculturalidad	- Saber estar /ser
CT14	Razonamiento crítico	- Saber estar /ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar /ser
CT16	Aprendizaje autónomo	- saber hacer
CT17	Adaptación a nuevas situaciones	- saber hacer - Saber estar /ser
CT18	Creatividad	- Saber estar /ser
CT19	Liderazgo	- saber hacer - Saber estar /ser
CT20	Conocimiento de otras culturas y costumbres	- saber
CT21	Iniciativa y espíritu emprendedor	- Saber estar /ser
CT22	Motivación por la calidad	- Saber estar /ser
CT23	Sensibilidad por temas medioambientales	- Saber estar /ser

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

1. Comprender el proceso de enseñanza-aprendizaje en Educación Física.	CG1
2. Desarrollar y evaluar objetivos y contenidos del currículo de la Educación Física en Educación Primaria mediante programaciones y recursos didácticos apropiados y promover las competencias correspondientes.	CG2 CG3 CG4
3. Comprender la necesidad y disponer de los recursos didácticos adecuados para dar respuestas a todos los alumnos desde una perspectiva de la diversidad.	CG5 CG6
4. Adquirir recursos para fomentar la participación a lo largo de la vida en actividades deportivas dentro y fuera de la escuela, como medio de promoción de hábitos saludables.	CG7 CG8
5. Diseñar programaciones para la mejora de las habilidades motrices básicas y capacidades perceptivomotrices en el alumnado de Educación Primaria.	CG9 CG10 CG11 CG12
	CE1
	CE2
	CE3
	CE5
	CE6
	CE7
	CE8
	CE11
	CE12
	CE13
	CE14
	CE15
	CE16
	CE17
	CE19
	CE20
	CE22
	CE23
	CE34
	CE57
	CE58
	CE59
	CE60
	CE61
	CE62
	CE63
	CE65
	CE66
	CE67
	CE68
	CE69
	CT1
	CT2
	CT3
	CT4
	CT5
	CT6
	CT7
	CT8
	CT9
	CT10
	CT11
	CT12
	CT13
	CT14
	CT15
	CT16
	CT17
	CT18
	CT19
	CT20
	CT21
	CT22
	CT23

Tema	
Fundamentos conceptuales y didácticos de la Educación Física	El proceso enseñanza aprendizaje en Educación Física. Diseño curricular de la Educación Física en Educación Primaria.
Educación motriz básica	Diseño y exposición de Unidades de Programación para la mejora de las habilidades motrices básicas y específicas en el alumnado de Educación Primaria.
Educación lúdico-deportiva	Diseño y exposición de Unidades de Programación para promover el juego y el deporte como elemento formativo y en el alumnado de educación primaria. Juegos motores individuales y colectivos.
Actividad física y salud	Diseño y exposición de Unidades de Programación para promover el desarrollo de hábitos saludables a través de la actividad física.
Actividad física y Expresión Corporal	Diseño y exposición de Unidades de Programación para promover la capacidad expresiva a través del movimiento.
Adaptación de la actividad física a los alumnos con necesidades educativas especiales.	Diseño de adaptaciones de las actividades motrices y sensibilización del alumnado a problemáticas específicas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Sesión magistral	12.5	15.5	28
Trabajos de aula	4	8	12
Trabajos tutelados	4	16	20
Presentaciones/exposiciones	20	10	30
Pruebas de tipo test	2	14	16
Trabajos y proyectos	4	10	14
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	4	14	18
Otras	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encaminadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado, así como a presentar la asignatura.
Sesión magistral	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.
Trabajos de aula	El estudiante desarrolla ejercicios o proyectos en el aula bajo las directrices y supervisión del profesor. Puede estar vinculado su desarrollo con actividades autónomas del estudiante.
Trabajos tutelados	El estudiante, de manera individual o en grupo, elabora un documento sobre la temática de la materia o prepara seminarios, investigaciones, memorias, ensayos, resúmenes de lecturas, conferencias, etc. Generalmente se trata de una actividad autónoma de/de los estudiante/s que incluye la búsqueda y recogida de información, lectura y manejo de bibliografía, redacción...
Presentaciones/exposiciones	Exposiciones y puesta en práctica, por parte del alumnado, de manera individual o en grupo, ante el docente y un grupo de estudiantes de una programación que implica actividades de aplicación de los conocimientos a situaciones concretas y de adquisición de habilidades básicas y procedimentales relacionadas con la enseñanza y aprendizaje de la Educación Física en la Educación Primaria. Se desarrollan en espacios especiales con equipamiento especializado(gimnasio-pabellón).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión magistral	Resolución de dudas sobre la materia en el aula.
Trabajos de aula	Resolución de dudas y problemas que se den en el desarrollo de ejercicios y proyectos realizados en el aula.
Actividades introductorias	Resolución de dudas sobre la materia en el aula.

Trabajos tutelados	Resolución de dudas y problemas que puedan surgir en el proceso de elaboración del trabajo. El profesorado realizará las formaciones/seminarios que considere oportunos para la mejora de documentación y la preparación de la evaluación. La atención al alumnado se hará fundamentalmente en los horarios de tutoría que el profesorado tiene en sus despachos.
Presentaciones/exposiciones	Resolución de dudas y problemas que puedan surgir en el proceso de elaboración del trabajo. El profesorado realizará las formaciones/seminarios que considere oportunos para la mejora de documentación y la preparación de la evaluación. La atención al alumnado se hará fundamentalmente en los horarios de tutoría que el profesorado tiene en sus despachos.
Probos	Descripción
Trabajos y proyectos	Resolución de dudas y problemas que puedan surgir en el proceso de elaboración del trabajo. La atención al alumnado se hará fundamentalmente en los horarios de tutoría que el profesorado tiene en sus despachos.
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	Resolución de dudas y problemas que puedan surgir en el proceso de elaboración del trabajo. La atención al alumnado se hará fundamentalmente en los horarios de tutoría que el profesorado tiene en sus despachos. También se harán correcciones en la propia clase práctica.
Otras	La atención al alumnado se hará fundamentalmente en los horarios de tutoría que el profesorado tiene en sus despachos y también en la propia aula.

Evaluación

	Descripción	Cualificación	Competencias Avaliadas
Pruebas de tipo test	Pruebas para evaluación de las competencias adquiridas que incluyen preguntas cerradas con diferentes alternativas de respuesta (verdadero/falso, elección múltiple, emparejamiento de elementos...). Los alumnos seleccionan una respuesta entre un número limitado de posibilidades.	35	CG1 CG2 CG4 CG9 CG12 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE7 CE8 CE11 CE15 CE16 CE17 CE57 CE58 CE59 CE60

Trabajos y proyectos El estudiante presenta el resultado obtenido en la elaboración de un documento sobre la temática de la materia, en la preparación de seminarios, investigaciones, memorias, ensayos, resúmenes de lecturas, conferencias, etc.
Se puede llevar a cabo de manera individual o en grupo, de forma oral o escrita...

15

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE3
CE5
CE6
CE7
CE8
CE11
CE13
CE15
CE16
CE17
CE19
CE23
CE34
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CE62
CE63
CE65
CE66
CE67
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Pruebas prácticas, de Pruebas para la evaluación que incluyen actividades, problemas o ejercicios prácticos a ejecución de tareas resolver. Los alumnos deben dar respuesta a la actividad planteada, aplicando los reales y/o simuladas. conocimientos teóricos y prácticos de la asignatura.

25

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE3
CE5
CE6
CE7
CE8
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE19
CE20
CE22
CE23
CE34
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CE62
CE63
CE65
CE66
CE67
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Otras

Se valorará la asistencia, participación y aprendizaje a las clases prácticas. En el caso de no poder asistir, por motivos justificados, se realizará un examen específico sobre los contenidos desarrollados.

25

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE3
CE5
CE6
CE7
CE8
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE19
CE20
CE22
CE23
CE34
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CE62
CE63
CE65
CE66
CE67
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Outros comentarios e avaliación de Xullo

La evaluación **continua** implica la asistencia al 80% de las clases prácticas. Las personas que obtengan este porcentaje serán evaluadas tal y como se expone en el paso 7 (evaluación):

Apartado A: prueba tipo test (35%) + trabajo "teórico" (15%).

Apartado B: trabajo "práctico" (25%) y participación activa en las prácticas (25%).

La evaluación **final** la realiza el alumnado que no ha alcanzado el 80% de asistencia a las prácticas. En estos casos, se presentará un trabajo que supone el 40% de la puntuación final (15% la parte teórica y 25% la parte práctica). También habrá que realizar un examen teórico-práctico que supone el 60% de la puntuación final (30% la parte teórica y 30% la parte práctica).

Las actividades no superadas en la primera convocatoria podrán ser recuperadas en la **segunda convocatoria**; se mantendrán las notas de las partes aprobadas para las personas que ya se han presentado en la primera edición. Aquellas personas que no se han presentado en la primera edición y se presenten en la segunda, serán evaluadas siguiendo la "evaluación final" comentada anteriormente.

Evaluación del alumnado no asistente

El alumnado no asistente seguirá la evaluación final.

Es imprescindible aprobar las cuatro partes de la evaluación en cualquier convocatoria (examen teórico, trabajo práctico, trabajo teórico y participación activa o examen práctico).

Las pruebas tipo test pueden cambiarse por otro tipo de respuestas si así lo considera en ese curso académico el profesorado (examen oral, de respuesta corta o desarrollo).

Se contempla la posibilidad de realizar salidas de estudios para realizar prácticas en contextos específicos.

Fecha de los exámenes: consultar <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=189,921,0,0,1,0>

Fuentes de información

Galera, A., Manual de didáctica de la Educación Física: una perspectiva constructivista integradora. Vol. 1. Funciones de impartición, Paidós, 2001

Galera, A., Manual de didáctica de la Educación Física: una perspectiva constructivista integradora. Vol. 2. Funciones de programación, Paidós, 2001

Gómez, H., Educación Física y atención a la diversidad, La tierra hoy, 2009

López, V.M.; Monjas, R. y Pérez, D., Buscando alternativas a la forma de entender y practicar la Educación Física Escolar, INDE, 2003

Valle, S., Cómo programar en educación física paso a paso, INDE, 2007

Bibliografía complementaria

Blández, J. (2000). *Programación de unidades didácticas según ambientes de aprendizaje*. Barcelona: INDE.

Pratt, M. y Soler, S. (2003). *Actitudes valores y normas en la educación física. Reflexiones y propuestas didácticas*. Barcelona: INDE.

Devís, J. y Peiró, C. (1992). *Nuevas perspectivas curriculares en Educación Física: la salud y los juegos modificados*. Barcelona: INDE.

Recomendaciones

Outros comentarios

1. Asistir a clase, resultará muy beneficioso para cumplir los objetivos de la materia sobre todo en sus aplicaciones prácticas. En las primeras sesiones los profesores de la materia darán una visión de conjunto y anticiparán las tareas y actividades que serán desarrolladas.

2. Si no puedes asistir a clase, será especialmente importante acudir a las tutorías del profesorado, así como la visita frecuente a la plataforma docente de nuestra Universidad "TEMA".

3. Tu condición de alumno/a de la Universidad de Vigo, abre la las puertas la muchos recursos, ofertas y servicios. En el

---

SIOPE encontrarás toda la información sobre las posibilidades formativas, culturales y deportivas que puedes encontrar en nuestra Universidad.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua e literatura: Galego**

Materia	Lingua e literatura: Galego			
Código	P02G120V01602			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Alonso Núñez, Aquilino Santiago			
Profesorado	Alonso Núñez, Aquilino Santiago			
Correo-e	aalonso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os obxectivos desta materia son lingüísticos e literarios. A disciplina está concibida para profundar en coñecementos lingüísticos non impartidos en cursos anteriores (historia da lingua e lingua e sociedade fundamentalmente) e para fornecerlle ao alumnado os rudimentos necesarios para a comprensión e análise de textos literarios e/ou prosísticos. Entre os coñecementos lingüísticos, trátase, especialmente, a situación lingüística de Galicia contextualizada dentro da situación lingüística mundial. Este coñecemento debe preparar aos futuros mestres e mestras para resolver con eficacia os problemas derivados da situación lingüística galega e, en xeral, para afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües e multiculturais.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	- saber
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	- saber - saber facer
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	- saber - saber facer
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	- saber facer
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer

CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber - saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber - saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer
CT19	Lideranza	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Favorecer as capacidades de fala e de escritura	CE46 CT1 CT3 CT12 CT14 CT16 CT17 CT18
Coñecer e dominar as técnicas da expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos	CB1 CB2 CB3 CB4 CE46 CT1 CT2 CT3 CT9 CT14 CT16 CT17 CT18
Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente en galego	CE46 CE48 CE50 CT1 CT3 CT14 CT16 CT17 CT18

Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua

CB2
CB4
CG3
CE46
CT1
CT3
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19

Coñecer as liñas xerais da historia da lingua galega

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CT1
CT2
CT3
CT14
CT16

Coñecer os rudimentos teóricos para analizar a relación entre lingua e sociedade

CB1
CB3
CB4
CB5
CG3
CE50
CT1
CT2
CT3
CT7
CT9
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Coñecer a situación lingüística mundial multilingüe e multicultural

CB1
CB3
CB4
CB5
CG3
CE50
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües

CB2
CG3
CE50
CT1
CT7
CT8
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Relacionar a situación lingüística de Galicia coa situación lingüística mundial

CB2
CG1
CG3
CE50
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Coñecer a situación legal, a normalización e a normativización do galego

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG3
CE50
CT1
CT2
CT3
CT7
CT8
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Fomentar a eliminación dos prexuízos lingüísticos tanto da escola como da sociedade

CB2
CB3
CB4
CG3
CE50
CT1
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Coñecer a tradición oral e o folclore

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CE44
CT1
CT3
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Adquirir formación literaria

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CE44
CT1
CT2
CT3
CT7
CT8
CT14
CT16
CT18

Comprender o feito literario

CG3
CE44
CE48
CT1
CT2
CT3
CT14
CT16
CT18

Coñecer os rudimentos do comentario de texto (narrativo e/ou poético)

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CE44
CE48
CT1
CT2
CT3
CT7
CT8
CT9
CT14
CT16
CT17
CT18

Coñecer a historia da literatura galega para saber contextualizar os textos que se comenten

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CE44
CE48
CT1
CT2
CT3
CT7
CT8
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Aplicar os conceptos lingüísticos e literarios á análise da realidade galega atendendo á súa especificidade

CB2
CB3
CB4
CG3
CE43
CE44
CE46
CE48
CE50
CT1
CT2
CT3
CT7
CT8
CT9
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Contidos

Tema

I. Historia da lingua

1. 1. A formación da lingua galega.
  1. 2. O galego na Idade Media.
  1. 3. Os Séculos Escuros.
  1. 4. O século XIX.
  1. 5. O século XX.
-

II. Lingua e sociedade

2. 1. A linguaxe e a comunicación. Características esenciais da linguaxe.
2. 2. O estudo da lingua. A Lingüística e a Gramática. A Sociolingüística e a Socioloxía da Linguaxe.
2. 3. Unidade e variedade da lingua galega.
2. 4. Lingua oral e lingua escrita. Didáctica da pronunciación e da ortografía. O desenvolvemento da escritura.
2. 5. A situación lingüística no mundo: diversidade versus uniformidade.
2. 6. Os xuízos de feito versus os xuízos de valor.
2. 7. O prexuízos lingüísticos: definición e algúns exemplos.
2. 8. Linguas hexemónicas e linguas minorizadas.
2. 9. A relación entre estatus de lingua e poder político-económico.
2. 10. Ámbitos de uso do galego: ensino, medios de comunicación, igrexa, administración, etc.
2. 11. As linguas de comunicación internacional versus as linguas ameazadas.
2. 12. Distinción entre comunidade lingüística e comunidade política.
2. 13. Principios legais para a recuperación das linguas ameazadas. Personalidade e Territorialidade.
2. 14. Linguas en contacto: o caso galego. Bilingüismo e diglosia.
  2. 14. 1. Definicións.
  2. 14. 2. Precisións conceptuais sobre a diglosia.
  2. 14. 3. Interferencias lingüísticas derivadas do contacto entre linguas.
2. 15. A normalización e a normativización.
  2. 15. 1. Precisións terminolóxicas.
  2. 15. 2. A situación legal do galego.
  2. 15. 3. A normativización.

III. Tradición oral e folclore

- 3.1. A literatura popular de tradición oral.
- 3.2. Da literatura de tradición oral á tradición escrita de autor.

IV. Literatura

4. 1. Breve historia da literatura galega.
4. 2. Especificidade da literatura galega.
4. 3. O comentario de texto.
4. 4. A linguaxe e a literatura.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	14	34	48
Resolución de problemas e/ou exercicios	22	34	56
Sesión maxistral	14	30	44
Outras	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Comentario dun texto literario prosístico e/ou poético.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Corrección de actividades iniciadas na aula ou non e análise de lecturas complementarias.
Sesión maxistral	Exposición teórica sobre os contidos do temario e análise da lectura "Mal de linguas" de Jesús Tusón.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun traballo escrito.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun traballo escrito.

Avaliación

	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
--	------------	--------------------------------------

Sesión maxistral

Asistencia e participación

5

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG3
CE43
CE44
CE46
CE48
CE50
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19

Traballos tutelados

Traballo orixinal

40

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CE43
CE44
CE46
CE48
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT13
CT14
CT16
CT17
CT18

CB1
 CB2
 CB3
 CB4
 CB5
 CG1
 CG3
 CE43
 CE44
 CE46
 CE48
 CE50
 CT1
 CT2
 CT3
 CT6
 CT7
 CT8
 CT9
 CT12
 CT13
 CT14
 CT15
 CT16
 CT17
 CT18
 CT19

 Outras

Exame

50

CG3
 CE46
 CE50
 CT1
 CT2
 CT3
 CT6
 CT7
 CT8
 CT13
 CT14
 CT16
 CT17
 CT18

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Modelo A. O alumnado que asista regularmente á clase terá que aprobar as recensións e o traballo literario para poder presentarse ao exame, a non ser que o profesor acorde outra cousa co alumno ou coa alumna. Para aprobar a materia hai que aprobar as recensións, o traballo e o exame.

Modelo B. O alumnado que non asista regularmente á clase terá que realizar un exame final de toda a materia, a non ser que o profesor acorde co alumno ou coa alumna outro tipo de avaliación.
 Na segunda convocatoria procederase ao mesmo sistema de avaliación.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

NOIA, C., "O conto de tradición oral" en Xornadas Internacionais de Cultura Tradicional, A Coruña: Asociación Cultural Canle, 2005

NINYOLES, R., Estructura Social e Política Lingüística, Vigo: Ir Indo, 1991

MARIÑO, R., Historia da lingua galega. , Santiago de Compostela: Sotelo Blanco, 1998

MONTEAGUDO ROMERO, H., Estudios de sociolingüística galega, Vigo: Galaxia, 1995

TUSÓN, J., Mal de linguas, Santiago de Compostela: Positivas, 1990

VILLANUEVA, D. , El comentario del texto narrativo: cuento y novela, Madrid: Nostrum, 2006

Gramáticas e manuais

FEIXÓ CID, X. (2004): *Gramática da lingua galega. Síntese práctica*. Vigo: Xerais.

HERMIDA GULÍAS, C. (2004): *Gramática práctica (Morfosintaxe)*. Santiago: Sotelo Blanco.

·**CARBALLEIRA ANLLO, X. M^a. (coord.) (2009): *Novo Gran Dicionario Xerais da Lingua*. Vigo: Xerais.**

FERNÁNDEZ SALGADO, B. (coord.) (2004): *Diccionario Galaxia de usos e dificultades da lingua galega*. Vigo: Galaxia.

·**la Transición hasta la actualidad. Madrid: Iberoamericana.**

COSTAS, X. H. (2002): *Guía das linguas de Europa*. Santiago de Compostela: Edicións Positivas.

CRYSTAL, D. (1994): *Enciclopedia del lenguaje de IGLESIAS ÁLVAREZ, A. (2003): Falar galego: "No veo por qué"*. Vigo: Xerais.

KABATEK, J. (2000): *Os falantes como lingüistas. Tradición, innovación e interferencias no galego actual*. Vigo: Xerais.

LÓPEZ GARCÍA, A. (1988): *Psicolingüística*. Madrid: Síntesis.

MONTEAGUDO, H. (2002): "A demanda da norma. Avances, problemas e perspectivas no proceso de estandarización do idioma galego", en H. Monteagudo e X. Bouzada (ed.): *O proceso de normalización do idioma galego, 1980-2000, vol III*. Santiago: Consello da Cultura Galega, 37-129.

MORENO CABRERA, J. C. (2000): *Lenguas del mundo*. Madrid: Visor.

NÚÑEZ SINGALA, M. (2009): *En galego, por que non? Contra os prexuízos e as simplificacións sobre a lingua galega*. Vigo: Galaxia.

REI-DOVAL, G. (2007): *A lingua galega na cidade no século XX*. Vigo: Xerais.

·*La Europa de las lenguas*. Madrid: Alianza Editorial, 2ª edición.

·TUSÓN, J. (1990): *Mal de Linguas*. Santiago de Compostela: Positivas.

VV. AA. (2004): *O proceso de normalización do idioma galego (1980-2000)*. Santiago: Consello da Cultura Galega.

Literatura

·LÓPEZ CASANOVA, A. (1994): *El texto poético. Teoría y metodología*. Salamanca: Colegio de España.

MARCHESE, A. e FORRADELLAS, J. (1986): *Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria*. Barcelona: Ariel.

TAVANI, G. (1986): *A poesía lírica galego-portuguesa*. Vigo: Galaxia.

VILAVEDRA, D. (coord.) (1995-2004): *Diccionario da literatura galega. I, II, III, IV*. Vigo: Galaxia.

·VILLANUEVA, D. (2006): *El comentario del texto narrativo: cuento y novela*. Madrid: Nostrum.

BLANCO, D. (1992): *Poesía popular de Galicia*. Vigo: Xerais.

BOULLOSA, P. G. (1997): *Cando o rei por aquí pasou. Libro do folclore infantil galego*. Vigo: Xerais.

FERNÁNDEZ REI, E. e REGUEIRA, X. L. (eds.) (2008): *Perspectivas sobre a oralidade*. Santiago: Instituto da Lingua galega/Consello da Cultura Galega.

FORNEIRO, J. L. (2000): *El romancero tradicional de Galicia, una poesía entre dos linguas*. Oiartzun: Sendoa.

HARGUINDEY, H. e BARRIO, M. (1983): *Contos populares*. Vigo: Galaxia.

LÓPEZ TABOADA, C. e SOTO ARIAS, Mª R. (1995): *Así falan os galegos. Fraseoloxía da lingua galega*. A Coruña: Galinova.

MARTÍN, P. (1985): *¿Que cousa é cousa? O libro das adiviñas*. Vigo: Galaxia.

NOIA CAMPOS, C. (2010): *Catálogo tipolóxico do conto galego de tradición oral. Clasificación, antoloxía e bibliografía*. Vigo: Universidade de Vigo.

SCHUBART, D. e SANTAMARINA, A. (1987): *Cantigas populares*. Vigo: Galaxia.

VV. AA. (1997): *Galicia. Antropoloxía. Imaxinario. Literatura popular*. Tomo XVIII. A Coruña: Hércules.

CASSANY, D. (1993): *Reparar la escritura. Didáctica de la corrección de lo escrito*, Barcelona: Graó

GABINETE DE ESTUDIO PARA A REFORMA EDUCATIVA (1992): *Educación Primaria. Desenvolvemento Curricular. Secuencias de obxectivos, contidos e criterios de avaliación por Áreas e por Ciclos*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia/Consellería de Educación.

GARCÍA TEIJEIRO, A. (1990): *Disfrutar escribindo: a narración e a poesía nas aulas*. Vigo: Galaxia.

LOMAS, C. e OSORO, A. (1993): *El enfoque comunicativo de la enseñanza de la lengua*. Barcelona: Paidós.

MEDRANO, C. L. (1998): *Outros 50 xogos de lingua*. Vigo: Xerais.

RODARI, G. (1999): *Gramática da fantasía*. Pontevedra: Kalandraka.

Algúns recursos na rede:

<http://www.bvg.udc.es>

<http://www.continuitas.org>

<http://www.edu.xunta.es>

<http://www.ethnologue.com/web.asp>

Recomendacións

Outros comentarios

A ficha persoal cos datos e a foto pegada debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua e literatura: Español**

Materia	Lingua e literatura: Español			
Código	P02G120V01603			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernández Soneira, Ana María			
Profesorado	Fernández Soneira, Ana María Pauser , Maxi			
Correo-e	anafe@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación ambiental para o desenvolvemento**

Materia	Educación ambiental para o desenvolvemento			
Código	P02G120V01901			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Losada, María Mercedes			
Profesorado	Varela Losada, María Mercedes			
Correo-e	mercedesvare@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten como obxectivo principal a educación para un desenvolvemento sustentable. Os contidos farán especial fincapé no desenvolvemento de aspectos prácticos relacionados cos procedementos, técnicas e estratexias para elaborar e aplicar programas ou actividades de Educación Ambiental (EA).			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer - Saber estar / ser
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber - saber facer
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber - saber facer

CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber hacer - Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	- saber facer - Saber estar / ser
CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	- saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	- Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer
CT19	Lideranza	- Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer - Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar, especialmente en relación co desenvolvemento sustentable

CG3
CG5
CG6
CG11
CE23
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Suscitar e analizar problemas asociados coas ciencias, a vida cotiá e o medio ambiente, así como o desenvolvemento de accións cidadás pertinentes, para procurar un futuro sustentable

CG4
CG7
CG8
CG9
CE29
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes , no marco da Educación Ambiental

CG1
CG2
CG4
CG5
CG6
CG10
CG12
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT22
CT23

Contidos

Tema	
BLOQUE 1. Análise da problemática ambiental	A crise ambiental Problemas ambientais do mundo actual. Diferentes alternativas ante a problemática ambiental. Desenvolvemento sustentable.
BLOQUE 2. Aproximación conceptual á Educación ambiental	Perspectiva histórica, concepto e fundamentos ambiental
BLOQUE 3. Incorporación da Educación ambiental ao currículo de Educación Primaria	Metodoloxías, recursos e materiais O deseño e posta en práctica de programas de EA para Educación Primaria Avaliación de actividades, programas e recursos de Ea para Educación Primaria

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	8	15	23
Traballos de aula	15	28	43
Proxectos	12	28	40
Titoría en grupo	10	10	20
Prácticas de laboratorio	8	16	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Actividades expositivas do profesorado sobre os ámbitos temáticos da materia. Elaboración e exposición de presentacións-resumen sobre os traballos realizados na materia polo alumnado
Traballos de aula	Actividades e tarefas desenvolvidas na aula de forma grupal participativa e tuteladas polo profesorado
Proxectos	Elaboración de proxectos integrados e relacionados coa Educación Ambiental no marco da Educación primaria, onde se fomenta a actividade autónoma do alumnado
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, consulta e seguimento dos traballos
Prácticas de laboratorio	Actividades prácticas tuteladas relacionadas coa Educación Ambiental (prácticas experimentais, talleres, saídas...)

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración e exposición de presentacións-resumen sobre os traballos realizados na materia polo alumnado, así como nas dúbidas que poidan xurdir nas actividades expositivas do profesorado
Proxectos	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración de proxectos integrados e relacionados coa Educación Ambiental no marco da Educación primaria, onde se fomenta a actividade autónoma do alumnado
Traballos de aula	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración de actividades e tarefas desenvolvidas na aula de forma grupal participativa
Prácticas de laboratorio	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a realización de actividades prácticas e entregas de cadernos de laboratorio

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentacións/exposicións	Avaliación continua a través da elaboración e exposición de traballos	20	CE23 CE29 CE30
Proxectos	Elaboración continua a través do seguimento do alumnado	30	CE23 CE29 CE30
Traballos de aula	Avaliación global do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos mostrados a través dos traballos de aula	35	CE23 CE29 CE30
Prácticas de laboratorio	Elaboración continua a través do seguimento da realización de actividades prácticas e do diario do alumnado	15	CE23 CE29 CE30

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado que asista ao 80% das sesións teóricas e prácticas poderá superar a materia mediante a entrega de traballos de aula.

O alumnado non asistente:

O alumnado que non cumpra coa asistencia indicada deberá realizar un exame e un traballo.

O alumnado en segunda convocatoria (e posteriores):

Este alumnado, deberá:

- No caso de ter asistido a clase, realizar as actividades pendentes de avaliación positiva.
- No caso de ser alumnado non asistente, realizar o exame teórico/práctico (según corresponda) da materia e un traballo.

As datas de exames se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica
<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA, , ,

LUDEVID, M., Un vivir distinto, Madrid, 2003, Nivola

MEC, Educación ambiental. Cajas rojas, Madrid, 1992, Ministerio de educación y ciencia

MOGENSEN & MAYER, Educación para el desarrollo sostenible: tendencias, divergencias y criterios de calidad, 2009, Graó

NOVO, M., El desarrollo sostenible, Madrid, 2006, Pearson

UNESCO-PNUMA, Programa de introducción de la educación ambiental en la formación de profesores de enseñanza primaria . Los libros de la catarata, 1985, Departamento de economía, planificación e medio am

VVAA, La sostenibilidad un compromiso de la escuela, Barcelona, 2006, Graó

Bibliografía complementaria:

- ARIAS, A.; ARIAS, D.; NAVAZA, V.; RIAL, D. (2009). O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria. Santiago de Compostela: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Xunta de Galicia.

- PUJOL, R. M. (2007). Didáctica de las ciencias en la educación primaria. Madrid: Síntesis.

Recomendacións

Outros comentarios

Suxírese asistencia e participación nas actividades individuais e **titorías

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación artística**

Materia	Educación artística			
Código	P02G120V01902			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ezquieta Llamas, Iciar			
Profesorado	Ezquieta Llamas, Iciar Martínez López de Castro, Rut			
Correo-e	iciarezquieta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumnado adquirirá unha visión ampla sobre as diferentes concepcións e tendencias que conforman a educación artística, e a súa relación co curriculum. Ademais coñecerá unha vertente da educación centrada na cultura visual.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber - saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber - saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	- saber facer - Saber estar / ser
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	
CT7	Resolución de problemas	
CT8	Toma de decisións	
CT9	Traballo en equipo	
CT14	Razoamento crítico	
CT18	Creatividade	
CT22	Motivación pola calidade	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir destrezas e habilidades para a produción e o análise artístico.	CB1 CE55 CT1 CT7 CT9 CT14 CT18

Coñecer o currículo escolar da educación artística

CG3
CE56
CT1
CT14
CT22

Abordar a educación artística dende a perspectiva da cultura visual

CG2
CG11
CE55
CT1
CT7
CT8
CT14

Contidos

Tema

1- Aproximación histórica as tendencias de educación artística

1.1 O debuxo como instrucción e estética.
1.2 As manualidades
1.3 A tendencia autoexpresiva
1.4 Os movementos de reconstrucción disciplinar

2- A educación para a cultura visual

2.1 Que é a perspectiva educativa da cultura visual
2.2 O currículo de educación artística de primaria desde o construcionismo
2.3 Estratexias e propostas educativas dende a cultura visual.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	10	0	10
Sesión maxistral	23	0	23
Traballos de aula	20	97	117

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos tutelados	Resolución de dudas e propostas. Consultas e seguimento dos traballos.
Sesión maxistral	Actividades expositivas por parte da profesora. Teoría e exposicións dos traballos o proxectos a desenrolar. Debates e postas en común.
Traballos de aula	Creación e resolución de traballos artísticos na aula individuais o grupais baixo a guía da profesora.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	O alumando terá unha tutorización que facilita na medida do posible o desenvolvemento óptimo dos traballos propostos.
Traballos tutelados	O alumando terá unha tutorización que facilita na medida do posible o desenvolvemento óptimo dos traballos propostos.
Sesión maxistral	O alumando terá unha tutorización que facilita na medida do posible o desenvolvemento óptimo dos traballos propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Avaliación a través da entrega e exposición de exercicios, traballos prácticos, traballos teóricos e proxectos.	70	CG3 CE55 CT8 CT9
	Criterios de avaliación: 1. Rigor analítico e metodolóxico aplicado na realización das actividades. 2. Aptitud creativa. 3. Capacidade expresiva e de comunicación visual. 4. Actitud na aprendizaxe		

Traballos tutelados	Avaliación do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos. Participación cooperativa e creativa nas diferentes actividades programadas.	30	CB1 CT7 CT8
---------------------	--	----	-------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A avaliación será continua a través do seguimento do alumnado.

Terase en conta:

- Os exercicios instrumentais e as exposicións de traballos.
- O proceso de aprendizaxe e a adquisición de competencias e coñecementos.

A calificación será numérica de 0 a 10 segundo a lexislación vixente (RD 1125/2003)

Os alumn@s que non adquiren as competencias na 1ª convocatoria terán que cursar unha 2ª convocatoria. Nesta 2ª convocatoria o alumnado tern que entregar os exercicios prácticos e teóricos que se fixeron durante o curso. Con respecto as datas dos exames da 2ª convocatoria poderán consualos no seguinte enlace <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

Para superar a materia os alumn@s teñen que obter como mínimo un 5 de puntuación.

Bibliografía. Fontes de información

Agirre, I. , Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética., Universidad Pública de Navarra, 2000

Hernández, F., Educación y cultura visual, Octaedro, 2000

Antúnez, N; Avila, N.; Zapatero, D., El arte contemporáneo en la educación artística, Eneida, 2006

Eisner, E., Educar la visión artística, Paidós, 1995

Freedman, K., Enseñar la cultura visual. Currículum, estética y la vida social del arte, Octaedro, 2006

Acaso, M.; Belver, M.; Nuere, S.; Moreno, Mª del Carmen; Antúnez , Didáctica de las artes y la cultura visual, Akal, 2011

, l, ,

ACASO, M. (2009): La educación artística no son manualidades: nuevas prácticas en la enseñanza de las artes y la cultura visual. Madrid: Catarata

AGRA, MªJ (2010): Topografía Crítica: El hacer docente y sus lugares. En Torres Eça et al. Desafios da Educaçao

ARNHEIM, R. (1999): Consideraciones sobre la educación artística. Barcelona: Paidós. (1989, 1993)

ARNHEIM, R. (1979): Arte y percepción visual. Madrid: Alianza.

ASCUNCE PARADA, A. (2003): Patrimonio artístico de la Universidad Pública de Navarra.Pamplona. Pamplona. Universidad Pública de Navarra y Caja Navarra.

BALADA, M. e JUANOLA, R. (1987): La educación visual en la escuela. Barcelona: Paidós.

BOLÍVAR, A., DOMINGO, J. e FERNÁNDEZ M. (2001) La investigación biográfica-narrativa en educación. Enfoque y metodología: Madrid: La Muralla

BRUNER, J. e WEISSER, S. La invención del yo: la autobiografía y sus formas. En Olson D. & Torrance N. Cultura escrita y oralidad. Barcelona: Gedisa. 177-202

BRUNER, J. (1990) La autobiografía del yo. En Actos de significado. Madrid: Alianza. Pag. 101-123.

BRUNER, J. (1997) La construcción narrativa de la realidad. En La educación, puerta de la cultura. Madrid: Vida. 149-177

CABANELLAS, J. (1980): Formación de la imagen plástica en el niño. Pamplona: Grafínasa.

CAJA J., BERROCAL M. e OUTROS (2001): La educación visual y plástica hoy. Barcelona: Graó.

CONNELL Y., MICHAEL, F.e CLANDININ JEAN D. (1995) Relatos de experiencia e investigación narrativa. En Larrosa, J. Déjame que te cuente. Ensayos sobre narrativa y educación. Barcelona: Laertes.

EISNER, E. (1995): Educar la visión artística. Barcelona: Paidós (1972)

EISNER, E. (1987): Procesos cognitivos y currículum: una base para decidir lo que hay qye enseñar. Barcelona: Martínez Roca

EFLAND D. A., FREEDMAN K. e STUHR P. (2003): La educación en el arte postmoderno. Barcelona: Paidós (1996).

EFLAND D. A (2002): Una historia de la educación del arte. Tendencias intelectuales y sociales en la enseñanza de las artes visuales. Barcelona: Paidós (1990)

FREIRE, p. (1978) *Pedagogía del oprimido*. Madrid. Siglo XXI

FREINET, C. (1970): *Los métodos naturales II. El aprendizaje del dibujo*. Barcelona. Fontanella-Estela

FREEDMAN, K. (2006): *Enseñar la cultura visual. Currículum, estética y la vida social del arte*. Barcelona: Octaedro

GARCÍA CANCLINI, N. (1977): *Las culturas populares en el capitalismo*. México: Nueva Imagen.

GARNER H. (1999): *Educación artística y desarrollo humano*. Barcelona: Paidós. (1990, 1994)

GIROUX, H. (1996): *Placeres inquietantes. Aprendiendo de la cultura popular*. Barcelona: Paidós (1993).

GONZALEZ RAMOS J.M^a e MORENO F.M., SEGURADO B. (2001): *La educación visual y plástica hoy*. Barcelona: Graó.

GORE, J.M. (1996): *Controversias entre las pedagogías*. Madrid: Morata.

GRAMSCI, A. (1985) *La alternativa pedagógica*. Barcelona: Hogar del libro.

HARGREAVES, D. J. (1991): *Infancia y educación artística*. Madrid: Morata

HUERTA, R & AGIRRE, I. (2002): *Els Valors de l'art a l'ensenyament*. Universitat València

HERNÁNDEZ BELVER, M. e SÁNCHEZ MÉNDEZ, M.: *Educación Artística y Arte Infantil*. Madrid: Fundamentos. Pp.243-258

HERNÁNDEZ, F. (1994): *Para repensar la educación de las artes visuales*. Barcelona: En Papers, programas educativos de la Fundación La Caixa.

HERNÁNDEZ, F. (2007): *espigaro@s de la cultura visual. Otra narrativa para la educación de las artes visuales*. Barcelona. Octaedro

HERNÁNDEZ, F. (1991). *El dilema de la educación artística: ¿Enseñar habilidades o estrategias de conocimiento?*. En Hernandez, F. e Jódar, A. y Martín, R. : *¿Qué es La educación artística?*. Barcelona: Sendai.

HERNÁNDEZ, f. e RIFÁ, M. (2011): *Investigación Narrativa y cambio social*. Barcelona: Octaedro

KANDINSKY, V. (1912): *De lo espiritual en el arte*. Barcelona: Barral

MCLAREN, P. (1995) *Pedagogía crítica y cultura depredadora. Políticas de oposición en la era postmoderna*. Barcelona: Piados.

MCLAREN, P. e KINCHELOE, J.L. (2008): *Pedagogía crítica. De qué hablamos, dónde estamos*. Barcelona: Graó

MÉNDEZ, L. (1995): *Antropología de la producción artística*. Madrid: Síntesis

RIFÁ VALLS, M. (2001) *Discurso, Poder y Subjetividad en el currículo. Una etnografía crítica en el aula de Educació Visual i Plàstica de la ESO*. Barcelona: Universidad de Barcelona (Tesis Doctoral inédita).

WALTER, J.A. e CHAPLIN, S. (2002). *Una Introducción a la cultura visual*. Barcelona: Octaedro.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Educación: Teoría e historia da educación/P02G120V01102

Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/P02G120V01104

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401

Outros comentarios

- A guía docente é unha declaración de intencións.

- O alumnado que non asista as aulas debe de informar os primeiros 15 días do curso.

- Considerarase o alumnado non asistente o que falte un 80% as aulas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ética e deontoloxía profesional**

Materia	Ética e deontoloxía profesional			
Código	P02G120V01903			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Caruncho Michinel, María Cristina			
Profesorado	Caruncho Michinel, María Cristina			
Correo-e	caruncho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Ética e deontoloxía profesional tenta ofrecerlle ó alumnado os elementos instrumentais e conceptuais básicos para o achegamento á Ética. Proporcionarlle os conceptos fundamentais para a comprensión de textos relacionados coa Ética que lle permitan analizar, sintetizar e valorar criticamente as diferentes teorías da Ética proposta nos contidos e a posibilidade de aplicalas á realidade actual da sociedade e do ámbito educativo. Tenta tamén motivar ó alumnado sobre a importancia que a formación ética desempeña no seu traballo profesional.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber - saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber - saber facer
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber facer - Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber - saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber - saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	- saber
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	- saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber facer - Saber estar / ser

CE23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber facer - Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	- saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Resolución de problemas	- saber facer - Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	- saber facer - Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- saber facer - Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	
CT17	Adaptación a novas situacións	- Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber
CT22	Motivación pola calidade	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1.- Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	CB2 CG8 CG10 CE8 CE10 CE13 CE23 CT1 CT2 CT9 CT12 CT15
2.- Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	CB3 CG9 CG12 CE10 CT12 CT13 CT15
3.- Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social, desenvolvemento sostible.	CB3 CG8 CG11 CG12 CE23 CE29 CT1 CT2 CT13 CT15 CT17

4.- Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	CB3 CG4 CG5 CG8 CG11 CE23 CE29 CT7 CT14 CT15 CT19
5.- Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos.	CT8 CT15 CT17
6.- Capacidade de analizar e sistematizar a información, e administrar e ser responsable do seu propio traballo	CB2 CG9 CE13 CT1 CT2 CT3 CT6 CT14
7.- Capacidade para investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual.	CG8 CG10 CG11 CG12 CE23 CT1 CT2 CT3 CT6 CT14
8.- Saber distinguir moral e ética. Coñecer os rasgos formais do discurso ético. Coñecer os desafíos máis destacados planteaxados á ética como proposta universalizable e as principais metodoloxías seguidas na resolución das controversias morais. Coñecer as claves para entender e valorar as principais teorías éticas normativas, as dificultades de xustificación de determinados principios morais, así como as claves para entender e valorar destacadas propostas éticas de resolución de conflitos morais que preocupan a sociedade do noso tempo.	CB1 CB2 CB3 CG12 CE23 CT1 CT6 CT14
9.- Capacidade para recoñecer e analizar criticamente argumentos éticos de nivel básico para recoñecer as cuestións esenciais que subxacen ás controversias morais que persisten nas nosas sociedades.	CT6 CT14 CT16
10.- Capacidade de afrontar autonomamente os problemas que suscitan as teorías éticas e consideralos un reto a súa propia forma de pensar.	CT7 CT15 CT16 CT17 CT20
11.- Capacidade de recoñecer a relevancia e a utilidade social da ética e de recoñecer as constantes implicacións éticas que ten a práctica educativa e tomar conciencia das mesmas.	CT15 CT22
12.- Capacidade de consolidar unha identidade docente ética comprometida coa súa responsabilidade social no contexto educativo	CT7 CT9 CT14 CT15 CT16 CT22
13.- Habilidade para xestionar e resolver conflitos, dilemas e problemas éticos vinculados coa tarefa educativa.	CT7 CT8 CT9 CT13 CT15 CT22
14.- Contribuír á reflexión sobre a autonomía profesional do mestre.	CT14 CT15
15.- Contribuír á promoción das mellores prácticas da profesión educativa.	CT15 CT22

Contidos

Tema

I.- Introducción: a formación moral e o ámbito educativo.	1.- Introducción ás teorías do desenvolvemento moral. 2.- Modelos de educación moral.
II.- Ética e moral: aproximación conceptual.	3.- A moral: bases socioantropolóxicas da moral. 4.- A Ética: teorías e problemas de fundamentación. 5.- A Ética e os seus lindes. 6.- Deontoloxismo vs. Teleoloxismo. Teorías éticas contemporáneas. 7.- Éticas Aplicadas: principios morais e casos prácticos.
III.- Ética, educación e Dereitos Humanos.	9.- Ética da diferenza. 10.- Ética e democracia. 11.- A xustiza: ética, cidadanía e desenvolvemento.
IV.- Ética e deontoloxía profesional.	12.- Deontoloxía profesional e ámbito educativo. 13.- Transformacións socioculturais e formación ético-moral: actitudes fronte a fenómenos como a discriminación, educación e xénero, etc.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	5	15	20
Presentacións/exposicións	5	25	30
Estudos/actividades previos	0	10	10
Titoría en grupo	8	0	8
Traballos tutelados	5	30	35
Sesión maxistral	45	0	45
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Plantexamento e resolución de supostos prácticos que, individualmente e/ou en grupo, deberá desenvolver o alumnado.
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición dos traballos desenvolvidos individualmente e/ou en grupo.
Estudos/actividades previos	Repaso e estudo das nocións introducidas nas sesións teóricas e seminarios. Lectura e recensión crítica de materiais propostos para a aprendizaxe e para a elaboración do cartafol/dossier.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumno/a no proceso de aprendizaxe, e apoio na elaboración dos traballos individuais e/ou en grupo.
Traballos tutelados	Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo sobre algún aspecto do temario, titorizados polo profesor.
Sesión maxistral	Método expositivo. Lección maxistral dos contidos teóricos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Resolveranse as dúbidas e dificultades que o alumnado encontre na elaboración das tarefas: traballo, comentarios, etc.
Titoría en grupo	Resolveranse as dúbidas e dificultades que o alumnado encontre na elaboración das tarefas: traballo, comentarios, etc.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Estudo de casos/análises de situacións	Estudo, análise e debate sobre os casos prácticos vecellados ao temario da materia.	10	CB1 CB2 CB3 CG8 CG10 CG12 CE13 CE23 CT1 CT7 CT9 CT14 CT15 CT16 CT20
Presentacións/exposicións	Exposición dos traballos elaborados en grupo e do cartafol/dossier individual.	10	CB1 CB2 CG8 CG10 CG12 CE8 CE10 CE13 CE23 CT1 CT2 CT6 CT9 CT14 CT15 CT16
Traballos tutelados	Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo sobre algún aspecto do temario, titorizados polo profesor.	30	CB1 CB2 CG8 CG10 CG12 CE8 CE10 CE13 CE23 CT1 CT2 CT6 CT9 CT12 CT14 CT16 CT20 CT22
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame da materia	50	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado presencial e o non presencial ten que alcanzar o 50% en cada unha das probas para superar a materia.

Segunda convocatoria: de non ter superada algunha das probas ou actividades obxecto de avaliación, poderán recuperarse na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial: o alumnado que non poda asistir á clase regularmente, non poda seguir a avaliación continuada nin asistir á titorización dos traballos, realizará as seguintes probas: unha proba de contidos teóricos (50%), un traballo individual a determinar polo profesor (50%). Para aprobar é preciso alcanzar o 50% en cada unha das probas.

As cualificacións dos Traballos Tutelados, Presentacións e Estudos de casos manteranse ata que o alumno/a supere o exame da materia.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade no apartado de Organización Académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php>).

Bibliografía. Fontes de información

ETXEBERRIA, X.: Temas básicos de ética, 2005, Desclee

GUISÁN, Esperanza.: Introducción a la Ética., 1995, Cátedra

GORDILLO, Mª Victoria.: Desarrollo moral y educación., 1992, EUNSA

MORATALLA, A. D.: Ética para educadores., 2008, PPC

GOMEZ-HERAS, J.M.G^a, Teoría de la moralidad. Introducción a la ética contemporánea., 2003, Síntesis

---

Para cada un dos temas o profesor/a indicará a bibliografía complementaria.

Recomendacións

Outros comentarios

As cualificacións obtidas nos apartados de estudo de casos e análise de situacións, presentacións e exposicións e cartafol/dossier manteranse para aqueles alumnos que na convocatoria de xuño non superen a proba de resposta longa, de desenvolvemento.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Idioma estranxeiro: Francés**

Materia	Idioma estranxeiro: Francés			
Código	P02G120V01904			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Contidos

Tema

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Cartafol	0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Atención personalizada**Avaliación**

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo**Bibliografía. Fontes de información****Recomendacións**

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua estranxeira a través das novas tecnoloxías: Francés**

Materia	Lingua estranxeira a través das novas tecnoloxías: Francés			
Código	P02G120V01905			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Contidos

Tema

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Atención personalizada**Avaliación**

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo**Bibliografía. Fontes de información****Recomendacións**

DATOS IDENTIFICATIVOS**Situacións de comunicación en lingua estranxeira: Francés**

Materia	Situacións de comunicación en lingua estranxeira: Francés			
Código	P02G120V01906			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Contidos

Tema

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Atención personalizada**Avaliación**

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo**Bibliografía. Fontes de información****Recomendacións**

DATOS IDENTIFICATIVOS**Idioma estranxeiro: Inglés**

Materia	Idioma estranxeiro: Inglés			
Código	P02G120V01907			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Contidos

Tema

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Atención personalizada**Avaliación**

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo**Bibliografía. Fontes de información****Recomendacións**

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución ao feito relixioso e ao cristián**

Materia	Introdución ao feito relixioso e ao cristián			
Código	P02G120V01908			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Profesorado	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Correo-e	psanjuan@planalfa.es			
Web				
Descrición xeral	Esta asignatura ensina el fenómeno religioso, y en concreto, el cristianismo, a través de sus fuentes (Bibllia)			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber - saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	- saber
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	- saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	- saber facer
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	- saber
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	- saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	- saber facer
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	- saber
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	- Saber estar / ser

CE36	Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura	- saber
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT18	Creatividade	- saber - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer as áreas curriculares de Educación primaria	CG1 CE5 CT1 CT3 CT12 CT15
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino	CG2 CG4 CG12 CE6 CE19 CE34 CE37 CT1 CT2 CT3
Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente	CG1 CG10 CG11 CG12 CE2 CE5 CE6 CE10 CE19 CT1 CT2 CT12
Coñecer e aplicar no aula as tecnoloxías da información e a comunicación	CG10 CG11 CE29 CT16
Coñecer os principios básicos das ciencias sociais. Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais	CG12 CE36 CT1 CT2 CT3 CT9

Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura	CG1 CG11 CE22 CE36 CT1 CT2 CT3 CT9 CT12
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos axeitados e promover as competencias correspondentes nos alumnos	CG1 CG12 CE5 CE37 CE64 CT1 CT2 CT3 CT9 CT14 CT15
Coñecer os principais contidos do feito relixioso cristián	CE36 CT1 CT2 CT3 CT14 CT15
Coñecer o feito relixioso nas diversas culturas, así como a súa influencia social, ética e cultural	CG7 CE22 CE23 CE36 CT1 CT2 CT3 CT14 CT15 CT18

Contidos

Tema	
Bloque 1. Estudo do feito relixioso nas súas dimensións histórica e antropolóxica.	O fenómeno relixioso. Monoteísmo e politeísmo
Bloque 2. Iniciación ao coñecemento da Biblia, en Antigo e Novo Testamento. Novo Testamento como realización do Antigo histórico-crítico dos evangelios canónicos.	
Bloque 3. Estudo da Igrexa como novo pobo de Deus	A Historia da Igrexa como apoloxética
Bloque 4. Estudo dos sete sacramentos como signos da manifestación de Deus nas distintas circunstancias antropolóxicas de cada persoa.	Introdución, evolución e presente de cada Sacramento
Bloque 5. A figura da Virxe María e o seu papel con relación á persoa e obra de Jesucristo.	A Maternidade
Bloque 6. Relación do feito cristián cos valores cívicos, éticos e culturais que conleva	A personalidade como base antropolóxica para acceder á condición de cristián

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	12	24
Traballos de aula	6	6	12
Sesión maxistral	22.5	22.5	45
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	42	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	12	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de casos prácticos relacionados coa materia
Traballos de aula	Resolución de casos prácticos relacionados coa metría
Sesión maxistral	Exposición de contidos da materia con apoio de material escrito

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Traballos de aula	Se atenderá a través de tutorías y en el aula

Probas

	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Resolución de problemas e/ou exercicios	Se atenderá a través de tutorías y en el aula

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Comentario de texto	10	CG12 CE23 CE34 CE64 CT1 CT14 CT16 CT18
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Unha proba teórico-práctica sobre os contidos	80	CG1 CG2 CG4 CG10 CG11 CG12 CE5 CE10 CE19 CE37 CT1 CT2 CT3 CT14 CT15

CG7
CG12
CE2
CE6
CE22
CE29
CE34
CE36
CE64
CT1
CT3
CT9
CT12
CT14
CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Os alumnos que non superen a asignatura en primeira convocatoria ou aqueles que non se presenten poderan facer uso da SEGUNDA CONVOCATORIA na que se plantexará unha proba teórico práctica sobre os contidos xerais do curso. OS alumnos noN asistentes farán unha proba escrita sobre sos contidos da materia.

Bibliografía. Fontes de información

-DOCUMENTOS DEL MAGISTERIO DE LA IGLESIA CATÓLICA que serán proporcionados en clase

-WINDEENGREN."Fenomenología de la religión". Editorial cristiandad. Madrid

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua estranxeira a través da literatura infantil: Francés**

Materia	Lingua estranxeira a través da literatura infantil: Francés			
Código	P02G120V01909			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Contidos

Tema

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Atención personalizada**Avaliación**

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo**Bibliografía. Fontes de información****Recomendacións**

DATOS IDENTIFICATIVOS**Literatura infantil e xuvenil**

Materia	Literatura infantil e xuvenil			
Código	P02G120V01910			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Montero Santalla, José Martín			
Profesorado	Montero Santalla, José Martín			
Correo-e	santalla@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia busca, en primeiro lugar, coñecer a problemática da literatura infantil nos seus aspectos xerais, e familiarizarse cos principais autores, obras e personaxes tanto da literatura infantil universal como da literatura infantil galega; e, en segundo lugar, aprender métodos e técnicas para practicar literatura nas aulas, de acordo coa idade dos alumnos en cada etapa, e para axudarlles a vivir o mundo da literatura infantil e a facer eles mesmos literatura.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer os principais autores tanto da literatura infantil universal como da literatura infantil galega, e familiarizarse coas súas obras máis coñecidas e cos personaxes que eles criaron.	CG3
Aprender métodos e técnicas para ler e analizar textos de literatura infantil nas aulas, de acordo coa idade dos alumnos en cada etapa da súa formación escolar.	CG3
Aprender estratexias didácticas que axuden aos alumnos a descubrir e a compartir os valores humanos, morais e estéticos do mundo da literatura infantil, e, a partir daí, a exercitaren tamén eles a súa propia creatividade literaria.	CG2 CT12 CT18 CT20

Contidos

Tema	
Problemas preliminares da literatura infantil	- A denominación "literatura infantil (e xuvenil)": varios significados - A infancia, realidade pluriforme: etapas no desenvolvemento infantil - Literatura ou pedagogía?: "Ensinar deleitando"
Perspectiva histórica da literatura infantil	- Unha historia breve e recente: de "subliteratura" a fenómeno sociolóxico - A época contemporánea: características da literatura infantil nos nosos tempos - Palabra e imaxen: cómic, radiotelevisión e cinema
Modalidades da literatura infantil	- Literatura popular e literatura "cultura" - Os xéneros da literatura infantil: narrativa, poesía, teatro - Xéneros especiais: a fábula, as adiviñas

Os clásicos da literatura infantil universal	- Séculos XVII-XIX: os contos de Perrault, os contos dos irmaos Grimm, os contos de Andersen, Lewis Carroll e "Alicia", Collodi e "Pinocho"...
	- O século XX: entre Peter Pan e Harry Potter
	- Os nosos días
A literatura infantil na Galiza	- Precedentes na Idade Media e na Idade Moderna: das Cantigas de Santa Maria ao Padre Sarmiento
	- O século XX: autores e obras principais
	- Os nosos días

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	32	50	82
Traballos tutelados	16	40	56
Actividades introdutorias	2	8	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Na sesión maxistral o profesor expón os conteúdos teóricos dos temas da asignatura.
Traballos tutelados	Elaboración de algún traballo escrito, segundo as propostas do profesor.
Actividades introdutorias	Introdución xeral á materia e ao desenvolvemento do curso.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Elaboración de un traballo escrito sobre algún dos temas propostos polo profesor.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Trátase de un exame escrito sobre os temas contidos no programa da materia.	100	CG2 CG3 CT12 CT18 CT20

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Aos non asistentes esixirase o coñecemento dos temas tratados na clase, sen outras condicións especiais. Nas sucesivas convocatorias o sistema e os criterios de avaliación e de cualificación serán idénticos aos da primeira convocatoria.

As datas dos exames pódense consultar na web da Facultade, no apartado de organización académica.

Bibliografía. Fontes de información

Pedro C. Cerrillo / Jaime García Padrino (coords.), Literatura infantil y su didáctica, Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 1999.

Antonio Moreno Verdulla, Literatura infantil: introducción a su problemática, su historia y su didáctica, Cádiz: Universidad, Servicio de Publicaciones, 1994.

Agustín Fernández Paz, A Literatura infantil e xuvenil en galego, Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1999.

Bibliografía complementaria:

Veljka Ruzicka Kenfel / Celia Vázquez García / Lourdes Lorenzo García (eds.), Literatura infantil y juvenil: tendencias actuales en investigación, Vigo: Universidade de Vigo, 2000.

Aurora Marco / Pilar Couto Cantero / Elva Aradas Carollo / Fernando Vieito Liñares (eds.), Actas del VII Congreso

Internacional de la Sociedad Española de Didáctica de la Lengua y la Literatura (Santiago de Compostela, 27 - 29 de Noviembre de 2002), 2 vols., A Coruña: Deputación da Coruña, 2004.

Pedro C. Cerrillo / Jaime García Padrino (coordinadores), La Literatura infantil en el siglo XXI, Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 2001.

José Manuel de Amo Sánchez-Fortún, Literatura infantil: claves para la formación de la competencia literaria, Archidona: Aljibe, 2003.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Recursos para o ensino das matemáticas**

Materia	Recursos para o ensino das matemáticas			
Código	P02G120V01911			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	Tipoloxía
--------	-----------

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Contidos

Tema

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Atención personalizada**Avaliación**

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo**Bibliografía. Fontes de información****Recomendacións**

DATOS IDENTIFICATIVOS**Agrupacións instrumentais para a escola primaria**

Materia	Agrupacións instrumentais para a escola primaria			
Código	P02G120V01921			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lucato , Marco			
Profesorado	García Pintos, Isidro Lucato , Marco			
Correo-e	mlucato@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber facer
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	- Saber estar / ser
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	- saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- Saber estar / ser
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	- saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- saber
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	- saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	- saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- Saber estar / ser

CT14	Razoamento crítico	- saber
CT15	Compromiso ético	- saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer
CT19	Lideranza	- Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Comprensión dos principios que contribúen á formación histórica, cultural, persoal e social desde a música instrumental.	CG3 CG11 CE15 CE54 CT7 CT9 CT12 CT18
2. Coñecementos das posibilidades e limitacións dos instrumentos Orff	CG8 CE15 CT7 CT9 CT16 CT18
3. Coñecemento do currículo escolar da educación musical, no seu aspecto musical.	CG11 CE2 CE15 CE17 CE53 CE54 CE55 CT5 CT7 CT12 CT14 CT16 CT17
4. Adquisición de recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais dentro e fóra da escola.	CG2 CG3 CG4 CG8 CG11 CE2 CE6 CE13 CE15 CE17 CE53 CE55 CT2 CT5 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT17 CT18 CT21

5. Manexo e organización de instrumentos didácticos.

CG2
CG3
CG4
CG11
CE17
CE54
CE55
CT2
CT7
CT8
CT9
CT10
CT13
CT16
CT17
CT18
CT19

---

6. Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.

CG8
CE13
CE15
CE17
CE54
CE55
CT2
CT7
CT8
CT9
CT10
CT15
CT17
CT19
CT21

---

7. Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

CG8
CE6
CE17
CT7
CT16

---

8. Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.

CG8
CE55
CT2
CT7
CT9
CT14
CT15
CT17
CT19
CT21

---

9. Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.

CG8
CE13
CT15
CT17
CT19

---

10. Capacidade para aplicar os principios técnicos e pedagóxicos ás agrupacións instrumentais

CG4
CG8
CG11
CE17
CT2
CT7
CT8
CT13
CT18

---

11. Elaboración e adaptación de repertorios musicais de diferentes estilos e xénero.

CG2
CG3
CE54
CT2
CT5
CT7
CT8
CT9
CT16
CT18

Contidos	
Tema	
Coñecer a orquestra escolar, o seu valor didáctico e pedagóxico na aula de música.	Creación de diversas orquestras escolares para distintos niveis e recursos
Aprender as técnicas básicas de manexo dos instrumentos musicais escolares de son determinado e indeterminado	Técnica con baquetas para instrumentos de placa e de percusión. Desenvolvemento de habilidades para tocar instrumentos de parche.
Saber crear unha lista instrumental partindo dun tema musical	Aprendizaxe das normas básicas de harmonía, transportes tonais e modais, para a creación dunha instrumentación
Saber adaptar unha peza instrumental polifónica a instrumentos de placa e percusión.	Coñecer a relación tímbrica entre instrumentos musicais clásicos e os instrumentos Orff. Demostrar saber organizar e dirixir os arranxos creados.
Realizar arranxos e adaptacións para orgánicos instrumentais predeterminados.	Relacionar os temas para instrumentos orquestais coas posibilidades dos instrumentos Orff: altura e timbre.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	5	5	10
Traballos tutelados	25	25	50
Traballos de aula	25	25	50
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	25	15	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Presentacións/exposicións	Realización práctica (dirección, interpretación e realización global) de obras e arranxos.
Traballos tutelados	Coñecemento da técnica (pedal, ostinato, bordón, etc..) necesaria para o arranxo de pezas infantís.
Traballos de aula	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos
	Capacidade autónoma do alumno

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Participación e implicación nas distintas tarefas que se realizan na aula.

Avaliación	
	Descrición
	Cualificación Competencias Avaliadas

Traballos de aula	Participación, implicación e asistencia á clase.	40	CG2 CG4 CG11 CE2 CE6 CE17 CE54 CE55 CT2 CT5 CT7 CT8 CT14 CT16 CT18
	Dirección e interpretación de traballos realizados na aula.		
Presentacións/exposicións	Dirección, interpretación e montaxe global dunha obra elixida para conxunto instrumental Orff no concerto-exame final.	30	CG2 CG4 CE2 CE6 CE13 CE53 CE54 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT16 CT17 CT18 CT19

Traballos tutelados	Realización de arranxos sobre cancións infantis e obras instrumentais.	30	CG2 CG4 CE2 CE6 CE13 CE15 CE17 CE53 CE54 CE55 CT2 CT5 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19
	Demostrar nun exercicio presencial saber crear un arranxo infantil sobre unha peza dada.		

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Na segunda convocatoria só valoráense as competencias non alcanzada nos exames anteriores.

Prácticas:

execución de fragmentos musicais tocando un instrumento escolar

demostrar saber dirixir unha peza musical e saber crear un acompañamento

Saber instrumentar unha peza musical para orquestra escolar

Teórica:

Demostrar de coñecer os elementos da linguaxe musical: a) melodía (notas, escalas, modos e tonalidades)

harmonía (Pedal, Bordón, Ostinatos e Acordes)

ritmo (sílabas, Kodaly, Sistema cronométrico).

As datas de exámen se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

Bibliografía. Fontes de información

Lucato, Marco, Armonización y orquestación de seis canciones infantiles, C.I. D. M. , Zamora. 1994.

Orff, Carl, Schulwerk Vol 1,2,3,4,5., Ed. U.M. Española, Madrid, 1979.

- ÁLVAREZ, V. (1997). La orquesta en la escuela. (3 libkiak). Buenos Aires. Ricordi.
- AKOSCHKY, J. (1988). Cotidiáfonos. Instrumentos sonoros realizados con objetos cotidianos. Buenos Aires. Ricordi.
- ARRIAGA, C., CÁMARA, A. eta GARAIZAR, C. (1997). Musika Egiten. Donostia. Anaya-Haritz/Euskolkaskuntza.
- AUTUORI, G. (1983). Instrumentos musicales. Ed. Parramón. Barcelona
- BAINES, A. Historia de los Instrumentos Musicales. Ed. Taurus

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS**Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria**

Materia	Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria			
Código	P02G120V01925			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís García Pintos, Isidro			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	- saber facer
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT16	Aprendizaxe autónoma	- Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o funcionamento do editor de partituras Encore	CB2 CG11 CE55 CE56 CT2 CT5

Ser capaces de abordar a aprendizaxe autónoma, a búsqueda de información na rede e ó seu tratamento ao fin de elaborar proposta didácticas e de ampliación do nivel de competencias acadadas no grao

CB5
CG11
CE55
CT2
CT5
CT6
CT16
CT21

Saber elaborar un arranxo editado electrónicamente, e traballar a partir de el para elaborar propostas concretas de realización na aula de música

CB2
CB5
CG11
CT2
CT5
CT6
CT7
CT16
CT21

Contidos

Tema

Iniciación ao uso de editores: Encore. Descrición e coñecemento dos interfaces

1. descripción e coñecemento dos interfaces.
2. formato de partituras, e parámetros xerais de edición.
3. Introducción de notas, con ratón e teclado alfanumérico.
4. Uso das paletas de matices, y demáis paletas.
5. Traballo con polifonía e voces.
6. Introducción de notas con teclado musical.
7. Edición de partitura e simulacións de audio

Elaboración de arranxos a partir dos documentos electrónicos do editor de partituras.

1. A disposición da partitura xeral e a instrumentación
3. Extracción de partes, transportes e arranxos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas de informática	60	0	60
Sesión maxistral	10	10	20
Presentacións/exposicións	10	10	20
Prácticas autónomas a través de TIC	10	10	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	5	10
Traballos e proxectos	5	15	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas de informática	Práctica dos contidos da materia na aula de informática en ordenador individual por alumno/a
Sesión maxistral	Exposición de contidos mediante proxección aberta
Presentacións/exposicións	Presentación pública de traballos e propostas elaboradas polo alumnado
Prácticas autónomas a través de TIC	Búsqueda de información na rede e elaboración de traballos e proposta didácticas

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas de informática	Realizarase durante os períodos de titoría, ben en despacho, ben na aula de informática segundo o tipo de atención precisa.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Resolución de problemas e/ou exercicios	1. Realización de documentos electrónicos co editor de partituras Encore. 2. Realización de traballos partindo do citado editor e da xestión de recursos disponibles na Rede. 3. Presentación de traballos e resultados	100
---	---	-----

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A asistencia regular ás clases presenciais supón ata o 50% da porcentaxe de cualificación.

1) Alumnos que se teñen una asistencia regular e non acadan o aprobado na convocatoria ordinaria:

a) Entrega dos traballos que quedaron incompletos ou erróneos, realizados ao longo do curso. b) Demostrar que se teñen acadado as competencias asociadas aos contidos da materia Non se volverán a examinar os contidos xa aprobados.

2) Alumnos que non teñen acadado unha asistencia regular e non teñen superado a materia en primeira convocatoria: a) Realización de probas mediante as que se acredite o acadamento das competencias asociadas aos contidos da materia. b) Entrega de materiais, traballos ou proxectos que impliquen o cumprimento do acadamento destas competencias.

Bibliografía. Fontes de información

- EICHE, JON F. (1990): , ¿Qué es MIDI?., Barcelona Ed. Music Distribution,
- EICHE, JON F. (1987), ¿Qué es un sintetizador?., Barcelona Ed. Music Distribution,
- HECQUET, A. (1990): , Entorno MIDI y sus aplicaciones, Madrid. Ed. RA-MA,
- ORDINAS, J. (1988): , Música eléctrica, Madrid. Ed. Montena Aula,
- NUÑEZ, A. (1992),): Informática y electrónica musical, Madrid. Ed. Paraninfo,
- ROLAND. (1987): , Guía MIDI., Roland Corporation,
- BUSQUETS, F.-ORDINAS, J. (1992): , Curs d'Informàtica i Educació Musical, Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE. ,
- PENFOLD, R.A.(1992): , MIDI Avanzado, Madrid. De. RA-MA ,
- DE BUSTOS MARTIN, I. (1994): , Multimedia, Madrid. De. Anaya Multimedia.,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Outros comentarios

Ter un coñecemento previo da linguaxe musical.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnica vocal e práctica coral**

Materia	Técnica vocal e práctica coral			
Código	P02G120V01926			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descriptoros	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lucato , Marco			
Profesorado	Lucato , Marco			
Correo-e	mlucato@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber - saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	- saber
CE4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento	- saber facer
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12	- saber
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	- saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	- saber
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	- saber
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- Saber estar / ser
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	- saber
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	- saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	- saber
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber

CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber
CT14	Razoamento crítico	- saber
CT15	Compromiso ético	- saber facer - Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer - Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer
CT18	Creatividade	- saber facer
CT19	Lideranza	- saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión dos principios que contribúen á formación histórica, cultural, persoal e social desde a música vocal.	CB2 CG3 CG11 CE2 CE7 CE17 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT12 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21
Coñecemento das posibilidades e limitacións da voz falada e cantada nos escolares.	CG3 CG4 CE2 CE15 CT2 CT5 CT7 CT8 CT9 CT17 CT19 CT21
Coñecemento do currículo escolar da educación musical, relacionado co canto.	CG2 CG3 CE2 CE6 CE7 CE11 CE54 CT2 CT10 CT14

Adquisición de recursos para fomentar a participación ó longo da vida en actividades musicais dentro e fóra da escola	CB2 CG3 CG11 CG12 CE7 CE17 CE55 CT1 CT2 CT5 CT8 CT13
Técnica vocal infantil: organización da voz no canto coral.	CG2 CG3 CG11 CE2 CE17 CE55 CE56 CT9 CT10 CT12 CT13 CT16
Habilidade de liderazgo, capacidade de relación interersoal e traballo en equipo.	CB2 CG3 CG8 CE6 CE11 CE13 CE54 CT7 CT8 CT9 CT12 CT17 CT18 CT19 CT21
Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	CB2 CG3 CG4 CG8 CE2 CE11 CE13 CE54 CE56 CT1 CT2 CT7 CT9 CT16 CT17

Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional

CB2
CG2
CG3
CG4
CG8
CG11
CG12
CE2
CE4
CE6
CE7
CE15
CE17
CE54
CE55
CT1
CT2
CT7
CT8
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional

CB2
CG4
CG8
CE6
CE13
CE56
CT7
CT8
CT14
CT15

Capacidade para aplicar os principios técnicos e pedagóxicos á técnica vocal e canto coral.

CB2
CG2
CG3
CE2
CE4
CE6
CE53
CE54
CT2
CT5
CT7
CT17
CT18

Elaboración e adaptación de repertorios musicais de diferentes estilos e xénero para voces infantís.

CB2
CG2
CG4
CG11
CE2
CE6
CE7
CE17
CE54
CT1
CT2
CT5
CT7
CT8

Contidos

Tema

Coñecer a fisioloxía e patoloxía vocal, o seu valor didáctico e pedagóxico na aula de música. Técnicas para a correcta emisión sonora vocal. Pedagogía da voz para nenos/as ata os 5 anos.

Aprender as técnicas básicas de emisión e colocación da voz, para utilizar distintos timbres vocais escolares de son determinado e indeterminado.

Respiración: torácica e diafragmática

Saber crear un repertorio vocal infantil.	Coñecemento dos criterios para crear un cancionero infantil
Saber adaptar unha peza vocal polifónica a un coro escolar.	Coñecemento das normas harmónicas.
Realizar arranxos e adaptacións para orgánicos vogais predeterminados	Coñecemento das normas harmónicas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	50	0	50
Obradoiros	38	0	38
Resolución de problemas e/ou exercicios	25	0	25
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	25	12	37

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentacións/exposicións	Resolución de problemas e/*ou *exercicios Utilización do método *Kodaly para a lectura cantada (*solfexo relativo).
Obradoiros	Talleres de dirección coral infantil con coros infantís e xuvenís.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Todos os problemas de tipo técnico sexa sobre a emisión vocal que de dirección coral, terán a súa resolución na aula coa creación de exercicios específicos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Adaptar partituras de cancións e temas infantís para a aula de música.
Presentacións/exposicións	Creación e realización de unidades didácticas vocais.
Obradoiros	Crear un cancionero didáctico coas actividades incluídas
Probas	Descrición
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Saber interpretar unha peza vocal en distintas tonalidades e tesituras sen acompañamento.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Sobre a aplicación de textos a ritmos e cancións. Adaptar temas musicais complicados a material escolar	50	CT1 CT2 CT7 CT15 CT16 CT17 CT19 CT21

Presentacións/exposicións	de traballos realizados na aula	20	CG11 CE2 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19
Obradoiros	Construción de instrumentos escolares	10	CG11 CT2 CT7 CT8 CT9 CT16 CT17
Probos prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Dirección vocal e/ou instrumental de obras realizadas	20	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- &*nbsp;Alumnos que se presentan con Suspenso:- Entrega dos traballos realizados durante o curso- Demostrar saber ler cantando unha canción infantil a primeira vista-Demostrar coñecer o método *Kodaly aplicado ao cantoNon se volverán a examinar os contidos xa aprobados.

Bibliografía. Fontes de información

AIZPURUA, P. , Teoría del conjunto coral, Real Musical., Madrid, 1981.

ALSINA, P., El área de educación musical., Propuestas para aplicar en el aula, Barcelona. Grao. 1997.

ALIO, M., Reflexiones sobre la voz., Ed. Clivis, Barcelona.1993.

AZNAREZ, J. J., Didáctica del lenguaje musical: consideraciones pedagógicas para una formación musical natural, integral y constructiva. , Edición Serie Música para todos, Pamplona, 1992.

BLASCO, V., Manual de técnica vocal: ejercicios prácticos., Ñaque, Ciudad Real, 2003.

CIFRE, E. Antología coral. Madrid .Real Musical, 1997.

CUART, F. La voz como instrumento. Madrid. Real Musical, 2001.

DE PEDRO, D. (2002). Manual de Formas Musicales. Madrid, Real Musical.

FERRER SERRA, J. Teoría y práctica del canto. Barcelona. Ediciones Herder, 2001.

Colección de la metodología Kodaly de la EDITIO-Budapest.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Música nas culturas**

Materia	Música nas culturas			
Código	P02G120V01927			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	- saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	- saber facer
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber
CT14	Razoamento crítico	- Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social dende as artes.	CB1 CB3 CB4 CB5 CT1 CT2 CT6 CT9 CT13 CT14
2. Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos musicais nas súas dimensións práctica e cultural.	CB1 CB3 CB4 CT1 CT6
3. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música tivo dende unha perspectiva histórica, con atención preferente á tradición culta de occidente.	CB1 CB3 CB5 CE54 CE55 CT1 CT2 CT6 CT14 CT16
4. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música ten no contexto actual, nas diferentes culturas e tradicións do mundo, con especial atención ao noso ámbito cultural máis inmediato.	CB1 CB3 CB5 CE54 CE55 CT1 CT2 CT6 CT13 CT14 CT16
5. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que se encontran bo noso medio inmediato: música culta, tradicional e popular.	CB1 CB3 CB5 CE54 CE55 CT1 CT2 CT6 CT13 CT14 CT16
7. Adquirir recursos para fomentar o uso de toda a variedade de estilos musicais dentro da acción pedagóxica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CT1 CT2 CT6 CT8 CT14 CT18

8. Adquirir a competencia para a busca autónoma de recursos nas principais fontes documentais de música de todos os estilos pertinentes (cultura, tradicional e popular).	CB1 CB2 CB3 CB4 CG8 CE54 CT1 CT2 CT6 CT8 CT14 CT16 CT18
9. Desenvolver a capacidade para o achegamento e observación crítica de realidades específicas da música en diversos ámbitos culturais. Para a súa valoración e a presentación dos resultados deste achegamento crítico.	CB2 CB3 CB4 CB5 CE56 CT1 CT2 CT6 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT18
10. Desenvolver o sentido crítico ante os fenómenos de mass-mediatización e os problemas da homoxeneización cultural nun mundo globalizado.	CB3 CG8 CT1 CT6 CT13 CT14 CT16

Contidos

Tema

1. As funcións da música	a. Música como cultura b. Funcións sociais da música c. A música como marcador social: étnico, xeográfico, político, de idade, etc.
2. A música na tradición culta europea: Algunhas aproximacións	a. O mundo da ópera b. Música, literatura e poesía no mundo medieval c. Música e arte no romanticismo europeo
3. A música de tradición oral e popular	a. Conceptos de música tradicional e popular. b. Presenza da música nas sociedades tradicionais c. A música popular no s. XX
4. Aproximación ás manifestacións musicais pasadas ou actuais, e elaboración dun proxecto	a. A elección do obxecto e a selección das fontes de información. b. Elaboración do proxecto c. Presentación do proxecto

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	41	30	71
Sesión maxistral	20	23	43
Obradoiros	10	20	30
Traballos e proxectos	3	3	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiros	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiros	Seguemento do traballo do alumnado na aula, durante as sesións prácticas
Traballos de aula	Seguemento da elaboración dos traballos de aula
Sesión maxistral	Exposición dos aspectos teóricos e prácticos de carácter xeral

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Obradoiros	--	0	
Traballos de aula	Seguimento participativo nas sesións de aula	50	
Traballos e proxectos	Realización e Exposición en grupos reducido ou de xeito individual dun proxecto de investigación e reflexión crítica sobre un tópico da música, histórica ou actual	50	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O seguimento regular das clases pode supor ata un 50% da cualificación final.

As competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo e, de non aprobarse entón, non se gardarán as notas para a seguinte convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

COOK, N. (2001), De Madonna al Canto Gregoriano, Madrid. Alianza,
 ESTEVE, R. (2008), Comprender y amar la música., Barcelona. Océano.,
 MARTÍ, .I. (2003), "El aula de música ante el reto de la interculturalidad". , Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 55-57,
 ROSS. A. (2007) , The rest is Noise: Listening to the twentieth century, Nueva York. Farrar. Straus & Giroux,
 SWANWICK. K. (1991), Música, pensamiento y educación, Madrid. Morata,
 TRAVÉ, G. (2003), "Música y problemas sociales", Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 48-50,

COOK, N. (2001) De Madonna al Canto Gregoriano. Madrid. Alianza.

ESTEVE, R. (2008) Comprender y amar la música. Barcelona. Océano.

MARTÍ, .I. (2003) "El aula de música ante el reto de la interculturalidad". Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 55-57.

ROSS. A. (2007) The rest is Noise: Listening to the twentieth century. Nueva York. Farrar. Straus & Giroux.

SWANWICK. K. (1991) Música, pensamiento y educación. Madrid. Morata.

TRAVÉ, G. (2003) "Música y problemas sociales". Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 48-50.

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia regular ás clases.
- 2) Actitude favorable, receptiva e activa.
- 3) Predisposición ao traballo en grupo

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión corporal y danza**

Materia	Expresión corporal y danza			
Código	P02G120V01928			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición				
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	García Pintos, Isidro			
Profesorado	García Pintos, Isidro			
Correo-e	isidrogarcia@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro	- saber hacer
CG3	Abordar con eficacia situaciones de aprendizaje de lenguas en contextos multiculturales y plurilingües. Fomentar la lectura y el comentario crítico de textos de los diversos dominios científicos y culturales contenidos en el currículo escolar	- saber hacer
CG4	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad y que atiendan a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos que conformen los valores de la formación ciudadana	- saber hacer
CG8	Mantener una relación crítica y autónoma respecto de los saberes, los valores y las instituciones sociales públicas y privadas	- Saber estar /ser
CG11	Conocer y aplicar en las aulas las tecnologías de la información y de la comunicación. Discernir selectivamente la información audiovisual que contribuya a los aprendizajes, a la formación cívica y a la riqueza cultural	- saber - saber hacer
CE2	Conocer las características de estos estudiantes, así como las características de sus contextos motivacionales y sociales	- saber
CE6	Identificar y planificar la resolución de situaciones educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades y distintos ritmos de aprendizaje	- saber hacer
CE11	Conocer los procesos de interacción y comunicación en el aula	- saber
CE13	Promover el trabajo cooperativo y el trabajo y esfuerzo individuales	- saber hacer
CE15	Conocer y abordar situaciones escolares en contextos multiculturales	- saber - saber hacer
CE17	Conocer y aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	- saber - saber hacer
CE53	Comprender los principios que contribuyen a la formación cultural, personal y social desde las artes	- saber
CE54	Conocer el currículo escolar de la educación artística, en sus aspectos plástico, audiovisual y musical	- saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar la participación a lo largo de la vida en actividades musicales y plásticas dentro y fuera de la escuela	- saber
CE56	Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover las competencias correspondientes en los estudiantes	- saber - saber hacer
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	- saber hacer
CT2	Capacidad de organización y planificación	- saber hacer
CT5	Conocimiento de informática relativos al ámbito de estudio	- saber
CT7	Resolución de problemas	- saber
CT8	Toma de decisiones	- saber hacer
CT9	Trabajo en equipo	- Saber estar /ser

CT10	Trabajo en un equipo de carácter interdisciplinar	- Saber estar /ser
CT12	Habilidades en las relaciones interpersonales	- Saber estar /ser
CT13	Reconocimiento a la diversidad y multiculturalidad	- saber
CT14	Razonamiento crítico	- Saber estar /ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar /ser
CT16	Aprendizaje autónomo	- saber
CT17	Adaptación a nuevas situaciones	- saber
CT18	Creatividad	- Saber estar /ser
CT19	Liderazgo	- saber hacer
CT21	Iniciativa y espíritu emprendedor	- saber

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Conocer los fundamentos y desarrollo de la didáctica de la expresión corporal y la danza y ser capaz de realizar adaptaciones que permitan acceder a todo el alumnado de primaria al disfrute de la música y a su uso como medio de expresión.	CG2 CG3 CG4 CE13 CE54 CE55 CT1 CT8 CT10 CT15 CT17
2. Ser capaz de analizar las corrientes de educación musical a través del movimiento, extrayendo conceptos y líneas metodológicas con una coherencia sistemática.	CG2 CG4 CE6 CE53 CE54 CE56 CT10 CT13 CT15 CT18
3. Conocer la importancia de la danza dentro de la historia de la música en las diversas culturas.	CG3 CE15 CE53 CE54 CT1 CT13 CT14 CT16
4. Saber utilizar el juego musical como elemento didáctico y como contenido.	CG4 CE6 CE11 CE17 CE56 CT2 CT9 CT12 CT18
5. Ser capaz de utilizar referencias variadas para improvisar solo o en grupo.	CG2 CG11 CE2 CE6 CE11 CE15 CE17 CE56 CT15 CT16 CT17 CT18

6. Dominar la didáctica de la expresión corporal-danza, así como las técnicas de programación, diseño de sesiones, elección y creación de recursos y estrategias de intervención.	CG2 CG8 CE53 CE54 CE55 CT9 CT13
7. Conocer los fundamentos de la cultura popular, con especial referencia al folclore propio de la comunidad autónoma.	CG3 CG8 CE2 CE15 CE53 CE55 CT2 CT5 CT7 CT13
8. Conocer y dominar los principios de la expresión y la comunicación corporal más directamente relacionados con el hecho musical y con la danza.	CG2 CE53 CE54 CE55 CT1 CT15 CT17 CT19
9. Conocer los procesos de la creación coreográfica aplicada a las aulas de educación primaria.	CG4 CE11 CE13 CE15 CE55 CE56 CT2 CT9 CT12 CT13
10. Conocer un amplio repertorio de danzas del mundo y sus procedimientos didácticos dentro de la educación primaria.	CG3 CG4 CE2 CE13 CE15 CE53 CT5 CT7 CT8 CT13
11. Fomentar la práctica del trabajo corporal expresivo cómo medio de autoconocimiento y de comunicación humana.	CG4 CE2 CE6 CE56 CT16 CT21

Contenidos

Tema	
1- Esquemas rítmicos y polirritmias. Improvisación rítmica.	1.1 La expresión corporal y el ritmo musical como bases del movimiento danzado 1.2 Técnicas de trabajo del ritmo en la Educación Primaria 1.3 El canon rítmico 1.4 La improvisación como base para la creación de nuevos ritmos.
2- Percusiones corporales	2.1 El significado de cuerpo y la expresión corporal 2.2 Técnicas básicas de Expresión Corporal 2.3 La percusión corporal. 2.4 Percusión corporal y tubos sonoros

3- Juegos motrices y canciones con movimiento	3.1 Canciones para el desarrollo de la personalidad 3.2 Canciones para el desarrollo del control y ajuste postural 3.3 Canciones para el desarrollo del esquema corporal 3.4 Canciones para el desarrollo del equilibrio 3.5 Canciones para el desarrollo de la respiración 3.6 Canciones para el desarrollo de la relajación 3.7 Canciones para el desarrollo de la temporalidad 3.8 Canciones para el desarrollo de la espacialidad 3.9 Canciones para el desarrollo de la coordinación
4- Creación coreográfica. Elementos. Procesos.	4.1 La coreografía como proceso de invención y creación en el aula. 4.2 Danzas de presentación y danza aeróbica 4.3 Otros recursos didácticos: sombras chinescas corporales, sábanas, máscaras.
5- Danza gallega, danzas del mundo y bailes de salón. Aplicaciones en el aula.	5.1 La danza en la historia. 5.2 Danza y Folclore del mundo: representación, simbolismo, función, trajes... 5.3 Danza gallega 5.2 Los bailes de salón
6- Danza e improvisación: fuentes motivadoras y procesos.	6.1 Técnicas de desarrollo creativo: improvisación y construcción 6.2 La dramatización como proceso. Match de improvisación. El clown 6.3 Improvisación en danzas, bailes y canciones como medio de expresión y motivación del alumno.
7- Metodologías para la didáctica de la expresión corporal-danza en la escuela.	7.1 Aspectos clave para la enseñanza y el aprendizaje de la expresión corporal y la danza 7.2 Técnicas de concienciación corporal. Técnica Alexander y Técnica de Jacobson. 7.3 Corrientes pedagógicas participativas y metodologías integradoras de la expresión corporal y la danza en la Educación Primaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Trabajos de aula	22	33	55
Sesión magistral	10	0	10
Presentaciones/exposiciones	10	10	20
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	0	10	10
Debates	10	0	10
Portafolio/dossier	0	20	20
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	0	25	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodologías

	Descrición
Trabajos de aula	El estudiante desarrolla ejercicios o proyectos en el aula bajo las directrices y supervisión del profesor. Su desarrollo puede estar vinculado con actividades autónomas del estudiante.
Sesión magistral	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.
Presentaciones/exposiciones	El estudiante participará en la creación de distintas presentaciones y exposiciones que el profesor proponga en el aula.
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	El estudiante trabajará de forma autónoma para resolver los distintos problemas que se vaya encontrando tanto como parte de un grupo o de manera individual.
Debates	Apertura de debates y discusiones para compartir y ver puntos de vista, para extraer conclusiones y con el objeto de reflexionar cómo medio para el aprendizaje.

Atención personalizada

Metodologías	Descrición
Trabajos de aula	Realización de coreografías grupales y propuestas motrices didácticas sobre canciones propuestas
Sesión magistral	Exposición de canciones motrices orientadas a fines concretos y de danzas del mundo concretas

Presentaciones/exposiciones	Presentaciones grupales de actividades encaminadas al desarrollo de los niños y de las niñas
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	Resolución tanto individual como grupalmente de los problemas que van surgiendo en la realización de las tareas
Debates	Presentaciones comunes de temas con diferentes enfoques y aportaciones de diferentes puntos de vista
Probos	Descripción
Portafolio/dossier	Realización de un dossier o diario de clase en el que se recojan aquellos datos realmente importantes o destacables así como sirva de memoria y guía docente.
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	Realización de distintas pruebas que sirvan para valorar el grado de asentamiento de los objetivos y el grado de acierto entre lo planeado y el logrado

Evaluación

	Descripción	Cualificación	Competencias Avaliadas
Trabajos de aula	Asistencia, participación, implicación y resolución de ejercicios o proyectos propuestos.	40	CG2 CG3 CG4 CG8 CG11 CE2 CE11 CE15 CE17 CE53 CE54 CE55 CE56 CT2 CT9 CT10 CT12 CT21
Presentaciones/exposiciones	Participación e implicación en las distintas presentaciones que se propongan, tanto individuales como grupales	10	CG2 CG11 CE55 CE56 CT1 CT2 CT9 CT18 CT21
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	Capacidad de resolución de ejercicios de forma autónoma	10	CE13 CE53 CE55 CE56 CT2 CT12 CT13 CT16 CT18 CT21

Portafolio/dossier	Dossier organizado con todas las actividades llevadas a cabo en la materia por todos los miembros de la clase y tanto teóricas cómo prácticas.	20	CE54 CE56 CT2 CT5 CT7 CT8 CT15 CT17 CT19 CT21
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	Realización individual y grupal de una prueba práctica.	20	CG2 CG11 CE6 CE13 CE53 CE54 CE55 CE56 CT2 CT9 CT10 CT12 CT13 CT14 CT16 CT18 CT21

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Se evaluarán los contenidos no aprobados en el mes de junio como:El alumno o alumna tendrá que simular una situación de aula de infantil y mostrar y enseñar dos danzas, una libre y una danza del mundo.&*nbsp;El alumno o alumna tendrá que entregar y enseñar un *dossier sobre las actividades llevadas a cabo en las clases. El profesor le indicaría cuales y tendría que constar una descripción detallada de las mismas, así como exponerlas delante del profesor.&*nbsp;Las fechas de exámenes se pueden consultar en la web de la facultad en el apartado de organización académica (http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?*id=60,0,0,1,0,0)

Fuentes de información

BATALHA, A.P., Metodologia do ensino da dança, UTL, Lisboa. 2004

BERGE, IVONNE, Danza la vida. El movimiento natural. Una autoeducación holística., Narcea, Madrid. 2000

KALMAR, D., Qué es la Expresión Corporal?, Lumen, Buenos Aires. 2005

MONTAVEZ,M.; ZEA, M.J., Expresión Corporal. Propuestas para la acción., Re-crea., Málaga. 1998

ROMAIN, M., La danse à l'école primaire., Retz., París. 2001

RUANO, K., SÁNCHEZ, G., Expresión Corporal v Educación., Wanceulen., Sevilla. 2009

· Arteaga, M.; Viciano, V.; Conde, J. (1997).: *Desarrollo de la expresividad corporal*. Barcelona: Ed. Inde.

Recomendaciones

Outros comentarios

Se recomienda:

- 1) Asistencia continua la clases.
- 2) Actitud favorable, receptiva y participativa.

DATOS IDENTIFICATIVOS**La educación física como medio de interdisciplinariedad**

Materia	La educación física como medio de interdisciplinariedad			
Código	P02G120V01941			
Titulación	Grado en Educación Primaria			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Gallego			
Departamento	Didácticas especiales			
Coordinador/a	Varela Martínez, Silvia			
Profesorado	Varela Martínez, Silvia Vila Suarez, Maria Elena			
Correo-e	silviavm@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Asignatura enfocada a trabajar diferentes contenidos del grado de Educación Infantil a través de la motricidad xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que los estudiantes hayan demostrado poseer y comprender conocimientos en un área de estudio que parte de la base de la educación secundaria general, y se suele encontrar a un nivel que, si bien se apoya en libros de texto avanzados, incluye también algunos aspectos que implican conocimientos procedentes de la vanguardia de su campo de estudio.	- saber hacer
CB2	Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.	- saber hacer
CB3	Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.	- saber hacer - Saber estar /ser
CB4	Que los estudiantes puedan transmitir información, ideas, problemas y soluciones a un público tanto especializado como no especializado.	- saber hacer
CB5	Que los estudiantes hayan desarrollado aquellas habilidades de aprendizaje necesarias para emprender estudios posteriores con un alto grado de autonomía.	- saber
CG1	Conocer las áreas curriculares de la Educación Primaria, la relación interdisciplinar entre ellas, los criterios de evaluación y el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procedimientos de enseñanza y aprendizaje respectivos.	- saber
CG2	Diseñar, planificar y evaluar procesos de enseñanza y aprendizaje, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes y profesionales del centro	- saber hacer
CG4	Diseñar y regular espacios de aprendizaje en contextos de diversidad y que atiendan a la igualdad de género, a la equidad y al respeto a los derechos humanos que conformen los valores de la formación ciudadana	- saber hacer - Saber estar /ser
CG5	Fomentar la convivencia en el aula y fuera de ella, resolver problemas de disciplina y contribuir a la resolución pacífica de conflictos. Estimular y valorar el esfuerzo, la constancia y la disciplina personal en los estudiantes	- saber hacer - Saber estar /ser
CG8	Mantener una relación crítica y autónoma respecto de los saberes, los valores y las instituciones sociales públicas y privadas	- saber
CG10	Reflexionar sobre las prácticas de aula para innovar y mejorar la labor docente. Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo y cooperativo y promoverlo entre los estudiantes	- saber hacer
CG11	Conocer y aplicar en las aulas las tecnologías de la información y de la comunicación. Discernir selectivamente la información audiovisual que contribuya a los aprendizajes, a la formación cívica y a la riqueza cultural	- saber - saber hacer
CG12	Comprender la función, las posibilidades y los límites de la educación en la sociedad actual y las competencias fundamentales que afectan a los colegios de educación primaria y a sus profesionales. Conocer modelos de mejora de la calidad con aplicación a los centros educativos	- saber
CE57	Comprender los principios que contribuyen a la formación cultural, personal y social desde la educación física	- saber

CE58	Conocer el currículo escolar de la educación física	- saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar la participación a lo largo de la vida en actividades deportivas dentro y fuera de la escuela	- saber hacer
CE60	Desarrollar y evaluar contenidos del currículo mediante recursos didácticos apropiados y promover las competencias correspondientes en los estudiantes	- saber - saber hacer
CE61	Adquirir un conocimiento práctico del aula y de la gestión de la misma	- saber hacer - Saber estar /ser
CT1	Capacidad de análisis y síntesis	- saber
CT2	Capacidad de organización y planificación	- saber hacer
CT6	Capacidad de gestión de la información	- saber
CT7	Resolución de problemas	- saber - saber hacer
CT8	Toma de decisiones	- saber hacer - Saber estar /ser
CT9	Trabajo en equipo	- saber hacer - Saber estar /ser
CT10	Trabajo en un equipo de carácter interdisciplinar	- saber - saber hacer
CT12	Habilidades en las relaciones interpersonales	- saber
CT14	Razonamiento crítico	- saber
CT15	Compromiso ético	- Saber estar /ser
CT16	Aprendizaje autónomo	- saber - saber hacer
CT17	Adaptación a nuevas situaciones	- Saber estar /ser
CT18	Creatividad	- saber - saber hacer
CT19	Liderazgo	- Saber estar /ser
CT21	Iniciativa y espíritu emprendedor	- Saber estar /ser
CT22	Motivación por la calidad	- saber - saber hacer

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber promover la adquisición de hábitos en torno a la autonomía y relación interdisciplinar de los fenómenos motrices.	CB1 CB2 CB4 CG2 CG5 CG11 CG12 CE57 CE58 CE60 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT21

Ser capaz de crear, seleccionar y evaluar tareas físico-motrices y promover el aprendizaje a través de actividades con sentido y relación interdisciplinar.

CB1
CB2
CB3
CG1
CG2
CG4
CG10
CE58
CE59
CE60
CT1
CT2
CT7
CT8
CT12
CT14
CT15
CT16
CT18
CT19
CT21
CT22

Diseñar actividades físicas, lúdicas y motrices interdisciplinarias encaminadas al desarrollo de las habilidades motrices seguras y saludables.

CB1
CB4
CG2
CG4
CG5
CG10
CE57
CE58
CE60
CE61
CT1
CT2
CT8
CT9
CT10
CT12
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT21
CT22

Ser capaz de crear y mantener líneas y lazos de comunicación coordinados con las familias para incidir más eficazmente en los procesos educativos interdisciplinarios referidos al juego y movimiento.

CB3
CB5
CG4
CG5
CG8
CG12
CE57
CE58
CT6
CT7
CT10
CT12
CT14
CT15
CT17
CT19
CT21
CT22

Contenidos

Tema

BLOQUE TEMATICO1. La motricidad como herramienta y nexos interdisciplinarios.	Introducción y conceptos. La complejidad. La Educación Física y la motricidad. La interdisciplinariedad. Transferencia y enfoque globalizador. Ámbitos de experiencia en la Educación primaria. Áreas y su relación con la E.F.
BLOQUE TEMATICO 2. Metodología para la integración de contenidos motrices interdisciplinarios.	Programación de la E.F. medios y métodos. La E.F. en el currículo de Primaria. Proyecto Educativo y Proyecto Curricular. El papel activo del alumno en el aprendizaje interdisciplinario. Contenidos guía. Psicomotricidad, Juego en E. primaria y Pre-deporte.
BLOQUE TEMATICO 3. Actividades físicas interdisciplinarias. Propuestas y recursos prácticos	Actividades interdisciplinarias. Trabajo con proyectos. Temas transversales en Educación Primaria. Propuestas y recursos prácticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	4	0	4
Resolución de problemas y/o ejercicios	20	40	60
Sesión magistral	20	0	20
Talleres	10	4	14
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	8	10	18
Presentaciones/exposiciones	4	3	7
Debates	4	4	8
Prácticas en aulas de informática	2	0	2
Observación sistemática	0	1	1
Resolución de problemas y/o ejercicios	4	0	4
Trabajos y proyectos	10	0	10
Pruebas de respuesta corta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades introductorias
Resolución de problemas y/o ejercicios	Planteamiento de casos de aula concretos
Sesión magistral	Transmisión y análisis del conocimiento teórico
Talleres	Trabajo cooperativo -grupos pequenos- de integración teórico práctica
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	Trabajo individual autónomo
Presentaciones/exposiciones	Demostración al grupo de clase de trabajos
Debates	Discusión argumentada sobre partes del programa
Prácticas en aulas de informática	Búsqueda y práctica con recursos TIC

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión magistral	Exposición oral con apoyo audiovisual de los contenidos de la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices del trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante.
Resolución de problemas y/o ejercicios	Entrevistas que el alumno mantiene con el profesorado de la materia para asesoramiento/desarrollo de los trabajos propuestos.

Talleres	Actividades grupales centradas en la relación teórico-práctica, el trabajo en equipo y el descubrimiento guiado.
Prácticas en aulas de informática	Uso de recursos informáticos para la búsqueda de información sobre diferentes temas.
Probas	Descripción
Trabajos y proyectos	Elaboración de trabajos grupales e individuales.

Evaluación			
	Descripción	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas y/o ejercicios de forma autónoma	Tareas individuales.	10	CB2 CB3 CB4 CG8 CG10 CG12 CE60 CT1 CT6 CT7 CT8 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Presentaciones/exposiciones	Elaboración y presentación de un trabajo grupal	40	CB1 CB2 CB4 CG1 CG2 CG4 CG5 CG10 CE58 CE59 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT15 CT17 CT18 CT19 CT22

Observacion sistemática	Calificación de asistencia, participación y resultados	15	CB2 CB3 CG5 CG10 CE61 CT1 CT6 CT14 CT21
Resolución de problemas y/o ejercicios	Tareas cooperativas	10	CB2 CB3 CB5 CG8 CG11 CE59 CT1 CT9 CT12 CT14 CT18 CT22
Trabajos y proyectos	Entrega de trabajos	10	CB5 CG8 CG12 CT14 CT15 CT21 CT22
Pruebas de respuesta corta	Examen Final de la asignatura. En forma mixta, test, preguntas y ejercicios supuestos.	15	CB1 CB3 CB4 CG1 CG2 CG11 CE57 CE61 CT6 CT16 CT17 CT18

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Es necesario sacar un 5 en el examen y en la unidad didáctica para poder sumarse la nota de los diferentes apartados.

Los alumnos que no cumplan con la asistencia (80%) y participación en clase tendrán necesidad de realizar una prueba final que incluirá el total de los contenidos (50% teóricos y 50% prácticos), y los distintos aspectos metodológicos.

En la segunda convocatoria se mantienen las notas de los diferentes apartados.

Para la convocatoria extraordinaria se realizará un examen cuyo valor es el 100% de la nota.

Las fechas de los exámenes pueden consultarse en la web de la Facultade de Ciencias de la Educación y del Deporte, en el apartado de Organización Académica: <http://feduc.webs.uvigo.es/>

Fuentes de información

DÍEZ NAVARRO, M.C. , *Proyectando otra escuela. Trabajando por Proyectos en la Educación Infantil*, De la Torre, Madrid. 1996

GIL, P. , *Metodología de la Educación Física en Educación Infantil*. , Wanceulen. Sevilla, 2004

IBÁÑEZ SANDÍN,C., *El proyecto de educación infantil y su práctica en el aula*, La Muralla, Madrid.1992

LÓPEZ PASTOR, VM. (Coord.), *La educación Física en educación infantil: una*, Madrid: Miño y Dávila., 2004

VARIOS, *La educación física desde una perspectiva interdisciplinar*, Ed. Graó. Barcelona., 2003

ZABALA, A., *Enfoque globalizador y pensamiento complejo: una respuesta para la comprensión e intervención en la realidad.*, Ed. Graó. Barcelona., 1999

Bibliografía complementaria:

Coll C y otros. (1995) *Necesidades educativas especiales y aprendizaje escolar*. Editorial Alianza Psicología.

Piaget J (1981). *El nacimiento de la inteligencia en el niño*. Editoria Ábaco.

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Actividad física y diversidad en la educación infantil/P02G110V01929

Juego en la educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Seguridad y hábitos saludables a través de la educación física/P02G110V01925

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Desarrollo motor/P02G110V01202

Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación infantil/P02G110V01102

Actividad física y diversidad en la educación infantil/P02G110V01929

DATOS IDENTIFICATIVOS**Coñecemento da contorna a través da actividade física na escola**

Materia	Coñecemento da contorna a través da actividade física na escola			
Código	P02G120V01942			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Silva Piñeiro, Roberto			
Profesorado	Silva Piñeiro, Roberto			
Correo-e	roberto.silva@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumnado adquirirá unha serie de competencias e coñecementos para experimentar a contorna a través do seu corpo en movemento en diferentes actividades físicas, promovéndose un entendemento integral e respecto cara ao medio físico e natural.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber - Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser

CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	- saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	- saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	- saber facer
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	- saber facer - Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer - Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber - Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- saber - Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- saber facer - Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer - Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Coñecer estratexias motrices para desenvolver as nocións espaciais.	CB1 CB2 CB3 CB5 CG2 CE57 CE60 CE61 CT1 CT8 CT15 CT16

2. Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural mediante actividades físicas exploratorias.

CB2
CB4
CG2
CG4
CG5
CG8
CG10
CG12
CE61
CT1
CT12
CT14
CT22

---

3. Saber utilizar o xogo como recurso didáctico para a exploración e coñecemento da contorna, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.

CB1
CB2
CB4
CG1
CG5
CG11
CG12
CE57
CE58
CE60
CE61
CT1
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT17
CT19
CT22

---

4. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices en diferentes contornas.

CB5
CG4
CG5
CG10
CE58
CE59
CE60
CT1
CT8
CT15
CT16

---

5. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices en contornas diferentes ao habitual.

CB3
CG1
CG2
CE58
CE60
CE61
CT1
CT10
CT12
CT14
CT15
CT16
CT17
CT19
CT22

---

6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG5 CG8 CG10 CG11 CG12 CE58 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT12 CT14 CT18 CT19 CT21
---	--

7. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices en diferentes contornas así como os beneficios que teñen sobre a saúde.	CB3 CB4 CG2 CG8 CG11 CE58 CE59 CE60 CT1 CT14 CT15
---	---

8. Ser capaz de promover os comportamentos respetuosos co medio natural, social e cultural.	CT10 CT12 CT14 CT19 CT22
---	--------------------------------------

Contidos	
Tema	
Bloque 1. A contorna próxima e as súas implicacións na motricidade.	- A contorna próxima e as súas implicacións na motricidade. - O coñecemento da contorna a través da actividade física no deseño curricular.
Bloque 2. Posibilidades de uso motriz dos espazos, instalacións e medio próximos.	- Achegamento aos espazos e instalacións para a práctica física no medio urbano e natural: parques, zonas recreativas, sendeiros... - Actividades físicas na contorna: aspectos educativos, organizativos e legais.
Bloque 3. Coñecemento dos grupos sociais da contorna e respecto aos mesmos mediante o xogo.	- As posibilidades motrices, lúdicas e de interacción social das actividades físicas na contorna.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15.5	0	15.5
Proxectos	8	18	26
Presentacións/exposicións	5	11.5	16.5
Saídas de estudo/prácticas de campo	4	18	22
Prácticas de laboratorio	20	50	70

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
Descrición	

Sesión maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Proxectos	Deseño de proxectos educativos tendo en conta a potenciación da actividade física baseada na contorna.
Presentacións/exposicións	Exposicións e discusión dos proxectos e outras temáticas de interese.
Saídas de estudo/prácticas de campo	Preparación e realización de saídas de campo, polas inmediacións das instalacións universitarias e noutras localizacións máis alonxadas.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formarán parte do traballo da materia, e que seran desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acadar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase un seguimento persoalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC
Sesión maxistral	Farase un seguimento persoalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC
Proxectos	Farase un seguimento persoalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC
Presentacións/exposicións	Farase un seguimento persoalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC
Saídas de estudo/prácticas de campo	Farase un seguimento persoalizado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC

Avaliación

	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
--	------------	--------------------------------------

Prácticas de laboratorio

Exposición práctica dalgún contido dos bloques do programa. Estas prácticas serán avaliadas durante o calendario de exames nas horas fixadas polo profesor.

40

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG8
CG10
CG11
CG12
CE57
CE59
CE60
CE61
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT12
CT14
CT15
CT17
CT18
CT19
CT21
CT22

Sesión maxistral

Avaliación escrita dos contidos do programa durante as sesións presencias.

20

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG8
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CT1
CT6
CT7
CT9
CT10
CT12
CT14
CT15
CT16
CT18
CT22

- CB1
  - CB2
  - CB3
  - CB4
  - CB5
  - CG1
  - CG2
  - CG4
  - CG5
  - CG8
  - CG10
  - CG11
  - CG12
  - CE57
  - CE58
  - CE59
  - CE60
  - CT1
  - CT2
  - CT7
  - CT8
  - CT9
  - CT10
  - CT12
  - CT14
  - CT15
  - CT17
  - CT18
  - CT19
  - CT21
  - CT22
-

Presentacións/exposicións	Presentación en clase dos proxectos educativos ou traballos monográficos de interese na programación.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG11 CG12 CE60 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22
---------------------------	---	----	--

Saídas de estudo/prácticas de campo	Preparación e exposición das actividades para organizar a saída de estudo/práctica de campo que se determinen.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG4 CG5 CG10 CE59 CE60 CE61 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22
-------------------------------------	--	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

* Para superar a asignatura en **1ª convocatoria**, é preciso **asistir regularmente**, obter a **cualificación de aprobado en cada un dos apartados** de avaliación, manter un **comportamento correcto e de aproveitamento durante as sesións presenciais**. A cualificación final será o sumatorio porcentual de tódalas cualificacións parciais. No caso de alumnado non asistente (que supere o 80% de faltas de asistencia), deberá entregar un traballo, e realizar dúas probas presenciais na data do exame de xuño, relacionadas cos contidos teóricos e prácticos desenvolvidos na aula, debendo superar ámbalas partes con máis dun 5 de cualificación.

** Para superar a asignatura en **2ª convocatoria** (xullo), o alumnado poderá optar por acollerse **ás mesmas condicións** que as establecidas para a 1ª convocatoria, **ou ben presentar un traballo e realizar dúas probas presenciais** na data do exame de xullo, relacionadas cos contidos teóricos e prácticos desenvolvidos na aula.

*** As datas de exames pódense consultar na web da facultade no **apartado de organización académica**

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA PRINCIPAL:

Gil Madrona, P. et al (2009). Unidades didácticas de educación física para Educación Infantil, 3-6 años. Vol. III. Wanceulen.

Guillén, R.; Lapetra, S.; Casterad, J.(2000). Actividades en la naturaleza. Inde.

Rigal, R. (2006). Educación motriz y educación psicomotriz en Preescolar y Primaria: acciones motrices y primeros aprendizajes. Inde

Ruiz Juan, F.(2001). Desarrollo de la motricidad a través del juego: materiales convencionales y no convencionales como recursos metodológicos. Gymnos.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

Paoli, A.(2007). Comunicación y juego simbólico: relaciones sociales, cultura y procesos de significación. Libros del Umbral

S.A.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Seguridade e hábitos saudables a través da educación física**

Materia	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física			
Código	P02G120V01943			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ayan Perez, Carlos Luis			
Profesorado	Ayan Perez, Carlos Luis			
Correo-e	cayan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de carácter teórico-práctico na que o alumnado de Educación Primaria cursa unha especialización conxunta co alumnado de Educación Infantil, sobre temas relativos á seguridade e a saúde, sempre baixo o contexto da Educación Física			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber - saber - facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - facer - Saber - estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	

CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
CT1	Capacidade de análise e síntese
CT2	Capacidade de organización e planificación
CT6	Capacidade de xestión da información
CT7	Resolución de problemas
CT8	Toma de decisións
CT9	Traballo en equipo
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
CT14	Razoamento crítico
CT15	Compromiso ético
CT16	Aprendizaxe autónoma
CT17	Adaptación a novas situacións
CT18	Creatividade
CT19	Lideranza
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor
CT22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber promove-la adquisición de hábitos en torno á autonomía.	CB1 CB2 CB3 CG2 CG8 CG12 CE57 CE60 CT6 CT8 CT14 CT15 CT21 CT22
Coñecer os principios básicos un desenrolo e comportamento saudable	CB3 CB5 CG1 CG5 CG8 CG12 CE57 CE58 CE60 CT1 CT2 CT7 CT9 CT14 CT15

Ser capaz de crear, seleccionar e avaliar tarefas físico-motoras e materiais curriculares seguros, destinados a promover a aprendizaxe a través de actividades con sentido para o alumnado destas idades.

CB1
CB3
CB4
CG1
CG4
CG10
CG11
CE57
CE59
CE60
CT7
CT10
CT14
CT17
CT18
CT19

Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motoras seguras e saudables.

CB2
CB3
CB5
CG2
CG4
CG8
CG10
CE57
CE60
CT1
CT7
CT14
CT15
CT22

Ser capaz de desenrolar os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas nas prácticas físicas e na convivencia nos seus alumnos.

CB1
CB5
CG4
CG10
CG12
CE58
CE61
CT8
CT14
CT15
CT16
CT17
CT19

Detectar situacións de falta de benestar do neno ou a nena que sexan incompatibles co seu desenvolvemento e promover a súa mellora no ámbito da seguridade, autoprotección e da saúde.

CB1
CB2
CB3
CG2
CG8
CG10
CG12
CE57
CE59
CT1
CT8
CT14
CT15
CT18
CT22

Contidos

Tema

Establécense 7 grandes bloques, que serán referentes para os respectivos temas. A súa relación establécese identificando o seu número entre paréntesis, ao final do título de cada tema.

1. BLOQUE 1.- Práctica de hábitos saudables na actividade física infantil: Hixiene corporal, alimentación, descanso e educación postural.
2. BLOQUE 2.- Valoración axustada dos factores de risco, adopción de comportamentos de prevención e seguridade en situacións habituais, actitude de tranquilidade e colaboración en situacións de enfermidade e de pequenos accidentes na actividade física infantil.
3. BLOQUE 3.- Utilización segura de espazos deportivos, elementos e obxectos.
4. BLOQUE 4.- A cadea de supervivencia e o soporte vital básico na actividade física infantil.
5. BLOQUE 5.- Primeiros axudas básicas.
6. BLOQUE 6.- Actividades de ensino/aprendizaxe vinculadas á saúde e a a prevención de accidentes na actividade física infantil.
7. BLOQUE 7.- Estratexias didácticas para o ensino/aprendizaxe da saúde, a autoprotección e a prevención de accidentes na actividade física infantil.

1. A educación física saudable (B1).	1.1. A educación física saudable: marco conceptual e contextual 1.2. A condición física saudable
2. Consideracións para unha práctica segura na educación física (B2;B3).	2.1. Recursos materiais seguros para a práctica de educación física. 2.2. Educación física e patoloxías infantís.
3. Os primeiros auxilios (B4;B5;B6).	3.1. Primeiros auxilios básicos. 3.2. A cadea de supervivencia.
4. Educación postural e educación física (B1;B6;B7).	4.1. Biomecánica Articular. 4.2. A ergonomía na educación física.
5. Promoción de hábitos saudables na infancia (B1;B7).	5.1. Orientacións básicas para a prescrición de actividade física na infancia. 5.2. A nutrición infantil.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	29	43.5	72.5
Sesión maxistral	22.5	33.75	56.25
Tutoría en grupo	0	15	15
Probas de tipo test	1	1.5	2.5
Traballos e proxectos	1	2.75	3.75

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades expositivas do profesor e o estudante. Resolución de exercicios no aula/laboratorio baixo a dirección do profesor.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices de traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Tutoría en grupo	Tutorías obrigatorias individualmente ou en pequeno grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Tutoría en grupo	Actividades de petición voluntaria a desenrolar no despacho 230 en horario de tutoría adicadas a supervisar o traballo a realizar.
Prácticas de laboratorio	Sesións desenroladas no aula e no pavillón deportivo na que se porán en práctica os contidos relacionados coa materia.
Sesión maxistral	Sesións teóricas desenroladas no aula co apoio das novas tecnoloxías.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Probas de tipo test	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía. Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas nas prácticas físicas e na convivencia nos seus alumnos. Detectar situacións de falta de benestar do neno ou a nena que sexan incompatibles co seu desenvolvemento e promover a súa mellora no ámbito da seguridade, autoprotección e da saúde.	70	CB1 CB2 CB3 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG12 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22
Traballos e proxectos	Ser capaz de crear, seleccionar e avaliar tarefas físico-motoras e materiais curriculares seguros, destinados a promover a aprendizaxe a través de actividades con sentido para o alumnado destas idades. Diseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motoras seguras e saudabl	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG8 CG10 CG11 CE57 CE59 CE60 CT7 CT10 CT14 CT15 CT17 CT18 CT19 CT22

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Aplicárase o seguinte procedimientto de avaliación con independencia da frecuencia de asistencia do alumnado as sesión da materia.

Para superar a materia será necesario obter unha cualificación positiva en ambas as probas de avaliación (proba tipo test traballo).

No tipo test, haberá que obter polo menos 3.5 ptos de 7 posibles, e no traballo, deberase alcanzar polo menos 1.5 ptos de 3 posibles. Estes criterios prevalecen tanto pra primeira como pra segunda convocatoria

A nota final da materia obterase mediante a suma aritmética das puntuacións alcanzadas en ambas as partes, sempre e cando se cumpran os criterios de cualificación anteriormente expostos. No caso de non superar ambas as probas, estas deberán repetirse na segunda convocatoria.

Se o alumnado supera una das probas de avaliación en primeira convocatoria, non debe examinarse da mesma en segunda convocatoria (Xullo), senón únicamente da proba de avaliación que non superou na mencionada primeira convocatoria.

O día e hora, así como a aula das probas de avaliación que terán lugar en primeira máis en segunda convocatoria pódense consultar no link "Organización Académica" da web da Facultade: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>.

Bibliografía. Fontes de información

Delgado, M., Estrategias de intervención en educación para la salud desde la educación física, INDE, 2004

Delgado, M., Entrenamiento físico-deportivo y alimentación : de la infancia a la edad adulta, Paidotribo, 1999

Grapa, I., Primeros auxilios para niños : guía practica de urgencias médicas, Martínez-Roca, 2006

Kapandji, J., Fisiología Articular, Tomo II, Panamericana, 2004

San Jaime, A., Actuaciones básicas en primeros auxilios, Tebar, 2006

Silva, R., Seguridad en la educación física y el deporte escolar., Bubok, 2011

BIBLIOGRAFÍA, COMPLEMENTARIA, ,

Cantó R, y Jiménez J. (1998). La columna vertebral en la edad escolar. Ed. Gymnos

Devís J. (1992). Nuevas perspectivas curriculares en educación física. Ed. Inde

Gil P. (2005). Unidades didácticas de educación física para educación infantil de 3-6 años. Ed. Wanceulen

Gil, P. (2004). Evaluación de la educación física en educación infantil. Ed. Wanceulen

Gil, P. (2004). Metodología de la educación física en educación infantil. Ed. Wanceulen

López P. (2000). Ejercicios desaconsejados en la actividad física: detección y alternativas. Ed. INDE

V.V. A.A. (2011). Guía practica primeros auxilios para bebés y niños. Ed. Baint Media

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

Actividade física e diversidade na escola/P02G120V01945

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G120V01941

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria/P02G120V01301

Outros comentarios

Considérase imprescindible a asistencia ás clases prácticas como modo de consolidar os contidos expostos nas sesión teóricas así como de mellorar a formación do alumno.

DATOS IDENTIFICATIVOS**A linguaxe corporal**

Materia	A linguaxe corporal			
Código	P02G120V01944			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose Maria			
Profesorado	Abilleira González, Maite Pazos Couto, Jose Maria			
Correo-e	chema3@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumnado coñecerá as posibilidades expresivas do corpo e da linguaxe, adquirindo e vivenciando competencias que lle van a permitir favorecer o correcto desenvolvemento da expresión corporal no alumnado de ensinanza primaria			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber facer

CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	- saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	- saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	- saber facer - Saber estar / ser
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer - Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- saber facer - Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer - Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Saber utilizar o xogo como principal recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos e na linguaxe corporal.	CB2 CB4 CG1 CG2 CG10 CE57 CE58 CT1 CT8 CT16 CT17
2. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices mediante o corpo.	CB1 CB3 CB5 CG4 CG5 CG8 CG10 CG12 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CT1 CT15

3. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento da realidade social.

CB2
CB3
CG4
CG11
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT1
CT12
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

---

4. Potenciar o uso da linguaxe corporal para conseguir unha mellor expresión, respectar o traballo propio e desenvolver habilidades sociais.

CB1
CB2
CB5
CG2
CG4
CG10
CG11
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT1
CT7
CT12
CT14
CT15
CT21
CT22

---

5. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices.

CB2
CB4
CG1
CG8
CG11
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT1
CT2
CT6
CT9
CT10
CT15
CT16
CT19

---

6. Ser capaz de deseñar actividades de aprendizaxe de novas formas de expresión.

CB1
CB3
CG1
CG4
CG8
CG11
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT12
CT14
CT15

Contidos	
Tema	
Bloque 1	Principios básicos da linguaxe corporal en Educación Infantil. Linguaxe corporal e estilos docentes en Ed. Infantil.
Bloque 2	A linguaxe corporal medio de representación, expresión e comunicación en Educación Infantil. O código non verbal na infancia.
Bloque 3	Do xogo simbólico ao xogo dramático. A creatividade
Bloque 4	Principios metodolóxico-didácticos para a aplicación de técnicas artístico-expresivas en educación infantil: a danza creativa e tradicional, o teatro de sombras, a pantomima e a dramatización.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	45	67.5
Prácticas de laboratorio	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formaran parte do traballo da materia, e que seran desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acadar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase seguimento na propia aula da evolución das aprendizaxes do alumnado
Sesión maxistral	Serán levadas a cabo polo profesor nas aulas teóricas

Avaliación	
Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Prácticas de laboratorio

Avaliación escrita dos contidos do programa na data fixada no calendario de exames.

50

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG8
CG10
CG11
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT12
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT21
CT22

Sesión maxistral	Exposición práctica dalgún contido dos bloques do programa. Estas prácticas serán avaliadas durante o calendario de exames nas horas fixadas polo profesor	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG11 CG12 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CT10 CT15 CT19
------------------	---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As partes superadas gardaranse máximo ata a segunda convocatoria. No seguinte curso o alumno/a deberá desenvolver a asignatura Completa.

O alumnado que non asista periodicamente a clase deberá facer un examen da parte teórica e outro da parte práctica da materia, nos que deberá superar o 50% da nota máxima en cada un dos exames para superar a materia.

As datas de exame poderan consultarse na web da facultade no apartado de organización académica

Bibliografía. Fontes de información

- VVAA, LA EDUCACION PSICOMOTRIZ (3-8 AÑOS). CUERPO, MOVIMIENTO, PERCEPC ION, AFECTIVIDAD : UNA PROPUESTA TEORICO-PRACTICA, , 2007, Grao
- SAINZ DE VICUÑA, P, EDUCAR EN EL AULA DE 2 AÑOS: UNA PROPUESTA METODOLOGICA, , 2010, Grao
- RUIZ DE VELASCO GALVEZ, A, EL JUEGO SIMBÓLICO , , 2011, Grao
- PAOLI, A, COMUNICACION Y JUEGO SIMBOLICO: RELACIONES SOCIALES, CULTURA Y PROCESOS DE SIGNIFICACION, , 2007, Libros del Umbral
- VELAZQUEZ, E., AFECTO Y LENGUAJE , , 2014, UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
- PAT, O., PSICOTERAPIA SENSORIOMOTRIZ: INTERVENCIONES PARA EL TRAUMA Y EL APEGO , , 2016, DESCLEE DE BROUWER
- VVAA, CONSTRUYENDO IDENTIDAD CORPORAL, , CEP, 2009
- Cebreiros, J, OLVIDA TU LENGUAJE CORPORAL: LA IMPORTANCIA DE LA EMOCIONES EN LA COMUNICACION, , Plataforma, 2015
- Pons, C, COMUNICACIÓN NO VERBAL, , Kairos, 2015
- Nista-Piccolo, V., MOVIMIENTO Y EXPRESION CORPORAL EN EDUCACION INFANTI, , Narcea, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G120V01941

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Actividade física e diversidade na escola/P02G120V01945

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

DATOS IDENTIFICATIVOS**Actividade física e diversidade na escola**

Materia	Actividade física e diversidade na escola			
Código	P02G120V01945			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Vicente Vila, Pedro			
Profesorado	Figueira Rodriguez, Alberto Vicente Vila, Pedro			
Correo-e	pachipedrito@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	A materia atende as necesidades educativas especiais nos procesos de ensino - aprendizaxe no eido das actividades físicas			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer - Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- saber facer - Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber

CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	- saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	- saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	- saber - saber facer
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	- saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	- saber - saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer - Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	
CT14	Razoamento crítico	- Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer - Saber estar / ser
CT19	Lideranza	- saber facer - Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe para a diversidade.	CB1 CB2
2. Ser capaz de utilizar os xogos como medio para promover a comprensión da realidade.	CG2
3. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices que atendan á diversidade.	CG4 CE59
5. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento da realidade social.	CE60 CE61
7. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices.	CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22

4. Coñecer o desenvolvemento psicomotor e deseñar intervencións que atendan á diversidade	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG11 CG12 CE57 CE58 CE60 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT22
---	--

6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.	CG8 CG10 CE57 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21
---	---

8. Ser capaz de crear e manter liñas e lazos de comunicación coordinados coas familias para incidir máis eficazmente no proceso educativo	CB5 CG8 CG12 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT17 CT19 CT21
---	--

Contidos	
Tema	
BLOQUE 1	Conceptos básicos sobre diversidade e actividade física. Tipoloxía da diversidade: diversidade socioculturais, alumnado con necesidades educativas especiais, diversidade de xéneros e persoas, etc
BLOQUE 2	A atención á diversidade na escola desde a motricidade. Modelos. A aprendizaxe motriz cooperativo. A convivencia e a resolución de conflitos.
BLOQUE 3	Estratexias didácticas de atención á diversidade desde a actividade física na escola.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	8.5	17	25.5
Sesión maxistral	10	20	30
Probas de resposta curta	2	2	4
Traballos e proxectos	2	6	8
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución de problemas e exercicios expostos e analizados na clase.
Sesión maxistral	Exposicións dos aspectos máis relevantes de cada tema, explicando conceptos, clasificacións, técnicas...Será de carácter participativo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Sesións de contidos de carácter teórico ou conceptual vencellados as competencias a desenvolver na materia. As sesións maxistras desenvolveranse na aula baixo a dirección dos docentes responsables da materia en base os contidos obxecto da mesma.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución de supostos prácticos vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os supostos prácticos resoltos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Proxectos de intervención didáctica vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os proxectos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Deseño, dirección e desenvolvemento de sesións prácticas por parte do alumnado sobre contidos vencellados a materia. O deseño, dirección e desenvolvemento das sesións son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Probas de resposta curta	Probas escritas ou orais de resposta curta	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG4 CG8 CG10 CG12 CE57 CE58 CE60 CT1 CT2 CT6 CT7 CT14 CT16 CT18 CT22
Traballos e proxectos	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG10 CG11 CE58 CE59 CE60 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT19 CT21 CT22

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas. Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade exposta, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	30	CG1 CG2 CG5 CE58 CE59 CE60 CE61 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22
---	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para obter unha avaliación positiva na materia, en calquera das dúas convocatorias da matrícula, é imprescindible ter unha cualificación superior a 5 nas dúas ferramentas de avaliación. Para a segunda convocatoria gardase a parte aprobada an primeira convocatoria. Non é posible gardar partes para outra matrícula na mesma materia nin para outro curso académico. As datas de exame podense consultar na páxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

, SCOPUS, ,

, SPORT DISCUS, ,

Gómez, H., Educación Física y atención a la diversidad, La tierra hoy, 2009

Jiménez Martín, P.J., Manual de estrategias de intervención en actividad física, deporte y valores., Síntesis, 2008

Merida, R., La orientación en educación infantil: una alianza entre los agentes educativos., Pirámide, 2012

Lasaga, M.J. & Rodríguez, C. , La coeducación en la Educación Física y el deporte escolar: Liberar Modelos., Wanceulen, 2006

, , ,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A linguaxe corporal/P02G110V01928

Xogo na educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas: Practicum**

Materia	Prácticas externas: Practicum			
Código	P02G120V01981			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	48	OB	4	An
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>O artigo 2 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, define estas como “[...] unha actividade de natureza formativa realizada polos estudantes universitarios e supervisada polas Universidades, cuxo obxectivo é permitirles aos mesmos aplicar e complementar os coñecementos adquiridos na súa formación académica, favorecendo a adquisición de competencias que os preparen para o exercicio de actividades profesionais, faciliten a súa empregabilidade e fomenten a súa capacidade de emprendemento”.</p> <p>O Real Decreto mencionado establece no seu artigo 3 que coa realización das prácticas académicas externas se pretenden alcanzar os seguintes fins:</p> <ol style="list-style-type: none"> Contribuír para a formación integral dos estudantes complementando a súa aprendizaxe teórica e práctica. Facilitar o coñecemento da metodoloxía de traballo adecuada á realidade profesional na que os estudantes han operar, contrastando e aplicando os coñecementos adquiridos. Favorecer o desenvolvemento de competencias técnicas, metodolóxicas, persoais e participativas. Obter unha experiencia práctica que facilite a inserción no mercado de traballo e mellore a súa empregabilidade futura. Favorecer a innovación e creatividade e o emprendemento. 			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser

CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	- saber
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	- saber
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	- saber - saber facer
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	- saber facer
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	- saber - saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	- saber facer
CE66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos	- saber facer
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	- saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	- saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber - saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber - saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber - saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber facer
CT14	Razoamento crítico	- saber
CT15	Compromiso ético	- saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer - Saber estar / ser
CT18	Creatividade	- saber facer
CT19	Lideranza	- saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer
CT22	Motivación pola calidade	- saber facer - Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento	CG1 CG6 CE61 CE62 CE68 CT1
Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro mediante o establecemento de relacións entre os coñecementos especializados, teóricos e metodolóxicos, e os resultados da observación, análise e intervención nas situacións educativas da escola na que se realizan as prácticas	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE61 CE62 CE63 CE64 CE65 CE66 CE67 CE68 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23
Interpretar e reflexionar sobre as observacións e/ou intervencións na aula mediante sesións de clase semanais organizadas polo profesor-coordinador da facultade	CG1 CG6 CG12 CE64 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT15 CT16 CT22

Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro onde se realizan as prácticas escolares

- CG1
- CG2
- CG3
- CG4
- CG5
- CG6
- CG7
- CG8
- CG9
- CG10
- CG11
- CG12
- CE61
- CE62
- CE63
- CE64
- CE65
- CE66
- CE67
- CE68
- CT1
- CT2
- CT3
- CT4
- CT5
- CT6
- CT7
- CT8
- CT9
- CT10
- CT11
- CT12
- CT13
- CT14
- CT15
- CT16
- CT17
- CT18
- CT19
- CT20
- CT21
- CT22
- CT23

Asumir que a competencia profesional do mestre ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida

- CG12
- CE61
- CE64
- CT8
- CT9
- CT10
- CT14
- CT15
- CT16
- CT17
- CT19
- CT22

Contidos	
Tema	
1. Observación e análise da realidade escolar e do contexto físico, socioeconómico, cultural e lingüístico	Observación e análise da realidade: - escolar e do contexto físico - socioeconómica - cultural - lingüística
2. Interacción e comunicación no ámbito educativo	Procesos comunicativos no ámbito educativo.

3. A planificación educativa na escola na etapa de educación primaria. Identificación, selección e discusión de técnicas e estratexias para a xestión e o control da aula

- Planificación escolar
- Organización escolar

4. A intervención docente do estudante en prácticas. Deseño e desenvolvemento de estratexias e recursos educativos para o ensino en áreas instrumentais e de contidos específicos

A intervención docente na aula.

5. Deseño, realización e avaliación de intervencións educativas en relación co itinerario de especialización do estudante de prácticas

A avaliación das intervencións docentes.

6. Análise e valoración crítica do proceso de ensino e aprendizaxe na aula dende os marcos teóricos e metodolóxicos ofrecidos polas outras materias

A avaliación da práctica docente realizada.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	0	25	25
Debates	25	0	25
Prácticum	600	0	600
Informes/memorias de prácticas	0	550	550

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	As titorías semanais, individuais e colectivas, con o coordinador e os titores da Universidade servirán de asesoramento aos estudantes. Analizaranse e valorarán os datos observados á luz das competencias técnicas adquiridas nas outras materias e propoñeranse directoras para desenvolver novas tarefas
Debates	A presentación de experiencias e reflexións realizadas durante as estanzas no centro escolar e o intercambio de criterios entre os estudantes de prácticas servirán para compartir experiencias e para contrastar a propia visión de a realidade educativa
Prácticum	O núcleo formativo fundamental do Practicum se desenvolverá mediante a participación no proceso de ensino e aprendizaxe do aula de Primaria asignada (xeralista e de especialidade, se é o caso). O alumno de prácticas participará nas reunións dos equipos educativos dos que forme parte e colaborará nos proxectos de innovación e nas actividades extraescolares que o centro desenvolva. Así mesmo asistirá a todas as reunións e actividades organizadas para que os estudantes en prácticas coñezan en profundidade a realidade educativa a Educación Primaria

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum	Realización da estancia en centros escolares.
Foros de discusión	Participación activa en espazos de discusións educativas.
Debates	Participación activa en debates educativos.
Probas	Descrición
Informes/memorias de prácticas	Realización da memoria e diario de prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
--	------------	--------------------------------------

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE61
CE62
CE63
CE64
CE65
CE66
CE67
CE68
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Informes/memorias de prácticas

Asistencia e avaliación das reunións e outras actividades programadas
Memoria de Prácticas

50

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE61
CE62
CE63
CE64
CE65
CE66
CE67
CE68
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Outros comentarios e avaliación de Xullo

---

1. A titora ou titor académico da universidade avaliará as prácticas desenvolvidas polos estudantes de conformidade cos criterios e fontes de información sinalados.
2. A titora ou titor do centro escolar, como indica o art. 13 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de Novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, realizará e remitirá ao titor/a académico da Universidade a avaliación final.
3. Para superar a materia do Prácticum o estudante deberá acadar o aprobado en cada un dos criterios de avaliación establecidos nos informes, tanto do titor/a do centro escolar como do titor/a académico. Manteranse as competencias

adquiridas en primeira convocatoria ata segunda convocatoria.

4. Para facilitar o proceso de avaliación, antes do inicio das prácticas, o coordinador/a do Prácticum remitiralle ao centro escolar a folla de avaliación na que se reflectan as diferentes competencias obxecto de mesma.

5. Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Particularmente, no tocante á Memoria de Prácticas, sinalar:

1. A Memoria das prácticas desenvolverase consonte o establecido no art. 14 do Real decreto 1707/2011, de 18 de Novembro.

2. A través da guía docente, así como por outro tipo de orientacións, a Comisión de Prácticas establecerá anualmente as recomendacións precisas para unha correcta elaboración da Memoria.

3. Para facilitar o proceso de avaliación cada titor ou titora contará coa correspondente folla de avaliación.

4. As datas de entrega da Memoria de Prácticas de cada convocatoria figura reflexado no calendario académico da Facultade, podendo consultarse no apartado de organización académica da web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Referencias bibliográficas:

CEBRIÁN DE LA SERNA, M. Y MONEDERO MOYA, J. J. (2009). El e-portfolio y la e-rúbrica en la supervisión del practicum. En M. RAPOSO RIVAS, M. E. MARTÍNEZ FIGUEIRA, L. LODEIRO ENJO, J. C. FERNÁNDEZ DE LA IGLESIA y A. PÉREZ ABELLÁS (coord.), El practicum más allá del empleo: formación vs training (369-380). Santiago de Compostela: Imprenta universitaria.

CID SABUCEDO, A., DOMÍNGUEZ PRIETO, E. y RAPOSO RIVAS, M. (1998). La práctica reflexiva como medio de construcción del pensamiento práctico de tutores y tutorandos. En M. A. ZABALZA BERAZA (ed.), Los tutores en el practicum: Funciones, formación y compromiso institucional (219-234). Pontevedra: Diputación Provincial de Pontevedra.

GARCÍA FERNÁNDEZ, A. (2006). La tutoría y la relación profesor-alumno en la formación para la inserción laboral. Revista de Educación (Madrid), 341, 197-211.

GUTIÉRREZ CUENCA, L., CORREA GOROSPE, J. M., JIMÉNEZ DE ABERASTURI APRAIZ, E. y IBÁÑEZ ETXEBERRIA, A. (2009). El modelo reflexivo en la formación de maestros y el pensamiento narrativo: estudio de un caso de innovación educativa en el Practicum de Magisterio. Revista de Educación (Madrid), 350, 493-505.

IGLESIAS FORNEIRO, M. L. (2005). La tecnología audiovisual al servicio del practicum: el vídeo y la fotografía digital. En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS (coord.), El practicum como compromiso institucional: los planes de prácticas (1211-1214). Santiago: Unidixital.

LATORRE MEDINA, M. J. (2007). El potencial formativo del practicum: cambio en las creencias que sobre la enseñanza práctica poseen los futuros maestros. Revista de Educación (Madrid), 343, 249-273.

LOBATO FRAILE, C. (ed.) (1996). Desarrollo profesional y prácticas/practicum en la universidad. Bilbao: Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco.

MARTÍNEZ FIGUEIRA, M. E. (2010b). Ser tutor, ¿Cuestión de personalidad o de profesionalidad?. Revista Educativa de Orientación y Psicopedagogía, 21 (3), 1-6.

MOLINA RUIZ, E., IRANZO GARCÍA, P., LÓPEZ LÓPEZ, M. C. y MOLINA MERLO, M. A. (2008). Procedimientos de análisis, evaluación y mejora de la formación práctica. Revista de Educación (Madrid), 346, 335-361.

RAPOSO RIVAS, M. (2002). Contribuciones de las Tecnologías de la Información y la Comunicación al desarrollo del practicum de futuros docentes. En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS (coord.), Desarrollo de competencias personales y profesionales en el practicum (1-21). Lugo: Unicopia.

RAPOSO RIVAS, M. y SARCEDA GORGOSO, M.C. (2007). La integración de las TIC en la supervisión del Practicum. En A. CID SABUCEDO, M. MURADÁS LÓPEZ, M. A. ZABALZA BERAZA, M. GONZÁLEZ SANMAMED, M. RAPOSO RIVAS y L. IGLESIAS FORNEIRO (coord.), Buenas prácticas en el practicum (1091-1101). Santiago de Compostela: Imprenta universitaria.

SCHÖN, D.A. (1992). La formación de profesionales reflexivos. Hacia un nuevo diseño de la enseñanza y el aprendizaje en

las profesiones. Barcelona: Paidós-MEC.

ZABALZA BERAZA, M. A (1989). Teoría de las Prácticas. La formación práctica de los profesores. En M. A. ZABALZA BERAZA (coord.), Actas del II Symposium sobre prácticas escolares (15-40). Pontevedra: Diputación Provincial de Pontevedra.

— (2004). Condiciones para el desarrollo del practicum. En Profesorado, Revista de curriculum y formación del profesorado, 8 (2), 1-22.

— (2005). El aprendizaje experiencial como marco teórico para el Practicum. En L. IGLESIAS FORNEIRO, M. A. ZABALZA BERAZA, A. CID SABUCEDO y M. RAPOSO RIVAS (coord.), El practicum como compromiso institucional: los planes de prácticas (19-34). Santiago: Unidixital.

— (2007). Buenas prácticas en el practicum: bases para su identificación y análisis. En A. CID SABUCEDO, M. RAPOSO RIVAS y A. PÉREZ ABELLÁS, El practicum: buenas prácticas en el Espacio Europeo de Educación Superior (7-34). Santiago: Tórculo.

ZEICHNER, H. (1993). A formação reflexiva de professores: ideias e práticas. Lisboa: Educa.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Educación: Teoría e historia da educación/P02G120V01102

Historia: Historia do presente/P02G120V01203

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/P02G120V01204

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/P02G120V01104

Socioloxía: Socioloxía da educación/P02G120V01105

Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria/P02G120V01301

Ciencias experimentais/P02G120V01302

Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401

Didáctica das ciencias experimentais I/P02G120V01402

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Xeografía/P02G120V01305

Lingua española/P02G120V01303

Lingua galega/P02G120V01404

Matemáticas e a súa didáctica I/P02G120V01304

Matemáticas e a súa didáctica II/P02G120V01405

Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921

Didáctica da lingua e literatura: Español/P02G120V01506

Didáctica da lingua e literatura: Galego/P02G120V01501

Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502

Didáctica das ciencias sociais/P02G120V01503

Educación ambiental para o desenvolvemento/P02G120V01901

Educación artística/P02G120V01902

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

Ética e deontoloxía profesional/P02G120V01903

Innovación e investigación didáctica/P02G120V01504

Lingua francesa e a súa didáctica/P02G120V01505

Lingua inglesa e a súa didáctica/P02G120V01507

Lingua e literatura: Español/P02G120V01603

Lingua e literatura: Galego/P02G120V01602

Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria/P02G120V01925

Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926

Expresión corporal e danza/P02G120V01928
Introdución ao feito relixioso e ao cristián/P02G120V01908
Literatura infantil e xuvenil/P02G120V01910
Música nas culturas/P02G120V01927

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de Prácticas Curriulares da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	P02G120V01991			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Traballo Fin de Grao consiste no desenvolvemento autónomo por parte do estudante dun proxecto baixo a dirección dun profesor titor, cuxa realización ten a finalidade de favorecer que o estudante integre as ensinanzas recibidas durante os estudos e asegurar a adquisición das competencias propias da titulación.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	- saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	- saber - saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	- saber
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	- saber facer - Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	- saber facer - Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	- Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	- Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	- saber - saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	- saber
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	- saber

CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	- saber - saber facer
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	- saber facer
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	- saber - saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	- saber facer
CE66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro	- saber facer
CE67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos	- saber facer
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	- saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	- saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	- saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	- saber facer
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	- saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	- saber
CT6	Capacidade de xestión da información	- saber facer
CT7	Resolución de problemas	- saber facer
CT8	Toma de decisións	- saber facer
CT9	Traballo en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	- saber facer - Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	- saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	- saber facer - Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	- saber - Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	- saber facer
CT15	Compromiso ético	- Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	- saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	- saber facer
CT18	Creatividade	- saber facer
CT19	Lideranza	- saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	- saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	- saber facer
CT22	Motivación pola calidade	- saber facer - Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
É capaz de interrelacionar as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente.	CG8 CE61 CE65 CE66 CT2 CT7 CT8 CT17 CT18 CT21 CT22

É capaz de estudar ou avaliar situacións educativas e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.	CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CE63 CE64 CE66 CT6 CT11 CT13 CT14 CT15 CT16
É capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención educativa o o ciclo de primaria e planear de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.	CG2 CG4 CG6 CG7 CE63 CE64 CE67 CE68 CT1 CT2 CT9 CT10 CT13
É capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións pre-profesionais e analizando a eficacia do propio programa de traballo.	CG10 CG12 CE62 CE63 CT2 CT8 CT21
É capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do mestre participando no desenvolvemento e análise das propostas educativas que se implementan..	CG7 CG9 CG12 CE66 CT5 CT12 CT19 CT20 CT23
É capaz de sintetizar información e soste argumentos sólidos.	CG2 CG3 CG11 CT3 CT4
É capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e adecuada á audiencia para a que fosen preparadas.	CG8 CT3 CT5 CT6
É capaz de elaborar e redactar informes de investigación aplicada á intervención educativa e traballos académicos e profesionais utilizando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación.	CG11 CE65 CT16 CT17 CT18

Contidos

Tema	
Relacionados coas materias do título.	Contidos das materias do Grao de Educación Primaria
Planificación, desenvolvemento e/ou avaliación de investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.	Investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Traballos tutelados	10	115	125
Presentacións/exposicións	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas á presentación do TFG, proporcionando orientacións sobre a planificación, deseño e realización do traballo.
Traballos tutelados	Ao alumnado asignaráselle un titor/a para a realización do TFG. A tutorización consistirá en supervisar e orientar ao estudante na temática, metodoloxía, elaboración e presentación e calquera outro aspecto académico, así como falcitar a súa xestión, dinamizar e facilitar todo o proceso ata a súa presentación e defensa.
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumnado do TFG realizado ante un Tribunal.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O alumnado realizará o TFG baixo a tutela do seu titor/a asignado.
Presentacións/exposicións	O alumnado realizará a defensa oral do TFG.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE61
CE62
CE63
CE64
CE65
CE66
CE67
CE68
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE61
CE62
CE63
CE64
CE65
CE66
CE67
CE68
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A cualificación será a suma ponderada da cualificación do Tribunal (70%) máis a valoración do titor/a (30%). A valoración do Tribunal será a media aritmética das notas atribuídas por cada un dos seus membros.

O TFG debe ser un traballo persoal no que se constrúa un discurso propio. Cando se utilicen ideas ou palabras doutra autoría acreditarase explicitamente a súa orixe.

Aqueles estudantes que non superen o TFG na avaliación do segundo cuadrimestre poderán presentarse á segunda convocatoria no mes de xullo.

As datas de entrega da memoria e da defensa do TFG serán publicadas con antelación suficiente na web da Facultade

No caso de obter a cualificación de suspenso, ben sexa na primeira ou segunda convocatoria, o tribunal fará chegar un informe coas recomendacións oportunas ao estudante e ao/o titor/a para a mellora do traballo e a súa posterior avaliación.

Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Ferrer, V.; Carmona, M. y Soria, V. (Eds), EL TRABAJO DE FIN DE GRADO. GUÍA PARA ESTUDIANTES, DOCENTES Y AGENTES COLABORADORES., 2012, Madrid: Mc Graw Hill

Bibliografía complementaria:

- APA (2010). *Manual de Publicacións da American Psychological Association* (3ª ed. traducida da 6th en inglés). Méjico: Manual Moderno.
- Cordon, J.A.; López, J.; Vaqueiro, J. (2001). *Manual de investigación bibliográfica e documental*. Madrid: Pirámide.
- Xurado Vermellas, E. (2002). *Técnicas de investigación documental: manual para a elaboración de tese, monografías, ensaios e informes académicos*. México: Thompson.
- Walker, Melissa (2005). *Como escribir traballos de investigación*. Barcelona : Gedisa.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Prácticas externas: Practicum/P02G120V01981

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de TFG da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.